

iz života

K N J I G E »I Z Ž I V O T A«

KNJIGA OSMA

. . . U ŽIVOT . . .

Priredio: Petar Ribinski

1965

S dopuštenjem redovničkih i crkvenih poglavara Izdao i odgovara: Petar Ribinski, Opatija, Rakovčeva 12

Sve narudžbe i uplatu prima iz usluge: Rudolf Breber, Zagreb, I/147, Palmotićeva ul. 33.

Tisak: »Tipografija« Đakovo, Štrosmajerov Trg 1

MLADIĆIMA I DJEVOJKAMA
NA PRAGU ŽIVOTA

iz života

KNJIGA OSMA

SADRŽAJ:

ŽIVIMO U DIVNOM VREMENU

Francuz Michel Quoist, dušobrižnik mladeži u Le Havre, izdavač Dnevnika Ane-Marije, smatra se kao najbolji pisac djela za mladež. Njegove su knjige prevedene na mnoge jezike, a danomice mu dolazi na košare pisama od mladih ljudi.

U listu Wiener Kirchenzeitung (br. 47, 1964.) napisao je Quoist svojim prijateljima širom svijeta:

Dragi prijatelji!

Sretan sam što mi se pruža prilika da vam upravim nekoliko riječi. U nekoliko rečenica htio bih vam pokazati glavne crte onoga što sam pomoću svojih knjiga htio protumačiti modernom čovjeku.

Mi živimo u divnom, a istodobno nemirnom vremenu — jer čovječja noga postaje svakim danom veća; napredak tehnike i znanosti pruža nam mogućnost preobraženog života. Divno — jer je čovječanstvo u punom razvitku. Daljine se tope kao snijeg na suncu, narodi se zbližuju, itd....

Ali ova nas epoha također i uznemiruje, jer u istoj mjeri u kojoj nestaje u svijetu udaljenosti a raste čovječja snaga, njegova odgovornost postaje sve teža.

Francuski filozof Bergson rekao je već prije ovog rata da je svijetu potrebna duša. Danas nedostaje našim suvremenicima jasnoće u pogledu dubokih namjera, ravnoteže i ljubavi. U kršćanskoj terminologiji rekli bismo da im nedostaje vjere, ufanja i ljubavi — ali ove kreposti morali bismo zaista u životu doživjeti.

Mnogi se kršćani zadovoljavaju time da svoje kršćanstvo proživljavaju samo u crkvi, ako ne još samo u sakristiji. Oni su zamijenili kršćanstvo i red moralnog života; i kršćani su velikom većinom bili odsutni u tome svijetu kad se on izgrađivao.

Kaže se da je moderni svijet dekristijaniziran; da se moderni svijet udaljio od kršćanstva; bilo bi pravednije reći da još nije ni bio kristijaniziran. Danas je došlo veliko vrijeme djelovanja. Ponajprije, jer ovu povijest i preko ove povijesti to zahtijeva Duh Sveti; nadalje, jer mladi ljudi nisu više spremni da prihvate kršćanstvo, koje je osakaćeno i isušeno. Oni neće više da budu pasivni na tome svijetu, a napose ne u Crkvi. Imaju potpuno pravo! Vjera zahtijeva z a u z e t o s t. Kršćanin biti znači djelovati, Kraljevstvo nebeskog Oca planirati, izgrađivati, već ovdje i sada s Kristom u svoj našoj braći.

I čitav naš život ima u tome udjela, ništa nije »profano«, sve treba da bude »posvećeno« kad prolazi kroz naše ruke, naš duh, kroz naše krštenjem posvećeno srce. To je velika tajna o Isusu, koji se otkriva u ovom našem vremenu i s našim aktivnim sudjelovanjem. Tajna stvaranja: Posao, odmor, obitelj; tajna utjelovljenja: prisutnost čovjeka kršćanina u čitavom našem životu: tajna spasenja i uskrsnuća: da uočimo i da se otkupimo od grijeha u nama samima, u našoj okolini, na svim društvenim i gospodarskim područjima.

Moji prijatelji, postoji jedan nalog nebeskog Oca urpavljen vama, kojim vas je poslao u vašu životnu sredinu, k osobama koje dnevno susrećete.

To nam je potrebno: živjeti iz Krista. To je vaš konkretni život, koji uključuje čitav nalog vašeg kršćanskog života. Ili će to razumjeti naši suvremenici, i svijet će cvasti u istinskoj radosti, ili će iznakaziti prirodu i zakopati Božji talenat. Tada će svijet doživjeti potres i čovječanstvo će se uništiti samo. Ali mi se uzdamo! Duh Sveti duva i mi ćemo ga primiti, i to će biti novo proljeće Crkve!

Moji dragi čitatelji, zahvaljujem vam na vašoj pažnji. Budite uvjereni o mojem prijateljstvu i mojim molitvama,

Michel Quoist

I

TI I BOG STVORITELJ

Dr. Thomas Bowles proučavanjem katoličke vjere upoznao je pravi put k sreći i veličini te prešao s protestantizma na katolicizam.

Jesi li ti ovako sretna? Prava i čista radost izvire iz duše sjedinjene s B o g o m!

STVORITELJEV PLAN S ČOVJEKOM

Na ovom svijetu lijep, sretan život kroz razdoblje jednog čovječjeg života, a na drugom svijetu neopisivo vječno blaženstvo kod Boga.

Na ovom svijetu

Doista, Bog je tako uredio ovu zemlju na kojoj živimo, i nas same, da možemo doživljavati zanosne ljepote, uživati najrazličitije radosti, i — uživajući ih, osjećati se sretnima.

No iznad svega je ljubav koju nam je Stvoritelj dao, da ona posipa stazu našega života radošću i veseljem, da nam ispuni život srećom: prijateljska ljubav, zaručnička ljubav, bračna ljubav, ljubav roditelja prema djeci i djece prema roditeljima . . .

Pa i u samoj patnji, koja nakon istočnog grijeha prati život svakog čovjeka, šta više, i u samoj smrti možemo naći toliko toga što smiruje, dapače usrećuje! Jer — patnja ima da nas čisti i približuje k Bogu, k izvoru ljubavi i dobrote, a smrt nas baca u njegov očinski zagrljaj, u more nepomućene sreće i blaženstva.

Na drugom svijetu

Da, na drugom svijetu, u svom očinskom domu, u »kraljevstvu nebeskom«, kako ga Krist naziva, spremio nam je Bog Stvoritelj tek neslućene radosti!

»Oko ljudsko nije vidjelo, uho ljudsko nije čulo, srce ljudsko nije osjetilo, što je Bog pripravio onima koji Njega ljube«! Tako nam govori sveti Pavao apostol.

A naše ljudsko srce čezne za srećom i blaženstvom. Naše nam vlastito iskustvo svjedoči o upravo nezasitnoj njegovoj čežnji. Kolika god bila naša sreća u ovom životu, srce nam traži još više. Pjesnik Preradović lijepo to izriče ovim stihovima:

> Ljudskom srcu uvijek nešto treba,
> zadovoljno nikad posve nije.
> Čim željena cilja se dovreba,
> odmah iz njeg sto mu želja klije.

Zašto je to tako s nama i našom željom za srećom i uživanjem?

Zato, jer nas je Bog stvorio za sreću, i to za nepomućenu sreću, a savršenu sreću možemo postići jedino u potpuno savršenom biću kao što je Bog. Zato nas ništa na zemlji ne može potpuno zadovoljiti. Srce bi htjelo još više, uvijek više. To je zapazio već sv. Augustin i napisao: »Stvorio si nas, Bože, za sebe, i nemirno je srce naše dok se ne smiri u Tebi«.

Bog nas je, dakle, stvorio takvim da težimo za srećom, i da nas može potpuno i trajno zadovoljiti jedino On, neizmjerni. On, izvor sreće i radosti. On, more blaženstva i uživanja!

A u svojoj Objavi govori nam On posve jasno da je njegov plan s nama taj: da nas iza ovog zemaljskog života primi k sebi u vječni život, i da će nam taj život kod Njega biti potpuno sretan i blažen.

To je eto Božji plan s čovjekom, s tobom:

Da u ovom životu provedeš miran, sređen, sretan život, a na drugom svijetu uroniš u more sreće i blaženstva.

No — Bog traži od tebe, od svakog nas, da sudjelujemo s Njim u izgradnji sretnog zemaljskog života; traži od nas službu, kojom ćemo zaslužiti da nas iza smrti primi k sebi.

Sasvim pravo, zar ne?

Odakle sam? Kamo idem?

Sve mlade zanima pitanje o smislu života. Da postojimo, to je činjenica o kojoj nema raspravljanja. No ostaju još dva pitanja: odakle sam i kamo idem?

ODAKLE SAM?

Pogled na rascvalu trešnju koja buja od bijelih cvjetova, kao da me sili na razmišljanje.

Cijele zime stablo je golo, a u proljeće sunce zagrije, i stablo pupa, nabubri, pojave se male latice koje ponarastu te okite stablo lijepim cvjetovima. Dolete pčele da kupe med i opraše cvijet, pa se zametne plod! Iza par mjeseci mjesto cvjetova — krasni crveni plodovi!

A klasovi na vlatu pšenice nastali su iz jednog zrna bačenog u zemlju. Zrno koje istrune isklija, raste, a sunčane zrake i vlaga pospješuju rast. Eto pojave novog života u prirodi.

Na livadi gledamo male guščiće i pačiće kako trče niz obalu rijeke prema vodi pa veselo uronjuju u vodu, plivaju... Nitko ih to nije učio, ali čim se iz jajeta izlegu, već snagom nagona plivaju i traže hranu.

Kad u proljeće krenu stada na proplanke brda, na kojih su vrhuncima još gomile snijega, kad pasu prvu proljetnu travu, eto za nekoliko tjedana ovce ojanje janjad: Novi život.

To su činjenice koje gledamo oko sebe. Treba se zapitati odakle ta pojava, čemu ta pojava.

U naravi žive prirode postoje zakoni za održanjem života, za produljenjem vrste. Oplodnja je put do novog života. I kokoš koja snese jaje da iz njega izleže pile, bila je oplođena na način određen od Gospodara života. Zato među živim organizmima postoje dva spola, jer životnu snagu prenosi jedan spol na drugi, te iz njihova intimna jedinstva

nastaje novo biće. I način prenošenja životne klice točno je određen.

Odakle sve to? Da li je to djelo prirode, ili djelo Gospodara prirode?

Riječju priroda nije ništa razjašnjeno za razumijevanje postanka svijeta, svega na svijetu i nas samih.

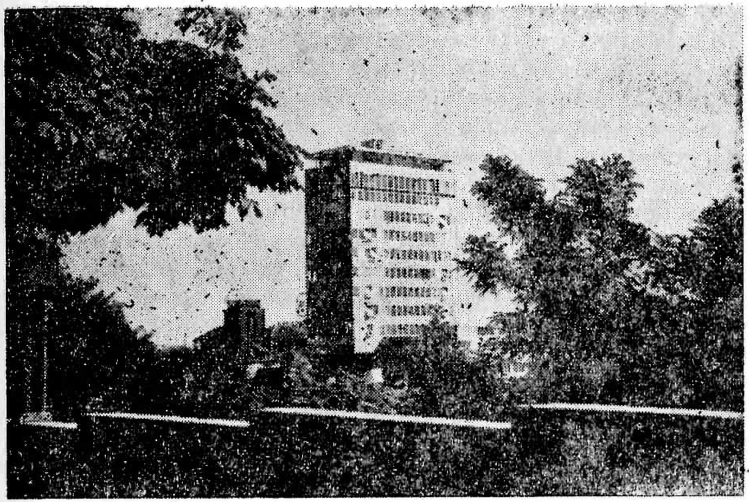
Priroda nije neko biće, pa ni jedna stvar, nego nebrojeno mnogo milijarda stvari u ogromnom svemiru, na našoj zemlji i svemu na njoj: u svakoj kapljici, u svakom prašku, u svakom atomu. Da, sve nebrojene stvari u vidljivoj našoj prirodi, među sobom različite i razmjerno udaljene daljinama mliječnih staza, slijede iste zakone (a već sam pojam zakona traži zakonodavca!), izriču iste ideje, sjedinjuju se u jednu višu cijelost, i bez sumnje zahtijevaju nad sobom silu koja ih ujedinjuje, koja, kako vidimo iz učinaka u prirodi, jer neizrecivo razumno i slobodno radi, mora biti i sama razumno biće u najpotpunijoj mjeri. Tu nadsvjetsku mudru i slobodnu silu zovemo Bog. Tako nas promatranje i proučavanje prirode upravo sili do logičkog zaključka da postoji Bog.

Deset vojnika — traži se vodnik; jedno poduzeće — traži se direktor; jedna državna zajednica ljudi — traži se predsjednik; a toliki svijet, sva ova priroda, od sitnih atoma do milijardnog broja zvijezda, da sve to bude u skladu kao što jest, što se za to traži? Pa valjda netko tko je to sve proizveo i tim upravlja!

Kad gledamo prirodu kako po stalnim zakonima djeluje, služi se točno određenim elementima (biljka koja raste, na pr.) za točno određenu svrhu, mi vidimo isto kao i kad gledamo kako se gradi kakav veliki neboder.

Što vidimo?

Razne inžinjere, majstore i radnike, koji uzimaju priređenu građu, određenu količinu i veličinu, pa to slažu u jednu cjelinu, ali u unaprijed točno određenu cjelinu, da nastane neboder, i to baš ovakav, s ovoliko katova, ovog oblika. Odakle ideja baš takvog nebodera? Tko je odredio visinu, širinu, tko je odredio od kakvog će materijala biti izgrađen, koje veličine imaju biti stupovi, kamenje, prozori, i sl.? Sve je to zamislio, izradio nacrt, odredio za to materijal glavni inžinjer, umjetnik, inžinjer graditelj. A onda dolaze inži-

njeri-izvoditelji gradnje, pa majstori, radnici... Glavnog inžinjera i ne vidimo. On je negdje daleko, u drugom gradu, a vidimo izvoditelje njegova plana. No svako školsko dijete zna da on mora negdje biti, da je on onaj glavni začetnik i graditelj! Doista, svi znamo da oni koje vidimo kako rade na gradnji, ne rade slijepo, nego sve po točno određenom planu inžinjera graditelja. A znamo i to, kad toga ne bi bilo, da taj nije izradio plan i sve točno odredio, nek se ovi koji rade na gradnji ne znam koliko motaju, namještaju i premještaju grede, cement i kamenje, od svega bi toga nastala samo zbrka, a nikad lijepi vitki neboder!

Tako je i s prirodom. Svi zakoni koji djeluju u prirodi, to su samo kao oni pomoćni inžinjeri, majstori i radnici, ali onaj glavni inžinjer, koji je svijet zamislio i dao zakone po kojima sve u prirodi djeluje i odvija se, po kojima ovi pomoćni inžinjeri i majstori rade da proizvedu točno određenu stvar, biljku, životinju i sl. — razum nam kaže sasvim sigurno — mora da negdje jest, ako ga mi i ne vidimo, kao što sigurno znamo da je negdje i onaj glavni inžinjer koji je napravio nacrt za neboder!

Taj veliki inžinjer prirode, koji ju je zamislio, i tako sve u njoj uredio da se sve odvija po njegovu planu i po njegovim zakonima, objavio nam se u svojoj Objavi, koja je zapisana u Svetom Pismu Starog i Novog Zavjeta, te potvrdio zaključak našeg razuma o svom postojanju. K tome nam u Objavi i točnije objašnjava kakav je, što je svrha svega što je stvorio, pa i nas samih, razumnih bića, nas ljudi.

Kod nerazumnih se životinja težnja za održanjem života i održanjem vrste odražava snagom nagona. Kod čovjeka, uz snagu nagona, dolazi i razum koji mora upravljati svim djelovanjem. U tom i jest temeljna razlika između životinje i čovjeka, što sam ja »netko«. Razumno biće. I kao takav odgovoran za svoja djela, nosilac pune odgovornosti pred Stvoriteljem, pred tim velikim inžinjerom, za izvođenje njegova plana s obzirom na mene osobno!

On mi je sve točno odredio: i cilj koji imam postići, i način na koji treba da ga postignem, kojim se sredstvima moram u tu svrhu poslužiti. Samo mi je, za razliku od biljke i životinje, jer sam razumno biće sa slobodnom voljom, ostavio slobodno: da radim prema njegovu planu, ili da ga mimoiđem. Ako radim prema njegovu planu, budući da to činim slobodnom voljom, On će me, kaže jasno u Objavi, nagraditi; ako li ne radim tako, budući da to ne ću slobodnom svojom voljom, dakle od svoje volje ne ću da Ga slušam, onda će me — kaže mi i to sasvim jasno u svojoj Objavi, a i moj razum to odobrava — kazniti.

KAMO IDEM?

Kad ujutro stanem na raskršće u gradu i gledam tisuće radnih ljudi kako idu na posao — pješke, tramvajem ili autobusom — nužno mi se nameće pitanje: kamo će ti ljudi?

Smiješno pitanje! Pa — idu na rad, na svoje radno mjesto!

A što rade?

Svaki svoj posao: u kancelariji, u poduzeću, u institutu, kod javnog saobraćaja, u tvornici, na građevini, u bolnici, u školi...

A zašto rade?

Da mogu živjeti; da i drugi mogu živjeti. Svi radimo da možemo svi skupa živjeti.

Ali — ujedno i svi osjećamo kako nam se naša radna sposobnost po malo troši. S godinama se i potroši. Dolazimo u mirovinu, u penziju! Tjelesne su sile istrošene, a čovjek — kao osoba — još je uvijek pun želja, težnji. On nešto očekuje. Osjeća da s njim nešto mora biti, i da to »nešto« ne može biti ostvareno u ovom životu koji eto izmiče... Pa kao razumno biće pita:

A koji je moj zadnji cilj?

Nema doista nijednoga razboritog čovjeka koji ne bi sebi postavio to pitanje. Ta sve što radimo ovdje na zemlji, jesu drugotni ciljevi: da zaradim svagdanji kruh, da zaradim novaca pa kupim namještaj ili odijela, da možda nabavim i kola, prikladan stan, i t. d.

No iza svega toga još uvijek ostaje pitanje: A što onda? Jer — čovjek kao razumno biće shvaća da mora imati i neki konačni cilj, u kom će smiriti sve svoje težnje i želje.

Koji je to cilj?

Nije zadnji cilj: BOGATSTVO, SLAVA, ČAST I VLAST

Ako promatramo život oko sebe, ako čitamo povijest zadnjih dvaju svjetskih ratova, onda je tako očito da su mnogi ljudi plivali u bogatstvu, bili slavljeni po novinama, časopisima, davani su o njima filmovi, bili su čašćeni, imali su vlast koje su se bojali milijuni. No, sve je to trajalo neko vrijeme... A onda? Kotač se okrenuo i — kolo sreće diglo je na površinu drugu generaciju, druge ljude.

Sve dakle što su imali oni prije, jest nešto prolazno. A to ne može biti naš konačni cilj. Mi cijelim svojim bićem želimo nešto trajno!

Nije zadnji cilj: MATERIJALNI UŽITAK, IŽIVLJAVANJE

Kako bsmo bili nepravedni kad bismo tisućama i tisućama bolesnika koji leže po bolnicama ili kod kuće na bolesničkoj postelji, osporili mogućnost sreće; kad bismo bolesnicima, recimo od raka ili gube, zanijekali pravo na postignuće zadnjeg cilja. Jer — svi su ti bolesnici — kao i svi bijednici, invalidi — ljudi kao i svi ostali, pa zar da samo

zdravi i sposobni za rad imaju pravo na postignuće zadnjeg čovječjeg cilja?

Proti takvoj tvrdnji buni se cijelo naše ljudsko biće i ljudski osjećaj. Naša ljudska narav kao takva, bez obzira na fizičko raspoloženje i sposobnosti teži za nečim u čem će se konačno smiriti i potpuno zadovoljiti!

Nije zadnji cilj:
ZNANOST, NAPREDAK KULTURE I CIVILIZACIJE

Ljudski je duh uvijek spreman na osvajanje, na produbljivanje, razmišljanje. Tko nije zašao u velike knjižnice, u opasnosti je da polaska sebi, kako je mudar i izobražen, jer redovito prati dnevne novosti, pročitaó je koji roman, možda i koju zbirku pjesama! Ali — nek samo pogleda velike knjižnice, sa stotinama tisuća knjiga, vidjet će — kako je još daleko od toga da bi mogao ustvrditi: sad sam izobražen, kulturno na visini, posjedujem sve moguće znanje!

No činjenica je i to da su baš ljudi koji su mnogo naučili, učenjaci svjetskog glasa, nezadovoljni sa svojim znanjem. Njima treba još uvijek nešto više. Oni vide posve jasno: ovo što sam stekao i posjedujem, nije ono što bi me moglo potpuno zadovoljiti. Moj duh traži nešto što je iznad knjiga i iznašašća, nešto apsolutno!

»Što više napredujemo u znanstvenom istraživanju, to nas više obuzima poštovanje pred nedokučivim«, rekao je u jednom svom predavanju najveći stručnjak u pitanju raketa, doktor filozofije i inžinjer, član raznih Akademija znanosti, Karl Willy Wagner.

Značajno je i ovo što je napisala Jacqueline Cochram, koja drži 35 svjetskih rekorda za aeronautiku. Posljednji je postigla u brzom lijetu mlaznim avionom. U svojoj knjizi »Popodnevne zvijezde« piše:

»Veselila sam se kad sam velikom brzinom letjela prema suncu. Doživjela sam tada još nešto: poniznost i vjeru. Vjerujem u Boga i Božju Providnost. Tamo visoko, 15.000 m iznad zemlje, stvari izgledaju onako kako uistinu jesu. Ono što je ljudsko, gubi se. Sve to ostaje u pozadini, a čovjek se nalazi u beskrajnom prostoru gdje zvijezde sjaju.«

Zadnji cilj naše slobodne razumne naravi jest:
BOG I SREĆA U NJEMU

Štogod mi postigli u ovom životu, naše biće još uvijek hoće nešto više. I sposobno je za nešto više. Nije još zasićeno, još je gladno... Smiriti se može jedino u Bogu; smiriti i potpuno zadovoljiti, obuhvatiti svu sreću koju samo može poželjeti.

U Bogu spoznajom potpune istine.

Naš razum nalazi smirenje u posjedovanju istine. A punu istinu spoznat će tek u Bogu. On je apsolutna istina.

U Bogu doživljajem punine ljubavi.

Bog je ljubav, On je izvor i naše zemaljske ljubavi. U Njemu će naše srce biti potpuno zadovoljeno: ljubit će i — osjetit će puninu ljubavi Božje!

U Bogu posjedovanjem punine blaženstva.

To je ono blaženstvo za kojim čezne cijelo naše biće i naše ljudsko srce koje traži sreću, a nikakva ga sreća na ovom svijetu ne može potpuno zadovoljiti. Ta — Bog ga je stvorio za sebe. I kad postignemo Boga, srce će nam se u Njemu potpuno smiriti, u moru sreće i blaženstva. A što je posebno: Bit ćemo svjesni da ta sreća i blaženstvo ne će nikada prestati. Imamo Boga, s Bogom svu sreću. I nitko nam je ne može oduzeti!

Zauvijek sretni i blaženi — u posjedovanju Boga!

To je zadnji naš cilj. Zadnji i konačni t v o j cilj!

Divno, zar ne?!

No — budući da smo slobodna bića, Bog traži od nas da radimo oko postignuća tog cilja, da i mi sami prinesemo svojoj vječnoj sreći. I stvarno — čovjek bi se morao stidjeti tolikog blaga ako sa svoje strane nije ništa za nj učinio!

No u drugu ruku, obilno se isplati za takav cilj podnijeti ne samo nešto nego i mnogo, zar ne?

Ali ipak ostaje svakome, pa i tebi, na volju. Možeš ga se i odreći. No onda budi spreman i na posljedice. Ti znaš što znači prezreti nečiju ljubav. A što istom kad čovjek prezre Božju ljubav?!

R. G.

BOG - PLOD MAŠTE?

Da je čovjek svojom maštom stvorio Boga, ne bi ga nikada zamislio kao vlastitoga suca i kaznitelja. Pakao je katolička strahota kojoj se i mišlju opiremo. Naš Bog nije neki direktor prve pomoći ni tajanstveni vrač koji omogućuje blaženstvo onomu tko uspije steći njegovu blagonaklonost. On je Bog pravde, apsolutni suveren, rigorozni sudac i najtajnijih ljudskih čina, gospodar koji traži podložnost, odricanje, žrtvu, hrabrost i patnje. Takvog Boga čovjek sigurno ne bi izmislio.

Ideologija koja Boga niječe, našla se u tunelu. Kako joj protumačiti svijet i pojavnost? Pri tome je pala u apsurd: Svojstva katoličkog Boga jednostavno su pripisali mrtvoj i nesvijesnoj materiji. Što je bila starija, to je bila plodnija, pa je na kraju izbacila najsavršenijeg pozemljara — čovjeka. Nikada više nije uspjela postići tako uzvišeno začeće, a kako je tada uspjela, to ostaje tajna jedne druge, nekršćanske teologije. U tu tajnu spada i pitanje, kako je mrtvo postalo živo, a nesvjesno skrivalo u sebi filozofiju, višu matematiku, umjetnost i religiju. I sad: Jednom šibicom iz čiste materije možemo zapaliti čitave gradove, a nikako osvijetliti jedan idiotski mozak. Kakav je to istočni grijeh počinila materija, da je zauvijek izgubila tako uzvišene privilegije?

Katolička teologija niti od znanosti bježi niti je se boji. Svijet atoma otkrio je činjenicu da na tom području neka suverena i svjesna sila po volji razvrstava elektrone. Tako nas izvješćuju veliki atomisti. Isto govore astronomi o gibanju galaksija.

S druge strane: precizni zakoni putanja i djelovanja! Svjesna svrhovitost, mudro raspoređena stanja.

Pretpostavimo da do naše zemlje dopiru sve zrake koje ulaze u sastav sunčane svjetlosti. Što bi bilo? Opća smrt! Ali na 30 km iznad Zemlje nalazi se sloj ozona koji nas štiti od smrtonosnog udara kratkovalnih zraka iz međuzvjezdanog prostora. Tko je to učinio? Priroda! Tko je tako mudro podesio sastav zraka? Priroda! Tko je lišće pretvorio u divne laboratorije koji nam obnavljaju zrak? Sve nesvjesna priroda, mrtva materija! Da se u to vjeruje, potrebno je mnogo više vjere nego u Svemogućega. Gdje je više angažirana mašta: u ovakvoj znanosti ili u onakvoj vjeri?

Zaključak je razuma, a ne mašte da se iza reda krije um, iza zakona zakonodavac. Kad je jedan ustav izradio sam sebe? Kad je pravo sebe napisalo? Kad su roboti rađali ljude? Da li televizor proizvodi lijepu spikericu? Prolistaj vozni red naših željeznica! Je li on sam sebe sastavio? Jesu li ga sastavili vlakovi koji jure našim prugama, brodovi koji plove našim morima, zrakoplovi koji šaraju naše nebo? Smiješno, dakako, kao što je smiješno da je savršeni red u kozmosu stvorio sam sebe.

Fiziolog Volkmann je rekao: »Mi nismo sposobni očima vidjeti i rukama opipati planski djelotvorne principe, ali da oni postoje, zaključujemo po pojavama koje se mogu svesti samo na te principe.« Već početkom 17. stoljeća kazao je Keppler: »U duhu gledam dan kad će čovjek spoznavati Boga iz prirode isto tako kao iz Sv. Pisma i veseliti se i jednoj i drugoj objavi.«

Taj dan je na pomolu.

Mi Boga otkrivamo, a ne stvaramo. On je tu, neovisno o našoj mašti, bez obzira, da li ga ona želi stvoriti ili dokinuti.

YVES IVONIDES

Iz Glasnika Sv. Antuna, Br. 1. 1965. str. 13.

Istine o Bogu:

1. Boga je moguće spoznati i dokazati njegov opstanak.
2. Bog je osobno biće.
3. Bog je Stvoritelj.
4. Bog je stvorio svijet slobodno.
5. Bog je stvorio svijet radi svoje slave, tj. da bi se njegova neizmjerna savršenost očitovala u raznolikosti stvorenja.
6. Po Božjoj namisli — što veća slava Božja, to veće čovjekovo blaženstvo.
7. Čovjek, kao Božji stvor, mora biti religiozan.

P. W. Kestling:

BOG ME HOĆE

Tko daje pticama smisao za daljinu? Odakle nemir koji osjećaju mnogo prije nego što padne snijeg?

One se skupljaju pod nebom i odlaze... Potrebno je znati kojim putem hoće da krenu...

I ti moraš imati nešto što na tebe čeka: zemlju, srce, Boga.

Onda možeš i slijepih očiju putovati.

Koga ništa i nitko ne zove, zaista je bez domovine.

Znadeš li da je u Ottavi osmogodišnja Janis Kalsan 12. svibnja 1961. oko devet sati navečer — prije svoje smrti oporučno ostavila svoje oči nekom slijepcu?

Jedno je dijete pošlo u vječnost s riječima:

»Bog ne čini nikakve pogreške. On nije odredio da budem zdrava. Bog me hoće.«

Bog hoće sve nas. On čeka na svakoga. Ali u tome je razlika između životinje i nas: Bog nam je dao kao zadaću da u ljubavi služimo svakome, tko s nama ide putem života, bio to putnik u Kliperu — ili redovnik u habitu.

Svi smo mi Božja braća, i štogod smo učinili jednom od najmanjih, učinili smo Njemu.

Još jedna razlika između ptica selica i nas: One odlaze i vraćaju se.

Nama je svaki pravi cilj posljednji: Krist. Mi smo zapravo svakim našim činom na cilju, na koncu vremena,

u Kristu, našem sudu ili našem svršetku,

i kratkoća ili duljina puta mjeri se prema našoj ljubavi do Boga. Ova se mjera ne mjeri miljama.

Daljina, za kojom težimo, nije nam daleka zemlja,
nego ona znači razmak između onoga
što smo mi, i onoga što bismo morali biti,
između grešnika i Sveca.

I tako nemamo na ovoj zemlji stalna mjesta nego jedino u Bogu.

STADT GOTTES, br. 10, god. 1963.

DUHOVNO U MATERIJALNOM

Materija ljudskog tijela jest rijeka koja neprestano teče u nepovrat, slap što se komada i odlazi, plamen koji neprestano guta noć. A ipak čovječji »ja«, naš »ja«, stoji nepomično u koritu te rijeke uvijek isti, uvijek jednak; a ipak isti čovječji »ja«, uvijek isti naš »ja«, stoji u nama cijeli život kao tvrda hrid preko koje se taj slap materije našega tijela strmoglavce prebacuje; a ipak uvijek isti čovječji »ja«, naš »ja«, bjelasa se neprestano u tom drhtavom plamenu materije kao Jahve u gorućem grmu pred bosonogim Mojsijem. Stoga nam je taj čovječji »ja«, taj naš »ja«, vjesnik velike tajne našega bića. On nam svjedoči da se mi čitavi ne možemo svesti na golu materiju, da se cijeli naš sadržaj ne da poistovjetiti s materijom našega tijela, već da se u nama nalazi još jedan elemenat drugoga reda i druge naravi nego što je materija.

Odredimo malo pobliže narav tog drugog elementa našeg bića.

Uronimo li malo u se, primijetit ćemo da je naša nutrina naseljena bezbrojnim bićima. Tu je nebo saliveno od tmasta modrila; tu je sunce koje »svjetlo dijeli iz zlatnoga krila«; tu su zvijezde koje »kao žive krijesnice oživljuju noć«; tu je nedogledno more štono »bibajući se nebu skute ljubi«; tu je zemaljska površina u svojim najrazličitijim pozama, sa svojim najrazličitijim ukrasima i svojim najrazličitijim prizorima. Tu, u našoj nutrini čuje se zuj pčela, žubor vode i šušanj lišća; tu, po našoj nutrini čuje se šum vjetrova, grmljavina gromova, krkoćenje valova; tu, u našoj nutrini čuju se sitni glasovi djece kao i raznobojni glasovi glazbala i pjevača te nam se čini da zalazeći u svoju nutrinu zalazimo u gusto naselje zvukova. Tu, u našoj nutrini primjećujemo kako nas pravda veseli, a nepravda ozlojeđuje; kako nas

krepost vabi, a opačina odbija; kako nam sloboda tjera krv u žile, a ropstvo je suši; kako nas dužnost drži vječno budnima i kako naša nutrina zna za moralne zakone, zakone fizike, matematike, zakone logike i metafizike.

Ali kako su ovi posljedni zašli u nas? Pravda, krepost, sloboda, moral, logika, fizika, matematika — kako su oni mogli ući u našu nutrinu? Da u našoj nutrini nailazimo na nebo, na zvijezde, na more, na različite slike iz prirode, to nas nimalo ne iznenađuje. Naše ih je oko fotografiralo i u našu nutrinu uvelo. Da u našoj nutrini nailazimo na najrazličitije zvukove, ni to nas ništa ne iznenađuje. Naše ih je uho magnetofoniralo i u našoj nutrini pohranilo. Ali, koji je aparat uhvatio pravdu, krepost, moral, logiku, fiziku, matematiku i njihove pojmove u nama pohranio? Ta oni su nevidljivi! Nijedan ih fotografski aparat ne može slikati pa stoga ni oko vidjeti. Tko može fotografirati slobodu, tko je vidio fotografiju kreposti? Oni su uz to i nečujni. Nijedan ih magnetofon ne može zamijetiti pa ni naše uho čuti. Oni konačno nemaju ništa s materijom. I kad bi nam netko kazao da su pravo, dužnost, moralnost, krepost tjelesa, mi se ne bismo mogli suzdržati od smiješka na usnama. I kad bi nam netko počeo govoriti o visini, o širini i o dužini slobode; o polovici, o četvrtini ili osmom dijelu kreposti; ili koliko kilograma, deka, grama ili miligrama teži, recimo, pravo — mi bismo sa zaprepašćenjem u nj gledali. Pravo, krepost, sloboda, moralnost i slični objekti nemaju težine, nemaju dijelova pa prema tome ni visine, ni širine, ni duljine. Oni se nalaze izvan carstva materije u ozračju duha pa ih stoga materija ne može ni primijetiti. Ako ih mi ipak primjećujemo, ako mi za njih ipak saznajemo i na njima gradimo svoj život, onda je to znak da mi u sebi osim materije nosimo i duh, koji je jedini sposoban doći u dodir s duhovnim vrednotama kao što su to navedene vrednote.

Ali ako je istinita naša tvrdnja da u našoj nutrini ima nešto što može doći u dodir s duhovnim i nevidljivim, pa prema tome da posjedujemo nevidljive oči i duhovne uši, onda se u čovjeku mora dnevice naći neki čitav duhovan i nevidljiv svijet. Jer kao što onaj koji ima materijalne prste dnevice dodiruje bezbrojne materijalne stvari i kao što onaj koji ima materijalne oči dnevno gleda bezbrojne vidljive

prizore, i kao što onaj koji ima materijalno uho dnevno sluša bezbrojne materijalne glasove, tako i onaj koji ima duhovne prste mora dnevno doći u dodir s bezbrojnim duhovnim elementima, tako i onaj koji ima oko za nevidljivo mora dnevno vidjeti bezbrojne nevidljive i materiji tajanstvene prizore, tako i onaj koji ima duhovno uho mora dnevno slušati bezbrojne duhovne melodije i duhovne harmonije. I doista, ne kupamo li se svaki dan u nekom nevidljivom svijetu uza sve svoje kretanje među materijalnim stvarima? I nije li materijalni svijet koji nas okružuje zapravo samo plod višeg duhovnog svijeta u kojemu čovjek stvarno živi? Izbrišite ono nevidljivo, ono duhovno što jednog dana proživite, i vi ste taj dan izbrisali iz svoga života. Trebalo bi nas narkotizirati ili obezumiti, ako bi htjeli spriječiti u našim djelima, u našim gestama, u našim riječima i našim doživljajima objavu duha i provalu nevidljivog. Dok je naše tijelo u normalnom stanju naš duh neprestano kroza nj izaruje svoj duhovni svijet, kao što virtuoz na ispravnom instrumentu razvija svoje melodije.

Uostalom taj duhovni elemenat u nama, tu našu dušu lako možemo doživjeti.

Uzmimo na pr. 20. glavu iz 1. knjige Nasljeduj Krista. Tu čitamo: »U šutnji i mirovanju napreduje pobožna duša... Ondje nalazi potoke suza kojima se svaku noć pere i čisti... Sjetilna želja vuče te da hodaš (tj. da napustiš samoću i odeš među ljude), ali kad vrijeme mine, što donosiš kući nego opterećenu savjest i rastreseno srce? Veselo često izlaziš, a žalostan se vraćaš, a s vesele i kasne večeri osviće neveselo jutro. Tako svaka tjelesna radost ljupko ulazi, ali na kraju ujeda i ubija poput zmije... (Zato) zatvori svoja vrata iza sebe... te ostani u svojoj sobi, jer drugdje nećeš naći toliko mira..."

Ili uzmimo nekoliko stihova iz elegije »Sat« od Adama Mickiewicza:

> Oj prezrena samoćo! u taj sat te tada
> Odvrgoh: u svetište vraćam ti se sada
> Ko čedo, kog zavede slatkiša pomama
> Za čas, i k dadilji se vraća u suzama...
> Oprosti! méka sreće vazda je prejaka;
> Preteško vjerovat je, da vazda varaka.

Pročitavši te tekstove zapitajmo se malo: Tko se to u samoći u potocima suza pere i čisti? Koga to u nama tjelesna radost ujeda i ubija poput zmije? Tko to čezne za svetištem samoće kao dijete za svojom dadiljom? Očito ne materija kojoj samoća ne može ništa dati. To je duh koga samoća dariva mirom i spokojstvom, koji u samoći proširuje u sebi domene mira i teritorije zadovoljstva.

Ili uzmimo iz »Povijesti filozofije« od Will Duranta jednu stranicu na kojoj izričući sud o Schopenhauerovu pesimizmu piše: »U pesimizmu ima mnogo sebeljeblja; svijet nam nije dovoljno dobar i mi prćimo svoje filozofske usne... Možda naše gađenje na biće nije ništa drugo, no sredstvo da sakrijemo gađenje na same sebe: petljali smo u svome životu te na posljetku svu krivicu svaljujemo na »prilike« ili na »svijet« koji nema jezika za samoobranu. Zreo čovjek usvaja prirodna ograničenja čovjeka. Za igru života ne traži naročito dobre karte. On zna sa Carlyem da bi bilo besmisleno kriviti sunce zato što nam ne pripaljuje duhan. Ali, ako smo dovoljno vješti da sunce iskoristimo, možda će ono i to učiniti; i ovaj beskrajni, veliki i ravnodušni kozmos mogao bi se preobraziti u veoma prijatno mjesto, kad bismo i mi malo sunca unijeli u njega.«

Zapitajmo se: Kome se to u nama katkada gadi sve oko nas premda je sve okupano sunčanim svjetlom? Kome se to pričinja da »čovjek uvijek leži na Iksionovu točku što se uvijek vrti, uvijek u buretu Danaida«, da je on »vječno žedni i gladni Tantal«? Zar ne našem duhu, jer o pesimizmu u materiji ne može biti ni govora. Pesimizam je kadar daviti jedino našu dušu.

Uzmimo jedan list iz romana »Vojna i mir« od Lava Tolstoja:

»Razumije se, što se Napoleonu činilo da su uzrok ratu bile spletke Engleske (kako je to govorio na otoku sv. Jelene); razumije se, što se članovima engleskog sabora činilo, da je uzrok ratu vlastoljublje Napoleonovo; što se princu oldenburškom činilo, da je uzrok ratu nasilje, njemu učinjeno; što se trgovcima činilo, da je uzrok ratu bio kontinentalni sistem koji je razarao Evropu; što se starim vojnicima i generalima činilo, da je glavni uzrok ratu bila nužda, da se oni upotrebe za posao; ligitimistima onoga vremena to, što je trebalo povratiti »les bons principes«, a diplomatima onoga vremena to, da je sve izišlo otud, što savez Rusije s Austrijom g. 1809. nije bio dosta vješto sakrit pred Napoleonom i što je nespretno bio napisan memorandum br. 178. Razumije se, što su se ovi i još bezbrojni i beskonačni uzroci, kojih je toliko kako su različita gledišta, pričinjali suvremenicima. No nama — potomcima, koji motrimo čitavu ogromnost događaja, koji se zbio, i koji mu tražimo jednostavni i strašni smisao, uzroci se ovi pričinjaju nedostatni. Za nas je nerazumljivo, da bi se milijuni ljudi ubijali i mučili zato, što je Napoleon bio vlastoljubiv, Aleksandar postojan, politika Engleske lukava i vojvoda oldenburški uvrijeđen.«

Pitajmo se opet: Tko se to susreće s toliko duhovnih elemenata analizirajući uzroke jedne od Napoleonovih vojni? Tko se to susreće sa spletkama, vlastoljubljem, nasiljem, ekonomskim sistemom, nuždom, les bons principes-ima, savezom, memorandumom, postojanošću, lukavstvom? Zar ne duh, koji je jedini kadar iza krvavih ratnih događaja i masakriranja uloviti njihove duhovne pokretače i inspiratore?!

Jednoga dana rasipni sin, pripovijeda Isus, želio je »da napuni svoj trbuh mahunama što su svinje jele i nitko mu ih nije davao. A došavši k sebi reče: Koliko najamnika oca mojega imaju hljeba i suviše, a ja ovdje umirem od gladi! Ustat ću i poći ću k ocu svome i reći ću mu: Oče, sagriješio sam protiv neba i protiv tebe. Više nisam dostojan nazivati se sin tvoj, primi me kao jednoga od svojih najamnika.! (Luk. 15, 16—19)

Što se to u mladom rasipnom orijentalcu uz mahune i roktanje svinja komada? Tko to kroz kajanje i poniženje traži opet sreću roditeljskog doma? Zar ne duh mladića koga je neobuzdanost dovela na svinjsko korito?

Tako se uvijek lako možemo uvjeriti da u sebi nosimo duh. Treba samo pročitati stranicu koje knjige, i čovjekov ćemo duh brzo zateći na rendez-vous-u u duhovnom svijetu. Sjetimo se ovoga i poslužimo se ovim sredstvom u časovima kušnje naše vjere. Najbolje sredstvo da se uvjerimo u nečiji opstanak jest otići u njegovo društvo. Pročitajte odlomak iz jedne knjige i uvijek ćete se naći u društvu s dušom; pred vama će se uvijek pojaviti duša koja čezne ili koja se kaje, koja uzdiše pod pritiskom dužnosti ili koja traga za

istinom, koja se bori s pesimizmom ili koja plamsa u vedrini optimizma, koja se diže u taštoj oholosti ili koja se ponizuje.

O. Rudolf BRAJČIĆ D. I.
(Iz knjige »Čovjek«, Zagreb 1965)

+ + + +

Najveća filozofija života

Najveća filozofija života sadržana je u ovih šest istina:

1. Samo je jedan Bog.
2. Bog je pravedan sudac koji dobro nagrađuje a zlo kazni.
3. U Bogu su tri Božanske osobe: Otac, Sin i Duh Sveti.
4. Druga Božanska osoba, Sin Božji, postao je čovjekom da nas svojom smrću na križu otkupi i spasi.
5. Čovjek ima neumrlu dušu.
6. Za spasenje potrebna je Božja milost.

+ + + +

Čovjek i molitva

1. Nema službe Bogu bez molitve.
2. Molitva je nešto nutarnje, no izražava se i riječima, pa i pjevanjem.
3. Najsavršenija je molitva »Oče naš«.

VIŠE OD *kruha* I VIŠE OD *ljubavi*

More je toga ljetnog dana bilo vrlo nemirno. Puhao je jak vjetar i visoki valovi u nemoćnom bijesu rušili su se o obalske hridine. I nebo je bilo tako oblačno i tužno, nalik na ona sjetna popodneva kasne jeseni.

Veoma mi je žao, Mirjana, što se danas ne možemo kupati... Otići ćeš od nas, a da se nećeš pošteno ni osvježiti... Baš su ovih dana neka čudna vremena — tako je Ivka, studentica medicine, govorila svojoj mladoj prijateljici koja je došla u posjet na more.

Da ti budem iskrena, Ivka, danas mi i nije puno stalo do kupanja... Osjećam se zadovoljnije kad gledam ovu beskrajnu pučinu tako razljućenu i nemirnu... Kao da tu buku valova neprestano osluškujem u svom vlastitom srcu.

— Zar ne bi bilo ljepše, prihvatila je Ivka, kad bi svojom nutrinom naličila onom smirenom i prozirnom moru u ranim jutarnjim satima, kada je tako providno kao čiste djetinje oči, a tako čarobno i milo kao netaknuta mladost u proljeću života?

— Da... Bilo bi to ljepše, ali eto nije... Ja sam još uvijek duboko potresena tragičnom smrću moje kolegice Dragice. Bila je maturantica. Čula si za njeno samoubojstvo... O tome su pisale i novine. Jednoga jutra jednostavno se bacila kroz prozor svoje kuće. Još je u besvijesti živjela jedan dan, a onda se zauvijek smirila u okrutnoj smrti koju je sama izabrala.

— Čula sam za tu tragediju. I vjeruj mi, uvijek protrnem od bola kad pročitam nešto slično. Užasno je to kako se mladi ljudi na tako lak način lišavaju života, i kako im on postaje nepodnošljivim teretom. Da li ti je poznato koji su razlozi ponukali Dragicu na taj korak — radoznalo je upitala Ivka.

— To je ono što nas sve muči... Ona je bila tip koji se nije lako povjeravao. I ono što je nosila u duši, odnijela je sa sobom i u smrt, a da valjda nitko neće nikada saznati pravi uzrok njenu strašnom činu. Možda je u zadnjim časovima i htjela nešto kazati svojim najbližima, ali više nije mogla... Svaki puta kad susretnem njenu majku u crnini, kao da mi nož probije srce... I uvijek se onda ponovo pitam: zašto, zašto se je tako naglo i bolno prekinuo jedan mladi život? — S puno istinske tuge pogledala je u svoju prijateljicu kao da od nje očekuje odgovor na ovo teško pitanje koje joj je zadavalo toliko glavobolje.

— Mirjana, možda ste čitavu tu tragediju promatrali samo s površine. Možda nitko od onih koji su poznavali Dragicu i bili dirnuti njenim nesretnim udesom, nije zašao u dubinu toga mladog bića da vidi što mu je manjkalo kad je bilo primorano izabrati taj žalosni put.

— Ne znam što ti želiš time kazati... Ali govore da su Dragičini zahtjevi uvijek bili veći od njezinih obiteljskih mogućnosti... Priča se da je ona bila od onih koji od života puno traže i očekuju, ali na žalost malo primaju... Mnogi misle kao i ja: da je bila bogatija i da je mogla priuštiti sebi što je htjela, sigurno se to ne bi bilo nikada dogodilo!

— Krivo postavljate stvari, Mirjana! Život na svakom koraku demantira tu tvrdnju. Pogledaj statistike samoubojstava... U zemljama gdje je najveći životni standar, i gdje ljudi imaju na dohvat sva moguća dobra naše civilizacije, postoji i najveći broj samoubojstava... Ako te zanima, ispričat ću ti jedan jasan primjer o kome je pisala sva svjetska štampa prošle godine...

— Bit će mi vrlo drago... Možda će to unijeti svjetlo i u moju tamu. Želim i ja izaći na čistinu... Želim da se i u meni stiša vihor koji često tako nemilo drma temeljima moga mladog bića... Pričaj, draga, pričaj...

Šetajući došle su dvije prijateljice do samotne i tihe uvale. Tu je sve bilo tako mirno i nečujno kao da im je nečija dobra ruka hotimice spremila zaklon od razgoropačenog vjetra i uzburkanog mora. Sjele su i oči uprle u daljinu, kamo su se oblaci međusobno natjeravali kao i nezadovoljne čežnje u našim srcima.

— Jedna studentica iz Njemačke počinila je također samoubistvo — s neusiljenom lakoćom počela je pripovijedati Ivka. Zvala se Angelika Wedegen. Otišla je čak u francusku pokrajinu Normandiju da bi izvršila svoju groznu zamisao. A imala je sve, što se obično smatra u našem svijetu, da bi čovjeka moglo učiniti sretnim. Međutim u 19. godini ona se više ničemu nije nadala od života. Ni dobro osigurana u ekonomskom pogledu, ni nježna pažnja njezina oca, ni ljubav zaručnika nisu je mogle odvratiti od toga užasnog koraka. Zadnje pismo ocu bilo je napisano iz jedne hotelske sobe u Parizu, s nadnevkom: 20. VIII 1962. Htjela ga je valjda utješiti i primiriti, pa mu je napisala ono što je bila sušta protivnost njezinim duševnim raspoloženjima:

»Dragi tata! Ja sam sretna. Nadam se da će mi biti lijepo i da će mi priroda biti sklona. Kako ću se osjećati ugodno u toj zemlji koju toliko volim i gdje smo bili tako sretni nas obadvoje...«

Nekoliko dana iza toga primio je dr. Wedegen strašnu vijest da je Angelike nestalo u nepoznatom pravcu i da se sumnja u najgore. Odmah je otputovao sa svojim sinom i dvojicom njezinih kolega-studenata u potragu za Angelikom. Sedmicama su obilazili sve ceste, uske puteve i sela Normandije. Podijelili su pokrajinu u nekoliko zona i istraživali jednu po jednu.

I jedne večeri našli su je mrtvu, iznakaženu i strašnu. Brat je počeo ridati od boli, a otac je izbezumjen bez riječi gledao jezovit prizor. Te je noći njegova kosa postala sasvim bijela. Dva dana kasnije nosili su sami mrtve ostatke Angelike iz bolničke mrtvačnice na groblje.

Ivka je tada stala kao da i sama traži predah od nutarnjeg ganuća.

— Zašto je to učinila? To je pitanje koje se je samo od sebe javljalo u svačijem srcu, i koje ni u štampi nije moglo biti prešućeno. Na nj je potpuno iskreno odgovorio njezin kolega na sveučilištu student Bernard, sin nekog bogatog njemačkog industrijalca. On je cijeloj svjetskoj javnosti odgonetnuo nerazumljivo samoubistvo Angelike Wedegen, te »najsretnije i najdarovitije« djevojke, kako su je nazivali na sveučilištu. Evo što je on rekao:

— Angelika je mnogo čitala i u ranoj mladosti sanjala da postane i ona spisateljica... Čitala je pjesnike i romanopisce Elliot-a, Faulknere-a, Dos Passosa, Hemingwej-a, Françoise Sagan, sve čemerne i beznadne pisce koji opisuju svijet bez duha. I ona je postajala svakim danom sve sitija života koji joj ništa nije obećavao — tvrdi student Bernard.

— Bila je to romantična djevojka koja se previše zanosila piscima opsjednutim besmislom života i samoubilačkim idejama. Taj svijet što ga je ona promatrala pokraj sebe i koji je nalazila u knjigama, taj je svijet u njoj ostavljao groznu prazninu koja se ničim nije dala ispuniti. U tome je sve!

— To je zaista nepobitna činjenica. Koliko mi skrivenog otrova popijemo, omotanog u lijepe korice — s dubokim uzdahom prekinula je Mirjana.

— Čuj dalje što govori Bernard. Citiram ti njegove riječi. Ne želim ti ovog trenutka govoriti svojim umom i svojom logikom. Njegov je odgovor puno uvjerljiviji:

— Angelika u svojoj potresnoj tragediji prestavlja jedan dio današnje mladosti u Njemačkoj. Naša zemlja ratom opustošena ponovo je obnovljena. Svatko radi i stiče novac. Svi imaju frižidere, televizore, automobile. I živimo poput sjena u svijetu koji nije naš. Ali ni sjajna kola, ni utakmice, ni zabave, ni plesovi ne mogu nas zadovoljiti. Dakle, dosadno je, i mi smo umorni od života. To je svijet Saganove... Zbog toga zavidamo onima na istoku koji barem u nešto vjeruju. Oni barem žive. A mi i ne živimo. Izgledamo snažni u cvijetu mladosti, i nama se zavidi. A kad nam se nešto dogodi obuzme nas jad i klonulost, i mi onda polazimo u smrt... Nema nas tko zaustaviti... Tako je završio Bernard i otkrio cijelom svijetu tajnu neprotumačive smrti Angelike Wedegen. A nije li ujedno time odgonetnuo zagonetku tragičnog svršetka tvoje pokojne kolegice? I još nešto. Nije li nam Bernard ponovo dokazao da se nedogledni ponori ljudskog srca ne mogu ispuniti ničim što posjeduje ova naša škrta i mala planeta. Tu je potreban Netko drugi... Znaš li, Mirjana, kako se zove?

— Znam... U sjećanju mi naviru zaboravljene riječi moga nekadašnjeg vjeroučitelja koje mi je napisao na sličicu i poklonio za uspomenu:

BOG TI JE POTREBAN U ŽIVOTU, VIŠE OD KRUHA KOJIM HRANIŠ SVOJE TIJELO, VIŠE OD LJUBAVI KOJOM NAPAJAŠ SVOJE SRCE! KAD NJEGA IZGUBIŠ, SVE ĆEŠ IZGUBITI... Nikada ih nisam tako doživjela u svoj njihovoj potresnoj zbilji kao ovog trenutka... Hvala ti, Ivka! Moli se za mene!

Sunce je raspršilo oblake i obasjalo zlatnim svojim zrakama svu okolinu koja je odjednom uskrsla u staroj ljepoti žarkog ljetnog popodneva. I dvije prijateljice radosnije su koračale toga trenutka prema rivi, čvrsto se držeći ispod ruke kao da bi tim stiskom željele brižno zakloniti dragocjeno blago koje nose u svojim mladim srcima.

Žarko BRZIĆ

IZ ZAPISINIKA JEDNE DJEVOJKE:

Bože, ljubim Te iznad svega. Tebe koji si u moje srce ulio toliku radost, toliko veselje i sreću! Oh, i za mene je osvanuo dan — dan sreće, dan koji sam provela u tvom hramu. Moja se ljubav razbuktala, tako je velika, da je nitko ne bi bio kadar ugasiti, a sva je usmjerena prema Tebi, Bože srca moga. Tebi je poklanjam, jer je gajim za Tebe, to više što moje ljubavi nije nitko dostojan u tolikoj mjeri kao Ti, dragi moj Isuse, — Spasitelju i utjeho moja!

A.

Iz mladenačkih borba pjesnika
Milana Pavelića D. I.

ZA SMISLOM ŽIVOTA

Uz Marina Sabića te Izidora Poljaka Milan Pavelić sigurno je najjači naš katolički pjesnik, a nekoliko pjesama može se snagom i dubinom natjecati s Nazorom i Kranjčevićem. Pokojni je Petar Grgec napisao, kad bi Pavelić bio iz kojeg velikog i poznatog naroda, neke bi mu pjesme ušle u svjetske antologije.

Rođen je u općini Krivi Put iznad Senja g. 1878. Čitavu je gimnaziju svršio u Senju, gdje je nekoliko godina bio usko povezan s Milutinom Cihlarom-Nehajevim. Godine 1898. ušao je u zagrebačku bogosloviju, gdje je biskup Lang izvršio na nj svoj svetački utjecaj, pod kojim je Pavelić ostao nepokolebivo čitava života. I s Antunom Radićem pouzdano je prijateljevao sudjelujući kod izdavanja Doma. Iza toga bio je kapelan po Hrvatskom primorju te župnik u Krasnu i Kompolju. Kao dušobrižnik živio je uvijek u velikoj revnosti i poduzetnosti. Zatim je bio urednik Riječkih novina i onda duhovnik čč. ss. milosrdnica i urednik Glasnika sv. Josipa. A u 45. godini života u težnji za potpunim predanjem Bogu uđe u isusovački red, i tu je sasvim dozrio. Nekoliko je godina uređivao Glasnik Srca Isusova (1926—1932) koji je veoma podigao. Boležljiv, pod konac života radio je samo književno. U to vrijeme izdao je poznati svoj prijevod Crkveni himni. Umro je 1939. g.

* * *

Odrastao u širini i raskoši gorske prirode ispod Velebita a iznad Senja, nošen pažnjom i ljubavlju prvenca, osobito od majke i djeda, očaran proljetnom ljepotom, sjajem crkve i utjehom molitve, osjećao je dječak Milan Pavelić neku daleku slutnju o uzvišenijem životu, neodređeni poziv u Božju blizinu, a da nije pravo razumio o čemu se radi. Povijest toga Božijeg poziva u svećenički stalež opisao je pjesnik u

najosobnijoj, najdubljoj i najtoplijoj svojoj pjesmi pod naslovom G L A S (Pod okom Gospodnjim, str. 21). Ta djetinja raspoloženja opisuje pjesnik ovako:

Još rasto sam na gorama
Ko korov sićušan,
Kad prvi put se javio
U djetinji mi san
A bio tih
Ko tihi dah
Kad grudi stisne strah;

Il kao šum
Uz koji snijeg
Na mirni pada brijeg.
Il matičin
U suton poj,
Kad sutra van će roj.

Još malen nisam shvaćao
Od mene što bi rad
Taj glas, što samo šaptao
I strah i čar i jad.

U dvanaestoj godini doživio je Milan nekoliko snažnih duševnih potresa. Umrla mu je majka, a od boli za njom kao da je i u njemu zamro život. Istom za pola godine dođe k sebi. Dobio je maćehu. No maćeha nije majka. Ne slažu se i on mora u tuđi svijet, na škole u Senj. Otkinut od djetinjeg raja, bistar i željan znanja guta knjige, a i sam slaže uspjele stihove. No te knjige pune su svjetskoga duha u kojem se veliča užitak i neograničena sloboda, te u njemu ohladni pobožnost i žar. Dapače, u višim razredima rijetko i nerado moli, zna što surovo i prosto izlanuti.

Na praznicima upozna se Milan u Grižanima s bilježnikovom kćeri Nadom, te se među njima razviju nježni mladenački osjećaji. Bogate i snažne prirode, proživljava on te osjećaje mladenački duboko. Uz to čita mnogo i svašta: Tolstoja, Schopenhauera, Shakespeara, Heinea, Kranjčevića, Đalskoga. Razbuktaju se u njemu mladenačke strasti i snažna čežnja za srećom. Samo, gdje je i u čemu je ona? Zar u izdovoljavanju svih ovih prirodnih nagona u sebi? Smije li se to bez mjere i granica, prema njihovim zahtjevima? Što ako postoji Bog Stvoritelj i Zakonodavac, kojemu treba o svemu polagati račun? Što je s Kristom i kršćanstvom? Da li je istina što naučava Crkva? Sve su to pitanja na koja treba dati odgovor, bez kojega razuman čovjek ne može živjeti. A gdje će tim životnim problemima naći rješenje?

Đaci su u Pavelićevu 5. i 6. razredu gimnazije često noću održavali spiritističke sjednice. U posebnim uvjetima zazivali su duhove. Najsposobniji »medij« bio je upravo Milan. On je za drvenim stolom dozivao duhove i stavljao pitanja — kadgod bez prave vrijednosti, ali i ozbiljna. Tako i o tim važnim pitanjima. No pravih odgovora nije dobivao. Jednom mu duh »proreče« da će 1925. g. poginuti od mača — što se dakako nije obistinilo. Sam kaže u pjesmi Ispovijest o tom:

»Skočih noću k vračarima, duhove zazivah
i krvave boli svoje dusima kazivah,
al ni oni ne umješe drugo što da reku,
van da i njih slične rane bez pomoći peku.«

No malo da nije od toga veoma nastradao. Napinjalo mu je to snažno živce, te mu se činilo kadgod da će upravo poludjeti. Na sreću doznao je za to na vrijeme ravnatelj zavoda i strogo to zabranio. Tada je to prestalo, za Pavelića u posljednji čas.

Dođu praznici iza mature. Milan je često sam i skršen. »Muče ga misli«, odgovara na pitanja što mu je. Silna je bura u duši. Radi se o biti i nebiti. Čemu i kako da živi? Smisao života mora naći! Ide u bogosloviju. Ne da postane svećenik — to je za njega u ovakvim raspoloženjima previsoko i preteško nego da tamo nađe odgovore na ta važna životna pitanja, a onda će vidjeti što će. Ali da ostavi plemenitu i pametnu Nadu? Koliko je puta osjetio da bi uz nju mogao biti sretan! Kao što je i ona gojila iskrene osjećaje simpatije prema njemu. Ali sve je bilo među njima u nekim mladenačkim zanosima i neodređeno: on joj nije nikad stavio ruke na rame. Nada reče kasnije, u starijoj dobi: »Ne znam da li bismo mi bili mogli zajedno. On je bio predubok. Opterećen mislima, borbama, nekim tolstojevim misticizmom, što ga je sve mučilo.«

Nada ga jednoč upita što će on biti. Studirat će filologiju, reče, i biti profesor. No odmah doda da je i teologija zanimljiva znanost, daje odgovore na najdublja i glavna pitanja života.

Što će učiniti Pavelić? Hoće li pokušati sreću što bi mu mogla cvasti u Nadinu srcu? Ne! Odgovor zašto i kako da živi tako je važan, da je konačno ostavlja i polazi u bogosloviju, da prije svega dozna istinu o životu.

Prije rastanka — za oproštaj — piše i pošalje Nadi ovu pjesmu — jedinu koju je sačuvala, a ispjevao joj je bio kojih tridesetak. Prijašnje je ona od stida pred drugima odmah spalila, a ovu je prepisala u neku knjigu i skoro naučila napamet, te ju je znala i u šezdesetim godinama života, pa ju je ovako diktirala piscu ovih redaka:

1. Čeznuće slatko ražnježene duše
U ono teži mjesto, gdje ugodni
Sa neugodnima se kriju sanci,
Tegobe gdje se s radostima spliću.

2. U čudnoj smjesi jedna zvuči nota
Ti djevo mlada, vilinjega stasa
A tamnomodra oko ko mrča šuma,
Što iz daleka burno se talasa.

3. U čistu ćeš mi ostati spomenu
Ko glas iz grudi germanskoga barda,
Kad miloj svojoj modrookoj pjevo:
Ta nota živ je odraz Tvoga žića, djevo.

4. U milu ćeš mi ostati spomenu,
? ? ? (Tu manjka jedan stih)
Ti zlato čedo hrvatskoga roda,
Hrvatice meni mnogo draga!

Iza prve dvije kitice trebalo bi doći očitovanje i ponuda. Ali mjesto toga eto prekid, odricanje i divni s Bogom!

No nije bilo lako. Svoja raspoloženja izriče pjesnik sam u ovim nedostiživim slikama i osjećajima:

Narastoh, krenuh kroza svijet
sa dušom procvalom,
Sa dušom punom ljubavi,
A ne znah, kud bih s njom.
I dođe on
Ko lahor lak,
Kroz crven cvjetni mak;
Sad topao
I sladak, jak
Ko pun slavuja mrak;
Sad kao cvil
Odbijenog
Čeznuća ljubavnog.

Tad svi mi zvuci sliše se
U snažni skladni zvon —
U meni sve se kidalo,
Dok zborio je on:
»O dijete moje, prijegora
I bola hoću tvog.
Darovat sebe valja ti
Ko janjca žrtvenog.
Za svijet je spas
U žrtvi tek,
Al grk je njezin lijek;
Tvoj mnogi drug,
Ko i ti zvan,
Od zemlje sveđ je pjan...
Uzleti ti
I meni poj,
O mili sinko moj!
Prevrni čašu srca svog
I žrtvuj ljubav tu,
I višom ja ću ljubavlju
Do vrha nalit nju«.

Milan je suspregao žar i oganj srca, te otišao dalje da vidi gdje je za nj sreća života. Ode u druge daleke krajeve, krajeve duha. Ali susreo je Nadu više puta u životu i ponio se dostojno, sasvim ljudski i svećenički, kao i do sada uvijek.[1])

I mladi abiturient ode u zagrebačku boglosloviju. Ponio je i neke knjige, među njima Schopenhauera i Heinea, što spominje pjesma Ispovijest:

»Iz džepa se Heine smješko bestidno i grko,
»filozof pesimizma: strijeljao me mrko...«

Bilješka: Čuo je da će se Nada vjenčati, te već kao **svećenik** pošalje njoj i zaručniku ovu čestitku i želju:
»Bog sasuo na vas blagoslov svoj:
Ko proljetnu kišu na pitomu ružu i ponosan bor!«

Čitava je ta pjesma potpuno istinita, povijest pjesnikova stvarnog života, osim ono da je tobože bio izgubio vjeru i ušao u teologiju da raskrinka svećeničku laž i himbu. To je dodao zbog tendencije, što ju je imao s pjesmom na pameti, i zbog toga nije htio pjesmu potpisati niti uvrstiti u ikoju zbirku, da se ne čini da je to povijesna istina.

Pavelić je osjećao mladenačke sumnje o vjeri, ali bezbožac nije nikad bio, a u bogosloviju je ušao s poštenom nakanom da se uvjeri o istini. A tu je brzo našao.

Dao se na ozbiljno proučavanje filozofije — tog temelja svih znanosti. Apstraktnu onotologiju predavao je dr. Antun Bauer. Razlagao je mirno, suhoparno, gledao je kod toga uvijek u visoku neku točku, i to Pavelića nije osobito zanijelo. Ali kad su došla na red važna životna pitanja, Paveliću je brzo postalo jasno da mora postojati Bog, stvoritelj svemira i začetnik života. Isto je tako uz ozbiljan studij povijesti uvidio da je kršćanstvo zajamčena stvarnost, a Crkva prava i zakonita učiteljica čovječanstva. Već prvih mjeseci uvjerio se o svemu tomu pa je prema tadanjim mladenačkim raspo-

---

Znao bi ih kasnije u Bakru pohoditi i neprisiljeno razgovarati s njom i mužem, s kojim se je i sprijateljio.

Iza mnogo godina neka se Nadina prijateljica našla u Zagrebu s Pavelićem te mu pripovijedala da je Nada izgubila sluh. On će iskreno: »To mi je vrlo žao.« Izvadi molitvenik, blagoslovi ga i napiše na nj: »Posvetio Milan Pavelić«, i pošalje joj ga.

I ona se sjećala mladih dana te pođe jednoč na Jordanovac gdje je on živio. Vidjela ga je u kapelici gdje je služio svetu Misu, no nije mu se javila.

A kad je čula da je preminuo, dopratila mu je lijes do groba i bacila na nj kitu bijelih karamfila — za oproštaj i doviđenja!

A kad je Nada sve to ispripovijedala, reče: »Nadam se da mi neće zamjeriti što sam sve to otkrila«. — Neće, neće, jer je i on sam to iznio u pjesmama, samo što nije bilo poznato konkretno i u potankosti. A ovako pjesme dobivaju mnogo na uvjerljivosti i snazi, kao što se i jasnije vidi njegov prirodni mladenački razvitak, potrebe, osjećaji srca, koje je milost prožela i digla visoko iznad prirode i učinila divno čudo do kojeg se vinuo kao svećenik, a gdje je našao potpuno smirenje i pravu sreću.

loženjima to formulirao, možda malko i nevoljko, ovako: »Istina je kod popova. O tom nema sumnje. Bog postoji. Crkva je Božje djelo.« Pod tim dojmovima napisao je i onu snažnu pjesmu u zbirci Iz zakutka (str. 21): Kristovoj Zaručnici.

Postigao je što je tražio: uz iskreno traganje uvjerio se o životnoj istini. Ovršio je i duhovne vježbe što ih je vodio O. Kulunčić, te u dubokom skrušenju zaželio novi i bolji život.

Večer bješe, već se i mrak po crkvici spusto
s besjednice kanda ljetni topli dah je pljušto,
ronila su kroz srce mi ona slova meka
ko komadi da su teški od olova prijeka.
Vječni žižak svu crkvicu krvlju oštrapao,
a sa kora »Miserere« glasno projecao.
Sakrih oči, ramena mi bolno uzdrhtala,
a kroz prste suza mi je suzom provirala...

Pokora me očistila, Krist cjelivo mene,
s njegovih su usta tekle slasti neslućene,
na njegovu toplu grud sam trudnu glavu svio,
na njegovu srcu dragu plakao sam ti'o...

Pred Kristom je zanijemila moja tuga ledna
ko pred slavnim »Aleluja« bol Velikog tjedna,
golem zlatan val sunčani razlio se tmušom,
novi život, snažni život briznuo mi dušom.
I otad me često radost nedohvatna trese
i plamenjem samim kanda kroz grud se pronese,
a sa usta divskom silom molit stane vjera
ko velebni slap posljednji Plitvičkih jezera...

Pavelić — mladi tragalac za istinom — postigao je svrhu: zna čemu živi i kako valja udesiti život. No da sam bude svjetlonoša Istine, svećenik i apostol, za to nije osjećao snage. — Ali u novoj školskoj godini dođe kao duhovnik u bogosloviju mlad svećenik dr. Josip Lang, pun duha Božjega i svetačkoga žara. Taj je žar razbuktao i kod učenika vatru i revnost primjerom i razlaganjem, a još više privatnim razgovorima, u kojima je kako reče Pavelić, »liječio i jačao moju rahitičnu volju«. Tada je od njega postao nov čovjek. Ne samo sretnik s jasnim odgovorom na prva životna pitanja nego mladić pun žara za visoke svećeničke ideale, da i drugima nosi svjetlost. Posta ljubitelj samoće i

molitve, što će se rasplamsati osobito kod mlade mise na Trsatu, a taj će oganj revnosti gorjeti i svijetliti čitav život.

Od Pavelića — mladića teških i turobnih raspoloženja postaje sretan čovjek i radostan svećenik, kako je to opet veoma snažno izrazio u pjesmi G L A S.

I pođoh srce lomeći
I moreć mladi bijes[1]
Ko suvad[2] sebe bacajuć
U živi Božji krijes.
A žrtva ta
Ko meda plast
U grudi sasu slast;
Taj suškov[3] grozd
Na oltar žet[4]
Darova vina cvijet
I jači plam
Neg ženski čar
I sav zemaljski žar.
Ko gnijezdo sreće propjevo
Mog srca cvjetni žbun:
O Bože, slatke gorkosti
I gorke slasti pun!

1) = strast; 2) = suho granje; 3) = Suškov grozd, od kojega se pravi prošeko; 4) = sažet

Pjesnik je poslušao glas Božji i povukao posljednje konsekvencije: želi se predati Bogu sasvim na vrhuncima kršćanske savršenosti, odlazi u službu Bogu bez pridržaja kao **potpuna žrtva** u redovničkom staležu, u Družbi Isusovoj.

Josip BADALIĆ D. I.

Temeljna načela našega života

1. Najdublji smisao našega života jest u tom, da bude služba Bogu.
2. Sve je na svijetu za čovjeka, a čovjek je za Boga.
3. Toliko se treba služiti svim na svijetu koliko nas vodi k Bogu.
4. Čovjek vrijedi toliko, i toliko je savršen koliko ljubi Boga.
5. Naše najviše životno načelo nije načelo mehaničke jednoličnosti, nego bogata mnogovrsnost.
6. Bog je Bog veselja i radosti.

ETIKA KAO TEMELJ KULTURE

Etika je nauka o ćudoređu. Ima zadatak ne samo da nas upozna s tim što je ćudoređe, koji su njegovi sastavni dijelovi, nego i da zauzme kritičko stanovište prema ćudorednom djelovanju: da izvrši vrednosnu ocjenu i istakne prave istinske vrednote.

Kultura obuhvaća sve ono što je čovjek stvorio dignuvši se nad razinu svoga tijela. Kultura je riječ duha, to jest one bolje i vrednije strane u nama, po kojoj se razlikujemo od svih drugih stvorova koji nemaju duhovnosti. Kultura je pobjeda duše nad tijelom, ideja nad nagonima, ideala nad proračunatim materijalnim probicima. Rekao bih: kultura je život nad životom. To je profinjeni, dotjerani i poljepšani život, prožet vječnim vrednotama istine, ljepote i dobrote. U kulturi je progovorio čovjek u svome bivstvu te u svim onim odlikama i svojstvima, po kojima uživa u carstvu svemira posebni povlašteni položaj.

I kao što je kultura proizašla iz najljepših i najvrednijih oznaka čovjeka, tako je i upućena na navredniji objekat, na najveću zemaljsku vrednotu: na čovjeka. Kultura nije nastala radi stvari i predmeta, zvijezda i oblaka, računa i koristi, zabave i udobnosti, politike i nadmudrivanja, nego iz osjećaja čovjeka prema čovjeku i poštovanja svega onoga što diže ljudsko biće u više, idealnije i trajnije duhovne visine.

Prava kultura prožeta je prije svega metafizičkim, religijskim i nadnaravnim duhom, a u svom zemaljskom dohvatu ona ima u svome središtu č o v j e k a, te brigu za njegovo popravljanje i dotjerivanje u boljem i idealnijem smislu. Gdje ovakova namjera i upućenost manjka, tu je odsutna i kultura. Kultura nije laž, nego istina; ne sebičnost, nego

čovjekoljublje; ne mržnja, nego ljubav; ne nadmoćnost i nasilje, nego e t i k a!

To vrijedi za sva kulturnja očitovanja bez razlike. Sva kulturna područja, sve ljudske djelatnosti, ako izgube svoj temeljni smjer, to osnovno obilježje kulture, onda gube i pravo na svoje časno kulturno ime, i pretvaraju se, malo po malo, u suhe grane na stablu života, koje ne zaslužuje drugo nego da bude odsječeno i bačeno u oganj.

Običaj je, da se ljudi sa svršenim školama, a osobito onim visokim, ubrajaju u kulturne, ali mnogi nose ovaj naziv nepravedno i nezasluženo. Gdje smo se samo kao posuda s vodom napunili znanjem, a nismo postali u svojoj unutrašnjosti, u svome srcu i osjećanju, finiji, otmeniji i mekši, tu smo jako daleko od kulture, pa makar smo svoje ime ukrasili i najvišim diplomama, svjedodžbama i naslovima. Posjednik prave kulture postaje prije svega bogatiji u pravo ljudskom osjećaju i sučuvstvovanju, te obazriviji na čovjeka i sve njegove prilike i potrebe. Samo znanje, bez srca, pretvara čovjeka u zvijer goru od zvijeri.

Otkad postoji svijet, uvijek je tako bilo i uvijek će tako biti da se mijenjaju različita kulturna shvaćanja, različiti nazori i pogledi na svijet i život. Kulturne ideologije, naučni sustavi, politička gledišta, društvene smjernice i ekonomski odnosi, sve to ima svoje vrijeme i svoju klimu. I sve to ima i svoje opravdanje i cijenu, sve to spada u kulturu, ali samo dotle, dok u onim temeljnim stvarima nema promjene u cijeni čovjeka i poštovanja nepovredljivog ljudskog dostojanstva. Čim netko u tom pogledu zabludi, napustio je i tlo kulture, koja ima svoju uređenu skalu vrijednosti i svoj kriterij, koji ne poznaje odstupanja ni popuštanja.

Moguće je doduše i bez etike uvjetovati neko stanje, ali to je stanje prolaznog i kratkog vijeka. Samo ono što počiva na nepromjenljivim pravilima etike, ima granitnu trajnost i čvrstoću.

Kultura se toliko puta u svojoj povijesti pokušala otresti svojih etičkih temelja i pružiti tobože nešto bolje, naprednije i novije, ali isto toliko, koliko puta je pokušala, toliko je puta i neuspjela. Uvijek se konačno morala vratiti k onomu, što je napustila, i prihvatiti ono što je osudila. Da,

tako je to, jer ne može se biti pametniji i bolji od etike, ne može se — rekli bismo — pomoći čovjeku, mrzeći čovjeka!

Čovječanstvo, treba priznati, ne uživa ni izdaleka onoliko plodova, koliko je truda i napora uložilo u svoj napredak i probitak, i to samo stoga, što su mnoga njegova nastojanja bila lišena etičkog obilježja, pa su prije ili kasnije morala zaći u ćor-sokak!

Pokraj toliko filozofskih sustava, učenjačkih uspjeha, tehničkih pronalazaka i izuma, bilo je očekivati sreću i opće blagostanje, a kad tamo, čovjek se zapleo u vlastitim pitanjima i zamrzio svoj položaj iz kojega očajan traži izlaz. A da je uz obilati obrok pameti uzeo samo nekoliko kapi srca, da je svoju filozofiju produhovio i prožeo etikom, uživao bi ipak u plodovima svog nastojanja!

Etika je spora, ali dosljedna. Ona ne može zatajiti. Prije ili kasnije, u ovom ili onom obliku, ona dolazi do izražaja i svoje vrijednosti.

J.

MLADĆU, DJEVOJKO!

Pred tobom je život i pred tobom je vrlo važan zadatak: da izgrađuješ bratu čovjeku, a napose dragom biću koje ćeš jednom zavoljeti i s njim poći u zajednički obiteljski život, no i sebi osobno — lijep, sretan zemaljski život! I drugi zadatak: da ovaj zemaljski život provedeš tako te on bude služba velikome Bogu pa tako zaslužiš i svoju vječnu sreću.

Velik je to zadatak pred kojim stojiš, priznajem. Nije ni lak. No pomoći će ti u tom sveta vjera koju ispovijedaš. Ona posjeduje za to sva potrebna pomagala. Samo ih moraš upoznati i prihvatiti. Onako kako je to učinila Ana-Marija, o kojoj smo čitali u knjizi »Temelji tvoje sreće«. No nije Ana-Marija jedina djevojka koja je tu stvar uzela ozbiljno i u tom uspjela! Ima još takvih i djevojaka i mladića, u svijetu i oko nas.

Budi i ti takav i takva!

Pismo sinu

Dragi Josipe!

Nadam se, da si primio moje pismo. Sada bih rado da se kratko osvrnem na Tvoje pismo od 31. prošlog mjeseca. Iz tvojih redaka razabrao sam mnogo što me je vrlo veselilo, dok me je drugo opet bolno dirnulo. Mislim da bi uz dobru volju opet mogli brzo uspostaviti prijašnje povjerljive odnose. Osnovni uvjet bio bi taj, da opet budeš otvoren i iskren svome ocu.

Da nikad nisi popustio u marljivosti i ustrajnosti u svojem studiju i da su Ti Tvoji drugovi zavidjeli na Tvojim uspjesima, o tome sam bio uvijek potpuno uvjeren. Posebno me veseli, da si se ćudoredno uzdržao na visini i Tvoje riječi što se toga tiče tako gode očevu srcu.

Što sada pišeš dalje: »Ako izgubim svoju vjeru...« to smijem sigurno uzeti, da je još nisi izgubio i da su to samo sumnje, koje te muče. Tada Ti mogu za umirenje reći, da nijedan čovjek, napose u mladim godinama, nije od toga pošteđen i da oni koji najviše trpe zbog takvih sumnja, ni izdaleka nisu najgori kršćani. I ovdje se dolazi samo borbom do pobjede. Da se zbog toga uzdržavaš od primanja sv. Sakramenata velika je pogreška, jer koji bi odrasli čovjek mogao tvrditi, da može uvijek djetinji čistim srcem pristupiti stolu Gospodnjem, kako je to učinio kod prve sv. Pričesti?

Ako su možda tvoje sumnje druge vrsti onda Ti kažem samo jedno: moli! I ja molim i naš Gospodin Bog će Ti pomoći, da bude sve dobro.

Ako bi ipak bio na putu da izgubiš vjeru, onda bih Ti htio dozvati u pamet onaj dan kad si sjedio na mojim koljenima uz smrtnu postelju naše prerano preminule Elizabete i sa mnom molio Očenaš za dušu toga anđela. Kolika je to bila utjeha u našoj boli što je draga pokojnica bila providena utjehom svete Crkve i što smo mi zajednički mogli moliti. A doći će i čas, kad budeš pozvan k smrtnoj postelji svoga oca i svoje majke. Hoćeš li se tada kao nevjernik oprostiti

od svojih roditelja? I kad budu Tvoja braća klečala kraj lijesa svojih roditelja, hoćeš li Ti onda stajati po strani? Ne, moj sine, to Ti nećeš učiniti!

Kakogod izgledalo u tvojoj nutrini, pa makar i gore nego što mislim: budi hrabar! Ti ćeš opet zadobiti svoj mir. A ako misliš da ga nećeš postići, onda dođi kući: dobit ćeš za to novaca.

Upravo mi sada dođe napamet povijest jednoga čovjeka, kojega sam poznavao. Bio je posjednik tkaonice u našem mjestu — nedavno je umro. Rođen i odgojen kao katolik vjenčao se s protestantkinjom i dao djecu odgojiti u protestantskoj vjeri. U crkvu nije išao nikada više. Za svibanjskih pobožnosti vidio sam ga jednom kako je izašao iz crkve. Što je toga zemaljskim dobrima tako blagoslovljena čovjeka nagnalo u crkvu? Unutrašnji nemir tjerao ga još jednom tamo, gdje je kao dijete klečao! Svijet mu nije mogao dati mira. — Ti prikazuješ dan svoje prve svete Pričesti kao jedan od Tvojih sretnih dana. I ti želiš jedamput osnovati svoj vlastiti dom. Hoćeš li tada svojoj djeci tu sreću uskratiti? Ja sam prigodom prve svete Pričesti svoje djece gledao taj prizor suznih očiju i srcem koje vjeruje, sretan zbog sreće svoje djece. Kakva će oluja toga dana bješnjeti u srcu nevjerna oca? Kako će se sjećati svoje mladosti, kako će ga njegova prošlost teretiti? Nevjernik, koji je prije bio katolik, ne nalazi mira, mlade godine mogu taj nemir prigušiti, ali će ga u starosti mučiti.

Pišeš u svome pismu: »Reci mi, da me proklinješ, kao izgubljena sina, koji je ostavio svoje roditelje i pošao krivim putem! I dalje: Ako misliš da ne bi više smio biti Tvoj sin ...« Ni jedno od ovoga dvoga ne ću kao katolički otac učiniti. Molim za Tebe, kao što sam često za Tebe molio.

Sada završavam. Ne trebaš se žuriti s odgovorom. Ipak podržavaj pismenu vezu s kućom. Budući da nije više zatvoren poštanski promet, poslat ću ti ovih dana paket s hranom.

Sa srdačnim pozdravima, također od Tvoje majke i braće ostajem uvijek

Tvoj otac, koji te ljubi.

Iz knjige: P. Neyer: Mit Herzblut geschrieben.

II

TI I ISUS KRIST

Tko je Isus Krist?

KAKO ĆEMO POSTIĆI SVOJ ZADNJI CILJ, TO JEST, KAKO TREBA DA ŽIVIMO NA OVOME SVIJETU, DA ZASLUŽIMO IZA SMRTI BITI PRIMLJENI OD BOGA, U NJEGOVO BLAŽENSTVO, UČI NAS ISUS KRIST.

TKO JE ISUS KRIST?

Utjelovljeni Sin Božji

Isus Krist je utjelovljeni Sin Božji.

Kao Sin Božji, ili druga Božanska osoba, Isus je pravi Bog. A ujedno je i pravi čovjek, jer je kod utjelovljenja uzeo na se ljudsku narav.

Isus je dakle Bog-čovjek.

Otkupitelj, Spasitelj

Isus Krist je naš Otkupitelj, Spasitelj.

Utjelovljeni Božji Sin svojom smrću na križu pomirio je čovjeka s Bogom, davši Bogu zadovoljštinu za grijeh prvih ljudi — istočni grijeh! — i za osobne grijehe svih ljudi svih vremena. I za naše, i za tvoje grijehe!

Davši Bogu zadovoljštinu za istočni grijeh vraća nam Isus po istočnom grijehu izgubljenu posvetnu milost i po njoj nadnaravni život duše. Dobivamo tu milost po krštenju. A praštajući nam naše osobne grijehe vraća nam Isus tu milost i nadnaravni život svaki put, kad god to teškim grijehom izgubimo, ali se nakon grijeha iskreno pokajemo, ispovjedimo i ozbiljno odlučimo popraviti svoj život.

Naš Učitelj

Isus Krist je naš Učitelj. On nas uči u Svetom Evanđelju kako treba živjeti, tj., kako se moramo vladati prema Bogu, prema bližnjemu i prema samima sebi, da uzmognemo izvršiti zadaću koju imamo u ovom životu i sretno stići k Bogu.

Naš Sudac

Isus Krist je naš Sudac koji ima **vlast da nam u ovom** životu oprosti grijehe, ako se za njih kajemo, a iza smrti će izreći osudu o cijelom našem zemaljskom životu. Ako smo

zadovoljili zahtjevima koje stavlja na nas u ovom životu, primit će nas u svoje kraljevstvo, u lijepo nebo, i tako ćemo postići svoj zadnji cilj: Boga; a ako nismo zadovoljili, jer smo živjeli po svojoj vlastitoj volji a ne po njegovoj, odbacit će nas od sebe i teško kazniti.

Isusa Krista ne može nitko mimoići. Kad li tad li, ako ne prije, onda svakako nakon smrti, naći će se svaki čovjek s Isusom oči u oči. U ovom životu, jer imamo slobodnu volju, možemo za Krista ne mariti, šta više, i ne priznavati Ga, živjeti kao da Ga i nema, bez ikakva obzira na Nj. Ali On je postavljen od Boga za suca svim ljudima, svakom pojedinom čovjeku, i meni i tebi! I iza smrti mora svatko pred Njega!

Isus u Euharistiji

Isus Krist je Božanskom svojom snagom, nakon što je umro na križu i bio pokopan, treći dan uskrsnuo, četrdeseti dan uzašao na nebesa, ali na čudesan, tajanstven način ostao je među nama ljudima u Presvetom Oltarskom Sakramentu. Tu je On, u svetohraništu naših crkava, prisutan Božanstvom i čovječanstvom.

Isus Krist u svakoj svetoj Misi nanovo prikazuje sam sebe i svoju smrt na križu nebeskome Ocu kao žrtvu pomirenja, tj. žrtvu zadovoljštine za grijehe ljudi; kao žrtvu poklona, tj. u koliko je čovjek, iskazuje Bogu u naše ime onaj poklon koji smo mi ljudi dužni iskazivati Bogu, Stvoritelju i Gospodaru svome; kao žrtvu prošnje, kojom moli Boga za ljude, jer je On posrednik između Boga i nas ljudi; kao žrtvu zahvale Bogu za sva dobročinstva koja je Bog iskazao i koja će još iskazati ljudima.

Isus Krist je u sakramentu Euharistije ujedno i hrana našoj duši. On se po svetoj Pričesti sjedinjuje s našom dušom u najintimnijoj ljubavi. To je vrlo duboka istina svete vjere, ali je stvarnost, činjenica. Zato, tko se često pričešćuje, i u lošoj okolini provodt će svet i neokaljan život, a mučenici svete Crkve pokazuju, da čovjek snagom sjedinjenja s Kristom po Euharistiji, postaje sposoban i za najveće junaštvo!

R.

ISUS KRIST I MLADI

»Konačno imam svoj CILJ, svoj PUT, svoj IDEAL za koji sam spremna da dam i život! Upoznala sam najveću ISTINU i DOBRO: K R I S T A! Zbog toga sam neizmjerno sretna, to mi daje snagu, pouzdanje. Jer, vjera je neizmjerna. Ja Isusa čuvam u srcu, poklanjam mu stalno i neprekidno pažnju: njegujem Ga. Njemu je to potrebno, a ne da se drži u srcu kao zlatan privjesak na grudima... Velika je radost primiti Isusa u srce i čuvati Ga, ljubiti Ga...«

Iz pisma jedne petnaestogodišnje djevojke

ISUS KRIST I MLADI

Što smo rekli o Isusu Kristu, vrijedi za sve ljude, za svakog pojedinog čovjeka.

No neke od tih istina posebno su važne za mladiće i djevojke. Osobito istina o nadnaravnom životu duše, pa ćemo to malo opširnije rastumačiti.

Nadnaravni život duše

Isus je svojom smrću na križu zaslužio nama ljudima milost posvetnu i po njoj dobivamo nanovo nadnaravni život duše koji su prvi ljudi svojom neposlušnošću prema Bogu izgubili. Tu milost dobivamo po svetom krštenju.

O čemu se tu radi?

Ima duša i svoj naravni život. Kao i svako drugo biće. Svaka naime stvar ima svoju narav po kojoj opstoji i prema njoj djeluje.

Na pr. kameni stup. Njegova je narav samo da postoji. On niti lista niti cvjeta. I kad bi se to kod njega jednoga dana desilo, bilo bi to iznad njegove naravi.

Drvo i lista i cvjeta. To je njegova narav. Ono ne može hodati, a kad bi to jednom učinilo, bilo bi to iznad njegove naravi: njemu nadnaravno.

No pseto i hoda i trči. To je narav životinje. Ali pas ne može govoriti, računati, pisati. To je iznad njegove naravi.

Čovjek može i to. On govori, računa, piše, ukratko: djeluje razumno. To je naša ljudska narav, naša čovječja narav. Kao što je narav mrtve materije da opstoji, biljke da raste, lista, cvjeta i donosi plod, a životinje da živi životinj-

Kristova je volja da zajedno s brigom za razvitak tvoga tijela vodiš brigu i za život svoje duše!

skim životom: tako je naša ljudska narav da djelujemo razumno.

Biljka, kao živi organizam, ima svoj životni princip, počelo, po kojemu živi i djeluje.

Životinja ima svoje životinjsko životno počelo.

Pa i čovjek. Kod nas je životno počelo razumna duša. Po njoj živimo i razumno djelujemo. I to naše djelovanje jest nama nešto naravno: to je naš naravni život.

No Objava nas Božja uči da postoji i nadnaravni život. Bog svojom milošću — zovemo je posvetna milost — diže dušu u viši red, u onaj u kojem je On. To je nešto slično kao kad bi netko digao kameni stup u viši red, pa da taj stup prolista, što po svojoj naravi nikako ne može. Ili da biljka bude dignuta u red životinje pa da može hodati i trčati. To bi bilo iznad njezine naravi. A tako isto kad bi netko životinji dao sposobnost da može razumno djelovati. To ne spada na njezinu životinjsku narav. To je nešto više.

Bog tako čini s nama ljudima. On po posvetnoj milosti diže našu dušu iznad njezina naravnog reda u viši red. Daje joj život koji je iznad naše ljudske naravi: to je taj nadnaravni život duše.

Taj nadnaravni život naše duše jest temelj svega kršćanskoga života i naše osobne vrijednosti pred Bogom.

Po tom je životu naša duša u istom redu u kojem je Bog, pa smo tako sposobni da iza smrti gledamo Boga, tj., možemo doći u nebo. Po njemu smo djeca Božja, baštinici neba. Po njemu su naša dobra djela zaslužna za nebo, odnosno za vječni život, u kojem ćemo biti nagrađeni za njih. Ako nam duša živi nadnaravnim životom, mi smo u tijesnoj prijateljskoj vezi s velikim Bogom. Već i u ovom životu. I on je zalog onog blaženstva koje je Bog u drugom životu za svu vječnost pripravio onima koji u ovom životu sačuvaju taj nadnaravni život i po njemu prijateljstvo s Njim. U Indiji su krstili nekog odraslog poganina, intelektualca. On je bio sav izvan sebe od sreće i cijeli je dan neprestano ponavljao prijateljima oko sebe: »Veselite se sa mnom radi milosti koju mi je Bog udijelio!«

Da, to je doista nešto izvanredno veliko i uzvišeno, ali i silno ozbiljno, taj nadnaravni život koji nam veliki Bog daje.

Dao ga je Bog bio i prvim ljudima, našim praroditeljima. No oni su ga svojim neposluhom izgubili. I za sebe i za svoje potomke.

Isus Krist, utjelovljeni Božji Sin, svojom smrću na križu, pribavio nam je mogućnost da ga opet zadobijemo. Skupo ga je to stajalo, dakako! Ali njegova ljubav prema čovjeku bila je veća od straha pred groznim mukama koje će morati podnijeti kao cijenu velikog dara što će nam ga po njima zaslužiti!

Ti, mlada dušo, koja već razumiješ ljubav, jesi li se ikad ozbiljno zamislila koja je ljubav Isusova prema tebi?!

Razumiješ li onda što je tebi Isus Krist?

No — zašto ljudi razmjerno ipak tako malo cijene nadnaravni život svoje duše? Kako to da ih ima koji o njemu uopće ne vode računa, koji ga možda čak i niječu?

Zato, jer duša i bez njega ipak živi. Odnosno, oživljava, kao životni princip čovjekov, naše ljudsko tijelo. Ona živi svojim naravnim životom i daje taj život čovjeku kao cjelini, to jest, biću sastavljenom od duše i tijela. Tako čovjek naravno živi, djeluje. Ako je darovitiji, ima i velikih uspjeha. A nadnaravni život duše jest nešto sakriveno našim očima, uglavnom nevidljivo, nešto što je u nutrini našeg bića.

Doduše, bujan nadnaravni život duše očitovat će se u našim djelima: u kreposnom i djelotvornom životu. Ali može biti i naravno dobrih ljudi, to jest ljudi koji žive samo naravnim životom duše, no imaju sretnu narav, ili su možda samoodgojem stekli lijepe navike, pa su izvana dobri. I — onda se često ljuto varaju: Sagriješio sam pa — što mi se dogodilo? I dalje napredujem u školi, dobar sam drug, dobro dijete svojih roditelja. A ipak — Objava nas Božja uči posve sigurno: sasvim je drugačije s dušom koja je u milosti posvetnoj te ima sve prednosti koje smo već spomenuli, jer po milosti posvetnoj živi nadnaravnim životom, i s dušom koja je bez posvetne milosti te živi samo naravnim svojim životom. Ako je to našim ljudskim očima i sakriveno — a Bog je to tako mudro uredio jer smo u ovom životu na kušnji pa moramo vjerom stjecati duhovna dobra i zaslužiti lijepo nebo — Božjim je očima sve otkriveno, i On sudi prema onome što stvarno jest, a ne što mi ljudi vidimo. Pa se ne dajmo

zavarati od prividnoga, nego vjerujmo Božjoj riječi! Tu vrijedi isto što je Isus nakon uskrsnuća rekao apostolu Tomi: »Jer si me vidio, vjerovao si. Blago onima koji ne vide, a vjeruju!« Iv. 20,29.

Kad imamo pred očima veliku istinu o nadnaravnom životu duše u kojem je sva naša vrijednost pred Bogom, i o kojem ovisi cijela naša vječnost, onda ćeš razumjeti i ozbiljno uzeti sav kršćanski život, kako nas ga je naučio Isus po svom Evanđelju.

U svjetlu te istine razumijemo što znači krštenje po kojem dijete dobiva taj nadnaravni život duše;

koliko vrijedi što temeljitija pouka u vjeri — na vjeronauku — sve dok potpuno ne svršiš i ostalu naobrazbu: sveučilište ili drugu koju visoku školu.

Što znači za mladića i djevojku sakramenat ženidbe što ga sklapa u crkvi, po kojem je njihov bračni ondnos blagoslovljen, i obratno: što znači zajednički bračni život bez sakramenta ženidbe, odnosno bez crkvenog vjenčanja, kad je za oboje bračnih drugova bračni odnos pred Bogom i njihovom savješću čin koji duši oduzima nadnaravni njezin život!

Kako u tom svjetlu posve drugo značenje ima sva tvoja borba proti zlu, tj. proti svemu onomu što na vjeronauku učimo da nam, kad to učinimo, oduzima milost posvetnu i po tom nadnaravni život duše!

Kako će onda svatko od nas ozbiljno uzeti vjerske dužnosti, pobožnosti, sakramente i nedjeljnu Misu, molitvu i vršenje dobrih djela, kad sve to ima najužu vezu sa čuvanjem i razvijanjem u duši njezina nadnaravnog života, ili njem i razvijanjem u duši njezina nadnaravnog života, ili joj ga slabi ako smo nemarni u pobožnostima, u primanju sakramenata ispovijedi i Pričesti, šta više, i oduzima ga ako to posve zanemarimo ili nedjeljom ne pođemo na svetu Misu!

Ali — kad taj život duše sretno uščuvamo, uza sve opasnosti koje mu prijete na putu našeg zemaljskog života, i donesemo ga k Bogu na drugi svijet, kad se iza smrti susretnemo oči u oči s Kristom Gospodinom, zar ne — koliko će to biti veselje, kolika naknada za sve žrtve koje smo u životu prinijeli da sačuvamo milost Božju u duši, i — kako

ćemo zahvaliti svom Otkupitelju Isusu Kristu, kad napokon dođemo u nebo te uronimo u neizrecivo blaženstvo!

Da, kome ćemo imati zahvaliti svu onu sreću?

Njemu, Otkupitelju i Spasitelju svome, Isusu Kristu!

Razumiješ li onda što je nama svima, i što je tebi Isus Krist?

Razumiješ li kakvo pravo ima On na tebe i na tvoju ljubav? On je uz cijenu vlastite krvi zaslužio tebi toliko blago, pa zar će tebi onda biti preteško ako On od tebe traži da i tvoja mladenačka ili djevojačka ljubav bude posvećena njegovom ljubavlju? To jest, da ne činiš ništa u svojoj ljubavi što bi oduzelo iz tvog srca njegovu ljubav!

Zato blago tebi ako možeš reći s onim mladićem u Evanđelju, da si sve zapovijedi Božje vršio ili vršila od mladosti svoje!

No — što ako nisi?

Onda se zamisli u ovu pripovijest koju nam pripovijeda sam Isus u svetom Evanđelju:

Rasipan sin

Neki je čovjek imao dva sina. Mlađi od njih reče ocu: »Oče, daj mi dio baštine koji mi pripada!« Otac im podijeli imanje. Poslije nekoliko dana mlađi sin uzme sve svoje te krene u daleku zemlju, gdje razaspe svoje imanje, živeći razvratno.

Kad potroši sve, nastade ljuta glad u onoj zemlji, te on počne oskudijevati. Tada ode u najam kod jednog stanovnika te zemlje, koji ga pošalje na polje da mu čuva svinje. I on je čeznuo da napuni svoj trbuh ljuskama od mahuna što su jele svinje, ali mu ih nitko ne dade. Tada dođe k sebi te reče: »Koliko najamnika u mog oca obiluje kruhom, a ja ovdje skapavam od gladi! Ustat ću, poći ću k svom ocu pa mu reći: »Oče, sagriješih i Bogu i tebi. Nisam više dostojan da se zovem tvojim sinom. Primi me kao jednog od svojih najamnika!« Nato se digne i krene svom ocu. Dok je još bio daleko, opazi ga njegov otac i sažali se te poleti, pade mu oko vrata i izljubi ga. Sin mu reče: »Oče, sagri-

ješih i Bogu i tebi. Nisam dostojan da se zovem tvojim sinom.« A otac reče svojim slugama: »Brzo donesite najbolju haljinu i obucite ga! Stavite mu na ruku prsten, a na noge sandale! Dovedite ugojeno tele te ga zakoljite, da jedemo i da se veselimo, jer mi ovaj sin bijaše mrtav i oživje; bijaše izgubljen i nađe se.« I počnu se veseliti.

Njegov stariji brat bio je u polju. Kad na povratku stigne blizu kuće te čuje pjesmu i igru, dozove k sebi jednoga od slugu i upita ga, što bi to bilo. »Došao ti je brat, — odgovori mu — pa je tvoj otac zaklao ugojeno tele, što mu se zdravo povratio.« On se razljuti i ne htjede ući. Njegov otac izađe i počne ga moliti. Tada on rekne ocu: »Evo ti služim tolike godine i nikada ne prekrših ni jedne tvoje zapovijedi, a ti mi nikada ne dade ni jareta da se proveselim sa svojim prijateljima. A kad ti se vrati taj sin tu, nakon što je s bludnicama razasuo svoje imanje, ti mu zakla ugojeno tele!«

Nato mu otac odgovori: »Sine, ti si uvijek sa mnom. Sve je moje tvoje. Ali se trebalo veseliti i radovati, jer ti ovaj brat bijaše mrtav i opet oživje; bijaše izgubljen i nađe se.«

Evanđelje po Luki, gl. 15, 11-32.

Isus razumije slabosti mladenačkog srca i slabosti naše ljudske naravi. Pa je uvijek spreman dati pomoć tko je od Njega traži; i oprostiti, ako nakon slabosti zamoli od Njega oproštenje!

Ako samo na to misliš i tražiš da Bogu ugodiš, a bližnjemu da koristiš, uživat ćeš slobodu u srcu.
Da ti je srce pravedno, tada bi ti svako stvorenje bilo ogledalo života i knjiga puna svetih nauka. Nema tako sitna i neznatna stvorenja, koje ne bi odražavalo dobrotu Božju. Kakav je tko u srcu, tako sudi izvanjski život. Ako ima radosti, onda je ima u čovjeka čista srca. A ima li gdje muke i nevolje, to najbolje zna zla savjest.

Nasljeduj Krista

SLIKA
Doriana Graya

Engleski pisac Oskar Wilde pripovijeda u svojoj knjizi The Picture of Dorian Gray potresnu pripovijest o mladiću Dorianu Gray-u, koga je naslikao neki genijalni slikar. Umjetnik je došao do vrhunca svog umjetničkog stvaranja te doživljava veliki čas svoga života. Polazi mu naime za rukom da tako prikaže ljepotu i čar mladosti, da, upravo samu dušu mladićevu, da se mladić, upoznavši se do u dno duše i vidjevši kako je lijep, vrlo uplašio.

No odmah se u tom radosnom strahu primješa neki gorki osjećaj: slika će zauvijek prikazivati njegovu mladost i njegovu ljepotu, a on će malo po malo gubiti i mladost i ljepotu. Smeten strašću izgovara u neoprezmom trenutku neumjesnu molitvu. Moli da slika ponese teret njegovih dana, sve crte starosti i nutarnjih promjena, a on sam da zadrži za sve vrijeme života nepomućeni sjaj trajne mladosti i ljepote.

Želja mu bi ispunjena. Mladić je sliku pažljivo zamotao te započeo svoj život. No pratilo ga je prokletstvo, jer je silno volio svoju mladost i ljepotu. Na toj ljepoti razbio se jedan drugi mladi život, život neke djevojke. Jedna mu je knjiga otrovala dušu. No posljedice grijeha ne pokazuju se na njegovu licu nego na slici. S užasom promatra svake večeri, kad odmota sliku, kako na slici stari i biva sve ružniji.

Jednoga dana dođe k njemu umjetnik želeći vidjeti sliku koju je nekoć nacrtao. Mladi Dorian Gray odvede ga pred sliku i reče mu neprijatnim glasom: »Evo, ovo je dnevnik moga života.« Slikar krikne od užasa. U crtama slike leži nešto što ga napuni grozom. No ljepota slike nije još bila sasvim razorena. Još ima nešto zlata u prorijeđenoj kosi, još nešto plavetila u nabreklim očima, još neke finoće u obliku lica.

»Kako je to moguće?«, zapita ga slikar.

»To je slika moje duše«, odgovori Dorian. »U svakome je od nas nebo i pakao«.

»Bože moj, što si to učinio od svoga života«, zaprepastio se umjetnik. I prinese sliku pred svijeću da je može bolje vidjeti. Površina slike bila je još netaknuta. No iznutra je bila sva izjedena od gnjiloće. Ni raspadanje lješine ne bi moglo biti užasnije.

»Moli se!« reče umjetnik sav smeten. »Odviše si sebe volio!«

Dorian Gray promatra sliku i odjednom ga spopada nesavladiva mržnja. Uzme nož sa stola i probode slikara. Grijeh se niže jedan za drugim. Polazi mu za rukom da odvrati od sebe sumnju za ubojstvo, no zato je neki drugi čovjek pošao nedužan u smrt. Slika tada izgubi i posljednju ljepotu.

Živa smrt njegove druše ne da Dorianu mira. On počinje težiti za novim životom. Mogao je, a ipak nije upropastio jedan mladi, nevini djevojački život. Trudi se da čini dobra djela. Spopada ga želja za odricanjem. No namjere mu nisu čiste. Radoznao odmota opet sliku. Ništa se na licu nije promijenilo. Samo jedna crta lukavosti vidi se na očima, oko usta se vidi nabor licemjerstva, radoznalost se odražava na cijelome licu. Doriana uhvati strah. Slika je neprevarljivo ogledalo: nevinost je poštedio radi taštine; iz licemjerstva je bio dobar; radi čežnje za novim nepoznatim osjećajem htio se odricati. Zato ga sad napada duboka melankolija. U njemu se sve više povećava mržnja na ogledalo savjesti. I stvori odluku: uništit će sliku! Napala ga je prisilna misao da će, kad uništi sliku, moći izbrisati svu svoju prošlost. Hvata nož kojim je ubio slikara, da ubije strahoviti duševni život kojeg su mu opomene mutile mir. I probode sliku...

Krik! Pad! Onda neugodna tišina.

Sluge dotrče u sobu i ugledaju na zidu divnu sliku svoga gospodara u svom sjaju neviđene ljepote i cvjetne mladosti. Onakvu, kakva je uvijek bila. A na podu leži mrtav čovjek s nožem u srcu. Sav je uvenuo od nabora i ružna lica. Tek kad opaziše prsten na ruci, prepoznaše svog mladog gospodara.

To je život mladića koji se predao opačinama i — nad kim Krist Gospodin plače kao nekoć nad Jeruzalemom.

Imao je tako puno novaca

Izvještaj mladog liječnika, koji je sa svojom gospođom dragovoljno otišao u Indiju na pet godina u bolnicu za gubavce.
Hoffnung (1964) 15

Već je kao dijete dobivao previše džeparca. Tada mu je veoma dobro došao. Mogao se time hvaliti pred svojim prijateljima. Jedva je propustio koji film. A u njegovu rodnom gradu bila je posudbena biblioteka, koja je posuđivala lude knjige. Njegovi roditelji naravno nisu smjeli ništa znati. On je išao sa svojim prijateljima tamo, gdje ih nitko nije mogao smetati, u svako godišnje doba bilo je dovoljno mogućnosti. I naravno, imali su cigareta. Jedva mu je bilo 14 godina kad je kupio sebi i svojim prijateljima prvu bocu likera. Ta on je imao tako mnogo džeparca. Tada su se potpuno opili te su se morali za nekoliko sati sakriti dok su mogli nenapadno ići kući. Da nitko nikoga ne oda, osnovali su tajni savez sa vratolomnim i razuzdanim uvjetima primanja.

Kad se početkom mjeseca približavao dan zajedničke ispovijedi, našli su tisuću izgovora, pronašli su uvijek novih laži, da svoj kukavičluk sakriju pred roditeljima i dušobrižnikom.

Postali su stariji i više nisu dostajale njihovoj fantaziji knjige i filmovi. I sam alkohol — premda je postao glavni sastavni dio njihovih potajnih sastanaka — mogao im je samo za nekoliko sati dočarati svijet odraslih. Oni jednodušno odluče, da će i djevojke primiti u svoj tajni savez.

»Još ni danas ne razumijem«, tako mi je pripovijedao, »da moji roditelji nisu ništa opazili čime se bavim. Oni su išli sa mnom k liječniku, koji je govorio o slabokrvnosti i o smetnjama zbog rastenja. Loše svjedodžbe morale su se skupim privatnim satovima mukom ispravljati.«

No, sada sa 17 godina nije više dostajao bogati džeparac. Činilo se, da djevojke misle, da su njihovi mladi prijatelji već negdje generalni direktori. On je tražio kod kuće svote za potrebne veće izdatke, za knjige i bilježnice. I čemu se nije usudio nadati: džeparac je bio, makar i kimanjem glave — podvostručen. Tada se u njemu probudila po prvi put kao neka žalost zbog nerazboritih roditelja i strah pred budućnošću, te je veselje nad tako velikim džeparcem postalo nekako bljutavo. Tada se u školi podigne velika buka: Jedan od njegovih prijatelja obio je školsku blagajnu, da može držati s njime.

Cijele dane bio je gotovo bolestan od straha. Hoće li nesretnik u mnogim preslušavanjima šutjeti? Ne će li se zaplesti u protivurječje? Posljedice se nisu mogle zamisliti.

Više se nije usudio iz kuće, i svaki put, kad je zvonilo kućno zvono, nervozno se trgnuo. Njegovi su se roditelji prvi put zabrinuli — jer navečer nije išao više na šetnju sa svojim prijateljima. U svojoj tjeskobi i strahu došuljao se poslije škole u crkvu. Popodnevna tišina u crkvi tako je dobro djelovala. Usudio se — poslije više godina prvi put — da razmišlja o svom mladom i već tako pokvarenom životu. Postojale su za njega samo dvije mogućnosti: da nestane s ovoga svijeta ili da hrabro započne novi život. Spopadoše ga sumnje: Hoće li imati uopće snage da iznova počne? Da li to ima još smisla? Neodlučan pođe iz crkve i oklijevajući uputi se župnoj kući. Već je htio pobjeći, kad na svoje bojažljivo kucanje začuje korake.

»Dođi unutra, Werner, ja sam se nadao da ćeš jedanput doći.«

Nije to bio za Wernera laki razgovor. Ipak je iskusni svećenik znao uliti novu hrabrost i pouzdanje. Već godinama nije bio Werner tako sretan. Da tako što može biti!

Taj dan bio je za nj novi početak.

Iz Dnevnika *Ane-Marije*

Ispovijed

Kapelan mi je otvorio bogatstvo sakramenta pokore. Rekao je da mi kod ispovijedi mislimo isključivo na priznanje svojih grijeha, ali premalo na divno blago, koje dobivamo: Čitavo otkupljenje Gospodinovo! U svojoj muci Krist je uzeo na sebe sve grijehe cijeloga svijeta. A zato je dobio Očevo oproštenje. To je bilo onda. A sada smo mi, koji dragovoljno dolazimo k Ocu, da mu donesemo krivice nakon što smo ih upoznali kao takove... Zato nam On poklanja riječ otkupljenja. Što to znači?

Našim nastojanjem na neki se način ponavlja Otkupljenje! Najprije na nama samima, da se možemo boriti rukama i našim posredovanjem prenosi se na okolinu u kojoj živimo!

Još nikad nisam na sve to mislila. To je neshvatljiva misao. Držim da se uistinu moram češće ispovijedati, jer sakramenat pokore je prvo i najveće sredstvo, najoštrije oružje proti zla u svijetu.

Sveta Pričešt

Ljubav Božja želi se dati svim ljudima zato se sakriva u komadić kruha. Sveti Ivan je rekao: Bog je ljubav... Svaka ljubav dolazi od Boga.

Ja sam na to mislila, da u svetoj Pričesti primam ljubav, izvor ljubavi. U Euharistiji Isus je potpuno prisutan: Njegova ljubav, njegova smrt, njegovo uskrsnuće i njegovo Otkupljenje, tj. njegova pobjeda nad grijehom i njegovo osvajanje pravoga života. To znači za mene mnogo. Ta ja nastojim da se otvorim drugima i da se darujem braći. Ali ako se hoću pokloniti neizmjerno, onda se moram pričešćivati. To sam najednom jasno shvatila. Gospodin će u meni i po meni susresti sve ljude. Ako budem dosta prozirna, poklanjat ću drugima njegovu ljubav. To je divno. Nečuveno! Mogla bih zagrliti cijeli svijet i pri tom pjevati. To nema ništa zajedničko s bijednom i naravnom religijom, kako mnogi kršćani smatraju kršćanstvo, jer ne znaju ništa o tome, a prije svega, jer nisu spremni živjeti po vjeri.

Ana-Marija

Zvijer

Ja nosim je divlju. Sa grivom ko lav
I golemim šapama tigra.
Iz nozdrva sipajuć oganj plav
U mojemu srcu se igra.
Kad rodi se ona? Ne pamtim čas,
Al znadem, bijah još dijete,
Kad prvo me njezin džinovski glas
U nestalnim igrama smete.

U tihom trenutku dolazi Bog
U sjajnom bijelomu plaštu,
Da baci zlatnog sjemena svoga
U srca mojega baštu.
I pošalje Gospod oblak svet
I jaki svoj blagoslov poda,
Da nikne i buji Božiji cvijet
I obilje donese roda.

Pa stane da niče rosni lijer
I ruža zamiriše zlata,
A onda se digne pohlepna zvijer
I cvijeća se Božijeg hvata.
I reče mi Gospod: Bori se s njom,
Žarkih .evo ti strijela,
Božanski ti darujem ognjeni grom,
Da biješ je posred čela.

Ja palim je gromom. I moja grud
Arenom krvavom posta,
Gdje boj se bije vječit i hud,
Da sramnoga ubije gosta.
I pomišljah često: Samo još čas,
I borbi toj konac stiže,
A onda vidim i stresem se vas:
Zvijer moja se ponovo diže.

I začuh glas s neba: Zvijeri se nit
Života sa srcem splela
U vječnu i nerazdruživu bit.
Kad najavi jednom sa tornja bijela
Glas zvona, da polaziš blještavi put
U krajeve sunca, gdje dovijek ćeš cvasti,
Tek onda i boj će prestati ljut
I sa srcem mrtvim mrtva zvijer pasti.

Izidor Poljak

Bilo je to 17. I 1947. u Parizu. Davno doduše, ali je događaj istinit i značajan. Neki mladić, lijepo obučen, prolazio je najživljom ulicom Pariza. Najednom se zaustavi pred izlogom neke trgovine, gdje su bili izloženi kojekakvi besramni likovi i slike. Uđe u trgovinu i pokaže jednu »umjetninu« koja je sve ostale nadmašila svojom prostotom. Trgovac poče na veliko hvaliti umjetninu. Mladić izvadi novčarku i plati zatraženu svotu. Tad baci lik svom snagom o pod te ga razbi na komade, a trgovcu reče: »Oprostite, gospodine, često moram sa svojom majkom i sestrom ovuda proći pa ne bih htio ni za što na svijetu da njihove oči nađu ovdje povoda za grijeh.«

*

»Razumijte dobro da vi niste čovjek kakva Bog hoće, pravi čovjek, takav kakova Bog zamišlja, takav kakvoga vi zamišljate u svijetlim časovima, kad vam ideal lebdi u duši. Što ste dosada učinili u životu? Gdje su vam naslovi Božjeg posinaštva? Jeste li vi dijete Božje u djelima i mislima? Ne! — E, dobro! Oplačite svoj obeščašćen život, prazan, neplodan, i u prvoj suzi naći ćete Boga.«

P. Gratry

Izidor Poljak (1883 — 1924) svećenik. Rodio se u Bednji u Hrvatskom Zagorju. Bogosloviju započeo u Zagrebu, a završio u Sarajevu, pa je kao svećenik službovao u Bosni. — »Snagom svoga stiha, kontrastima poredbi i pjesničkih slika dao je Poljak našoj religioznoj poeziji ono, što je Antun Gustav Matoš dao profanoj. Raspet između stvarnosti i životnih ideala Izidor je mogao i morao biti kakav. I zato mu je ne samo svaka pjesma već i svaki stih jedna iskra živa, iskresana ne iz kamena tvrda, nego iz pjesničkog treperavog srca.« Marijan Šoljić: Zbirka svećeničkih lirskih pjesama, Zagreb 1958. g., str. 133.

Pomoli se, pomoli,
dok je još sklopljenih ruku!
Skruši se, skruši,
dok je još bistrih misli!
Jer idu starost i slabost
sa svojim teretima,
koji pritiskuju ruke,
koji zamućuju misli.

Bit će prekasno dozivati glasom bez daha
bit će preteško zbrisati slabašnom rukom
gomile silne sebičnih grijeha za sobom.

Pomoli se, pomoli,
dok je još sklopljenih ruku!
Skruši se, skruši,
dok je još bistrih misli!

Bit će prekasno tražiti osvit istine
u ponoć, kada su zvijezde i baklje pogašene.
Bit će preteško poznati doziv pravi
uhu zbunjenom od mnoštva lažnih glasova.

Pomoli se, pomoli,
dok je još savjest oštra.
Skruši se, skruši,
dok ljubav u duši živi!

Bogovijest, IX. 1957.

Grijeh žalosti Isusa

Misionar iz Afrike pripovijeda: »Bio sam tek dva dana u misijama kad mi poglavar naloži da ispitam vjeronauk velike i male pripravnike za sveto krštenje. Među njima je i neki malen dječak. Upitam ga ovo i ono, a napokon: Što imaš po sv. krštenju? — Dušu bijelu kao tvoja haljina. — A ako poslije krštenja opet sagriješiš, što ćeš učiniti? Mališ se časkom zamisli, a onda grčevito zaplače. Približim mu se, pogladim ga, bodrim... Zašto plačeš? — Oče, poslije krštenja ja neću više griješiti, jer to Isusa boli. Ja jako ljubim Isusa.

3 CILJA: spriječiti, liječiti, rehabilitirati

Tu zadaću preuzelo je na sebe **»Udruženje za zaštitu djevojaka.«** O tim ciljevima raspravljalo se na internacionalnom kongresu Udruženja, koji se održao u mjesecu listopadu u Rimu pod pokroviteljstvom kardinala Pizzarda. On je otvorio kongres.

To je bio petnaesti kongres tog Udruženja, a prisustvovali su delegati iz 21 države, — od Lime do Singapura, od Carigrada do Friburga, od Bruxellesa do Elisabetvilla, od Mexika do Dublina.

Na kongresu se raspravljalo o temi koja je aktuelna za sve narode, to jest o zaštiti djevojaka, bilo da su one napustile svoj dom iz lakoumnosti, želje za putovanjem, radi toga što se nisu slagale s roditeljima, ili se radi o djevojkama koje traže namještenje.

Glavna tema kongresa bila je: **Djevojke i mi.**

Na plenarnim sjednicama raspravljali su glasoviti govornici o pitanjima koja se tiču djevojaka. A tu je mnoštvo problema: apostolskih, psiholoških, moralnih i obiteljskih. Veoma često je sredina, u kojoj se mlada djevojka razvija, porazna, i to zbog neznanja, slabosti, lakoumnosti.

Od velike su važnosti problemi o kojima se raspravljalo na kongresu. Učesnici su tražili način da usklade neke **nove i stare** probleme. **Nove,** jer je odgoj i razvitak **moderne** djevojke **nov. A stare,** ukoliko se ti odnose na ciljeve zbog kojih je nastalo samo Udruženje.

Pad današnje moderne djevojke još je brži i ubitačniji nego nekad, kad je djevojka tobože nespremna pošla u svijet. Iako se danas otvoreno govori o spolnom pitanju i time

Nemoj ostaviti Krista. On je Put, Istina i Život!

se »pripravlja« djevojka za život, prečesto se događa da je taj život pregazi čim prvi put stupi u nj.

Udruženje za zaštitu djevojaka upotrebljava različita sredstva da pomogne tim jadnim zalutalim stvorovima. Na kolodvorima i u lukama postavljene su table na kojima je označeno kamo se imaju obratiti. I djevojka koja, recimo, bježi od kuće, a takvih slučajeva ima na tisuće, kad se nađe sama u vrevi nestrpljivih i bezobzirnih putnika, brzo požali svoj korak. U većini slučajeva ona onda potraži sklonište u uredima Udruženja. Tamo je čeka topli obrok, prijateljska riječ i savjet. U časovima očaja — potrebna je i utjeha. U domu Udruženja osjeća se među svojima i ubrzo se uvjeri da je bila na krivom putu kad je bježala od kuće. Često takvim djevojkama Udruženje pomaže da se vrate svojim obiteljima.

U Rimu na kolodvoru tokom ove godine tabla Udruženja pokazala je put do ureda Udruženja 39 mladih očajnih djevojaka. To su bile djevojčice od 10 do 14 godina. Do tada one nise znale za Udruženje. Ima i odraslih, koje znaju za Udruženje i obraćaju se tamo da nađu zaposlenje. U domu ima raznih odjeljenja: za studentice, radnice, domaćice, itd.

Ovo je samo u kratkim crtama iznesen rad Udruženja, koje je osnovano prije 68 godina.

L'Osservatore Romano, 12.—13. listopada 1964.

SAM

(Rašek: RUKE POD GLAVOM)

Uče nas, brinu se za nas, pišu o nama.

Ali unutra, duboko u sebi, sasvim smo sami. Malo vremena u danu svaki je od nas sam. Zajedno smo, mnogo smo zajedno. A ipak smo sami. Svatko: sasvim, potpuno sam! str. 28

Kako su dugačke bile te dvije godine! Čini mi se kao da u mom životu gotovo ništa nije postojalo prije, sve se začelo u te dvije godine.

Nisam mogao odahnuti. Uzalud sam želio da se ustavim, da se smirim. Svaka noć, svaki dan i svaki sat gonili su me i progonili.

A nikome nisam mogao ništa reći. Ni drugi nisu govorili. O onome što nas je unutra lomilo i progonilo, nitko nije govorio. Bio sam sam, sasvim sam.

Bilo je časova kad sam zavidio onim momcima, koji su vjerovali. Oni su barem mogli poći u ispovijedaonicu i sve to izgovoriti iz sebe, a da ih... Jednom sam gotovo podlegao nagonu da i sam to učinim. Ali kad sam ušao u crkvu, shvatio sam da ne mogu. Oni su vjerovali, a ja nisam vjerovo i zato nisam mogao. Otišao sam. str. 34.

Bio sam sam, nepodnošljivo sam, iznutra, u sebi sam. Nisam mogao izdržati ove samoće u sebi.

Na koncu osmoljetke, u početku gimnazije, koliko sam svega imao! Albume maraka, groznicu skupljanja, užitak nogometa, seksualna otkrića i čitavu budućnost. Sad sam imao samo pitanja, i bio sam sasvim sam. 44

Vani sam bio prepušten samome sebi, kao i ovdje, ali oko mene je uvijek bila gužva drugova, škole, šetnje, ljudi. Bio sam sam, ali okružen taman toliko da sam mogao samo doživljavati, a vrlo malo misliti.

NISU VIŠE SAMI

Iz Dnevnika jednog mladića:

»Nije moguće opisati duševno stanje u kom se nalazim... Ostao sam pol sata kod velečasnoga... Jedva što sam izgovorio pokajanje, počeo je Velečasni govoriti, i njegove blage riječi izlile su se kao nebeska glazba na moju dušu. »Koliko ti je godina, dragi sinko? — Osamnaest? — Vidiš li ovo raspelo što na zidu visi? Pogledaj ga dobro! Tako! Eto sad si svojih osmnaest godina donio pred Isusa. Ti si sve rekao što ti je tištilo savjest. Pogledaj sad Spasitelju u oči i upitaj ga: Gospodine, jesi li sa mnom

zadovoljan? Oh, vidim prigovor u tvome pogledu, ti nisi zadovoljan. Zato sam upravo došao da Ti to reknem. Odsad će biti drugačije. Zaboravi, molim Te, moje dosadašnje grijehe i vidjet ćeš, odsad svaki moj trenutak Tebi pripada. Ne ću ništa misliti, govoriti ili činiti što bi Te moglo ražalostiti... Zar ne, sinko, ti to obećaješ?« Tako je govorio dosta dugo. Ja sam međutim gledao na raspelo. Bilo mi je kao da se neka blaga ruka dotakla moga čela, ruka koja mi je oprostila. Spasiteljeva ruka. Kao da su se njegove dvije ruke pružile prema meni i pritiskale me k srcu neizrecivo blagim zagrljajem.

»Kad sam izašao od Velečasnog, činilo mi se da se cijeli svijet oko mene promijenio. Sunce je sjalo jasnije, ptice su pjevale veselije, život mi se smiješio. Kao da mi je sa srca spao uteg od sto kilograma. Duboko sam disao, kao netko tko se probudio iz nekog dugog i zlog sna. Čist sam! Gospodine, ja sam opet Tvoj! Nevjerojatno! Htio bih poletjeti u vis. U mojoj duši odjekuje glas orgulja, ona blista sunčanim tracima, natapa se svim mirisima svijeta. Oh, kako je ništava sva privlačnost grijeha, kako je ona ništava i jadna pred mojom srećom, mojom radošću da bez straha mogu gledati u oči Gospodinu!«

Sretan doživljaj onog rasipnog sina iz Evanđelja, kad se je vratio u očinsku kuću, u zagrljaj ljubljenom Ocu, ponavlja se uvijek iznova. Svaki put kad koji zalutali mladić, zalutala djevojka nađe pravi put k Bogu, k Ocu.

I — svaki takav mladić, svaka takva djevojka ima da zahvali ponovno stečeni mir duše i neizrecivu sreću srca Spasitelju našemu, Kristu Gospodinu!

Nije li možda i tebi potreban jedan odlučan korak prema Kristu da i ti nanovo stekneš svoj mir i svoju sreću?

Iz Zapisnika jedne djevojke:

»Danas se osjećam lagano kao ptičica: vesela, zadovoljna, živahna, i sve što je najbolje. A zašto? Danas sam se ispovijedila, bila na svetoj Misi, primila sveti Sakramenat ljubavi, bila na vjeronauku...«

Jedna petnaestogodišnja:

»Ispovijedam se često, čim mi nešto uznemiri savjest. Imam svog duhovnog Oca s kojim često, dosta često razgovaram, jer je moj put dosta težak. Ima mnogo toga što je prepušteno meni i mom odlučivanju, a to su ogromne stvari, stvari koje su prerano pale na moj put. No, sretna sam što imam jedan križ, jer mi ga Bog nije bez razloga dao. Moj duhovni Otac mi mnogo pomaže, jer bih možda bez njegove pomoći i posustala...«

Student tehnike:

»Sva je sreća, ili bolje, milost je Božja, što sam u tuđem gradu našao pravog, iskrenog prijatelja. Zapravo, on mi je kao moj stariji brat, još više, kao otac, ali — duhovni otac. To je naime jedan revan mlađi svećenik, svestrano naobražen u duhovnim i svjetovnim stvarima. No najvažnije je: on razumije mladu dušu. Pa i moju. S njim rješavam sve važnije nutarnje probleme, a — onako usput katkad i koji problem iz matematike! Kod njega se i redovito ispovijedam. To je dvaput mjesečno obavezno, a inače kad god mi se što neobično dogodi i uznemiri mi savjet. Već godinu i po zajedno »vozimo«. Zahvalan sam Bogu i jednom drugu sa fakulteta koji me je doveo k ovom svećeniku.«

Zašto NE BI I TI?

Jedna dobra djevojka piše:

»Ne znam zašto sam se odlučila da Vas za to zamolim, ali... eto... odlučila sam se. Pročitala sam knjigu »Iz života« (Temelji tvoje sreće) i doista mi se svidjela. Htjela sam ispuniti onaj listić koji se nalazi u knjizi, ali, Pater, na tom listiću Vam se ne mogu izjadati i obratiti da mi pomognete. Osjećam da mi treba netko tko bi mi pomogao u daljnjem životu. Dosad sam se ustručavala bilo kojoj osobi obratiti se, a da ne zaplačem, i zato bih htjela Vas zamoliti, jer preko pisma nitko ne može vidjeti mojih suza...«

Poput ove djevojke, obraćaju se pismeno na Opatiju, Rakovčeva 12, mnoge djevojke i mladići. I dobivaju opet pismeno — odgovore na svoja pitanja. A da ih odgovori zadovoljavaju i mnogo im koriste, potvrđuju to sami u svojim pismima, u kojima očituju zahvalnost na uputama i savjetima.

Evo nekih od mnogih izjava:

»Želim se zahvaliti na pismu, kojim ste veliku radost unijeli u moje srce. Posebno se zahvaljujem na Vašem savjetu...«

»Dopisivanje s Vama unijelo je nešto novo u moje srce. Osjećam se mnogo sretnija i veselija nego prije...«

*

» Najsrdačnije Vam se zahvaljujem na odgovoru. Oprostite što to prije nisam učinila, ali u posljednje vrijeme tako sam zauzeta da već ne znam kako bih rasporedila vrijeme. Zahvaljujem Vam se na lijepim savjetima koje ste mi dali i ja sam ih odmah prihvatila da bih ih potpuno dosljedno provela u svoj život...«

*

»Mnogo Vam hvala na onim posljednjim riječima utjehe koje ste mi uputili. Vjerujem u djelotvornost Vaše molitve koju ste uputili dragom Bogu za mene, za spasenje moje duše, pa eto mogu Vam reći, ako ništa drugo, vratio mi se duševni mir...«

*

»Oh, Pater, molim Vas ne odgurnite me poslije ovog mog još iskrenijeg pisma nego što je bilo ono prvo. Vi morate da me saslušate, jer ja ovdje nemam nikoga na koga bih se obratila...« A njezino treće pismo: »Dragi Pater! Da li ste vi htjeli da me učinite toliko srećnom ili je to htjela Majčica? Ne znam tko, ali ja sam srećna. Učinila sam po Vašim uputama...«

*

Pokušaj i ti, ako ti je duša uznemirena, a nemaš se na koga obratiti, te se obrati na izdavača ove knjige za toplu riječ i prijateljsko-očinski savjet. Uvjeren sam da ćeš dobiti putokaz k nutarnjem miru, a svakako ćeš naći razumijevanje i — riječ okrepe!

Ne zaslužuje da ga nazovemo prijateljem onaj koji nas ne potiče na dobro, ne oplemenjuje našega djelovanja i ne jača našega karaktera.

Quiz pitanja

»Mirno! Počinje emisija!« progovori spiker. — Tada započne jedna ritmička skupina oko klavira svoju igru. Nato uz pljeskanje prisutnih, Quizmaster Rudi Ruland pristupi mikrofonu.

»Kako ti meni — tako ja tebi! glasi opet naša Quizemisija na koju vas, moje dame i gospodo, i vas dragi slušaoci, pozivljem i srdačno vas pozdravljam.«

U dvorani sjedi afrički student Ndongo. Profesori i studenti dive se njegovu opsežnom pamćenju. Njegov prijatelj Nijemac Bernard svjetovao mu je da učestvuje na Quizu ako hoće povećati svoje dohotke. Ndongo se čudi spretnosti, kojom Quizmaster postavlja pitanja i sam odgovara na protupitanja. Rudi Ruland prima mnoga priznanja, jer se dobro snalazi na svim područjima, i uvijek spremno odbija. Ali Ndongovu oštrom pogledu ne izmače kako Rudi Ruland učesnicima gradi mostove i upravo im stavlja na jezik prave odgovore.

Ndongo nije računao da će biti osobite sreće. Film i šlagerska glazba nisu njegova jaka strana. Da, kad bi bila operna ili sinfonijska glazba, književnost ili povijest! I hoće li njega izabrati Quizmaster kraj tolikih natjecatelja, pogotovo kad toliku prednost daje gospođama?

Upravo je bio dovršen natjecaj za evropske recepte »kuhanja«. »Tko se javlja za područje stranih riječi?« pita Rudi Ruland.

Ndongu udari u oči da samo nekoliko posjetilaca diže ruke. Kad se radilo o filmu i šlagerskoj glazbi, bilo ih je začudo mnogo. Konačno svrši i taj natjecaj.

Nakon jednog glazbenog komada pristupi Rudi Ruland opet k mikrofonu.

»A sad, moje dame i gospodo, došli smo do zadnje točke našeg natjecanja: Pitanja iz opće naobrazbe. Tko će pokušati sreću?«

Budući da danas nisu bila na redu Ndongova specijalna područja, htio je kod ovoga pokušati, da si barem nadoknadi ulaznicu. Kao jedini stupi na pozornicu. Nastoji da se ne primijeti kako ga smetaju mnogi radoznali pogledi.

»Pozdravljamo vas!« reče Quizmaster. »Kad biste se, molim, htjeli predstaviti!«

»Zovem se Walter Ndongo. Moja domovina je Nakaru — Kenija, u Istočnoj Africi. Studiram narodno gospodarstvo.«

»Hvala vam! Mislim, moje dame i gospodo, da ćete osobito srdačno pozdraviti našeg afričkog gosta!«

Publika je pljeskala. Walter Ndongo zna da ga Quizmaster hoće na taj način ohrabriti. On mu je zahvalan što je rekao »naš afrički gost«, a ne »naš crni prijatelj.«

»Postavit ću vam tri pitanja, koja pripadaju općoj naobrazbi, svakako za srednjoevropske pojmove. Počnimo s najlakšim: Gdje se rodio Karl Marx?«

»U Trieru«, odgovori Ndongo spremno.

»Odlično«.

Publika nije škrtarila s priznanjem. Ndongo se čudi što se to pitanje u ovoj zemlji ubraja u opću naobrazbu.

»Dobili ste deset maraka. Ako odgovorite pravo na slijedeće pitanje, dobit ćete zajedno trideset maraka. Odgovorite li krivo, izgubit ćete i ovih deset. Hoćete li nastaviti?«

»Igram dalje.«

»Slijedeće je pitanje malo osjetljivije: Kojega je filozofa uzeo Karl Marx kao temelj svojim idejama?«

»Hegela. 1790. do 1831...« reče Ndongo kao na ispitu iz filozofije.

»Srdačna čestitka!«

Slušaoci su pljeskali već jače.

»Ako i na slijedeće pitanje odgovorite pravo, dobit ćete pedeset maraka. Ili, nećete li možda ovih trideset maraka, što ste ih već dobili, staviti na kocku?«

»Nastavljam dalje.«

Publika zahvaljuje odobravanjem.

»Ovo je pitanje najosjetljivije: Navedite dva znamenita djela, koja je napisao Karl Marx!«

»Kapital...«

»Još jedno.«

»Manifest? Ali to je sastavio zajedno s Engelsom!«

»Hvala, to je dovoljno. Ja vam čestitam!«

Budući da su slušatelji tek nakon čestitanja počeli pljeskati, posumnjao je Ndongo, da li ta pitanja spadaju u Njemačkoj u opću naobrazbu.

»Time ste dakle dobili pedeset maraka. Ako mi sada pružite priliku za uzvrat, doći ćete u pogibelj, da vam opet oduzmem vaš teško zasluženi dobitak. Imate priliku da dobijete još pedeset maraka, ako ne budem mogao odgovoriti na vaša pitanja. Usuđujete li se početi?«

»Da, htio bih vam postaviti pitanja!«

Publika zahvaljuje burnim odobravanjem za napete minute, koje su time bile naviještene.

»Ali molim, da biste pazili na to, da pravila propisuju samo pitanja iz opće naobrazbe«, podsjeti Rudi Ruland.

»Veoma rado«, reče Ndongo čedno. »Moje prvo pitanje glasi: Nabrojte mi apostole, koje je Isus Krist izabrao?« — Bilo ih je dvanaest. Dovoljno je, da nabrojite samo pet imena.«

Nakon časovite smetnje rekne Quizmaster: »Niste mi morali stvar učiniti tako lakom!«

»Vi ste također počeli lakim pitanjem. Kako ti meni — tako ja tebi! Tako glasi moto emisije.«

»Molim, kako hoćete: Petar.«

»Da.«

»Pavao.«

»Krivo. To je bilo nakon zadnjeg biranja.«

»Juda.« — »Dobro.«

»Pilat« — »Krivo.«

»Da, tko bira, taj ima i teškoća. Kod različitog biranja muka je to veća. A vi imate sada izbor između mogućnosti da odmah na blagajni dobijete šezdeset maraka ili da stavljate još dalja pitanja i riskirate svoj dobitak.«

»Pitat ću dalje.«

Slušaoci plješću. Ndongu nije jasno da li je to zbog njega ili Quizmastera, koji se tako spretno izvukao iz neprilike.

»Uvjeren sam da ćete dobiti stotinu maraka, ako me budete dalje ispitivali iz područja teologije«, reče Rudi Ruland.

»Priznajem da Novi Zavjet ima svojih teškoća. Onda ću slijedeće pitanje uzeti iz Staroga.«

»Molim, kako to mislite, gospodine Ndongo?«

»Kako glasi peta zapovijed?«

Ndongo i ritmičari opaze, kako je Quizmaster Ruland problijedio. Ndongo je imao samilosti s njim.

»Časopisi, televizija i radio donijeli su zadnjih mjeseci veoma uzbudljive vijesti...«

»Ne sagriješi bludno.«

»To je šesta zapovijed.«

»Ne ukradi?«

»Također krivo. To je sedma zapovijed.«

»Ne smiješ ubijati?«

»Ne ubij! glasi.«

»To je razlika. Dakle pogreška, koju si ne mogu oprostiti. Gospodine Ndongo, čestitam vam, vi ste time dobili osamdeset maraka!«

Slušatelji su se smijali i pljeskali.

»Hoćete li nastaviti?«

»Da.«

Opet oduševljeno povlađivanje.

»Jeste li zaista student gospodarstva, da? Onda se divim vašem teološkom detaljnom znanju!« pokušao je iscrpljeni radio zabavljač prebroditi svoju smetenost.

»Pravda, parlamenat i publicistički organi bave se veoma često problemima, koji se tiču pete zapovijedi. Stoga je moje slijedeće pitanje veoma aktuelno...«

»Slušam.«

»Kada je dopušteno ubiti?«

»Nikad.«

»Ali ima slučajeva, kada ubiti u obrani nije nećudoredno...«

»Ćudoredna indikacija?«

»Ne.«

»Eugenička ili socijalna indikacija?«

»Ne. Samo u slučaju samoobrane, u nuždi.«

»Mnogo vam zahvaljujem za pouku! Čestitam vam!...«

Daljnje su se riječi izgubile u glazbi i odobravanju pune dvorane. Ndongo se čedno nakloni. Glasoviti Quizmaster Rudi Ruland pokušava da upriliči sebi dobar završetak i upita:

»Tko vam je zapravo rekao da je teologija moja slaba strana?«

»O, reče Ndongo, ja nisam htio biti neuljudan. Ja sam vas pitao samo ono što kod nas u Africi spada u opću naobrazbu.

K. J.

STADT GOTTES, ožujak, 1964.

Kakav je T V O J život? Pun lakomislenosti, pogrešaka, nehaja za najveće životne vrednosti ili — pun Krista u svoj njegovoj mladenačkoj svježini, punini i vrijednosti?!

MLADI ZA KRISTA I NJEGOVU BRAĆU

»Zaista kažem vam, meni ste učinili ono što ste učinili jednom od moje najmanje braće«. Mt. 25, 40.

Ovakvi su oni koji slijede Krista
Potpuno predanje Bogu i bližnjemu
Zvanje
Povijest jednog misijskog zvanja
Obraćenici

Daniel Rops, član Francuske Akademije:

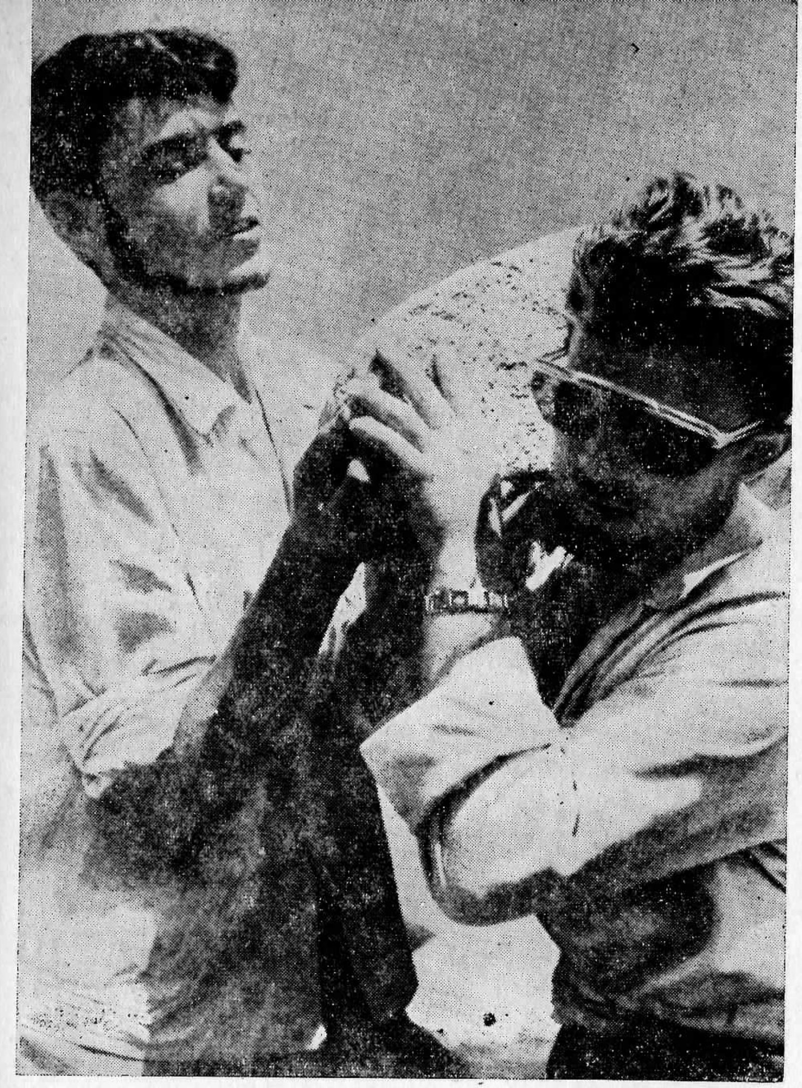
DRUGA MLADEŽ

OVAKVI SU ONI KOJI SLIJEDE KRISTA

Upravo, kad su novine donijele osudu, strogo ali pravedno kažnjene bande mladih prekršitelja, koji su potjecali iz uglednih građanskih obitelji, čitao sam još jednom pismo koje sam pred nekoliko dana primio također od mladih ljudi, ali koji nisu takvi. A suprotnost je tako upadna, da — po mojem mišljenju — zaslužuje da je istaknem.

Ta se zgoda odigrala u jednom velikom gradu Južne Francuske. Pedeset studenata i studentica otkrili su u jednom dijelu grada veliku bijedu. Bilo je to takvo otkriće da čovjek ne može ostati ranvodušan. U toj bijednoj gradskoj četvrti smrzlo se dvoje djece. Bila su to ciganska djeca. Pedeset studenata saznalo je za to. Oni su bili potreseni i istražili slučaj. Brzo su se osvjedočili da veliki dio ljudi ovdje — ne samo čovjek smeđe puti — moraju živjeti u strašnim prilikama, pod nečovječnim okolnostima. Tako su naišli na dvije obitelji, na dvoje starih ljudi koji nisu imali drugog boravišta do dvoja kolica naslonjena jedna na druga. Većina ljudi stanovalo je u kućicama koje bi i najslabiji plamen zapalio, a nisu imali nikakve peći ni mogućnosti da se ogriju. Naših pedeset studenata vratiše se sa svog izviđačkog puta potreseni.

Lijepo je što nisu ostali samo kod svog dojma. Odlučili su da će njihovo malo Udruženje studenata za odgoj i socijalnu pomoć preuzeti kod tih ljudi kumstvo i unijeti preokret u njihov život. Oni su htjeli, kako kaže njihovo pismo, »unijeti ljubav u taj život«. Najprije su se pobrinuli za najpotrebnije. Organizirali su liječničku pomoć, uredili ambulantu, kamo su dvaput sedmično dolazili dobrovoljno liječnici i studenti.

»Druga mladež«. Na 22. siječnja 1962. g. osnovan je Louvainu (Belgija) Međunarodni savez graditelja. Članovi se obvezuju da besplatno pomažu graditi za siromašne škole, crkve, bolnice, za gubavce i stanove za beskućnike.

Na slici: Dva mladića, članovi Saveza, kod gradnje.

Socijalnu pomoć preuzelo je nesebično 5 socijalnih radnica. U toj četvrti bijede bilo je mnogo ciganske i druge djece. Zato je bila organizirana školska služba. Odrasli, dapače i mlađi, provodili su nedjeljom kao i radnim danom poslije podne kod svojih novih prijatelja.

Ali već nakon kratkog vremena pokazali su se ovi pothvati nedovoljnima. Kod svakog nesretnog čovjeka nalazi se korijen zla, koji je uostalom svagdje dubok — u nedostatku stambenih prostorija.

Kod drugih bi taj problem nadilazio njihove snage. Naši su ga studenti odlučili riješiti. Trebalo je za 220 ljudi, među njima 40 djece, što je moguće brže stvoriti sklonište. Kupili su gradilište. Milijun franaka posudili su od jednog profesora, nešto novaca zaslužili su u berbi; nešto im je donio koncert Oca Duvala, Isusovca s gitarom; pridonio je također svaki od vlastitih sredstava.

Kad se to saznalo, odluče se konačno i vlasti da dadu financijsku pomoć. No trebalo je još ipak 120.000 franaka. I ne sumnjam, dok ovo pišem, da još prilično mnogo nedostaje. Ali pedeset mladih ljudi, koji su se dali na ovaj pothvat, ne sumnjaju: oni znadu da će uspjeti.

Ovaj primjer sam govori da ima još i jedna druga mladež, s plemenitim idealima, o kojoj se rado govori i piše, i da te vijesti drugačije govore nego škandalozne priče.

»Der Volksbote«, Insbruck

POTPUNO PREDANJE BOGU I BLIŽNJEMU

Za vrijeme prvog zasjedanja sadašnjeg Crkvenog Sabora, na blagdan Krista Kralja, 28. X. 1962. godine, obavljena je na grobu sv. Petra dirljiva svečanost. Tribine oko groba bile su pune svijeta, među njima mnogi biskupi, nekoliko i naših, a oko oltara u velikom polukrugu poredane djevice, pripadnice redovničke zajednice zvane »Male sestre«, koje će sad tu položiti redovničke zavjete i potpuno se predati Isusu, da mu služe u njegovoj braći ljudima. Svaka je izgovorila

Kimura Masako, kći jednog poznatog japanskog bonca, postala je kršćanka i zaželjela stupiti u Klarise. Otac je dopustio ali pod uvjetom, da ode iz Japana. U maju prošle godine doletjela je Kimura avionom u Madrid gdje je stupila u samostan.

zavjet na svom materinskom jeziku. Prva je bila Nijemica, a onda Arapkinje, Holanđanke, Portugalke, Talijanke, Španjolke, no pretežno Francuskinje. Svih skupa 53.

Svaka je od njih glasno izgovorila:

»U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Primi, sveti Oče, svemogući vječni Bože, prinos cijeloga moga bića u sjedinjenju sa žrtvom Tijela i Krvi Isusove na slavu Tvoga imena. Radi Isusa i radi njegova Evanđelja, ja, mala sestra... (ime) u Vaše ruke, draga Majko, u potpunom predanju ljubavi Gospodnjoj, i u duhu duhovnog djetinjstva, prinosim Bogu — sve do svoje smrti — zavjet siromaštva, čistoće i poslušnosti, prema Ustanovama Malih Sestara Isusovih. Ja to činim u punoj podložnosti i djetinjoj ljubavi prema svetoj Crkvi i Vrhovnom Svećeniku, da se posvetim onima koji su siromašniji i zapušteniji, a sama da živim u položaju radinog siromaštva, kakvo je bilo ono svete Obitelji u Nazaretu. Hoću da prinesem svoj život kao žrtvu za otkupljenje svoje braće, sljedbenika Islama, i ostale braće po čitavom svijetu. Prikazujem svoj život posebno: (Tu rekne svaka svoju posebnu životnu nakanu). Prikazujem svoj život također da moja braća, siromašna i potlačena, nađu svoje istinsko oslobođenje u Pravdi i Ljubavi Kristovoj. I da jedinstvo u vjeri sabere sve koji su sada razdijeljeni po svojim vjerovanjima. I da zavlada među svim ljudima, u međusobnom poštovanju iznad podjele na klase, narodnosti i rase, jedinstvo u ljubavi moga ljubljenog Brata i Gospodina Isusa. Amen.«

KĆERKA GLASOVITE GLUMICE

Phil Regan: »Ja sam vidjela više svijeta i imala više doživljaja nego obične američke djevojke. Ja sam putovala po svim državama SAD, ali mjesto gdje se osjećam najsretnijom jest naša mala kućna kapelica.«

To su riječi osamnaestogodišnje djevojke Mary Regan, kćerke glasovite glumice. Mary je stupila u samostan, iako je znala upravljati eroplanom, bila poznata plivačica i imala plaćenu školarinu za potpuni studij na jednom američkom sveučilištu.

Č. s. Terezija Mihaela Ryan, pilot Medicinskih „Marijinih sestara“ u Keniji (Afrika).

U Torinu u Italiji postoji Međunarodno Misijonarsko Središte za avijaciju i motorizaciju. Budući misionari uče tu upravljati avionom i raznim vrstama motornih vozila.

ZVANJE

Zvanje se sastoji u biranju budućeg životnog staleža: ili u svetu ženidbenu vezu, ili u svojevoljnu službu Kristu u čistoći i djevičanstvu. To zasijeca duboko u čovječju savjest, pa je najbolje ako se o tom s povjerenjem posavjetuješ i iskreno porazgovoriš sa svojim duhovnim vođom, ispovjednikom. Ima ih dosta koji osjetiše svu gorčinu promašenog zvanja. Mnoge je Bog zvao u savršeniji stalež — svećenički ili redovnički — ali su oni ostali gluhi i slijepi. Sebi na štetu, a često i na propast. Ili su im tako zvani prijatelji iz čiste ljubavi, kako to takvi obično govore, pokvarili sudbonosne račune: prekomjerno izdižući ženidbu iznad savršenijeg staleža svećeničkog, odnosno redovničkog. Neke je opet Bog odredio za ženidbeni stalež, a oni su pošli u samostan, u stalež uzdržljivosti, za koji nisu imali dovoljno snage. Pa su i ovi onda nesretni.

Izbor je zvanja, dakle, vrlo ozbiljna stvar. I moraš mnogo moliti za rasvjetljenje da spoznaš volju Božju, ali i za snagu da tu Božju volju prihvatiš i provedeš u životu!

Iz pisma jedne redovničke pripravnice

Jedna redovnička kandidatica, koja se u samostanu sprema za svoje uzvišeno zvanje, piše:

»Ja sam kako znate dobro i zdravo. Hvala Bogu koji mi je udijelio zdravlje i veselje. U školi prolazim srednje. Ne najbolje, a od najgoreg je daleko. Moram se spremati za budući apostolski rad. Moj cilj je velik: postati sestra sv. Križa, pomoći sestrama, izmoliti barem jednog svećenika, pomoći mu molitvom i — k tome — odgajati mladež. Sve neka bude Bogu na slavu, a meni na spasenje. Sretna sam što me je Bog za to odredio. I da bi me majka rodila sto puta, ne bih ništa drugo odabrala osim ovog, a ako bih i odabrala što drugo, promašila bih sreću i životni cilj...«

Fabio Ponticelli napustio je službu suca u Sieni i stupio prošlog ljeta u Benediktince. Na slici: za vrijeme svete Mise pod kojom će Fabio primiti redovničko odijelo.

Povijest jednog misijskog zvanja

Upravo prije tri godine Branka je došla na sveučilište. Djevojče koje je do nedavno živjelo na selu, teško se isprva snalazilo u novoj sredini, ali joj je kod toga mnogo pomogla njezina narav. Ovdje je doskora ipak našla krug novog poznanstva, a i pružila joj se prilika za širi i bogatiji vidik na obzorje života.

Još od ranog djetinjstva pratila je Branku neka čudna sudbina, koja je njezin život činila uvijek nešto drugačijim nego što je bio život ostale djece. I sad, kad je mislila, da se napokon sve smirilo, sad je opet započela borba.

U njoj se odavna javljala čežnja da ode daleko, tamo gdje bi mogla najbolje i najidealnije ispuniti svoju čežnju da svoj život stavi u službu Boga i bližnjega. A taj ideal njezinih težnja bile su misije. O tome nije nitko ništa slutio. Bilo je dana kad je i ona sama na to zaboravljala. Znali su proći cijeli mjeseci, a eto — sad i tri godine, a da je ona svoje težnje upravljala posve drugim putem. U posljednje se vrijeme njezina misao zadržavala na jednoj novoj odluci: mislila je na vjenčanje. Bračni život, kakvim ga je ona zamišljala, činio joj se lijep i ostvarljiv. Ta misao bila joj je na časove tako blizu, da je Branka mislila da će to u najskorije vrijeme ostvariti.

Međutim, upravo onda kad je ta misao u njezinoj duši bila najjača, Gospodin je učinio svoje. Odjednom je sve postalo tako daleko, tako strano.

Gotovo svake nedjelje polazila je Branka u posjete Blaženoj Gospi, koja je nedaleko grada imala svoje svetište. I pred njezinim oltarom znala je dugo klečati i moliti samo jedno: da u potpunosti ispuni volju njezina Sina. Pa i kroz ove tri godine Branka je uvijek isto molila. I činilo joj se katkada, da nebeska Majka iskušava njezinu slabost, jer se često puta događalo sve protiv njezine volje. I često puta sve je izgledalo tako beznadno.

Japanci Augustin Aoyanagi i njegova žena, postali su katolici i pomažu na misijskoj postaji u Tokadi kao misionari laici.

Švicarski majstori Franjo Hersche i Martin Salzmann otputovali su g. 1963. u Koreju i ondje u jednoj misionarskoj zanatskoj školi poučavaju mlade Korejce zidarski zanat.

Danas, kad je opet u divno sunčano nedjeljno jutro došla u svetište, danas joj je opet došla misao na davnu njezinu želju. Nasmiješila se sama sebi. A negdje u dubini duše javila se sumnja, nisu li možda sve one sitne zapreke za njezino vjenčanje put koji je vodi u misije? I danas je dugo razmišljala o svemu na svijetu, što tako brzo prolazi. Onda je zaronila u nutrinu svoje duše. Uvjerila se da ljubav prema čovjeku s kim se je htjela povezati, nije tako silna kako je mislila. Odjednom je našla mnogo zapreka koje bi je kočile da živi onako kako bi ona htjela. Brak joj se učinio uskim kolom, u kojem ne bi bilo dosta mjesta za čežnje njezine duše, da svuda i svagdje stoji na raspolaganje svome bližnjemu. I napokon, zar ne viče sve u njoj za potpunom slobodom, da bude potpuni gospodar svoga vremena, svojih djela, odnosno, da joj u tom jedino zapovijeda Gospodar života i njezina savjest?

Sunce se već visoko diglo kad je Branka napustila svetište. I opet se vraćala s jednom jedinom željom: da u potpunosti ispuni volju Božju.

Prošla je od tog dana godina i po. Nauke su svršile. Pet najboljih prijatelja bilo je zajedno. Ovaj put je sastanak bio u Brankinu stanu. Ona ih je pozvala. Bio je tu i Ivica, mladić koji je za nju bio više nego prijatelj. Ni mladići ni djevojke nisu slutili da im je to posljednji sastanak s Brankom. Ona je bila vedra kao uvijek. Što se tiče Ivice, bilo je sve u redu. Njih su dvoje već cijelu prošlu godinu bili samo pirjatelji, jer je Branka malo po malo sagradila zid između sebe i njega. On je pristao na to, premda je to njezino držanje tumačio na svoj način.

Popodne je prolazilo u veselom raspoloženju. Mladi intelektualci bili su u maloj, intimnoj sobi opet samo djeca. I spustila se večer, a pet dobrih prijatelja srdačno se rastalo...

Branka je dugo gledala za njima. Čula je njihove posljednje korake, a onda je zatvorila vrata. Najnužnije stvari bile su već spremljene, i sad je imala samo još jednu dužnost: da svakome od njih napiše list... I to je bilo svršeno. Posljednja večernja molitva u domovini, zatim nekoliko sati nemirnog, uzbudljivog sna.

Mlada japanska pjevačica Atsuko Azuma prima u jednoj crkvici u Parmi (Italija) sveto krštenje.

Za dva dana susrela su se četiri prijatelja. Ovaj put su odabrali svetište Blažene Gospe u blizini grada. I svaki je čitao na glas svoj list. Svako je pismo jednako svršavalo: »Otišla sam u kraj gdje ne ću nikoga poznavati osim Boga i ljubavi prema bližnjemu. Moli za me da ovdje u misijama više nego igdje potpuno ispunim svetu volju Božju.«

I dok se njih četvero zamislilo u »čudnovatu« odluku njihove Branke, ona je već putovala u život koji joj je obećavao ispunjenje njezine želje, ostvarenje njezine nade, da se posve preda u službu Boga i bližnjega.

Gore Srca, br. 37.

TRAŽILI SU KRISTA
I SRETNI SU
- ŠTO SU GA NAŠLI

OBRAĆENICI:

Izvanredno svjedočanstvo za Krista i njegovu Crkvu daju obraćenici — i posebno velik njihov broj i sama povijest pojedinih obraćenja. Radi se o odraslim osobama koje su razmišljanjem, proučavanjem, a dakako, taknuti posebnom milošću Božjom, prihvatili katoličku vjeru i po njoj odsada uređuju svoj život. Jedni su od njih prešli u Katoličku Crkvu sa protestantizma ili koje druge nekatoličke vjere, drugi su odrasli bez vjere, no u zrelim godinama osjetili stvarnu potrebu vjere u životu i — nakon temeljitog proučavanja — prihvatili našu vjeru. Ima ih svih mogućih zvanja, a svi su od reda izobraženi, većina od njih intelektualci. U Engleskoj ima takvih obraćenika godišnje preko 10.000, a u SAD i preko 100.000! Za one koji žele upoznati katoličku vjeru, za te katekumene naših dana, osnivaju se po kršćanskim zemljama posebni tečajevi i središta za informacije o katoličkoj vjeri.

Florence Yee Sui Chun, Rođena u Kini od budističkih roditelja, primila je sa osamnaest godina na o. Mauriciju sveto krštenje.

Prošle godine, O. James Lloyd, upravitelj informacionog središta Paulista u New Yorku, dao je u jednom interviewu ovu izjavu o tome što privlači današnjeg čovjeka u Katoličku Crkvu:

»Dolaze li obraćenici danas k vama s drugačijim stavom nego prije?« glasilo je pitanje. Otac je odgovorio:

»Imao sam posla otprilike s 5.000 obraćenika i mogu reći da ljudi koji danas dolaze u Crkvu, prije svega traže svet život. Prije su tražili dokaze za vjeru. Bili su skeptici kojima su se morala davati tumačenja. A nedavno mi je rekao jedan muškarac, kome sam davao pouku, odmah na početku: Ja znam sve o Crkvi. Već sam dvadeset godina oženjen s jednom dobrom katolkinjom. To je u meni pobudilo želju da i ja postanem katolik.«

»A što ti ljudi traže od svetosti?«

»U jednom svom razredu imam mladića koji jedva može dočekati da primi svetu Pričest. Misao na Euharistiju jednostavno ga zanosi. On ne iznosi nikakvih prigovora s kojima se inače mora računati kod mladih ljudi, nego traži samo veselje, nutarnji mir i ćudorednu snagu, čemu se divi kod katolika.

Ljudi poput njega žele odmah primiti te milosti. Njihovo čitavo mišljenje upravljeno je na ovo: Što to može za mene upravo sada značiti.«

Ono što tolike tisuće u svijetu traže i postižu teškom mukom, uz skupu cijenu i vremena i obzira, to mi već imamo. To je naše! Ne moramo li te velike duhovne vrednote čuvati svom pomnjom?!

Francuski pjesnik Paul Claudel, poznat po cijelom svijetu kao veliki književnik, u svojim dvadesetim godinama povratio se k životu po vjeri, koji je bio kroz neko vrijeme zapustio. U kasnijim svojim godinama poručio je jednom zgodom mladima:

»Čuvajte vjeru koju sam ja, kad sam je izgubio, tek s teškom mukom opet zadobio!«

Zamisli se ozbiljno u ove riječi, i vjeruj čovjeku koji ti je progovorio od srca pa je zaslužio, da ga poslušaš!

IM TAEK KUN NA SLICI DESNO ▷

poznati športski izvjestitelj na koreanskom radiju, primio je na Božić 1962. sveti krst. Im pripovijeda:

»Imao sam sreću da budem sportski izvjestitelj na Olimpijadi u Rimu. Povijesna važnost grada i napose Vatikana, učinila je na mene dubok dojam. Odonda sam se počeo zanimati za vjerska pitanja: postoji li doista Bog? Može li On voditi moj život, meni običnom stvorenju?«

Međutim se Im u Seulu na međunarodnom muzičkom festivalu susreo s gospođicom Franciskom Oh, koja je na festivalu svirala violinu, a bila je praktična katolikinja.

»Nije to bio slučaj«, kaže Im, »nego Božja Providnost«. Tom zgodom odluči da postane katolikom i poče čitati katoličke knjige.

»Katkada sam bio u neizvjesnosti«, izjavio je Im kasnije, »da li doista želim zadobiti vjeru, ili to činim samo zato da se

Enoh Buggumba, mladi tanganjiški policajac, prešao je s protestantizma na katoličku vjeru.

mogu oženiti s Franciskom. Sad mogu otvoreno reći da sam u ono vrijeme bio kao siromak duhom. I želio sam svakako da se oslobodim takova stanja.«

Nakon krštenja na kom je dobio ime Ivan, rekao je sretni obraćenik:

»To je nešto nezaboravno. I tako će ostati kroz cijeli moj život. Veoma sam zahvalan sestri moje Franciske, časnoj sestri, koja me je poučavala u vjeri sve dok nisam bio kršten.«

Bilo je to na Božić g. 1962. U svibnju g. 1963. vjenčao se Ivan s Franciskom u seulskoj katedrali. Prisustvovalo je veliko mnoštvo svijeta, jer je Kun opće poznat i vrlo obljubljen. Evo još jedne njegove izjave:

»Sretan sam zbog dviju stvari koje sam stekao u isto vrijeme: radi vedrine duše i vjenčanja s Franciskom. Kako bih mogao da ne zahvaljujem svemogućemu Bogu?«

ISUS KRIST

ŽELI BITI PRISUTAN U SVIM PRILIKAMA NAŠEG LJUDSKOG ŽIVOTA PA I KOD NAŠE ZABAVE I U SPORTU.

Svećenik, duhovnik cirkusa
Zaziv Duha Svetoga na početku radne godine cirkusa u Amsterdamu
Cirkusanti na Pričesti
Trkač svjetskog rekorda
Profesionalni nogometaš
Zatopek Milan
Jean Brancart, biciklista
Misa i Pričest na Olimpijadi u Tokiju

SVEĆENIK U CIRKUSU

Isusovac O. Ivan Leppich pripovijeda u svojoj knjizi »Christus auf der Reeperbahn«, kako je bio pozvan od cirkuskog osoblja da im pruži duhovnu pomoć. Odazvao se i pošao k njima, cirkusantima jednog evropskog grada.

I Pater je — uz rikanje lavova održao svoj prvi govor cirkusantima. A onda se zadržao neko vrijeme s njima u razgovoru. Pri tom je doznao da jedna mlada plesačica, radi svog zvanja, provodi strog ascetski život, a navečer moli na koljenima večernju molitvu... Da onaj veseli cirkuski clown kod kuće, to jest u svom vagonu poučava svoju djecu u vjeronauku, jer nema nikog drugog koji bi to činio... Da dva kineska dječaka žele primiti sveto krštenje, ali ih nema tko krstiti... Da penjač po užetu prije nastupa uvijek napravi znak svetoga križa, a čini svoja umijeća iz želje da ljudima pribavi pravi umjetnički užitak i lijepu razonodu... I još je drugih utješnih stvari doznao Pater iz razgovora s tim ljudima!

Da li ti je poznato ovo: Na početku radne godine cirkuskog osoblja u Amsterdamu služi se svečana služba Božja za blagoslov Božji u slijedećoj radnoj godini. Oltar je smješten ispred podija za orkestar i svečano okićen, oko oltara su sakupljeni cirkusanti krotitelji životinja, plesačice, akrobati i ostalo osoblje. Pjevanje je koralno, a pjeva cirkuski zbor. Prati ga orkestar. Iza svete Mise moli svećenik:

»U ime Božje blagoslivam ovaj cirkus i svečano ga otvaram, da bi snagom Božjeg blagoslova vladala u njemu sreća i zdravlje, čistoća i kršćansko ćudoređe.«

Cirkusanti na Pričesti: Elfrida Dettmer, cirkuska zvijezda, išla je s jednom svojom prijateljicom svaki dan k sv. Pričesti. Tu bi često našle i jednog pelivana iz svog cirkusa. Jednom mu njih dvije izraze čuđenje. »Tko je svaki dan u opasnosti po život, kao jedan pelivan«, odgovori taj, »treba biti sjedinjen s Bogom.«

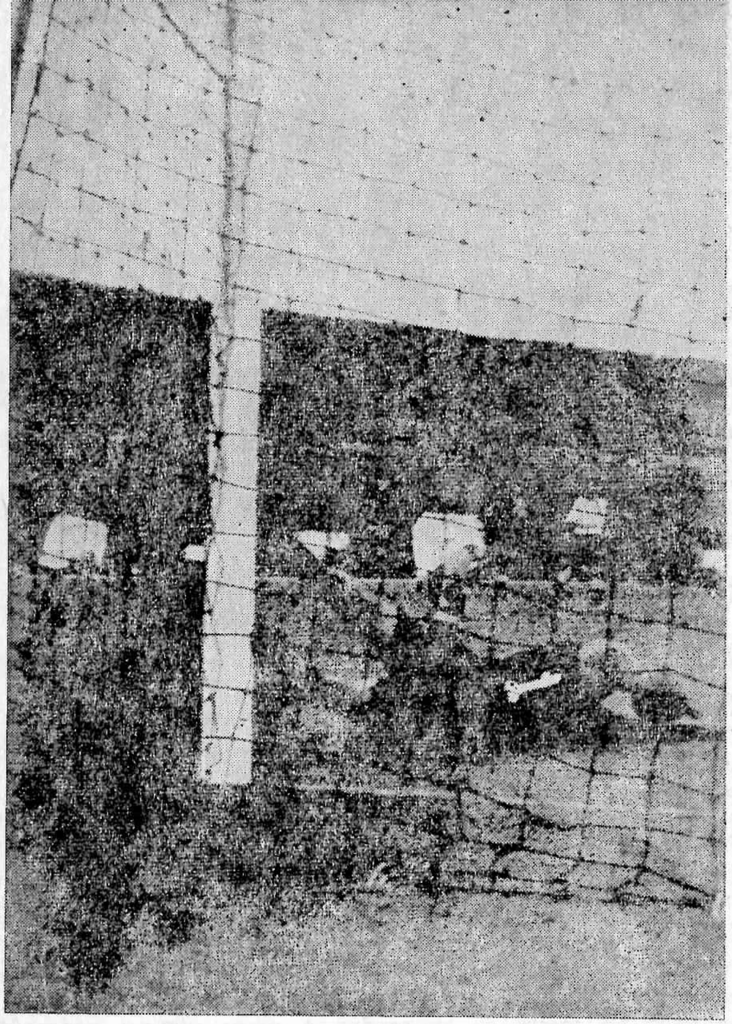
Na olimpijadi u Tokiju prošle godine posebno su lijepu sliku pružile japanske sportašice u svojim šarolikim kimonima.

Matcalfe Ralpf crnac iz SAD, koji je u svoje vrijeme postigao kao trkač novi svjetski rekord na 100 m, izjavio je nakon svog obraćenja na katoličku vjeru ovo:

»Katolicizam mi je otvorio oči; dao mi je novo životno veselje, utjehu i snagu. U sportu i u studiju, u mom fizičkom i duševnom nastojanju sve oslanjam na molitvu. Moja trajna želja, a i molitva, jest da sačuvam Crkvi neprekidnu vjernost.

»... veliko je zadovoljstvo, kad na trkaćoj areni među najboljim trkačima izneseš pobjedu, ali sve to, te časti i pohvale ne mogu se usporediti s onim uistinu radosnim događajem koji sam proživio u onom času kad sam bio u dnu duše svjestan da sam katolik. Našao sam u svojoj vjeri novu sreću, te neslućenu radost u svojim molitvama. Moje je obraćenje sigurno bilo najveće djelo moga života, te se za nj ne kajem nikada!«

Lamping: Četrdesetorica govore, 158.

»Radujte se pravoj aktivnosti u gimnastici i sportu... Iznad svega, usred jurnjave i zamamljivosti gimnastičke sportske aktivnosti ne zaboravite na ono što još više vrijedi u životu, tj. na dušu, savjest i povrh svega, Boga« Pijo XII sportašima.

Dati dobar primjer

KNUTE ROCKNE profesionalni nogometaš priznaje da je na nj uvijek činilo dubok dojam kad bi gledao četu svojih igrača kako idu k svetoj Pričesti, i kako nije lijepo djelovalo na javnost kad bi on, kao kapetan momčadi, pri skupnom dolasku u koji grad, brzo otišao u hotel da se odmori, a njegova bi momčad išla u crkvu.

Jednom prigodom uoči velikog nogometnog nastupa na Istoku, Knute je bio nervozan i nemiran pri pomisli kako će igra završiti. Po noći nije mogao spavati pa je izišao iz sobe i sišao u dvoranu hotela da se na naslonjaču preda svojim mislima. Oko pete ili šeste ure, šetajući po dvorani, namjeri se na dvojicu od svoje momčadi koji su upravo taj čas izlazili na vrata. On se povuče u kut dvorane odakle je mogao neopažen vidjeti sve koji ulaze i izlaze iz hotela. Kako li se začudio kad je vidio kako od njegove momčadi sve po dvojica ili trojica izlaze. Kad su i zadnja dvojica došla do vrata, upita ih da li to idu na Misu. Oni potvrdiše. Na to pođe i on s njima.

»Zacijelo ti mladići nisu ni slutili kako je dubok dojam učinila na mene njihova revnost i pobožnost«, piše Rockne Knute. »A kad sam ih vidio kako svi idu k svetoj Pričesti, te pomislio kako su radi toga morali žrtvovati veliki dio sna, došlo mi je po prvi put do svijesti kolika je moć vjere u životu mladića. U tom sam času upoznao svjetlo i spoznao što mi je dosad u životu manjkalo. Brzo iza toga doživio sam i sam veliko veselje da sam sa svojom dragom momčadi klečao i ja kod stola Gospodnjega«. Lamping, 186

ZATOPEK MILAN slavni češki atletičar, svima nam je poznat. Prozvan je ljudskom lokomotivom, toliko je u trčanju ostavljao sve za sobom. Zatopek je jednom zgodom dao novinarima ovu izjavu:

»Moj otac je bio siromašan cipelar. Ja sam kao dječak ministrirao u crkvi. Moja me majka učila moliti. Moje omiljelo svagdanje štivo jest Sveto Pismo, u kojem nalazim snagu da živim po glasu savjesti. Sve na svijetu prolazi, samo ne prolazi duhovna veza, koja nas spaja s Bogom. Nitko me na svijetu ne bi mogao udaljiti od Boga i molitve.«

Na Olimpijskim igrama u Tokiju sportisti katolici imali su uza se i svećenike koji su im služili svetu Misu i dijelili sakramente. Na slici: Talijanka Natalina Sanguineti, umjetnica u mačevanju, prima sv. Pričest.

Jean Brancart, biciklista, vrlo obljubljen francuski sportaš. Neke godine u najvećem francuskom biciklističkom natjecanju »Tour de France« stigao je drugi na cilj. No još više pozna tog sportaša francuska javnost po jednostavnosti, skromnosti i pobožnosti! On je duboko uvjeren da i u sportu »Bog treba da bude prvi poslužen«. Tijekom trke »Tour de France« uvijek bi našao vremena da nedjeljom prisustvuje kod sv. Mise. Kad je ono nakon sretno završene trke stigao drugi na cilj, otišao je u svoje rodno mjesto i pod župnom svetom Misom primio svetu Pričest. A pošto je i Gospi Notre Dame de Chevremont, koju nazivlju zaštitnicom sportaša, da joj se u njezinu Svetištu posebno zahvali.

KRISTOV DAR

1. MAJKA
2. CRKVA
3. EUHARISTIJA

ISUS KRIST

PRIJE NEGO ŠTO JE UZAŠAO NA NEBO, DAO NAM JE VELIKI TROSTRUKI DAR:

I. MAJKU

»Znate li vi što znači imati majku?« pita Victor Hugo u prvom činu svoje drame »Anđeo«. Jeste li je vi imali? Znate li vi što znači biti dijete — slabo, golo, bijedno, izgladnjelo, samo na svijetu, i onda osjetiti da imate pokraj sebe i iznad sebe nježno biće koje koraca, kad vi koracate; zaustavlja se, kad se vi zaustavite; smiruje vas kad plačete...? Ne, ne znamo još dovoljno što je to majka! To je anđeo koji vas čuva, koji vas uči govoriti, koji vas uči čitati, koji vas uči ljubiti! Anđeo koji topli vaše ozeble prsti u svojim rukama, vaše hladno tijelo na svojem krilu i vašu ožalošćenu dušu na svome srcu. To je biće koje vam daje svoje mlijeko dok ste maleni, svoj kruh kad ste odrasli, a svoj život uvijek! Biće kojemu govorite: Mama! I koje vam odgovara: Dijete! A te riječi: »mama« i »dijete« izgovarate i vi i ona tako milo i ljupko, da te dvije riječi razveseljuju samoga Boga!«

To znači prema Victoru Hugo-u imati majku.

A što znači ne imati majke, lijepo prikazuje ona češka narodna pripovijest o siročetu.

Umrla je majka u nekoj obitelji, pripovijedaju Česi, i ostavila pet godišnju djevojčicu. Iza nekog vremena doveo je tata u kuću maćehu, koja se imala brinuti za djevojčicu i nadomjestiti joj rođenu majku. Ali — ova druga majka nije bila kao ona prva. Dijete je to brzo opazilo, i uhvati ga silna čežnja za rođenom majkom. Jednoga dana u ranu

zimu a već kasno navečer izađe mala kriomice iz kuće i potrči na ono mjesto gdje su joj zakopali majku. Dođe na majčin grob. Kako je već bila počela zima, snijeg je pomalo padao i prekrivao grobni humak. No dijete je svakako htjelo da dođe do majke. Sagnu se i počne ručicama odgrtati zemlju. Iz groba se javi majka: »Dijete moje, idi kući. Ti si gladna. Majka će ti dati kruha.« Dijete odgovara: »Ne, mama! Ja hoću da ti meni daješ kruh. Kad si mi ga ti davala, uvijek si odrezala debeli komad i namazala ga maslacem s obje strane, a ova nova mama ne da nikad maslaca, i kruh odreže tako tanko, da se vidi skroz.« Majka opet progovara: »Dušo, idi kući. Kosa ti je raščupana. Mama će te počešljati.« Dijete odgovara: »Mama, ja hoću da ti mene češljaš. Ti si mi uvijek oprala glavu, lijepo me počešljala i onda poljubila u čelo. Nova mama češlja mi uvijek suhu kosu, vuče me za nju, čupa i na koncu me nikad ne

poljubi, nego me još dobro izgrdi.« Majka nastavlja: »Srce moje, ti si bosa, a zima je. Idi kući. Mama će ti oprati noge i položiti u krevet.« Dijete odgovara: »Mama, ja hoću da ti meni pereš noge. Ti si mi uvijek ugrijala vodu i toplom vodom oprala moje noge, a onda si me poljubila i stavila u posteljicu. Nova mama uvijek mi pere noge hladnom vodom, i ne će da me poljubi... Mama, dođi kući. Ja ne mogu biti bez tebe. Meni je tako teško bez tebe«. Mama odgovori: »Dijete moje, ja ne mogu više k tebi, ali ću moliti dragog Isusa da dovede tebe k meni.« Ujutro su našli djevojčicu na majčinu grobu smrznutu — mrtvu. Otišla je k majci.

To znači, eto, majka za naš zemaljski, tjelesni život!

No i životu naše duše potrebna je majka. Isus nam ju je dao: svoju vlastitu majku — blaženu Djevicu Mariju! Predao nam ju je sa križa. To je bila njegova oporuka.

I od onda je povijest svake duše ujedno i povijest nježne majčinske brige naše drage Gospe za našu dušu! Stvarno, tko bi mogao izbrojiti sve one velike milosti koje je dobra naša Majka izmolila od Boga dušama kroz dugu povijest od dvadeset stoljeća! Jednima nevin život, drugima obraćenje i popravak grešnoga života, a i jednima i drugima veliku ljubav prema svom Sinu!

A ujedno je ona i svjetli uzor svima nama kako treba ljubiti svog Boga i svog bližnjega!

R.

GOSPA — u očima jedne djevojke:

Malo sam zakasnila, ali sam ipak stigla na propovijed, propovijed koja je u meni probudila ovo čuvstvo:

Draga Gospa je jedina žena na svijetu koja može da služi za primjer svakom ženskom biću, jer nije ni jedna ženska duša njoj slična... Njezina plemenitost, dobrota, skromnost, pa ljepota i slično, vjeran su dokaz njezine veličine.

Danas bi svaka naša djevojka poletjela za onim muškarcem koji je ljepši, koji je bogatiji, koji se moderno nosi, itd. Uglavnom sve vanjske pozitivne osobine, ali što posjeduje u svojoj duši, kakvo srce gaji u sebi, za to se ne brinu.

Draga Gospa nije bila takva. Za svog zaručnika uzela je sv. Josipa, mladića siromašnog i skromnog tesara! Ona nije bila naivna i nije žudila za nečim što ne bi pristajalo skromnoj i divnoj duši njezinoj!

Da! Svaka bi djevojka morala imati svoj djevojački ponos, dobrotu duše i djevičanstvo. Istina, trebalo bi da ima, ali to nemaju danas mnoge. A zašto? Zato jer mnoge ne vjeruju u Boga i u njegovu ljubav, nego vjeruju samo u onoga koga vide pred sobom i njemu se predaju. One griješe ne sluteći zlo. One zanemaruju Boga, krše njegove svete riječi i kreću stazom u zaborav, gdje ih na koncu zgrabi sotona, kad im se život ugasi.

Oh, kako je divna ona duša koja ne pazi na to što ne vidi Boga vlastitim očima, koja ne vidi, ali vjeruje da Bog postoji, pa mu se predaje svim srcem i svom dušom svojom! Oh, kako je lijepa Božja ljubav, vjerna i vječna ljubav koja nikad ne prestaje. Naprotiv, nije li isprazna ona ljubav koja je toliko jaka da bi i najveće stijene rušila, no traje neko vrijeme, a onda počne tinjati, treptjeti, dok sasvim ne prestane! To je ubojstvo za onu drugu stranu koja još uvijek ljubi, jer se osjeća kao odsječena grana. Teško je to i vrlo bolno. Dragi Bog toga nikad ne čini. On nas neće nikad razočarati. Pa ni onda kad mu okrenemo leđa, iako ga to boli, jer nas ljubi. On ipak i dalje voli ovako grješnu dušu i čeka, čeka da se osvijesti i vrati k njegovoj ljubavi!

No — uostalom, nije li to najveća nesreća i samoubojstvo svake one duše koja napušta vječnu Božju ljubav? Ne mora li naprotiv — sam Bog koji je stvorio našu zajedničku ljubav, biti naša ljubav — i naša prolazna zemaljska ljubav biti ukorijenjena u ljubavi Božjoj?

Kako je sretna ona djevojka koja to shvati i u životu provede!

Savršeno je to provela naša draga Gospa. Zato je ona u tom vječni naš uzor, nas djevojaka svakog vremena, i nas — današnjih djevojaka!

A. L.

I. CRKVU

Drugi veliki Kristov dar je sveta Crkva.

Što je Crkva?*

Učiteljica istine.

Zar to nije utješno za sve koji ljube istinu, da usred tolike zbrke pojmova koja vlada među ljudima; imamo svjetionik na gori koji nam u Božje ime daje pravi smjer za život? Nema doista ni jednog pitanja koje se pojavi u velikoj našoj ljudskoj zajednici, a da nam Čuvar Božje istine, Poglavar Kristove Crkve — Sveti Otac Papa — u svojim Poslanicama ne dadne odmah i rješenje pitanja!

To je Crkva: naša učiteljica istine.

Što je Crkva?

Nadnaravna zajednica s trostrukom vlašću: upravljanja, učenja i posvećivanja.

Crkva Božanskim ugledom upravlja naše korake prema vječnom našem cilju, da sretno stignemo k Ocu.

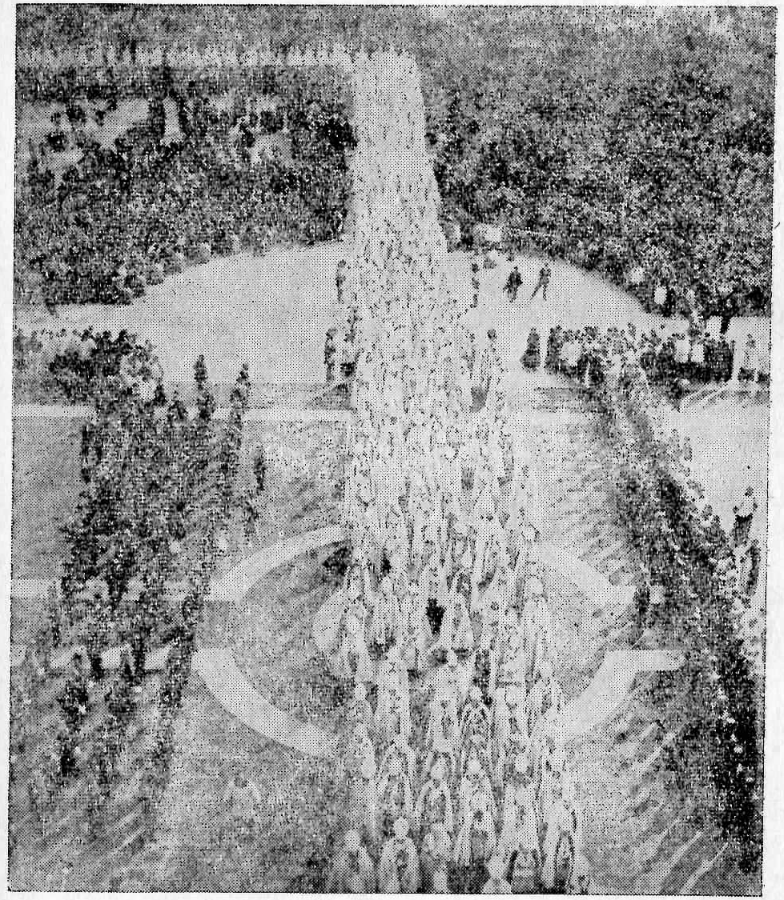
Ona nas uči što je dobro, a što zlo, da znamo dobro činiti a zla se kloniti.

Crkva nas — u ime Kristovo — posvećuje svetim sakramentima koje je On ustanovio i predao ih svojoj Crkvi da nam ih dijeli.

Sve to Crkva — nemojmo se bojati zablude ili prevare! — čini uz jamstvo samoga Krista, da će On biti uz nju, eda je ne bi ljudski elemenat zaveo na stramputicu: On joj je zajamčio u stvarima vjere i ćudoređa nepogrešivost!

Što je Crkva?

Crkva je otajstveno tijelo Kristovo. On je glava, a mi svi njegovi udovi. Članovima tog mističnog tijela postajemo po krštenju. A učvršćujemo svoju vezu s Kristom povećanjem posvetne milosti koju smo dobili na krštenju, što se

TRG SV. PETRA U RIMU, 11. X. 1963. SABORNI OCI POLAZE U CRKVU SV. PETRA NA POČETKU OPĆEG CRKVENOG SABORA. U POZADINI MASE VJERNIKA PROMATRAJU VELIČANSTVENU POVORKU.

ostvaruje po dobrim djelima, djelima pobožnosti, napose pak sjedinjenjem s Kristom po svetoj Pričesti.

Jesi li dovoljno svjestan i svjesna kakvo blago posjeduješ što si član Crkve Kristove, tog otajstvenog tijela Kristova? A ujedno i svih duhovnih dobara koje primamo od Boga preko svete Crkve?

R.

SLIKA DESNO:

SABORSKI OCI NA VIJEĆANJU U CRKVI SV. PETRA

III. EUHARISTIJU

Treći i najveći Kristov dar koji nam daje jest On sam u svetoj Pričesti.

Isus u Euharistiji jest hrana našoj duši.

Zašto ima u svijetu toliko slabih duša i uslijed toga toliko ćudorednih prekršaja, grijeha? Zašto ima toliko promašenih života?

Jer su te duše izgladnjele. Gladne su kruha, svoga duševnoga kruha, pa su oslabile, bez otpornosti proti zlu, bez unutarnje snage. Još više: one su bez nutarnjeg, nadnaravnog života — mrtve! Suhe kosti koje je vidio u viđenju prorok Ezekijel. Bilo ih je vrlo mnogo i bile su vrlo suhe, kaže prorok. Drugačije i ne može biti, kad ne daju duši, njezine hrane, njezina kruha.

A koji je to kruh?

Na to nam pitanje odgovara sam Isus:

»Ja sam kruh živi koji sam s neba sišao. Tko jede ovaj kruh, živjet će uvijek. I kruh koji ću ja dati, tijelo je moje«. Iv. 6, 51, 58.

I još jasnije:

»Ako ne budete jeli tijela Sina čovječjega i ne budete pili krvi njegove, nećete imati života u sebi.« Iv. 6, 53. »Tko mene jede, živjet će po meni.« Iv. 6, 58. »Tko jede moje tijelo i pije moju krv, ima život vječni i ja ću ga uskrisiti u posljednji dan«. Iv. 6, 59.

Pokušaj ne uzimati nekoliko dana hranu za tijelo pa ćeš vidjeti kakve su posljedice. Tijelo mora imati svoju hranu, inače slabi i vene. A duša? Tko ne hrani svoje duše i ona će mu slabiti, venuti, dok napokon smrtnim grijehom ne izgubi svoj nadnaravni život milosti: »Ako ne budete jeli tijela Sina čovječjega i ne budete pili krvi njegove, nećete imati života u sebi.« Iv. 6, 53. Riječi su to Božjega Sina!

Isus u Eeuharistiji jest zalog pobjede.

Pođimo na priredbu u cirkusu za doba cara Nerona. Eno dovode skupinu ljudi na arenu. Starci bijele kose, majke sa svojom dojenčadi na rukama, lijepe djevojke, ugledni mladići... Oko njih nemilosrdna rulja...

Najednom, podzemni se zvjerinjak otvori i iz dubine i tame izlaze lavovi koji su već nekoliko dana gladovali.

Kršćani nasred arene, šta rade? Možda drhću? Mole milost od svojih krvnika? Ne, ništa od toga. Oni mole, pjevaju, vesele se, kao da se pripravljaju na neku svečanost. I gle čuda! Divlje zvijeri pojure na njih, čuje se kako pod njihovim zubima mljaska živo meso, kako pucaju njihove kosti... A oni? Kršćani? Njihove su oči uzdignute k nebu i svojim sjajnim pogledom kao da pjevaju!

Gdje su ovi mučenici i njima slični crpli toliku snagu?

»Bili su postojani u lomljenju kruha, tj. kod Pričesti, i u molitvi«, kaže za njih prva kršćanska povijest.

Kao što je sveta Pričest nekoć davala onima koji su je primali snagu za pobjedu, tako i danas.

»Dođite k meni svi koji ste umorni i opterećeni, i ja ću vas okrijepiti«, poziva vas Isus.

Šta? Zar postoji umor u životu mlade duše? Zar može i u tvojim grudima kucati žalosno i satvoreno srce? Oh, i te kako!

Boli li te šta, je li ti se dogodila kakva nesreća, dođi češće k svetoj Pričesti. Je li ti duša bolesna, hoćeš li da izliječiš tragove dubokih rana što ih je grijeh ostavio? Dođi k svetoj Pričesti. Vraćaju li ti se misli na prošle grijehe i bojiš se, da ćeš opet postati njihov rob, pođi k svetoj Pričesti.

»Je li te naduo otrov oholosti«, kaže sv. Ćiril Jeruzalemski, »uzmi ovaj sakramenat, i ponizni kruh vratit će ti poniznost. Je li te obuzela škrtost, jedi kruh nebeski i darežljivi kruh, i on će ti vratiti darežljivost. Ako otrovni vjetar zavisti puše u tebi, uzmi kruh anđeoski i iz njega će izbiti prava ljubav. Ako si neumjeren bio u jelu i pilu, uzmi tijelo i krv Kristovu, i tijelo Kristovo koje se toliko mrtvilo, vratit će

ti umjerenost. Ako te je spopala lijenost pa nemaš volje ni da se moliš ni da kakvo dobro činiš, ojačaj se tijelom Kristovim i tvoje će se srce sigurno ispuniti revnošću i pobožnošću. Napokon, ako te privlači kakav nečisti grijeh, tada, naročito tada, uzmi najveći sakramenat i čisto, sveto tijelo Kristovo učinit će te čistim i nevinim.«

Francuski pisac Lagouvé piše:

»Drago dijete, čut ćeš često da napadaju na svetu Pričest... Ali ja sam vidio vedrinu što je sjala nadom iz lica onih koji su se na samrti pričestili. Vidio sam u crkvi kako trak vjere blista na čelu djevojaka, kad se vraćaju sa svete Pričesti. Vidio sam majke u strašnim kušnjama, kako najednom postaju mirne iza svete Pričesti i smiješe se svojim vlastitim bolovima. Samo nešto sveto može takvim sjajem rasvijetliti ljudsko lice.«

I danas susrećemo prvorazredne mladiće i djevojke. U svakom pogledu na visini: dobri drugovi i drugarice, u školi lijepo napreduju, neporočna života. Promotri malo bolje njihov život pa ćeš doznati, da se oni često, neki i svaki dan, u svetoj Pričesti jačaju za borbu proti zlu — u sebi i oko sebe. Pa — nisu sami u toj borbi. S njima se bori Krist koga nose u svom srcu. A onda je pobjeda osigurana!

Isus u Euharistiji traži uzvratnu ljubav.

No ne smijemo na svetu Pričest gledati samo sa stanovišta koristi koju imamo od nje. U Euharistiji je živi Isus, sa svom svojom ljubavlju kojom nas ljubi. A ljubav — jasno — traži uzvrat!

»Veće ljubavi nema nego ako netko dadne život svoj za prijatelje svoje«, Kristove su riječi.

On nam je iskazao tu ljubav kad je umro za nas na križu. No On — budući da je i Bog, ne samo čovjek, pa može više nego što može običan čovjek — iskazao nam je i još veću ljubav: dao nam je samoga sebe za hranu duši. Toliko nas ljubi da se želi s nama sjediniti u najtješnjem sjedinjenju.

Kakav će odgovor Kristu za tu njegovu ljubav dati tvoje mlado srce, srce koje zna tako žarko ljubiti?!

R.

TVOJE OBAVEZE PREMA ISUSU KRISTU

Njeguj nadnaravni život duše

Vrši dobra djela

Ljubav za ljubav!

NJEGUJ NADNARAVNI ŽIVOT SVOJE DUŠE

Već smo vidjeli, kad smo govorili o Kristu, što je nadnaravni život duše. U njemu je sva naša vrijednost, jer smo — kad smo u milosti posvetnoj po kojoj posjedujemo taj nadnaravni život duše – u najtjesnijoj vezi s Bogom, njegovi osobni prijatelji, sva su nam naša dobra djela zaslužna za vječni život. Tko živi trajno u milosti posvetnoj, taj posjeduje nutarnji mir, zadovoljstvo, sigurnost da ga nakon ovog života čeka mili zagrljaj nebeskog Oca. Ako ga i snađe kakva nevolja u ovom životu, to ga ne može smesti, jer zna da je to prolazno, a iza nevolja ovog života da ga čeka vječna sreća kod Boga. Zato obitelj, u kojoj članovi žive u posvetnoj milosti, živi mirno, sređeno, zadovoljno. A to je ono što je za ovaj naš zemaljski život najpotrebnije: mir, zadovoljstvo. Takva obitelj živi u velikoj nadi da će i na drugom svijetu biti svi zajedno kod Boga, da za njih prema tome smrt ne znači rastanak zauvijek, nego privremeni rastanak, da se onda opet jednom sastanu kod Boga i nikad se više ne rastanu!

Sve ovo, i još mnogo drugog dobra, ima onaj koji je u milosti posvetnoj i po njoj živi nadnaravnim životom duše. Ne moramo li onda učiniti sve da taj život duše čuvamo, njegujemo, sve više i više razvijamo?!

Zato će mudar mladić i mudra djevojka ovaj nadnaravni život duše svoje cijeniti više od svega ostaloga na svijetu. Oni će se Bogu moliti, obavljati vjerske pobožnosti, primati sakramente, vježbati se u kreposti, jer — čineći sve to razvijaju i jačaju taj nutarnji svoj život. Oni će vršiti Božje zapovijedi svjesni i prevelike tragike koja snalazi čovjeka, kad teškim prekršajem Božje zapovijedi učini smrtni grijeh i tako izgubi taj nadnaravni žvot duše.

K tome će mladić i djevojka, kad se međusobno zavole, čuvati jedno u drugom taj nadnaravni život i ne će dopustiti ništa što bi jednom od njih ili čak obojemu oduzelo taj život a s njim onda i prijateljstvo s velikim Bogom. Naprotiv, oni će jedno drugom pomagati da sačuvaju to Božje prijateljstvo, da veliki Bog blagoslovi njihovu međusobnu ljubav!

Ako u tu svrhu bude trebalo štogod podnijeti, čega se odreći; ako se bude tražilo smaoprijegora, žrtve — što je sve to prema velikom blagu u njihovoj duši, koje uz tu cijenu čuvaju i pronose kroz život!

No – uostalom – ne smijemo zaboraviti, da je posjedovanje tog nadnaravnog života apsolutni preduvjet, da nas Bog iza smrti primi k sebi! Dakle: potreban je, da možemo mirno i sređeno živjeti u svojoj obiteljskoj zajednici, i potreban je, da iza smrti možemo doći k Bogu. Zato se tu radi o ili-ili. Ili ćeš – živući grješno – odbaciti nadnaravni život svoje duše pa živjeti već na ovome svijetu u nemiru, grižnji savjesti, a na drugom svijetu biti kroz svu vječnost bez sreće, u najvećem jadu i čemeru; ili ćeš prihvatiti što je potrebno da sačuvaš milost Božju i po njoj nadnaravni život svoje duše pa po njemu imati zalog mirnog i zadovoljnog života ovdje na zemlji, a iza smrti uroniti u more vječnog blaženstva kod Boga.

Jasno je što ćeš izabrati, zar ne?

R.

Duša — mrtva

30. XI. 1950. oko 12 s. u noći počinila je samoubojstvo nesretna francuska književnica Paula Regnier. Napisala je više romana, za jedan je od njih dobila nagradu Francuske Akademije.

One večeri, nešto prije očajnog čina, napisala je u svoj dnevnik: »Ja sam kao žena koja nosi u sebi mrtvo dijete. Ova duša, koju bih morala roditi za vječnost, u meni je istrunula prije vremena.«

VRŠI DOBRA DJELA

Tvoj život mora biti pun, bogat, ispunjen dobrom koje iskazuješ bratu čovjeku.

Ima ljudi, pa i kršćana, kojima je glavna briga da ne čine zla. To nije ispravno. Zla ne smije činiti nitko, razumije se. Ali – prva je naša dužnost da činimo dobro!

Kome?

Svakom čovjeku.

Koje dobro?

Svako.

Na dan općeg suda, kad će se pred Kristom Gospodinom kao vrhovnim Sucem sakupiti svi ljudi, reći će On onima s desne strane:

»Dođite, blagoslovljeni mog Oca, i primite u posjed kraljevstvo, koje vam je pripravljeno od postanka svijeta! Jer bijah gladan, i dadoste mi jesti; bijah žedan, i napojiste me; bijah putnik, i primiste me; bijah go, i obukoste me; bijah bolestan, i pohodiste me; bijah u tamnici, i dođoste k meni.«

Tada će mu reći pravednici:

»Gospodine, kad te vidjesmo gladna pa ti dadosmo jesti, ili žedna pa ti dadosmo piti? Kad li te vidjesmo kao putnika i primismo te? Ili gola, pa te obukosmo? Kad li te vidjesmo bolesna ili tamnici te dođosmo k tebi?«

Kralj će im na to odgovoriti:

»Zaista kažem vam, meni ste učinili ono što ste učinili jednom od ove moje najmanje braće.«

Tada će reći još onima s lijeve strane:

»Idite od mene, prokleti, u vječni oganj, što je pripravljen đavlu i njegovim anđelima! jer bijah gladan, i ne dadoste mi jesti; bijah žedan, i ne dadoste mi piti; bijah putnik, i ne primiste me; go i ne obukoste me; bolestan i u tamnici, i ne pohodiste me.«

Tada će mu ovi reći:

Apostol gubavaca Raoul Follereau rekao je Salezijanskim đacima u Torinu, kad su ga zamolili da im pripovijeda o svom radu među gubavcima: »Jao vama, ako vaš život ne služi drugima. Jer – bit će beskoristan i vama samima!«

»Gospodine, kad te vidjesmo gladna, ili žedna, ili kao putnika, ili gola, ili bolesna, ili u tamnici i ne pritekosmo ti u pomoć?«

Tada će im odgovoriti: »Zaista, kažem vam, ni meni niste učinili ono, što niste učinili jednom od ovih najmanjih.«

Ovi će otići u vječne muke, a pravednici u vječni život.

Mt. 25, 34-46.

Gospodin će, istina je, svakom od nas posebno suditi odmah nakon naše smrti, i na tom će sudu urediti sve račune. Ali kad bude onaj konačni obračun pred cijelim svijetom, onda će — sam nam Isus tako govori — uzeti u pretres naša dobra djela, učinjena ili neučinjena, i prema tome izreći konačnu osudu.

No da nas Gospodin i nije na to upozorio, mi kao njegovi učenici i pristaše treba da smo svima oko sebe uvijek na uslugu: da činimo dobro što samo više možemo. Radi bližnjega svoga. A i radi Boga, dakako. I zato što je to njegova zapovijed da ljubimo svog bližnjeg, a ne ljubimo ga ako mu ne iskazujemo dobra; i zato što Gospodin prima kao da je njemu samome učinjeno što god učinimo svom bližnjem. Ali i iz osjećaja srca. Mi moramo osjećati s bijedom bližnjega. Onako kako osjeća i Krist Gospodin. I po tom će nas poznati da smo njegovi učenici, ako se ljubimo među sobom, ako ljubimo brata čovjeka! To jest, ako mu činimo dobro!

B.

Tko je moj BLIŽNJI

Stavila sam bocu pod pipu, a onda sam sjela na ogradu pokraj česme i zagledala se bez cilja utonuvši duboko u misli, no sad više ne znam na što sam mislila. Moje misli prekinuo je neki mladić. Bio je srednjeg rasta, smeđih očiju i kose, tužna pogleda i uopće bolna izgleda. Najprije me je promatrao kao da u meni traži neku utjehu, a onda — jedva se odlučio da progovori. Riječi su mu bile bolne, a glas podrhtavao:

»Molim vas, gospođice, kud se ide u grad?«

Ja sam mu lijepo objasnila kao što bih učinila svakom putniku. No — nešto slutim. Taj mladić traži kao neki razgovor, nešto više. Pitao me u kakvu školu idem i u koji razred, a onda odakle sam, itd. Kad sam mu rekla da sam maturantica, blago me je pogledala, a onda mu se lice zažari i u očima se pojave suze. Dvije krupne suze koje su se na suncu zacaklile i pale na goli kamen gdje su izgubile svoj sjaj poput bisera... Kako sam vrlo osjećajna, to me je dirnulo, u srce. Oh, kako je teško gledati muškarca gdje plače! Odmah sam pomislila da mu se nešto dogodilo, i odlučim da se s njim malo porazgovorim. Možda mu mogu pomoći. Stavila sam bocu s vodom pokraj sebe i zamolila ga da mi kaže što mu je. S očiju su mu opet potekle dvije suze, i počeo je pričati :

»Nalazim se ovdje prvi put, ali me nije ovamo nanijelo ništa dobro...« Nalazio se bijednik u teškoj potištenosti. Doživio je vrlo neugodan doživljaj. Završio je riječima:

»Dođe mi da poludim. Ne znam što da učinim... Pošao sam u svijet. Moji roditelji, koje toliko volim, sigurno su zabrinuti, a ja na ovoj drvenoj klupi po danu sjedim, po noći ležim, bez jela, jer ne mogu jesti od muke, bez utjehe, jer nema tko da me utješi, a što je najgore, duša me boli, glava puna misli...«

Dugo sam ga tješila, dala mu par savjeta, govorila mu riječi ohrabrenja. Nagovorila sam ga da se svakako vrati kući, smiri se i onda pokuša naći neki izlaz iz teškog položaja. Obećao mi je da će se vratiti kući, a onda mi se još dugo zahvaljivao na dobroti, savjetima i razumijevanju... Obećala sam mu da ću se moliti za njega, da mu Bog dadne snage i svjetla. Potom sam pošla kući. No cijeli sam dan mislila na njega. Popodne je bilo nevrijeme. Kud li se on sklonuo? Bože, smiluj mu se, izvedi ga na pravi put!

(Iza dva tjedna Dnevnik opet spominje mladića:)

Pročitala sam još jednom pismo onog mladića s kojim sam se susrela kod vode. Odlučila sam da napišem u Dnevnik par njegovih riječi:

»A., vidio sam da ti je veselje kad pomogneš kome kod stvaranja boljeg života. Samo one tvoje riječi, koje su me kasnije tjerale u plač, one su mi dale poticaja da ponovno zavolim život...«

Piše mi da je svoj problem sretno riješio.

Dakle, sretna sam što sam mu pomogla.

A.

»Danas nam se bratstvo nameće, a prijateljstvo je načelo svakoga suvremenog zajedničkog života. Umjesto da gledamo u našem bližnjem stranca, protivnika, nesimpatičnog čovjeka, neprijatelja, moramo naučiti gledati u njemu **č o v j e k a**, a to znači ljudsko biće jednako nama, dostojno poštovanja, časti, pomoći, ljubavi kao i mi sami. Ponovno odzvanja u Našoj duši divna riječ afričkog učitelja (sv. Augustina): »Neka se prošire granice ljubavi«. Treba srušiti ograde sebičnosti, tako da priznavanje zakonitih osobnih interesa ne bude uvreda bližnjega ni nijekanje društvenog života. Demokracija na koju se danas poziva međusobni ljudski život, treba da bude otvorena općim načelima koja prelaze ograde što priječe put k stvarnome bratstvu.

Znamo da su ti pojmovi danas dobili širok odjek u srcu čovječanstva. MISLIMO DA OSOBITO MLADEŽ OPAŽA DA SU TO ISTINE BUDUĆNOSTI i da imaju svoj temelj u nezaustavljivom razvoju civilizacije. To su ideali, ali nisu neostvarivi. Teški su, ali su vrijedni da ih proučavamo i da na njima radimo. MI SMO UZ MLADEŽ KOJA ŽELI NA SVIJETU SAGRADITI KUĆU ZA SVE, NE SISTEM ROVOVA ZA NESMIRIVU NESLOGU I TRAJNU BORBU.«

Papa Pavao VI.

u Božićnoj poruci svijetu g. 1964.

LJUBAV
za
LJUBAV

Svaka ljubav traži uzvratnu ljubav.
A ISUSOVA LJUBAV?
Pročitaj slijedeće riječi pa promisli dobro, među kojima si ti?
DA LI UZVRAČAŠ ISUSU NJEGOVU NEOGRANIČENU LJUBAV PREMA TEBI, ILI . . . ?

***IZ ZAPISNIKA** jedne današnje djevojke*

Isuse, nije dobro da si sam.

Znam što je samoća. Znam što je napuštenost. Znam i onu tugu koja nastaje kad me najdraži zaborave.

Zaborav je uvijek bol, jer nešto kida i odnosi.

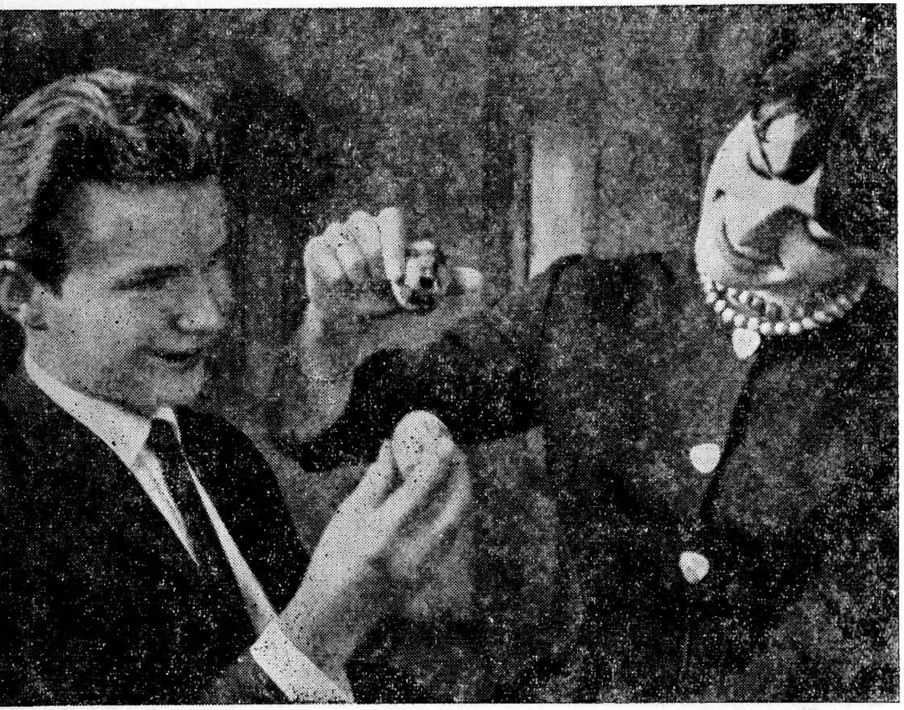
No ima i takvih duša koje to ne osjećaju. Svejedno im je da li tko gleda, čuva i zove ili ne, pa bio to i Bog. Za njih to nije ništa.

Kad im se Isus potuži, oni su gluhi. Kad ih opomene i pozove, slegnu ramenima. Ako je nehaj puno jači od obzira, okrenu se i odu. Isus ih ne zanima. On je za njih i u blizini hotimična daljina. Ne muči ih misao da su neprestano u njegovim mislima, niti ih boli srce što ne mare za Onoga tko ih neizmjerno ljubi. Isus je njima nešto daleko, dalje od skrivenoga, jer da je skriven a ljubljen, tražili bi Ga. Njegova samoća je samoća onih koji Ga ne ljube, a njihova samoća vodi u očaj.

Zato, dragi Isuse, smiluj se i onima koji bježe pred tobom, koji Te preziru i koji ne mare za tvoje Srce, koje je puno ljubavi za sve što si stvorio.

Isuse, nije dobro da si sam.

A. Ł.

III

TI I ONA - TI I ON

U PLANU BOGA STVORITELJA

Mladić prema djevojci

Djevojka prema mladiću

TI I ONA - TI I ON

U PLANU BOGA STVORITELJA

Kad je Gospodin Bog stvaralačkom svojom snagom priredio zemlju da može pružiti čovjeku sve što mu je potrebno za život, odluči napokon da stvori i čovjeka samog. I reče: »Načinimo čovjeka na sliku i priliku svoju, da bude gospodar nad morskim ribama i nebeskim pticama, i životinjama, i čitavoj zemlji, i svemu što gmiže na zemlji.« Gen. I, 26. I Gospodin Bog stvori čovjeka. No — dok je za svako drugo stvorenje, koje je po njegovoj stvaralačkoj volji nastalo na zemlji, rekao Bog, kako nam pripovijeda Sveto Pismo, da je dobro: »I vidje Bog da je dobro«, kad je stvorio prvoga čovjeka, nije toga rekao, nego baš obratno: »Nije dobro«. Što nije dobro? »Nije dobro da je čovjek sam. Načinimo mu pomoćnicu sličnju njemu«. Gen. II, 18. I stvori Bog ženu te je dovede k čovjeku. Taj je toliko zavolje, da će — kako i samo Sveto Pismo kaže — muž ostaviti oca i majku i prionuti uza svoju ženu, i bit će dvoje u jednom tijelu... Sad je Bog Stvoritelj bio zadovoljan i sa stvaranjem čovjekovim. Sad je s Božje strane učinjeno sve da tom čovjeku bude na zemlji dobro.

Prva ljubav

On uči za inžinjera, ona je odgojiteljica u Dječjem vrtiću. Doktorica pozna i njega i nju. Jednom ih je vidjela zajedno. Njezin razgovor najprije s njim:

— Odakle poznaješ Suzanu?

— Upoznao sam je na čudan način. Kad sam jednog dana prolazio pokraj dječjeg zabavišta, jedno je dijete palo u blato i počelo gorko plakati. U isti čas pojavila se »teta Suzy«, kako je djeca zovu. Uzela je dijete u naručaj i tješila nježno kao mati. Vidite, gospođo doktor, zbog toga mi se svidjela. Taj prizor bio je tako lijep i dirljiv da sam osjetio veliku radost.

— Ti dakle voliš Suzanu?

— Da, i to jako.

Žena u bijelom, str. 131.

Ljubljena

Zamolio ju je da mu bude ženom... Neke njezine bojazni i oklijevanje...

»Nije mi odgovorio, nego me uzeo u svoje ruke. Tada sam shvatila kakvu sigurnost može pružiti muškarac koji vas uistinu ljubi. Nikada prije nisam osjetila takvu sreću... Sada više nisam sama. Ljubljeno biće ostat će uvijek uz mene, bit će mi oslonac i pomoći mi podnositi kušnje života. A ja ću pak biti njegova družica i brinut ću se za njega kao supruga! Odavna znam da bi svaki muškarac htio naći u svojoj ženi i majku, i kćerku i sestru. Očekuju me nove dužnosti, a možda ću za godinu dana imati svoje dijete. Ta me je misao ispunila radošću i učinila spremnom na svaku žrtvu.«

»Danijela, hoćeš li biti moja?« rekao mi je u uho ljubljeni.

Podigla sam glavu i bez oklijevanja odgovorila:

»Da.«

I naši su se pogledi sjedinili.

Žena u bijelom, str. 68.

ĆUDOREDNI I - PSIHOLOŠKI ZAKONI

Bog stvoritelj učinio je sve da čovjeku bude dobro na zemlji.

Da to »dobro« bude u našem ljudskom životu doista ostvareno, dao nam je Stvoritelj zakone po kojima treba da se ljudi u svom životu — muškarci i žene u svom međusobnom odnosu — ravnaju, i ako se oni budu prema tim zakonima ravnali, držali se njih, od Boga zamišljeno i željeno dobro bit će doista ostvareno u njihovu životu.

Zakoni koje je Bog Stvoritelj dao ljudima za međusobni odnos u njihovu intimnom obiteljskom životu jesu dvojaki: psihološki i ćudoredni ili moralni. I jedni i drugi duboko su usađeni u ljudsku narav. Psihološki zakoni odnose se na vladanje muškarca prema ženi i na reagiranje jednog na vladanje drugog. A ćudoredni zakoni određuju kako se oni moraju vladati da to vladanje i cijeli njihov život bude po volji Stvoriteljevoj, tj., da bude takvo kakvo mora biti vladanje onoga koji je stvoren na sliku i priliku Božju. Taj prirodni ćudoredni zakon Bog je u svojoj Objavi, koju sadržava Sveto Pismo Staroga i Novoga Zavjeta, točno formulirao, objasnio. Sažet je u kršćanskom ćudorednom zakonu. Ukratko ga nazivamo: kršćansko ćudoređe ili kršćanski moral.

Psihološki zakoni u nama i oni ćudoredni međusobno se podudaraju, jer oba proizlaze iz istog izvora, a taj je Bog Stvoritelj, Bog Zakonodavac. Pa su stoga i jednako važni za čovjeka. I o tom, da li ih čovjek obdržava ili ne, ovisi njegovo dobro, dobar i sretan život. Zato ne može čovjek kršiti psiholoških zakna, a da to nema odjeka i na njegov ćudoredni život; niti može kršiti ćudoredni zakon, a da se uz to može savršeno ravnati prema psihološkim zakonima. A kršenje ili jednog ili drugog, svejedno kojeg, kad su u međusobnoj vezi, znači uvjek zlo za čovjeka. S takvim čovjekom odmah nije više onako dobro kako je Stvoritelj želio da s njim bude, a koje dobro i sam čovjek želi svim svojim bićem.

MUŠKARAC I ŽENA U LJUDSKOM DRUŠTVU

Ima zadaća u našem ljudskom društvu koje muškarci ispunjaju i bez obzira na ženidbeni život. Šta više, ima i poseban stalež — svećenički stalež — koji, kod nas katolika, traži odijeljenost od ženskih osoba, da se savršenije mogu ispuniti dužnosti svoga staleža, više se posvetiti radu za Boga i za bližnjega. No te posebne zadaće koje takvi muškarci vrše u ljudskoj zajednici nipošto ne obuhvaćaju cijelog ljudskog života. Ima mnogo drugih zadaća, za koje se traže žene. Mnoge od tih zadaća vrše stvarno žene, ali i bez obzira na ženidbenu vezu, šta više — redovnice — obvezuju se na život izvan vlastite obitelji. I koliko li dobra već nisu učinile ovako jake, svete žene na raznim poljima dobrote i ljubavi! Tako — i bez obzira na ženidbeni stalež, na obiteljsku zajednicu muža i žene, dobro je što je Bog stvorio i muškarca i žensku, jer — tek oboje, svako svojim vlastitim svojstvima i na svom vlastitom polju, ispunjaju naš ljudski život. Za taj život treba da se oboje jednako spremate — i mladić i djevojka — i bez obzira na ženidbu ili obiteljski život. No o tom ćemo govoriti kasnije. A sad želim posebno istaknuti neke vrlo važne stvari za one koji se spremaju da jednom žive u obiteljskoj zajednici. Dakle, govorim mladićima i djevojkama koje misle osnovati jednom svoju vlastitu obitelj. To čeka veliku većinu svih vas.

I ti, mladiću, i ti, djevojko, želite da imate sretan brak, da živite dobro. Onda morate ozbiljno na to misliti već sada. Sad ste još mladi, tek na početku života, sad počinje polaganje temelja vaše izgradnje, pa je silno važno da već sada dobro upoznate i zakone kršćanskog ćudoređa i psihološke zakone naše ljudske naravi. Kršćansko ćudoređe upoznajemo čitanjem Svetog Pisma, osobito novog zavjeta, slušanjem nedjeljnih propovijedi i na satovima vjeronauka, napose vjeronauka za odrasliju mladež. A ovdje ću vam iznijeti glavne psihološke zakone da i njih upoznate, prema njima se uzgojite.

MLADIĆ PREMA DJEVOJCI

ili: Kakav mora biti mladić da odgovara željama katoličke djevojke.

ŠTO KATOLIČKA DJEVOJKA ŽELI NAĆI KOD MLADIĆA — SVOG BUDUĆEG MUŽA?

Činjenica je da ima mladića, i katoličkih mladića, koji nisu takvi kakvi bi morali biti, s obzirom na sva ona duševna svojstva koja bi po Božjem planu morali posjedovati, da mognu usrećiti žensko biće s kojim će se doživotno združiti u intimnoj obiteljskoj zajednici.

»Svi su oni jednaki!« ili »Znate kakvi su danas mladići!« Tako često govore djevojke.

Ti ne smiješ biti »kao svi ostali.« Ti se želiš izgraditi, znam. I to, zar ne, želiš se **izgraditi** prije nego što počneš poznanstvo s kojom djevojkom. Ona te mora naći već izgrađenog.

A koji su to psihólóški — **uz ćudoredne**, koje već znaš — zakoni na koje se moraš obazirati kod odgoja samoga sebe, da uzmogneš potpuno odgovoriti zahtjevima vrijedne i čestite djevojke?

Kad ćeš biti onakav kakova te želi katolička djevojka? Što ona želi naći kod tebe?

Psiha djevojke, dobre katoličke djevojke, želi naći kod svog mladića, svog budućeg muža, ovo:

1. **Jakost.** Ne isključuje se ni fizička jakost, razumije se. Jednom kao muž i otac obitelji treba da imaš dovoljno fizičke snage. Ta žensko je biće, iako živčano jače od muškarca, ipak sama nježnost, krhkost, tankih ruku, slabog struka. Ona to osjeća te se svjesno ili nesvjesno želi osloniti na nekoga tko je jak ponijeti svoj i njezin teret života. I kad djevojka vidi tu snagu kod mladića, ne umišljenu ili bahatu premoć kojom nju prezire, nego stvarnu, ona se s povjerenjem priljubljuje uz njega. Dječaci osnovne škole, od dvanaestak godina, bacali kamena s ramena. Gledale ih su učenice. Jedan, Ivo, bacio je najdalje. Kasnije, odrasao, pripovijedao je: »Ja svima odbacio, a moja — od veselja — krisnu!«

No prije svega djevojka želi da je njezin mladić jak značajem: čovjek jake volje, koji je kadar odluku provesti u djelo, izdržati u poteškoćama života. Ona je po svojoj naravi više čuvstvena, promjenljiva. Zato traži čvrstoću kod mladića, svog budućeg muža. Ta se jakost očituje u stalnosti kod načela, u ozbiljnom učenju u školi ili izučavanju svog zanata, u vlasti nad svojim osjećajima, u mirnom suprotstavljanju poteškoćama i nenadanim udarcima sudbine, u zrelosti nazora na život i svijet.

2. **Snalažljivost, okretnost.** Muž se mora snaći za stan, za sve potrebno pokućstvo, naći zgodne veze za nabavku važnijih stvari: drva, ugljena, hrane. A ona — žena — ona će se brinuti za kuću, kućanstvo, obične kućne nabavke, za djecu. Već se na mladiću vidi ima li tu sposobnost ili ne. Kasnije se ona još više razvije, ili se njezin manjak još jače osjeća: »Daj, molim te, miči se!« — »Sve očekuje od mene, a meni glava puca«. Tako se kasnije znaju tužiti žene.

3. **Stručno znanje.** Solidno znanje, da ti se ona divi! Stručnjak si u svom poslu. »Moj zna«, »Moj kaže«. — »Vi potcjenjujete moga muža«, s kakvim mi je ponosom rekla jedna žena, a onda i ponosno pogledala kad je muž donio napravljenu stvar!

No ne samo stručnjak u svom poslu, nego upućen i u mnogo toga drugoga. Pa kad treba u kući što popraviti, on zna. U susjedstvu se što pokvari, zovu njega. A ona cvate, sva je sretna i blažena!

4. **Pažnja.** On misli na mene! Ne baš tako da mu sve biće gori od čežnje za njom, to će s godinama proći. Nego tako što joj uvijek nanovo želi pokazati svoju ljubav, da je uvijek nečim razveseli: makar prvim ljubičicama u proljeće, lijepom jabukom, slatkom bananom. I nije njoj toliko do dara koliko do toga što ti na nju misliš i želiš je usrećiti. Pa ćeš je iznenaditi telefonskim nazovom, lijepom razglednicom, čim si nekamo otputovao... Ima mnogo načina, i svatko će ih naći, ako samo ima pažnje prema njoj, a baš ta pažnja nju posebno veseli i učvršćuje u ljubavi. Kao i obratno: manjak te pažnje posebno je žalosti.

Ta se pažnja očituje i u:

5. **Finom osjećaju.** U riječima — da ne psuješ, ne govoriš proste i surove riječi; u načinu govora; u lijepom vanjskom ponašanju, ne samo prema njoj nego i prema svim ljudima, osobito prema njezinima kod kuće; moraš biti čist, uredno obučen i uredno počešljan. A ne kao onaj na kog se ona tužila: »Ma kakav je! Sve visi na njemu!« Moraš steći osjećaj za lijepo: umjetnost, glazbu, iako možda sam nemaš sluha. Treba da imaš samilost prema bijedi bližnjega — nježno srce. Ali i osjećaj za svoje: »Brine se za kuću«!

Djevojka će promatrati mladića kakav je prema svojoj sestri, svojoj majci. To će biti znak da će biti takav i prema njezinima, osobito prema njezinoj majci, ali i prema njoj samoj!

6. **Iskren.** Vjeran, to je jasno. Ne smiješ previše obećavati. »Što mi je sve obećavao!« Pa je čekala same radosti. A stvarni je život ipak drukčiji.

7. **Razumije se, ne smiješ biti pijanac, kartaš, ženskar...**

8. **Karijera?** To jest, visoki položaj, ugledna služba? Ne, na to djevojke obično ne gledaju. Nešto svršeno, dakako, da možete živjeti. No njoj ne smeta ako je školovanija od tebe. Doduše, za tebe je to negativno ako je ona izobraženija. Bit ćeš u podređenom stupnju, a to stvara komplekse i poteškoće u budućem zajedničkom životu. Zato ti s tvoje strane gledaj da si izobrazbom jednak. Radije iznad nego ispod.

9. **Ljepota?** Dakako, no ta je potpuno subjektivna. Ako djevojka nađe u mladiću pozitivne odlike, ona će — jer svatko ipak ima neku svoju ljepotu! — u njemu naći i nešto zgodno, čak i lijepo. To jest, što je njoj osobno lijepo. I to joj je dosta.

10. **Praktičan katolički život?** To jest, da mladić ide redovito u crkvu, na svete sakramente ispovijedi i Pričesti, da pozna svoju vjeru i dalje je proučava, da ima izgrađena katolička načela — sve to spada na praktični katolički život.

Da li to traži katolička djevojka od katoličkog mladića? Zanimljivo! U tome možemo razlikovati dvije vrsti katoličkih djevojaka: poprečne i radikalne.

Poprečna katolička djevojka, zna se dogoditi, toga ne traži. Ona se zna već i potpuno zaljubiti, a još pravo ne zna mladićeva vjerskog uvjerenja. Katkada ni da li je katolik. Naravne njegove odlike toliko je zanesu da na vjerski momenat uopće ne gleda.

»Kako je s njegovom vjerom?«, obično pita svećenik djevojku kad mu spomene svog mladića. Nije rijedak odgovor: »O tome još nismo govorili.«

No — mi govorimo o izgrađenoj katoličkoj djevojci. Ona ljubi Boga, ljubi svoje pobožnosti, želi doći u nebo. I — budući da je u sve to duboko uvjerena, proživljava sreću u vjeri pa želi da to isto posjeduje i njezin mladić, njezin budući muž i otac njezine djece. Da on radi kakova izleta ili utakmice propusti nedjeljnu svetu Misu, toga ona ne može razumjeti ni podnijeti.

Ona živi milosnim životom. Pa želi da tim životom živi i on, a jednom i cijela njihova obitelj. Stoga nikako ne želi da njezini sastanci s mladićem budu rušenje tog života milosti, ni kod nje ni kod njega.

Tu se dotičemo delikatnog pitanja: kako daleko smije mladić ići u svojim zahtjevima prema djevojci, kad ju je već svim srcem zavolio? Za produženih sastanaka, pa i u nježnostima? U njemu se sve više rađa radoznalost, onda želja da ide još dalje: da je potpuno posjeduje. Ona će se isprva držati rezerviranom, no pomalo gubi i ona vlast nad samom sobom. I šta ako se doista zaborave te idu predaleko?

Onda se često čuje ovo: »Rastali smo se, jer je bio grub.«

Ona ljubi Božji život u sebi pa očekuje od mladića, da će on znati cijeniti taj Božji život!

Odgovor mladića

Što kažu mladići na sve ovo dosad rečeno?

Ima ih dvije vrsti: jedni pristupaju k ovom pitanju neozbiljno. Briga njih! Zabava, sport, iživljavanje... Samoživi — sebičnjaci. Ne brinu se ni za svoju budućnost, a kamoli za budućnost djevojke i svoje buduće obitelji!

To su oni »kao svi ostali«, »svi jednaki«. Već ovi izrazi pokazuju da takvih ima mnogo. I kad takvi prevladaju u kojem mjestu, onda teško katoličkim djevojkama! Gdje će još naći dobronamjernog, ozbiljnog mladića, u kom će imati jamstvo za sretan budući obiteljski život?!

Drugi su oni koji kad sve ovo pročitaju, uzimaju to ozbiljno. Tu možemo razlikovati opet dvije vrsti:

Prvi odlučuju: Jasno je, biti ću takav: ozbiljan, plemenit, dobar... I vjerujem iskrenosti te izjave. Kad mladić djevojku iskreno zavoli, on joj je vrlo dobar: na rukama je nosi, i moli se s njom, ide s njom na sakramente, sve! Ali — ako to sve nije već njegova navika, ako to ne proizlazi iz njegove solidne nutarnje izgradnje, on će — doduše, to sve činiti zajedno s djevojkom, no samo dok traje osjetna ljubav. A kad ona ishlapi — a »za dvije tri godine to ishlapi«, reče jedan mladi otac — šta onda?

Onda će biti ovako:

Ako mladić u svojim mladim godinama rasta i razvitka nije ozbiljnim radom na samome sebi stekao sve one vrline o kojima smo govorili, ako je, naprotiv, postao pijanac, kartaš, ženskar, on će se doduše u vrijeme zaljubljenosti smiriti, odreći tih stvari, jer ga sad potpuno ispunjava ljubav prema djevojci, no kad ta osjetna ljubav ishlapi, on će opet biti onakav kakav je bio prije: pijanac, kartaš, ženskar, itd.

Ne poznavajući ove psihološke činjenice, tu se najviše djevojaka ljuto prevare. One gledaju mladića kakav je sad prema njima, u doba zaljubljenosti. I — na rukama je nosi, razumije se! A ne gledaju kakav je on u sebi, kakav je bio prije zaljubljenosti. Kasnije se to silno osveti!

Da mladić ostane skroz pozitivan i kasnije, kao **muž i otac** obitelji, mora on od najranijeg svog mladenačkog doba izgrađivati svoj značaj, njegovati nutarnji život, nadnaravni život duše, i — spojivši te dvije stvari: njegovanje nutarnjeg života i izgrađivanje značaja — postati već prije zaljubljenosti bar u glavnim potezima onakav kako smo opisali da ga želi naći dobra katolička djevojka u vrijeme bližeg upoznavanja, računajući da će to poznanstvo dovesti i do ženidbe.

SRETNI OTAC

Ovako radi druga vrsta vrsta mladića, u koju će se, nadam se, svrstati i čitatelji ovih redaka. Oni će sve ovo uzeti ozbiljno i prihvatiti ozbiljno kao zadaću svog mladenačkog doba odluku: da budem takav, isto stalno, pa tako budem sretan u svom budućem životu, a i da usrećim onu koju volim, ili ću je jednom zavoljeti,

ja ću već sada sa svom ozbiljnošću izgrađivati samoga sebe i vjerski i karakterno.

Dakle: sve one odlike koje djevojka traži od svog mladića, sve to moram već sada uzeti ozbiljno i stjecati te odlike.

OVAKVOM NEVINOM DJEČJEM VESELJU I SAM SE BOG VESELI!

One moraju potpuno prožeti cijelo moje biće. U svakoj prilici i na svakome mjestu ja moram nastupiti kao karakterno izgrađen čovjek. A kao katolik imam solidan temelj za takav značaj: svoju lijepu vjeru sa svim njezinim blagom i pomagalima. Zato sam siguran, da ću uspjeti u svom nastojanju oko osobne izgradnje.

Onda tek smijem zahtijevati od koje vrijedne katoličke djevojke da me zavoli i dopusti te i ja nju svim srcem volim, pa da po toj ljubavi zajednički sagradimo sretno obiteljsko ognjište!

DJEVOJKA PREMA MLADIĆU

ili: Što traži katolički mladić: kakva treba da bude njegova djevojka

ŠTO KATOLIČKI MLADIĆ ŽELI NAĆI KOD DJEVOJKE, SVOJE BUDUĆE ŽENE?

Ozbiljan, izgrađen katolički mladić želi da njegova djevojka bude ovo:

1. **Domaćica.** Drugo je nešto zabavljanje, izleti, ples, i slično. Za takve je zgode dobra svaka simpatična djevojka. Ako je k tome društvena i ne odviše »uskih, zastarjelih« nazora, imat će kavalira koliko hoće. Ali — kad mladić misli na ženidbu, na doživotnu vezu u vlastitoj obitelji, onda — makar i ne bio sam solidno izgrađen, a pogotovo ako to jest, ako je izgrađen katolik, traži sasvim nešto drugo. I tad se tuže mladići: »Teško je danas naći dobru djevojku«. Ili izjavljuju: »Što će mi ovakva! Meni je prije svega da imam dobru domaćicu.«

No — pospremiti kuću valjda će znati, a drugo — što će joj! Hrana u menzi, haljine u konfekciji — sve to i njemu i njoj, a ona može uzeti namještenje, pa će imati dvostruku plaću u kući. Evo doskora puna kuća svega. Onda će moći oboje u kino, kazalište, na sijela, koncerte, na ljetovanje... Zar to nije lijep život?

Samo ti to njemu reci! Ne ženi se on radi tih stvari! On želi steći topli dom i u njemu tragove tvoje ljubavi, tvoje brige i pažnje! Onako kako je Stvoritelj uredio prirodu. Mogao je bio Bog prirodu urediti tako da daje čovjeku sve potrebno u konzervama, u pilulama. I živjeli bismo. No — gledaj! Bog je sve potrebno odjenuo u ljepotu i ljubav; u zelenilo, cvijeće, miris, najrazličitije vrsti hrane: lijepa trešnja, crvena jabuka, slatko grožđe... Žito i plod ruku čovječjih — brašno pa kruh. Koliko je to sve ljepše i slađe. A i u samom našem čovječjem životu: otac, majka, dijete, rodbinske veze...

Tako i muž želi da mu žena u ljubavi i s ljubavlju redi zajednički, tj. njegov i svoj dom, a u tom domu da mu zaslađuju očinske brige djeca!

Njezin prvi rođendan

2. **Djeca.** Ozbiljan mladić želi djevojku koja ljubi djecu. Sjeti se Suzane, kako ju je njezin mladić zavolio kad ju je vidio gdje s toliko ljubavi umiruje rasplakano dijete!

Ili ona Eva u knjizi »Daj mi svoje srce«, koja je konačno našla svoju sreću, i to potpunu sreću, u izvrsnom mužu, koji ju je zavolio kad ju je vidio s koliko srdačnosti cjeliva malu djevojčicu!

A zar će se žena moći sa svom pomnjom brinuti za djecu ako radi, ako uzima sve gotovo da ima više vremena za obilaženje i zabavljanje? Uostalom, takva žena neće htjeti djece, jer će joj djeca smetati. Onda, nakon godina bračnog života, čut će se teška riječ kao ona koju je izrekao neki muž svojoj ženi: »Mando, vraže, gdje su djeca?«

Zato se ozbiljan mladić želi osigurati da će mu žena biti majka, ito dobra majka njegovoj djeci. A kad kod djevojke ne nađe zdravog, iskrenog osjećaja za djecu, s pravom će zaključiti da je ta djevojka pokvarila u sebi najosnovnije prirodne osjećaje, i da prema tome ne će biti dobra. Zato s njom neće htjeti u obiteljsku zajednicu.

3. Uredno njegovana. Ne jedan brak došao je u krizu zbog toga što se ona zapustila u osobnoj njezi!

»Ja sam umorna, imam na brizi djecu, gdje ja imam vremena za cifranje!« I kosa neuređena, ili uređena kako joj ne pristaje, u kućnoj haljini dočekuje muža kad se vraća s posla, zubi neoprani... Pa se još tuži, da on radije gleda mlađe ženske na poslu nego nju!

Ti se već sada, kao djevojka, nauči biti uredna i ukusno dotjerana. Ne iz taštine, nego iz ljubavi prema ljepoti i skladnosti, pa da ti to postane navika. Takva ćeš ostati i kasnije, kao domaćica i majka.

Spisateljica knjige »Žena u bijelom« pripovijeda kako je kod jednog mladog para baš iz ovog razloga nastala ozbiljna poteškoća. »On me više ne voli«, tužila se mlada žena. A sasvim je zapustila svoju osobnu njegu. No kad je bila na to upozorena, to se opet počela brinuti da mu se svidi — svaki dan treba da se žena mužu nanovo svidi! — sva je sretna zahvaljivala doktorici. »Sad je«, reče, »opet sve u redu.«

Uredno njegovana, da. Ali to ne znači, da praviš od sebe lutku, ili da se iznakaziš. Ti si mlada, svježa, Bog ti je dao čar i milinu, pa zašto da kvariš remek-djelo Božje?

Kad svi tako rade... Ja ću biti bijela vrana, ako i ja tako ne radim. Svi će upirati prstom na mene!

Da će te zapaziti, to je sasvim sigurno. Ali — da možeš čuti što šapćući o takvoj djevojci govore, doznala bi da je to njoj samo na čast. Tvoje drugarice, ostale djevojke, recimo na kakvoj zabavi, možda će ti se iza leđa smijati. Ali mladići ne! Pogotovo kad mladić traži sebi životnu družicu, ovakva će biti prva na koju će računati. I kad dođeš da tražiš namještenje, ako si prirodna, kakvu te je Bog stvorio i majka uzgojila, a ne umjetno oličena, sigurnija si za sto po sto da ćeš dobiti namještenje. »Da je bila namazanih usnica, sigurno je ne bih primio.« Tako se često čuje. Zašto? Zato jer ova jednostavnost i prirodnost pokazuje čestitu i ozbiljnu djevojku. To svi znaju. To znaju vrlo dobro i mladići. Oni će doduše rado pristupiti k djevojci koja se ukrasi sa bojama, da se s njom zabavljaju, s njom flirtuju. To da. Ali ne da s njom pođu u obiteljski život. Bar ne ozbiljni mladići, onakvi kakvog ti sebi želiš za muža. Dakle!

4. Istih nazora. Životna suputnica istih nazora na svijet. A to su, razumije se, katolički nazori na svijet. Stječu se upoznavanjem i proučavanjem svete vjere, čitanjem duhovne književnosti, a od ostalih knjiga, čitanjem ozbiljnih djela. Zato će se mladić propitati o djevojci što ona čita, i iz toga stvoriti o njoj svoj sud.

Pa zar djevojka doista mora toliko paziti što čita?

Ima djevojaka koje tvrde da knjiga na njih nikako ne djeluje. Pa ni najgora, tj. nezdravi romani koji opisuju ljubav u najgorem obliku: nedozvoljeni odnosi, sumnjiva prijateljstva, bračne razmirice, rastave, preljube, kojekakve pikanterije...

»Čitam sve što mi dođe pod ruku, pa ništa!« — »Tvrda sam ko kamen. Nijedne suze ne ispustim ni kod najganutljivih prizora«. — »Smijem se na ljubavne gluposti, i ništa više!« — »Makar čitala najgore stvari, ne mijenjam se u duši.«

A je li to baš tako?

Zar loše knjige ne prljaju naše fantazije? Zar je duša nakon pročitane loše knjige isto tako mirna kao prije? Zar ne dolaze napasti? Možda im se netko hrabro odupire, ali one su spremne da ga zaskoče.

Tko toga ne priznaje, ne pozna svoje duše ni psiholoških zakona, od kojih nije nitko izuzet.

Zar djevojke koje redovito čitaju glupe i sentimentalne romane ne postaju i same sentimentalne? Nesređene, čudne djevojke? Zar takvi romani ne guše u mladoj duši katoličko gledanje na svijet, katoličke vidike, ukratko: katolički nazor na svijet?

Koliko je puta nemoralno prikazano u romanu kao moralno, najgori čini prikazani kao krepost? Ono što se mora osuditi prikazano je često tako da u čitateljici ne pobuđuje osudu, već sućut i suze.

Ili ako je katolička djevojka i tvrđe duševne građe, može li jamčiti da loša knjiga neće probiti njezine tvrdoće? Da neće djelovati polagano, ali odlučno? Svaki otrov ne djeluje jednako. Mnogi djeluje polagano, ali ipak smrtonosno.

Sve ovo zna ozbiljan i izgrađen mladić. Zato će se dobro propitati što je sve čitala djevojka s kojom misli sklopiti bliže poznanstvo, i možda jednom poći u obiteljsku zajednicu. Jer — njemu je ozbiljno do toga da ima uza se osobu jednakih životnih, nazora, koja će i njegovu djecu jednom uzgajati u istom duhu.

Lakomislena Ivka

Ivka je mislila da je tvrde duševne građe. Vesela, duhovita Ivka. I ništa je nije moglo u tom sudu pokolebati.

— Zar vi doista mislite da mene mogu knjige pokvariti? Onda me ne poznate.

— Ali, Ivka, tko ti jamči da si ti baš tako jaka?

— Ja se svemu smijem! Svemu se izrugujem. O mene se sve odbija.

— Ivka, ne valja ti to. Ne poznaš građe svoje duše. Opeći ćeš se.

Ivka se smijala širokim pustopašnim smijehom i nastavila čitanjem bilo čega. Svršetak? Takav, kakav sam prorekla.

Počela je zanemarivati nedjeljnu svetu Misu, sakramente. Doživjela je nekoliko brodoloma.

A život je tekao dalje...

I danas kad god sretnem Ivku. Iz živih, nekad tako vedrih i veselih očiju, viri joj prerana zrelost, zasićenost, umor. Iz njezinih riječi razabirem da je sita svega, da je pila iz pune čaše života, i da joj se život ogadio. Ivko, dijeliš li i danas ono nekadašnje mišljenje o čitanju, od prije nekoliko godina?

— Ne, zle knjige su otrov, ali sad je već sve svejedno...

Mladost vedrine, str. 114—117

Još jedan primjer

Otac nije pazio na sina što čita. Šta više, branio ga je, da je u tom sličan svom ocu: razni ilustrirani časopisi odmaraju nas od jednoličnosti i napora dnevnog života. Tako je govorio otac.

A onda je sin došao na sud zbog prekršaja.

Otac je u sudnici zaplakao! Sin je osuđen uvjetno, a otac je dodao svoju presudu:

»Neće on više tako!«

Žena u bijelom

5. Da je osvoji. Mladići ne vole djevojke koje im se nameću. To su površne djevojke, a i njihova ljubav nije prava. Ovakve žele imati muža, a ne biće koje vole, odnosno, ne žele ga zato što ga od sveg srca vole i žele usrećiti, nego očekuju od veze s njim svoju osobnu prednost.

Doktorica kaže:

»Vi za svoga zaručnika predstavljate sreću koju on mora osvojiti. Muškarac ne cijeni ono što se može postići bez muke. Ako ima toliko nesretnih brakova, to je stoga što se djevojke i žene odviše lako predaju. Pravi muškarac želi da borbom osvoji svoju zaručnicu. Pa i kad se radi o najintimnijim stvarima. Da je on može zaista cijeniti, treba da mu ona u tom pripadne tek nakon vjenčanja. U protivnom slučaju uskraćuje mu ona pravi vjenčani dar.«

Žena u bijelom, str. 134.

I tu sad dolazimo do najozbiljnijih pitanja: do dva nazora, kako se moraju mladić i djevojka vladati jedno prema drugomu.

Naturalistički nazor: slijedi svoju prirodu, a pod prirodom razumijevaju ono što je kod čovjeka zajedničko sa životinjom. Prirodno bez nadzora, ispravljanja.

Koji zastupaju taj nazor, zaboravljaju da su prirodni zahtjevi slijepi i na štetu čovjeka, ako im se popušta bez nadzora, bez ispravljanja. Na štetu zadravlja, obitelji, sređenog društvenog života, napose sređenog obiteljskog života.

Doista?

Dakako!

Što je prirodnije nego da se žedna napiješ hladne vode? No pokušaj iza kakve naporne gimnastičke vježbe ili nakon napete igre, kad si sva vruća i oznojena, da se napiješ hladne vode! Svako dijete već zna da to škodi.

Ili — kad netko preboli kakvu tešku bolest probavnih organa te dođe kući, nek se najede dobrih šljiva! Gotov je. Zato će mu liječnik dati još točnije upute što smije jesti, a što ne. I toga se mora držati, makar ga tek ne znam kako mamio da jede što drugo.

Kad si u vrućici, otvori samo vrata i prozore pa stani na propuh. Tako će te lijepo hladiti. Ali — onda spremaj oporuku!

Sve su to prirodni zahtjevi, zar ne? Ta što je prirodnije nego da se žedan napije hladne vode, gladan najede onoga što mu ide u slast, vruć da se rashladi. Pa ipak — razum mora nadzirati te zahtjeve prirode, ispravljati njezine težnje, pa ne dati organizmu ono što bi mu bilo na štetu, možda čak i na propast.

Tako je i sa stvari o kojoj govorimo.

Kršćanski nazor stoga kaže: slijedi svoju prirodu, ali nadziri i ispravljaj njezine zahtjeve.

Slijedi prirodu, a pod prirodom razumijevaj psihološke zakone, od Stvoritelja stavljene u čovječju narav, obnovljenu i posvećenu milošću.

Naturalistička priroda jest pala priroda, pala nakon istočnog grijeha u svoj naravni red.

Kršćanska priroda jest milošću podignuta priroda potkrijepljena psihološkim zakonima, i rasvijetljena Božjim zapovijedima, što sve ide za tim da uskladi odnos između zahtjeva pale prirode, kako ih zahtijeva tijelo, i zahtijeva milošću podignute prirode, kako ih zahtijeva duša u milosti posvetnoj. Taj odnos uređuje razum, a po odredbama danim u Božjim zapovijedima.

Zato kršćanski nazor govori:

Slijedi, prirodu, ali je nadziri i ispravljaj, jer su nakon istočnog grijeha zahtjevi tijela slijepi i vuku čovjeka slijepo da im zadovolji, bez obzira da li je to čovjeku korisno ili štetno.

Tako je s nagonom za jelo, za piće, a i s drugim nagonima, pa i sa spolnim. Kao drugi nagoni, tako i on ima svoje granice koje mu mora staviti razum, poučen i prosvijetljen vjerom.

Ozbiljan kršćanski mladić želi da se njegova djevojka ravna prema kršćanski shvaćenoj prirodi i da prihvati u međusobnom odnosu kršćanski nazor. **Zato očekuje od nje da mu bude:**

6. Anđeo čuvar. Djevojka mora znati da se ona — ako nije već pokvarena — mnogo duže zadržava kod čisto osjetnoga, sjetilnoga, a da mladić brže prelazi k nižemu, tjelesnomu. Zato ona mora staviti granicu i prejakom sjetilnom, da njega ne izvrgne prevelikoj opasnosti. Ona će ljubiti ne samo svoju dušu, svoj milosni život, nego i dušu svog mladića, i njegov milosni život. Pa kad zna da — iako kod nje osobno još nema nižih zahtjeva — kod njega već mogu oni doći, u najvećoj ljubavi i obziru uredit će sve tako da i jedno i drugo iza svojih redovitih sastanaka mogu bez ispovijedi poći k svetoj Pričesti. I kad ona to čini svjesno, po planu, a k tome ustrajno sve do vjenčanja, ona je svom mladiću njegov anđeo čuvar. To svaki vrijedan i ozbiljan katolik očekuje od svoje djevojke!

7. Ljepota? Može li djevojka koja nije lijepa računati na sretnu ljubav i — onda jednom na sreću u braku?

Ljubav je veza srdaca, a ne lijepog tijela! Razumljivo je i svima jasno, da lijepo tijelo više privlači, mami. No ne samo lijepo tijelo. Privlači i mami također i čestitost, poštenje, vrijednost, izgrađenost značaja, navlastito velika dobrota srca.

Tjelesna ljepota privuče, no kad mladić ne nađe u djevojci gore navedenih svojstava, on se neće, ako je iole trijezan i ozbiljan, upustiti u opasnu pustolovinu i poći s njom u ženidbenu zajednicu, jedino radi njezine ljepote.

Naprotiv, ako ga privuku kojoj djevojci njezine odlike, osobito dobrota i plemenitost srca, što je duže uz nju, to će se više za nju oduševljavati. S takvom će rado poći k oltaru da joj zada doživotnu vjernost, jer je siguran u njezinu solidnost i opravdano očekuje da će s njom biti sretan u svom obiteljskom životu.

Zato je Bog dao svakoj djevojci, svakom ženskom biću, nježno srce, lijepe odlike značaja, osobitosti njezina srca. Samo pojedina mora sve to brižno čuvati, ukoliko je istočni grijeh pokvario, ispravljati i svojim vlastitim nastojanjem gojiti, pa će u njoj biti sve lijepo i skladno. Imat će što je potrebno za sretan obiteljski život, i što — kad već govorimo o tom — mladiće privlači i oduševljava.

A svakoj djevojci nije Bog dao posebne tjelesne ljepote. I — oh! — za kolike bi to bila i prevelika sreća, da su manje lijepe, a često i da uopće nisu lijepe!

Zaključak:

Bog je zato tako uredio čovjeka, stvorio muško i žensko, da čovjeku bude lijepo na zemlji, to jest, da muškarac i ženska, prema posebnim vlastitostima svog bića izvršuju u ljudskoj zajednici posebne zadaće i učine život u našoj ljudskoj zajednici lijepim; a napose da naše obiteljske zajednice, u kojima se mladić i djevojka vežu na doživotnu vjernost, budu lijepe i sretne.

No da taj zajednički njihov život doista bude lijep i sretan, dao nam je Bog ćudoredne i psihološke zakone, prema kojima se moraju ravnati. Tako će njihov život biti ujedno i zaslužan pred Bogom, pa će po takvu životu zaslužiti da i u drugom životu, kod Boga, budu sretni, vječno sretni.

Ostaje na vama: na tebi, mladiću, i na tebi, djevojko, da birate: ili da živite kako Bog traži, a to se podudara potpuno s onim što traži i zdrava čovječja priroda, pa da se spremite za lijepi zemaljski život i još ljepši jednom vječni život kod Boga; ili da se prepustite zahtjevima pale ljudske prirode, a s tim izgubite i zemaljsku i vječnu sreću!

Završit ću ovo razlaganje za mladiće i za djevojke riječima Kristovim koje je On nekoć rekao svojim slušateljima kad je završio svoj govor na gori:

»Svatko tko sluša ove moje riječi i izvršava ih, može se usporediti s mudrim čovjekom, koju svoju kuću sagradi na litici. Udari pljusak, navališe potoci, dunuše vjetrovi i jurnuše na tu kuću, ali se ona ne sruši, jer je sagrađena na kamenu. Naprotiv, svatko tko sluša ove moje riječi a ne izvršuje ih, može se usporediti s ludim čovjekom koji svoju kuću sagradi na pijesku. Udari pljusak, navališe potoci, dunuše vjetrovi i nasrnuše na tu kuću, i ona se sruši. I velika bi njezina ruševina.« Mt. 7, 24—27.

R.

SMISAO BOŽJIH ZAPOVIJEDI

Smisao Božjih zapovjedi temelji se na trostrukoj činjenici: 1. Bog je Stvoritelj, a čovjek je njegovo stvorenje, i prema tome Bog je gospodar čovjekov, ima na nj apsolutno pravo. Šta više, da i hoće, ne može se odreći toga prava, to jest, ne može poništiti činjenicu, da je On čovjekov stvoritelj i gospodar. A ne može te činjenice poništiti ni čovjek. Doduše, mi imamo slobodnu volju i po njoj mogućnost da priznamo Božje pravo na nas ili da ga ne priznamo. Ali činjenica ostaje, a s njom ostaju i dužnosti koje stvorenje ima prema Stvoritelju, kao i prava koja Stvoritelj ima na svoje stvorenje — čovjeka.

2. Svaki je čovjek za sebe osoba, sa svojim osobnim pravima, koja drugi ljudi moraju uzeti u obzir, a isto tako i on sam mora uzeti u obzir prava drugih ljudi oko sebe. I zato se mi ljudi moramo međusobno tako odnositi, da ta osobna prava svakog čovjeka budu poštovana. Nitko ne smije, radi svoje kakve prednosti, kršiti prava drugih ljudi.

3. Čovjek sam sastoji se od duše i tijela. Duša je, to je svima ipak jasno, vrednija, ima prvenstvo. To jest, tijelo ima služiti duši. Ona preko njega djeluje, ona je nosilac čovječje osobnosti, svi čini čovjeka kao cjeline pripadaju duši: ona je za njih odgovorna i ona će za njih primiti plaću, nagradu. Odnosno, sve što čovjek čini, čini to duša, jer je po njoj čovjek ono što jest. I kad tijelo padne u grob, duša, točnije po duši čovjek, i dalje živi, dok se na dan uskrsnuća duša opet ne sjedini s tijelom, i onda ćemo i tijelom i dušom dalje živjeti. Duša je, dakle, onaj glavni dio u nama.

No s druge strane, i tijelo ima svoje zahtjeve, koji su, — nakon istočnog grijeha — često u suprotnosti sa zahtjevima duše. Pa nastaje borba, što će u nama prevladati: duša sa svojim zahtjevima, ili tijelo sa svojima.

Iskustvo nam kaže, da je život veoma zamršen, i da ima slučajeva gdje se čovjek sam ne bi doista mogao snaći, što zapravo mora činiti: što traži od njega onaj pravni odnos između Boga Stvoritelja i čovjeka stvorenja; pravni odnos između nas ljudi, od kojih svaki ima svoja osobna prava, i drugi nam ih moraju priznati, dati; pa i odnos između tijela i duše, što je dobro za dušu, a što nije, što smijemo tijelu dopustiti, a što ne smijemo.

Tu nam je priskočio u pomoć sam Bog Stvoritelj svojim zapovijedima. On nam je u njima rekao kratko i jasno što traži od nas pravi odnos prema Bogu Stvoritelju, što odnos prema drugim ljudima, i što traži duša od tijela.

Tako vidimo, da Božje zapovijedi nisu nešto od Boga samovoljno nametnuto nama ljudima, nego — čin njegove velike ljubavi prema nama, da nam pomogne te se lakše snađemo u svojim dužnostima, koje postoje na temelju one trostruke činjenice, i bez obzira na od Boga izrečene zapovijedi!

P. R.

Dobra pouka

Jedne večeri ušla je u gostionicu neka žena, sa svežnjem u ruci. Pošla je k stolu za kojim je sjedio njezin muž i pio. Žena je stavila svežanj preda nj s riječima:

»Znam da još dugo nećeš kući, pa sam ti evo donijela večeru da ti se ne bi ohladila.«

To reče i ode.

Mužu je bilo malo neugodno. Ali ipak pozove prijatelje da podijele s njim večeru, i poče odrešivati svežanj. I odriješio ga je. Ali odmah iskolači oči: zdjela je bila prazna. Ipak ne. Bilo je u njoj nešto — cedulja s riječima: »Želim ti dobar tek. To je ista večera, što je kod kuće imamo ja i tvoja djeca.«

SUSRETI MLADIĆA I DJEVOJKE

Martina zna što hoće

Njezin prvi godišnji odmor

Anketa o braku na satu vjeronauka

Majka ili: Što ako se ne udam?

Martina zna što hoće

Popodnevni vlak ulazi upravo u malu stanicu. Danas nema nikakve navale. Većina ljudi sa sela radi u polju. Iz vlaka izlazi nekoliko žena piljarica, i nekoliko učenika. Kratko vrijeme raspravljaju dječaci i djevojčice glasno i veselo među sobom, dogovarajući se zbog učenja, zadirkuju, bockaju i onda se raziđu.

Vozač podiže štap sa pločom. Vlak se stavi u kretanje. U zadnji čas pojavi se na prozoru vlaka djevojačka glava i njezin glas nadjača sve ostale: »Mrtina, Martina!« Jedna od učenica se još jednom okrene. Vitka je i snažna, u kutovima njezinih usnica vidi se svježa i odlučna crta. Kad je duž vlaka potražila prozor odakle je dolazio glas, otkrije prijateljicu. »Da, Marika, što je?« Odvrati ona.

»Lijepi pozdrav tvojim kravama i kokošimą i — i Rudiu!« U smijehu prijateljica izgube se posljednje riječi. Možda ih je samo Martina razumjela. Ona naglo pocrveni i htjede se već srdito okrenuti. Ali, još je vidjela, kako joj je Marika veselo mahala i nadvlada svoju srdžbu.

Kad je bila izvan kolodvora, odijeli se Martina od svojih saučenica i udari poljskim putem, koji je vodio uz rub šume do seljačkih kuća čiji su se crveni krovovi isticali između brežuljaka i gustih voćnjaka. Inače je Martina odavle običavala trčati, da što prije stigne kući, ali danas je išla još neko vrijeme polagano, razmišljajući.

Martini unatoč njezine mladosti nije lako. Prije podne marljivo polazi srednju školu udaljenu dvije stanice od njezina sela, a rano jutro, poslije podne i večer pripadaju domaćim životinjama na gospodarstvu njezine majke. Da je otac još živ bilo bi mnogo lakše. Ali sada su već skoro tri godine otkako je stradao. Od onda mora majka sa svoje dvoje djece, Leonom, Martinom i starim slugom voditi brigu za cijelo gospodarstvo. Koje li onda čudo da Martina već ima jake ruke jer ona svagdje prihvati. Ona gaji i hrani sve domaće životinje.

Martina odahne duboko i onda počne trčati. Za jedan sat moraju biti gotove zadaće, a onda je vrijeme, kad mora hraniti krave. — Kad je Martina idući uz šumu prešla preko ceste, netko je nagovori. Jedan mladić na dvokolici jurio je da je dostigne.

Djevojka prepozna Rudolfa, gostioničareva sina iz sela. Dvije su se godine zajedno vozili svaki dan u građansku školu. Sada je Rudi već sasvim svršio školu i ljudi rado gledaju tog momka u selu.

»Tebi se danas žuri, Martina«, dovikne joj smijući se kad je bez daha skočio s bicikla. Djevojka kimne. »Moram biti zbog posla kod kuće — ta ti znaš!«

Rudi je časak oklijevao, što bi još morao reći. »Kad će biti praznici, Martina?« — Za jednu sedmicu. Slijedeće subote dobit ćemo svjedodžbe.« Rudi je radosno iznenađen »Tako brzo! Tada je i tvoje školovanje svršilo. Šta ćeš onda?«

Martina se veselo smije. »Ne pitaj tako glupo! Radit ću kod kuće. Majka već tako teško čeka na mene, pa ti znaš!«

Rudolf potvrdi. Tada sjedne opet zamišljeno na svoj bicikl. »Ti znaš uvijek, što hoćeš, Martina! Doviđenja!«

Dvije godine nakon onoga kratkog susreta sjeti se Martina opet onih Rudolfovih riječi, riječi svojega vjernog školskog druga. Bilo je to, kad je prvi put smjela ići s majkom na ples prigodom crkvenog goda. U sjenovitom vrtu gostionice bilo je podignuto plesalište. Dok je majka sjedila za stolom, njezina se djeca nisu mogla dosta naužiti veselja u plesu. Leon je već dosta star za to, ali Martina sa svojih 17 godina morala je biti malo suzdržljivija.

Dok se majka zabavljala s jednom susjedom, bacila je od vremena do vremena pogled na plesalište. Što je tamo vidjela, sve ju je više ozlovoljilo. Mnogi su se momci gurali oko Martine da mogu plesati sa jedrom samosvijesnom djevojkom. Majka ne bi imala ništa protiv toga. Ali da Martina pleše skoro svaki drugi ples s Rudolfom, to joj baš nije pravo. Djevojka se ne smije dati zaluditi od bogatog gostioničareva sina! Upravo sada započinje opet glazba i Rudolf se žuri, da uhvati Martininu ruku. »Dopuštate li gospojice«, zapita on obijesno. Ne čekajući odgovora, okreće se već s njom u taktu valcera.

Djevojka je bacila brz pogled na majku. Njihove su se oči srele i ona zna, što sada majka misli.

»Ti ne bi morao tako mnogo sa mnom plesati, Rudolfe«, reče ona. »Ima i drugih djevojaka ovdje. I majci...«

»... nije valjda također pravo!« nasmije joj se Rudolf u lice. Ali ovaj puta Martina šuti. Mnoge se misli javljaju, koje nisu nikad izgovorene.

Možda je Rudolf njezinu šutnju držao samo za pretvaranje, jer je bezbrižno nastavio dalje: »Znaš li još pred dvije godine rekao sam ti: Ti znaš uvijek, što hoćeš, Martina! Danas mislim ja: Ja znam također što hoću!«

To zvuči najednom izazovno. Tako, kao da bi Martina morala odmah na to pitati: A što hoćeš ti Rudolfe?

Ali djevojka ne pita ni riječi, nego se sve više povlači. Neka Rudolf ne misli, da je ona već dugo čekala takvu riječ od njega.

Odlanulo joj, kad je nakon ovog plesa majka dala znak da dođe do nje i rekla: »Vrijeme je, da idemo kući, Martina! Krave su gladne i čekaju već na tebe!«

Ah, da. Krave ne prave nikakve razlike da li je radni dan ili crkveni god. One hoće uvijek u isto vrijeme jesti.

Na povratku kući idu majka i kći dugo šuteći. Tek pred kućom počne majka: »Ti si danas gotovo neprestano plesala s Rudolfom. Nemam to rado, Martina!«

Martina pokušava sve još shvatiti bez ikakve obaveze. »Pa ja mu ne mogu zabraniti.«

»Zabraniti ne, ali dati mu razumjeti, da se to ne pristoji ni za tebe ni za njega!« nastavi majka.

Martina osjeća, kako joj srce najednom udara brže. Sada se mora odlučiti! I dok ona još traži pravu riječ, protisne se ona kao sama od sebe kroz njezina usta: »Mi pripadamo zajedno!«

Tada majka nenadano stane usred ceste. »Jesi li mu to već rekla?« Nakon tog pitanja gotovo joj je prestao dah.

Martina osjeti najednom kako joj gori u očima. Ona stisne usnice i samo nijemo mahne glavom.

Dok je Martina šuteći i usijana srca u staji obavljala svoj posao majka je razmišljala i stvorila novi plan. Navečer, kad kćerka ode na počinak, napiše bratu pismo, neka u tamošnjoj domaćinskoj školi prijavi Martinu. Za tjedan dana

počinje obuka. Ona ima važan razlog, da Martinu za dulje vrijeme pošalje od kuće. Ona želi svoje dijete sačuvati od buduće nesreće. Brat je odmah odgovorio. On će sam doći i povesti Martinu u školu.

Majka odahne olakšano. Ona će naći bilo kakvu pomoć za posao. Samo da Martina dođe do drugih misli!

Vrijeme u domaćinskoj školi bilo je za Martinu veoma korisno. Imala je vremena da sredi i raščisti sve svoje misli i sanje. Ona nije ni kod kuće sanjarila ni kolebala, ali ipak daljina joj je davala novu unutarnju sigurnost i uza svu veselu ćud ozbiljno shvaćanje života.

Vlak, kojim se sada vraćala kući, ulazi lagano u stanicu. Da li je majka i brat već čekaju? Inače ne će biti nikoga drugog na kolodvoru — zbog nje!

Kad je vlak stao, došli su joj već oboje u susret.« Samo da si opet kod kuće!« reče majka. »Sad ćemo dugo ostati zajedno, je li?«

Majka kradom traži u očima putnice, nije li se nadala, da će još nekoga vidjeti na kolodvoru. Ali Martina sakrije spretno svoje razočaranje.

Putem kući pripovijeda majka uz ostalo: »Rudolf je također pred kratko vrijeme otišao iz sela. Ion se hoće izobraziti, u nekoj drugoj gostionici.«

Martina je nekoliko put dobila od Rudolfa kartu. Ali, da će otići od kuće, o tom je nije obavijestio.

Ona nije znala, da se njezina majka u dobar čas dogovorila s njegovim roditeljima. Tada je i gostioničar pola u šali, pola u zbilji mislio: »Ovo dvoje su još premladi i neiskusni. Naš Rudolf mora si u tuđoj kući i poslu dati izbiti rogove prije nego što pomisli na tako što!«

Martina pri svome povratku ne zna o tome baš ništa. Kad je u tim danima spopadao nemir, mislila je uvijek na Rudolfove riječi: »I ja sada znam, što hoću!« Ali već slijedeće nedjelje dođe Rudolf u posjete kući i uredi tako, da je sreo Martinu poslije službe Božje.

Dok ju je pratio kući, kaže mu Martina u razgovoru: »Nisi mi ništa pisao o tome, da ćeš otići od kuće. Rudolf je pogleda iznenađen tim pitanjem. »Sve je došlo tako brzo. Ali među nama nije se zato ništa promijenilo — misliš li i ti tako, Martina?«

Martina se zastidi svoje sumnje i kimne sretno. »Onda je sve dobro, Rudolfe.« Ali onda stane. »Sada se moraš vratiti. Majka to nema rado!«

»I to će biti jedanput drugačije«, promrmlja on.

One godine dok je Rudolf bio odsutan, Martina je bila u dvadesetoj godini i ona osjeća pravu radost. U pokladama, kad bi upalo svijetu u oči, što trajno ostaje kod kuće, otputuje Martina na nekoliko dana k svome ujaku. I majka je bila s time zadovoljna. Ona nije nikad svoju kćer silila na zabavu i sada je veoma rado pustila k ujaku.

Novo proljeće i ljeto opet nose sa sobom mnogo posla. U to vrijeme nema nitko vremena o nečem dugo razmišljati.

U nedjelju, kad je Martina slavila dvadeseti rođendan pripravi majka posebno svečani stol. Kad je Martina stupila u sobu, upita zađuđeno: »Hoće li danas netko još doći u posjete, majko?«

Ova se smije dobro raspoložena i kao da uistinu nekoga očekuje. »To se nikad ne može znati! Ali naša je princeza ipak jednom dočekala dvadeseti rođendan!« Tada dođe ujak i sve četvero sjedne za stol i počnu ručati.

Jedva su spremili suđe, kad pred kućom stane auto. Majka i kći dođu iz kuhinje, kad Rudolf stane pred vratima. On izreče šaljivu čestitku i pruži svečarici blistavu kitu bijelih ruža.

»Ali sada dođite sve troje sa mnom! Najednom mu se žuri.« — »Jučer sam došao kući. Sada morate i vi moj povratak slaviti!«

Stari roditelji pozdrave goste nešto zbunjeno. Rudolf ih pusti da sjednu, onda se digne i pogleda Martinu. »Rođendan si već kod kuće slavila! Onda duboko udahne i smiješeći se pogleda obitelj. »Tu ćemo odmah nastaviti svečanost i — i sada Rudolf uistinu zapne — »i sada ćemo objaviti naše zaruke!«

Martinino lice najednom oblije rumenilo. »Ti mi još ništa nisi o tome govorio Rudolfe«, mrmljala je ona zbunjeno. Ali joj Rudolf veselo kimne. »Ja znam, što hoću, Martina — i ti znaš također! Mi smo dvoje oduvijek pripadali zajedno. Moji roditelji znadu već sve.«

Vrijeme nikad ne stoji. Od onda su opet protekle godine. Martina je već davno postala gospodarica i troje djece ispunjaju njezin život.

Kad Rudolf, njezin muž, ide na put — jer se bavi trgovinom, koja mu veoma uspjeva — tada pristupi svaki put još k svojoj ženi u kuhinju i reče joj dobro raspoložen: »Pazi mi dobro na gostionicu, Martina! Ne bih htio čuti nikakve tužbe od gostiju! Ali — tada pristupi sasvim blizu i šapne joj tiho u uho: »Moja žena Martina zna, što hoće!«

I Martina se znade još uvijek svojim jasno plavim očima nasmiješiti.

»Nemoj ostati dugo, vrati se skoro kući — djeca inače pitaju cijeli dan, gdje je tata...!«

Franc Bauman
Wiener Kirchenzeitung 1964/3

Njezin prvi godišnji odmor

Radost prije nekog putovanja najljepši je dio puta. Dragica je sanjala već tjednima danju i noću o svojem malom putovanju. Stajat će 2.200 šilinga, točno koliko iznosi mjesečna plaća stenodaktilografkinje. To je ona prištedila. Ni šilinga više ni manje nije imala, ali je upravo sve bilo uključeno u ovu cijenu: vožnja, opskrba, prenoćište, izleti, pa i piće kao i deset razglednica s markom dopustio je putnički ured. Vidjet će Innsbruck, Bolzen, Meran, u Sirmionu na Gardskom jezeru šetat će pod palmama, jedan će dan čak provesti u Veneciji, na Markovu trgu hranit će golubove, slušati zvona sa Campanile, stajat će pred duždevom palačom i pred crkvom sv. Marka, a kad nastane sumrak vozit će se u gondoli obloženoj crvenim i crnim baršunom preko kanala Grande kraj zlatne palače Cà d' Oro prije nego što će moći nastupiti putovanje kući. Ona je sva obećanja putničkog prospekta tako često čitala, da ih je već znala napamet. Bilo je to njezino prvo veliko putovanje u životu. Koje li onda čudo, da mlada djevojka o tome sanja danju i noću i misli kako će sve to biti.

A onda dođe to, osam dana prije putovanja, upravo na dan kad je ona svojih 2.200 šilinga htjela isplatiti putničkom uredu. Dođe to sasvim neočekivano.

Njezine je planove pomrsio Gospodin Franjo, glavni blagajnik poduzeća, koji je došao tek pred kratko vrijeme. Bio je sasvim drugačiji nego što su drugi mladi ljudi njegove dobi, malo povučen, ali možda zato u Dragičinim očima dvostruko vrijedan. Nekad joj je pomogao obući kaput i odmah s njom izašao, ili ju je kadgod dočekao na ulici pred kućom ili izdaleka skinuo šešir. Nikad nije dobio od nje više nego samo pozdrav: Dobro jutro. Rečeni i opisani gospodin Franjo pokucao je jednog dana za podnevnog odmora na vratima sobe, gdje je Dragica upravo htjela da pojede svoju užinu: kruh s maslacem, čašu mlijeka i jednu jabuku. I kad je Dragica rekla »unutra« pruži gospodin Franjo kroz pukotinu vrata glavu i upita:

»Jeste li sama, gospođice Berger?«

»Da. Što je?«

Gospodin Franjo brzo zatvori za sobom vrata, ogleda se na sve strane i mucajući izlane: »Ja sam u smrtnoj neprilici...«

»Recite samo slobodno...!«

»To nije lako — vi ćete tada htjeti više znati, a to vam ne mogu povjeriti, — kratko: ja trebam...« On se prekine, a onda na njezin upitni pogled započne iznova i reče: »Ja nužno trebam, još danas, dvije tisuće dvjesta šilinga.«

»Zašto?«

»To je upravo, što vi ne smijete pitati.«

»Da li je to u vezi s blagajnom?«

»Molim, nikakva pitanja!«

Dragica je bila njegovom molbom tako iznenađena, da je svoj doručak — a da ništa nije okusila — umotala opet u papir.

»Ja bih vam rado posudila novac«, reče ona, ali nemam dvije tisuće dvjesta šilinga.«

»Zaista ne?«

On je gledao u zemlju. Nije se usudio pogledati je pri tom što joj je sada rekao:

»Nemate li zaista dvije tisuće dvjesta šilinga?«

»Uistinu nemam. Kako vi dolazite na tu misao?«

»Pa vi hoćete ići na putovanje?«

Dragica nije pomišljala, da svoje 22 banknote, koje je imala u torbici ne bi odnijela na putnički ured.

»Ja ne mogu više s novcem raspolagati.«

»To je bila moja posljednja nada.«

»Zar je uistinu tako zlo s vama?«

»Moj život je uništen, ako ne dobijem novac.«

Srce mlade djevojke jest upravo srce mlade djevojke. Može se lako smesti, često kuca brže i onda ne treba mnogo, da ga se može nagovoriti. Kolikogod bio gospodin Franjo dosad plah sada je bio tako rječit, prikazivao je smrt i propast, uništenje jednoga mladog čovjeka tako dirljivo, da se Dragici činilo da bi počinila grijeh protiv čovječnosti, kad bi u Sirmionu pod palmama doručkovala i na Markovu trgu u Veneciji hranila golubove, kad bi u isti čas jedan čovjek stradao. Tri put je pitala svoje srce, što bi činila i njezino je srce triput odgovorilo: Za nekoga drugoga možda ne, ali za njega? Promisli dobro: za njega! Tada je popustila, pošla u putnički ured s praznim omotom i molila je da je precrtaju na putničkoj listi. Kad je izašla na ulicu, stajala je dugo pred izlozima i promatrala velike šarene slike: Zlatni krović u Innsbrucku, sjenovite hodnike u Bolzanu tamno plavetilo Garda-jezera i Kanal Grande s tako lijepim gondolierom, koji je uspravno stajao u svojoj gondoli. Dragica ga je gledala upravo u oči. Ali najedanput joj nije više bio tako lijep, kako si ga je ona zamišljala.

Bilo je još osam dana do početka njezina dopusta, koji je tako lijepo zamišljala. Sada će morati ostati kod kuće bez novčića. Neće imati ni za kino. Ali, čovjek može i u gradskom parku šetati ili sjediti na suncu gdjegod na klupi. I tu pjevaju ptice na granama i mjesto starog zlatnog krovića u Innsbrucku divit će se novo pokrivenom crvenom krovu na glazbenom paviljonu. Boja je boja, zlato je samo rjeđe, ali ne ljepše. Gospodina Franju od onda nije više vidjela. Činilo se, da se hotimice htio učiniti nevidljivim. To je razumljvo nakon onoga, što se dogodilo.

Kako je on uzeo novac iz njezine torbe u svoju, a da nije rekao ništa drugo nego samo hvala, da, ipak, još je jednom stao prije nego što je izašao i rekao: »Možda ću Vam moći vratiti prije nego se sada čini«. Ali tko će vjerovati jednom čovjeku, koji od djevojke posudi novac u takvom položaju? U petak u dva sata završavali su posao, kad gospodin Franjo pokuca na vrata i stupi u njezinu sobu. Ostao je kod vrata.

»Što ćete sada za vrijeme vašega dopusta poduzeti, pošto ste mojom krivnjom...«

»Nemajte brige. Ja sam već stim obračunala. San je pokopan.«

»Ja sam o nečem sanjao. Da taj san nastavim do kraja...«

»Da ga prosanjate do kraja...?

On je nadopunio:... »morao sam imati Vaših 2.200 šilinga. Nije mi preostao drugi izbor, nego da Vas za to molim.«

»Zaboravljeno, oprošteno.«

»Moj dopust počinje također sutra. Sad vam mogu reći, zašto sam trebao novac. Za moj san! Ja sam svojoj majci pisao, da ću joj za vrijeme mojega dopusta dovesti mladu djevojku, koja bi bila upravo stvorena, da joj bude snaha.«

Dragici padne jabuka iz ruke. »Zato ste trebali moj novac?« pitala je ona ljutito.

»Bio sam prisiljen. Ja sam svojoj majci pisao toliko o toj mladoj djevojci, da bi je ona rado upoznala. Mi imamo veliko imanje s ribnjacima i šumom. Majka je već ispekla mnogo kolača i zaklala svinju — ja nisam mogao drugačije, nisam mogao razočarati majku.«

»To je dakle bio vaš teški položaj, koji ste mi tako rječito prikazali?«

On slegne ramenima.

»Djevojka ne bi išla sa mnom, da nije novac došao u moj džep. Ona je kanila putovati u Sirmione i Veneciju. Ja sam se dakle morao pobrinuti, da nije mogla platiti i ostala je kod kuće, da može sa mnom otputovati k majci.«

»Onda ste mogli od nje tražiti novac!«

»Pa to sam ja i učinio!« poviče gospodin Franjo. »Ta to je uvijek ista djevojka. Nažalost ima malo prekratku pamet, da još uvijek nije opazila, zašto sam joj u posljednjem času

oduzeo 2.200 šilinga i zašto sam rekao, da je moj život uništen, ako mi ne ispuni molbu...«

Nato stavi opet novac na stol i to bijahu one iste 22 banknote, koje su pred šest dana bile u Dragičinoj torbi.

Ako Franjina majka nije umrla veseli se još danas sretnoj dosjetki i izboru svoga sina, da Dragicu dovede u kuću, jer se tako samotno živi na velikom imanju bez smijeha unučadi, kad baka s velikim štapom u jesen trese orahe.

St. Gabriel, Mödling bei Wien 1963/10
Stadt Gottes — Missionshaus

GOVORE MLADI

Anketa o braku na satu vjeronauka

Evo značajnijih odgovora na neka od 20 postavljenih pitanja:

1. Zašto želim stupiti u brak?

»Svi sakramenti, izuzev sakramenta svetog reda i ženidbe, mogu se primiti u bilo koje doba života. Za ova dva je potrebna potpuna zrelost, razmišljanje i konačna odluka. Mislim da život dobiva svoj potpuni smisao tek po izabiranju jednog od njih. Ne može se reći koji je teži. Svaki donosi drugačije poteškoće i oba traže žrtvu i samoodricanje. Svjesna da život u dvoje može biti isto tako svet kao i služba oltaru, spremam se na sakramenat kojim ću postati dostojna da novim bićima govorim o Bogu. Želim da moja obitelj postane gnijezdo odakle će se razvijati nova stvorenja koja će nastaviti svoj Te Deum Stvoritelju. I zato se spremam na brak ne zaboravljajući da se onaj znak križa kojim svećenik blagosivlje supruge može pretvoriti u pravi križ, koji put pretežak, ali zato ništa manje drag i mio.«

»Zašto želim stupiti u bra? Ah, zašto? Možda malo golicljivo ali ipak obećajem da ću biti iskrena i da ću sve ispričati što mi je na duši.

Dok ovako razmišljam i maštam, a vi pitate zašto, našla sam jedan odgovor u vrevi života, našla sam odgovor koji je za svaku djevojku presudan. Da, ta golema zemaljska zajednica surove je naravi. Ona te gura naprijed i natrag, a da ne znaš gdje ti je cilj. Zato ja kao djevojka od 16 godina zamišljam drugačije svijet i život. Oh, naravno, znam kakav je svijet i da je zemaljska kugla okrugla, ali ipak tražim podlogu i čvrsti oslonac. Za svaku je djevojku to potrebno. Gdje bih to mogla naći, kako da budem hrabra i odlučna, kad sam neiskusna, kad se ne znam pravo vladati? Moja je jedina nada brak.

Zamišljam jedno jutro, kad sve pupa, kad leptiri svojim pipcima kupe sok iz rascvjetale narcise i ljubice koja miriše sva opojena proljetnom srećom. Želim da vidim drveće sretno kao što sam i ja da budem u bjelini i da stupim pred oltar, da čujem zvuk prstena i da orgulje rasviraju melodiju sreće. A kad se sve to završi, da ponesem Boga u duši zajedno sa svojim mirom i srećom. I kad se opet nađem u jednostavnom svijetu, da budem zaštićena svojim prstenom i svojom ljubavi. Slušajte, da li čovjek može kao jedinka ostati u ovom vrtlogu života, strasti i bezakonja, da li djevojka može ostati u toj buri? Ne, nikako! I zato želim stupiti u brak.

Znam, pitat ćete zašto ne odem u samostan. I tamo ću biti zaštićena mirom i pokojem sa strane dragog Boga i svog duševnog mira. Moj odgovor jest: Ne! Ja želim tišinu svakodnevnog života i briga u obitelji.

A sad, molim vas, odgovorite mi na moja shvaćanja.«

Naš odgovor, na ovome mjestu, bit će kratak: U brak se ne ide da se prije svega nađe sreća i vlastito dobro, nego da se usreći drugi koga ljubimo. Ovo drugo puno je zdravije stanovište i mnogo više jamči nego ono prvo za pravu sreću u braku. Sreću obojega — i muža i žene!

Još neki odgovori:

»Želim osnovati porodicu te tako ispuniti Božji plan, izvršiti svoju dužnost prema Bogu, ljudima i sebi.« (Student)

»Želim stupiti u brak kako bih ojačala temelje svoje ljubavi.«

»Zašto želim stupiti u brak? Jer se nadam da ću u njemu naći i pružiti onu toplinu, razumijevanje i ljubav koja mi nedostaje u roditeljskom domu.«

2. Da li želim u braku imati djece?

»Prolazim ulicama grada, mog voljenog grada, koji volim i koji obožavam. Jesen je blizu ali ipak jesenje sunce dosta je jako i prijatno. Prolazim kroz blokove golemih fasada, idem, ne znam ni sama kuda. Ali, da. Sjetila sam se. Idem da bih dobila, bar za moje godine, odgovor o odgoju i rađanju djece koja se danas u našem životu i vijeku ne poštuju

mnogo. Oh, koliko je djece, male i velike, ostalo bez svog vodiča u životu, bez oslonca, bez ljubavi koja je toliko potrebna svima nama, da bismo mogli neozlijeđene proći kroz okrilje ovoga grada, na oko lijepog i očaranog, ukrašenog krasnom njegovom okolinom! Lijepog, da ali i prejakog za one koji nemaju one koja ih najviše ljubi; one koja ih je iznevjerila, kad im je bila najviše potrebna; koja iz je jednom ljubila svom svojom dušom, i svojom rukom namještala zlatne uvojke, jer je vjetru užitak (zadovoljstvo) da se igra divnom dječjom kosom, dok im se u plavim očima vidi obris sreće jednog dana i — cijele budućnosti! Danas je život surov za nježnost i osjećajnost. Zato se ne bih htjela raznježiti, ali ipak moram priznati da su djeca ono što se najviše ljubi, koju i ja najviše ljubim. Ona ti daju polet za rad, za ljubav prema svemu, i prema svemu onome što moraš pretrpjeti za njih. I zato je i odviše surovo pitati, da li želiš imati djece u braku! Tko je bez djece sretan u braku? Tko ima bez njih napredka i budućnost, bez tih koji su za svakog nada i život?! Što je cijela stvarnost bez njih, koji su ti, kad se umoriš od rada i života, najljepša okrepa! Kad ti mjesto sunca sja tuga i neraspoloženje, pogledaj svojoj maloj Esperanci u oči i vidjet ćeš za što se boriš i radiš, zašto se moraš mučiti i patiti: zato da tvom djetetu bude život lijep... Zato nemojmo odustati od ovog vječnog zakona prirode koji kaže: najveća ESPERANCA u životu jesu djeca. I jednom kad sustanete te ne uzmognete dalje, pogledajte svoju djecu, pogledajte njhovu dušu, i bit će vam mnogo lakše. A mi mlađi koji tek maštamo stupiti u brak, mislim da bismo morali imati jedini odgovor: da su djeca naš cilj u budućem bračnom životu. Ona će nam biti i u pomoći u najtežim časovima, da sretno prebrodimo rijeku razočaranja.«

S. A., Beograd

Ova je djevojka opširno odgovorila. Inače svi ostali — i mladići i djevojke, jednoglasno odgovaraju: Da.

3. Što me najviše veseli u braku? Djeca? Komforni stan? Lagan život uz dobru zaradu muža ili žene?

Većina odgovara: Djeca. Neki spominju da bi dobro došao i komforan stan, dobra plaća! Dakako!

5. Da li moji roditelji žive sretno? Da li se svađaju? Zašto?

Da li žive sretno, to je teže odgovoriti, jer »oni to znaju prikriti pred nama djecom«. Mnogima od anketiranih roditelji su rastavljeni! No svađu spominju gotovo svi. Zašto? Ponajčešće radi financijskih pitanja, ali i »za svaku sitnicu«.

6. Da li pitam muškarca hoće li u braku poštovati vjeru i da li će polaziti sa cijelom obitelji u crkvu, da li uopće postavljam vjersko pitanje u plan priprave za obiteljski život?

Ovo je pitanje postavljeno djevojkama. No jedan je mladić primijetio da bi to isto trebalo pitati i mladiće o današnjim djevojkama!

Odgovori su svi složni, da je to pitanje vrlo važno. »Da, vjersko pitanje postavljam i o njemu često razmišljam«. — »Ja ne mogu shvatiti da ga ne pitam o vjeri i njenom poštovanju. Samo vjera donosi sreću u braku«.

7. Smeta li me prijateljstvo s mladićem (odnosno sa djevojkom), kojega mislim odabrati za budućeg muža, u mom školskom radu ili u mojoj pripravi za određeno zvanje?

Odgovori su različiti. »Moglo bi mi smetati kad me moja djevojčica ne bi razumjela«. — »Ne smeta mi, ako smo zajedno na školskom radu.« — »Smeta mi ponekad«. — »Ne smeta mi, ali brak dolazi tek nakon diplome i zaposlenja«. — »Ne smeta mi, već mi daje poticaj za dobro učenje«. »Ne smeta mi, ali mi smeta u učenju«.

8. Što vidim oko sebe, da li je predugo »hodanje s dečkom, odnosno s djevojkom« ili započeto već početkom srednje škole usrećilo ili »prezasitilo« te mlade i oni su se iza godinu dvije rastali?

Na ovo odgovaraju slično ovome: Ako »hodanje« počne prerano, samo škodi.« — »Da su se mnogi »razočarali i prezasitili«, točno je, jer nije bilo nikog tko bi ih uputio. A ako ih je neko i savjetovao, nisu povjerovali dok nisu sami ISKUSILI«.

9. Kako djeluje na mladića i djevojku flert?

Jednoglasni odgovor: »Štetno djeluje na psihički razvitak«.

10. Da li se moliš za svog budućeg muža (ženu)?

Svi: Da.

11. Znadem li da dijete dobiva prvu vjersku pouku od majke i oca?

»Da.« — »Znam, i unaprijed se veselim ovoj obavezi«. — »Znam. To kanim i sam činiti«.

MAJKA?

ODGOVOR NA JEDNO PISMO

Zrinka!

Tvoje me je pismo duboko dirnulo. Napisala si ga tako otvoreno i tako lijepo a ujedno s toliko povjerljivosti! Što nisi stavila svoje adrese, dokaz je Tvoje djevojačke tankoćutnosti. Ali ja ipak ne mogu da Ti ne odgovorim. Neka ovi reci budu odgovor na to Tvoje pismo. Siguran sam da ćeš ga naći i pročitati, kao što sam siguran i u to, da će moj odgovor koristiti još mnogim drugim dobrim djevojkama koje muči isto pitanje.

Pišeš mi ovo:

»Već od ranog djetinjstva pa sve do danas — sad mi je osamnaesta godina — moja je najveća želja da budem

---

Slika desno:

Pouka djece u vjeronauku. Roditelji im beru voće na plantaži, a gospodarica poučava njihovu djecu.

majka, da imam svoje vlastito dijete, da ga tetošim, hranim, odgajam za narod i za Boga. Ta me želja svu prožima, zahvaća svaku žilicu moga tijela i najskrovitiji kutić moga srca. Ja joj se podajem svom dušom... No, dragi Pater, ja sam već dosta velika i zrela da mogu gledati oko sebe. I vidim, poznam osobno tolike ženske koje sigurno isto osjećaju što i ja, ali — nisu u mogućnosti da tu svoju želju ostvare! Poznam i starijih osoba, već u godinama, u kojima je već uvenuo organizam, i one više uopće nisu sposobne da postanu majke, a nisu to — takav je bio njihov životni put — postale ni u ranijim godinama. Kad to vidim pa pomislim na sebe, protrnem, uplašim se: Što ako tako bude i sa mnom? Strašno! Ne, Pater, ja toga ne bih mogla podnijeti! A ta me misao tako često zahvaća. Svaki put kad vidim koju neudatu ženu. I onda mislim: Ima li takav život uopće jedan smisao? Ja vičem iz sve svoje nutrine: Ne! Ili biti majka, sa svojim djetetom, sa svojom djecom, ili život nema smisla, i bolje je ne živjeti ga.«

Odložio sam tvoje pismo i — duboko dirnut — pokušao doživjeti nešto od Tvojih osjećaja. Moram priznati, da sam bio neobično zahvaćen. Ali samo za čas. Jer, iznenada me je zahvatila neka silna blaga, umilna utjeha i ispunila svu dušu. A sama od sebe rodila mi se odluka: Odgovorit ću joj. I u duhu mi se počeli redati toliki divni likovi žena — majki, sretnih i presretnih duhovnih majki, žena svake dobi, staleža i zanimanja, koje su potpuno ostvarile u životu tu silnu želju za majčinstvom koja prožima Tebe, dobru Zrinku, i, zapravo, svaku ženu, a da osobno nisu doživjele tjelesnog majčinstva...

Želja za majčinstvom može imati dva izvora:

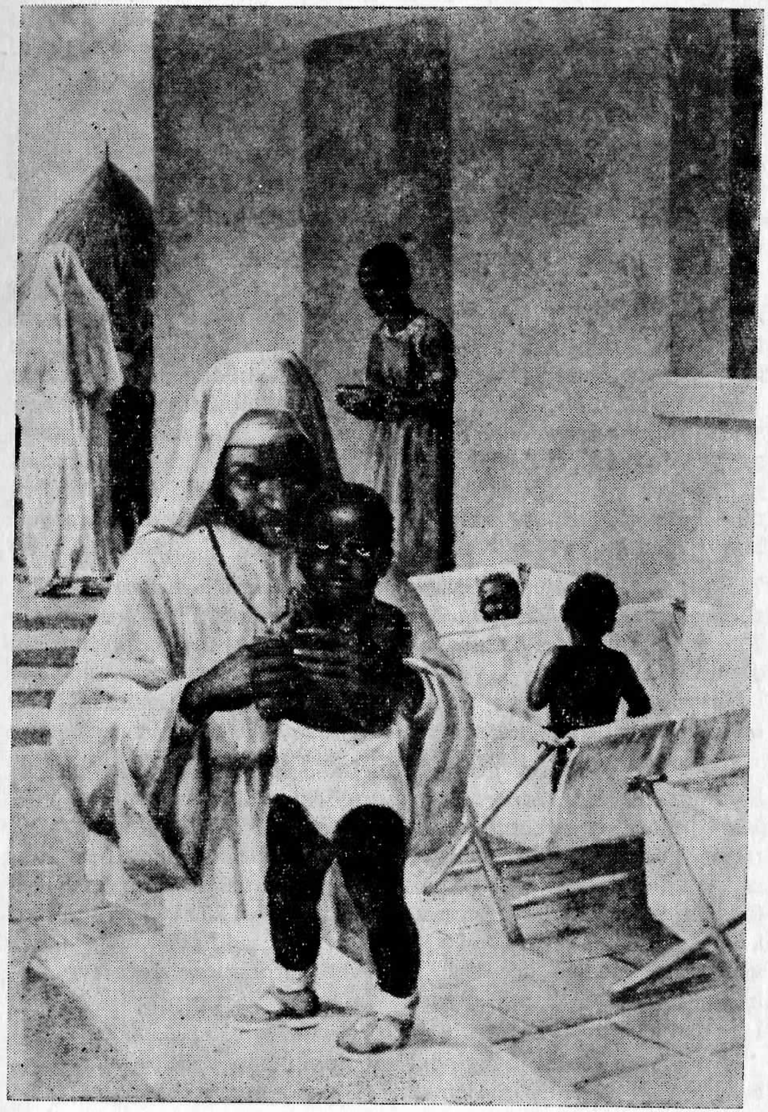
Prvi je čista sebičnost. Ženska osoba doživljava toliko lijepih časova uz svoje dijete i osjeća se sretnom, da baš pomisao na tu sreću budi u djevojci želju za vlastitim djetetom.

No svakom je jasno, zar ne, da želja za djetetom koja dolazi iz takve sebičnosti, iako i ona proizlazi iz same ljudske

---

Slika desno:

Zar nije ova časna sestra prava majka svoj ovoj siročadi?

naravi, to jest, nešto je čisto naravno, još nije posebno vrijedna, niti je plemenita kao ona koja dolazi iz drugog izvora: od želje za predanjem, žrtvovanjem same sebe za nekoga. Kao svijeća, koja izgara da dadne nama svjetlo i toplinu. I ova težnja ženskog bića proizlazi iz ljudske naravi žene kao i ona prva, no mnogo je dublja, općenitija, i plemenitija. Žena osjeća duboku sklonost da se žrtvuje za dijete. Dakako, prije svega za vlastito dijete. To je prvi i najprirodniji stupanj tog žrtvovanja. I većina žena na svijetu ostvaruje svoju sklonost za predanjem i žrtvovanjem žrtvujući se za vlastito dijete.

Ali — sama spominješ u pismu da vidiš oko sebe žena koje nemaju vlastite djece. Ti uglavnom vidiš žene koje su imale takav životni put da uza svu želju nisu imale sreće da dođu do vlastitog djeteta. Ima ih dosta. No ima i drugih žena, koje su se dragovoljno odrekle vlastite djece, da mogu svoju želju za predanjem, žrtvovanjem i iskazivanjem usluga proširiti na što veći krug. To su tolike duhovne majke, javne radnice u ljudskom društvu, a napose, to su redovnice, časne sestre raznih crkvenih redova koje su pravo blago i sreća za čovječanstvo.

Na pr. U Francuskoj su ženske redovničke družbe, koje se posvećuju školstvu, stvorile prije tridesetak godina savez. Taj savez ima danas preko 7.000 kuća sa preko 50.000 redovnica nastavnica, u preko 7 tisuća škola i oko 900.000 učenica. To je jedna petina svih francuskih učenica! Te su sestre duhovne majke svojim učenicama.

Ili: Pred dvadeset godina Jelena Šapoten, sa redovničkim imenom majka Marija od Muke, osnovala je kongregaciju Marijinih franjevačkih misionarki. Ta se ustanova izvanredno brzo proširila. Danas broji oko 15.000 redovnica koje rade kao bolničarke i učiteljice po misijskim zemljama. Godišnje prolazi kroz njihove bolnice oko 300.000 bolesnika, kroz njihova sirotišta oko 70.000 djece, njihove škole i zavode oko 150.000 učenika, njihove vjeronaučne tečajeve pohađa oko 60.000 katekumena i već krštenih vjernika! Zar nisu i te žene sestre majke — tisućama?!

Uostalom, dosta je ogledati se malo oko sebe i — zar ne ćeš vidjeti divnih majčinskih likova među našim časnim

sestrama koje su svima oko sebe prave majke! Zar te žene ne ostvaruju u svom životu pravo majčinstvo? A ujedno su prava sreća ne malog kruga vlastite obitelji, nego proširenog kruga naše ljudske i društvene zajednice?

K ovim majkama dobrotvorkama čovječanstva, kojih majčinsku dobrotu iskorišćujemo i mi osobno, kadgod se susretnemo s kojom od tih duhovnih majki, pridružuju se mnogobrojne duhovne majke ne redovnice, nego neudate žene u vrtlogu našeg svagdašnjeg života. One koje se nisu zatvorile u svoju osamu i postale čangrizave, teške prije svega samima sebi a onda i drugima, nego koje su shvatile stvarnu zadaću žene u ljudskom društvu te u svojoj okolini izvršuju ulogu duhovne majke! Jedne su od njih dragovoljno ostale neudate, da budu slobodnije za razna djela dobrotvornosti: prosvjetne radnice, odgojiteljice po domovima, sestre bolničarke, liječnice. Drugih je životni put — po Božjoj Providnosti — bio takav da se nisu mogle udati, no one to nisu uzele kao neku životnu katastrofu nego se okrenule prema ljudskoj i društvenoj zajednici pa svim srcem vrše ulogu majke, majke u punom značenju riječi i poimanja majčinstva! Jedna mi od njih piše:

»Vršit ću svoje dužnosti što ću moći bolje, i želim toj djeci (odgojiteljica je u jednom Domu) nešto pružiti. Ona će prihvatiti moju ljubav, jer su gladna ljubavi. Ne će je odbaciti ni prezreti. Pročitala sam negdje: pomoći drugima znači pomoći sebi. Zaista je to djelotvorno sredstvo protiv svih duševnih nevolja i patnja. Molit ću dragog Boga uvijek za tu milost da mi žrtva za bližnjega bude laka i da je vršim s osmjehom na ustima...«

Ovom zgodom želim nešto reći i na ono što su mi napisale već tri djevojke. One su naime zaželjele da bi bile muškarci. Muškarac je, kažu, slobodniji i može ići kud hoće, a žena je uvijek skučenija. Onda ne bi slušale što često čuju: »Djevojka toga ne čini. To se djevojci ne pristoji...«

Sve djevojke koje ovako ograničeno sude o ženskom biću neka misle na one blagodati koje žene kao takve iskazuju svima oko sebe, pa i samim muškarcima. Ti već razumiješ, zar ne, da nije sva korist muškarcu od ženske u tom, da ima ženu. Nego da je kud i kamo veća korist u tome, što u žen

skom biću imamo ono, bez čega bi naš ljudski život, bez obzira na ulogu žene u samoj obitelji, bio u velikom stupnju siromašniji, hladniji, gorči, upravo nesretan. Samo, dakako, žena treba da cijelim svojim srcem prihvati ulogu majke i oko sebe izvršuje tu ulogu u što savršenijem stupnju.

Dakle: život jedne žene, bez obzira da li je tjelesna majka ili nije, ima ogromno značenje i smsao u našem ljudskom životu: ona je uvijek svojoj okolini ono što je majka u obitelji. Takve su časne sestre, kojih ima u Katoličkoj Crkvi preko 800.000, takve su žene u svjetovnom staležu, koje su za svoj životni cilj uzele duhovno majčinstvo i daju našem životu vedrinu, zadovoljstvo, sretniji život. A zar može biti nešto veće i za jednu ženu osobno veća sreća i zadovoljstvo nego usrećiti drugoga, i to mnoge druge?!

Zrinka, mnogo pozdrava i — svako dobro želi Tebi i svima sličnima.

Pater

Imajmo uvijek pred sobom vječnost. »Koja je vaša najveća želja?« upitali su neku stariju sestru bolničarku na televiziji. I milijuni slušalaca čuli su neočekivani odgovor: »Da susretnem svoga Gospodina i Spasitelja Isusa Krista i da čujem kako mi govori da sam za svoga života na zemlji dobro obavila svoj posao za Njega.« Ove riječi, koje su izlazile iz dubine srca, mnoge su ljude potaknule da stanu i da se zamisle. Iza ovih riječi krio se cijeli jedan život nesebičnog služenja. Ovo stanovište puno unutarnje radosti pokazuje da je žrtva, koju je ta žena pridonijela, pomogla, da postignemo onaj mir, »koji svijet ne može dati (ali ni uzeti).« Sačuvajmo stoga uvijek perspektivu vječnosti, to jest, ne gubimo iz očiju veliki cilj života i bit ćemo blagoslovljeni onom unutarnjom radošću i onim čuvstvom sigurnosti, koja je plod života, koji je vrijedan da se živi.

IV.

TVOJA IZGRADNJA

TREBA?

HOĆU!

TREBA što?

Treba čvrsto prihvatiti volan u ruke: treba svoj život upraviti prema jasno određenom cilju, treba odvažno svladati sve zapreke na putu k tom cilju, treba uporno ustrajati na pravom putu.

Jest: treba, treba...

A to znači, dragi prijatelji, morate se boriti, morate mnogo toga žrtvovati. No — to je preduvjet za svakoga od nas, da sretno stignemo k cilju. A onda ćemo naći nutarnji mir, sreću, zadovoljstvo, odah od napora! Pusti se samo u svojoj mladosti nek te nose časovite želje, ne nadzirani nagoni, neobuzdane tjelesne sklonosti, pa...?

»Neki gestovi su mi bili — ili su to još — prisni: mirišem nadlanicu; grizem palčeve do krvi; naginjem glavu malo na stranu; stiskam usne i šiljim nozdrve sa odlučnim izgledom; udaram se naglo dlanom po čelu — kao neko komu je pala na pamet misao — i ostajem tako poduprt nekoliko sekundi (nekada, u sličnim prilikama, pipao sam se po zatiljku); rukom krijem oči kad sam primoran da govorim »da« ili »ne« na nešto što mi je neprijatno ili da donesem neku odluku...« Michael Leiris: Doba zrelosti, str. 28.

Šta misliš, kako bi to izgledalo, kad bi to bio opis tvog ponašanja? Nije li to ipak izobličenje našeg ljudskog života — neodgojenost?!

Ali evo i drugog opisa:

»Izlazeći gotovo danju i noću, pijući dosta rado, uzbuđujući se mnogo zbog naših razgovora, naših spletki, naših tajni, i zbog nejasnih izgleda naših odnosa, mi smo ubrzo dospjeli u stanje skrajnjeg umora, koje je samo još više pojačavalo našu osjetljivost. Jedne večeri kad smo bili na zabavi kod jedne rođakinje naše studentice, mom je drugu pozlilo između dva fokstrota ili tangoa i morali smo ga odvesti kući. Drugoga dana, vraćajući se pješke kući poslije noći provedene u lutanju, bio sam žrtva neke vrsti halucinacije, što mi je dokazivalo da spavam na nogama. Međutim, osjećajući sklonost na takvu vrstu duševne iscrpljenosti, nisam htio ni da čujem za odmor. Takvi su nam događaji bili smiješni, i sjećam se da smo jednom zgodom studentkinja i ja izmjenjivali svoje utiske o nesvjestici čovjeka sa glavom kao u čipe, toliko iscrpljenog da smo govorili da će doskora umrijeti.«

Doba zrelosti, str. 159.

Zar da ovakvi budu tvoji uzori?

Zar ne, mladiću, ti ne bi htio biti takav. Ni za što na svijetu!

I ti, djevojko, ne bi htjela biti takva da se družiš s ovakvim mladićima, da se s njima povlačiš naokolo po cijele noći kao ova studentkinja koju spominje pisac. Ne bi htjela da budeš ovako nutarnje rastrgana!

Zato t r e b a uzeti čvrsto volan u ruke i — ravnim putem naprijed k cilju... No — nije dovoljno imati dobru odluku. Ti moraš ozbiljno raditi na svojoj izgradnji, moraš sad u mladosti postaviti dobar temelj, onda ćeš moći ravnim putem poći — U ŽIVOT!

Za tu tvoju izgradnju potrebno je više toga. Ovdje ćemo istaknuti najvažnije stvari.

I. ŽIVOTNA NAČELA

Pod načelima razumijevamo misli vodilje koje ravnaju našom spoznajom i našim djelovanjem. Mogu biti prava i kriva. Dr. Aleš Ušeničnik, slovenski pedagog i pisac, obrađuje ih u svojoj knjizi »Knjiga načela«, u tri sveska. Evo pravih načela, po kojima treba da se kao kršćanin ravnaš u životu:

1. Čovjek koji se u životu ne ravna prema čvrstim načelima, ne živi zapravo kao čovjek.

2. Načela moraju biti ispravna, a to će biti ako se temelje na istini.

3. Ispravna načela moraju priznavati pravu ljestvicu vrednota.

4. S ispravnim načelima ne može se složiti ni indifiretizam, ni polovičnost, a niti fanatizam.

5. Načelima se protivi diletantizam i fraziranje, a pristaje uz njih skromnost i poučljivost.

6. K načelima spada i poštivanje auktoriteta.

7. Načela zahtijevaju od čovjeka da bude spreman na žrtve, jer — bez žrtve nema ništa na svijetu što je vrijedno.

Koja su tvoja životna načela? Imaš li ih već izgrađena? Evo što piše u svom Zapisniku jedna djevojka naših dana:

Moja životna načela

1. Poznam samo dva načina kako se može u dvadesetoj godini sačuvati srce čisto, a to su sveta Pričest i ljubav prema Majci Božjoj.

2. Mi nismo nikad prevareni, nego se sami varamo.

3. Tajna čovječjeg bića nije u tom da živi, nego zašto živi.

4. Tko živi za nebo, tome će i zemlja pasti u naručje, a tko živi za zemlju, njemu će izmaknuti i nebo i zemlja.

5. Nemoj se uznemirivati. Isus je skupo platio mir koji ti daje.

6. Čovjek bez vjere biljka je bez vode.

7. Molitva još nikom nije škodila, a mnogima je pomogla.

8. Ljubav je čovjeku darovana s neba, a mnogi s njom postupaju kao da su je našli na ulici.

9. Lažima se postiže trenutačna sreća, istinom vječna.

10. Želiš li upoznati sebe, gledaj što drugi rade. Želiš li razumjeti druge, dobro se zagledaj u svoje srce.

11. Život se ne sastoji samo od onoga što vidimo već i od onog što ne vidimo, a tko imalo misli, ne može preći preko tog nevidljivog svijeta.

12. Bog i Marija liječe i tijelo i dušu.

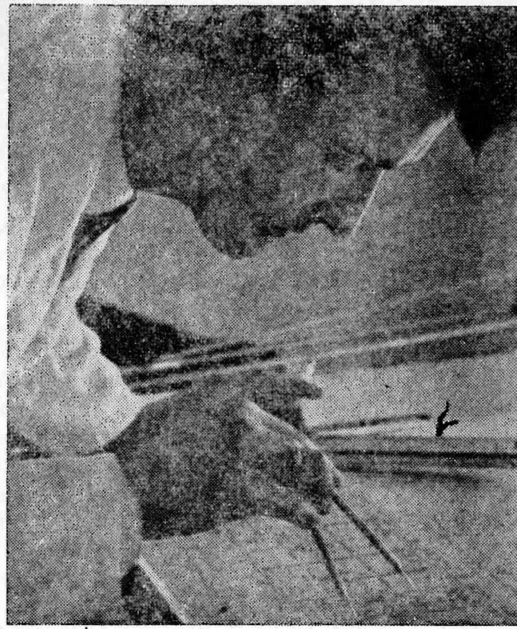
13. Nikad nam smijeh nije toliko sladak kao kad se smijemo radi drugih, i nikad nam plač nije toliko gorak kao kad plačemo zbog samih sebe.

14. Život nećemo učiniti lakšim bježanjem pred poteškoćama nego hrabrošću kojom ćemo ih primiti.

II. JASNO ODREĐENI CILJ

Za sređen i sretan život na ovome svijetu potrebno je da imaš nešto određeno, za čim ćeš težiti, na što ćeš se pripravljati. Već sad, u tvojim godinama, izaberi zvanje, u zvanju struku, u kojoj ćeš se usavršiti, pa se prihvati ozbiljno posla. Nek ti bude načelo: Ja moram postati stručnjak u svom poslu. Nitko se ne može izdvojiti od ostalog svijeta oko sebe. Ne možeš ti biti miran, ako je sve oko tebe nemirno. Zato moraš misliti i na druge. Tako je i s tvojom srećom u životu, s tvojim materijalnim stanjem, s tvojim kulturnim napretkom. Kad životni standard cijelog naroda bude viši, lako će biti i tvoj. Zato svi moramo raditi za povišenje životnog standarda naroda, a za to se opet traži mnogo stručnjaka. Pa budi i ti jedan od njih. A djevojka opet mora biti dobro upućena u svoje poslove u obitelji, ako se uda, a mora odgojiti sve odlike svog ženskog bića, da može ako se i ne uda, u ljudskoj zajednici biti ono što po Božjem određenju žena sa svojim vlastitostima treba da bude.

A jedno i drugo, to jest, i muškarac i ženska, da uzmognu izvršiti svoju ulogu u ovom životu, treba da su izgrađeni značajevi. Zato moraš sa svom ozbiljnošću izgrađivati svoj značaj.

Samo ozbiljnim ustrajnim radom postat ćeš stručnjak!

Načela Marka Aurelija, velikog rimskog cara:

»Pamti svakog trenutka u danu da u svojim djelima moraš iskazivati čvrstoću kao što priliči Rimljaninu i čovjeku.« (II. 5)

»Čovjek mora imati u duši nutarnji hram«. (IV. 3)

»Pokoravaj se vlasti Boga koji živi u tvojemu srcu; budi hrabar, zrio, prijatelj narodnoj sreći, Rimljanin, car, vojnik koji stoji na svom mjestu i očekuje znak trube; čovjek koji je pripravan odreći se života bez tužbe, čija riječ ne treba ni zakletve ni svjedočanstva drugih ljudi.« (III. 5)

III. IZGRADNJA ZNAČAJA

Svi smo mi u prvom redu ljudi, a to znači slobodna bića a ne strojevi. Stroj, ako je dobro napravljen, radi dobro. Čovjek ako i najbolje zna, može ne htjeti dobro raditi! To je kratko i grubo rečeno, ali je tim ipak rečeno ono najosnovnije.

Ti moraš htjeti dobro raditi, stručno raditi, postupati s ljudima kako traži njihovo dobro. I tvoj osobni život sastoji se od tolikih pojedinosti, a obiteljski život pogotovo, da je za sređen život prijeko potrebno da budeš značaj, karakter! A to znači da ne smiješ biti kao loptica na gumi kojim se drugi i tvoje zle sklonosti poigravaju po volji, bacajući je čas desno, čas lijevo. Nije dostojno čovjeka da bude kao krilo vjetrenjače koje se pokreće prema vjetru, a inače miruje i strši kao sablasno strašilo na prostranim ravnicama. Jadan li je čovjek kojega svaka glazba zanese, i on zapleše prema taktu glazbe. A još je bjedniji onaj koji, kad ujutro ustane, krene na posao, otvori stroj, radi, zuri u one proizvode što se gomilaju pred njim, zatvori stroj, opere se, pođe kući, najede se, a onda opet na posao, i — to je sve što radi. A svoju osobu zanemari, svoj ja i ne pozna! Takav ne može postati značajan čovjek. Tako se može postati beskičmenjak, puzavac, ulizica, marama sa dva lica, kaput na vjetru, sudopera za svakoga. To je broj koji se pojavljuje u jednom nizu, da opet iščezne bez posebnog značenja. Ti ne smiješ postati takav i takva. Ti moraš postati značaj, karakter!

A značaj se sastoji u snazi volje koja ustrajno ide za točno određenim ciljem, koji je razum — osvijetljen višim svjetlom — spoznao, i volja onda ozbiljno prihvatila. Ni desno ni lijevo, nego ravno prema zacrtanom cilju. Nema povratka natrag, nema očijukanja sa bilo kakvim zovom sa strane, nema uzmaka pred naporima!

Takav značaj moraš postati!

T.

POMOĆ
U IZGRADNJI ZNAČAJA

RAZMATRANJE

izvor svjetla i snage

U samostanu Getsemani u Kentucky-u u SAD postoji neobičan ali potresan običaj. Na kraju svakog dana, iza 7 sati molitve, sva se svjetla u Kapeli pogase. U toj potpunoj tami redovnici počinju pjevati ozbiljno i svečano pjesmu Salve Regina — Zdravo Kraljice. Dotle se veliki stakleni prozor iznad oltara pomalo osvjetljuje. U času kad redovnici, nadahnuti ljepotom Majke Spasiteljeve, svojom pjesmom stanu prolamati zrak, počinje se raspoznavati na prozoru lice Djevičino.

Onda svjetlost postaje sve jača, te redovnici ugledaju u staklu na Gospinu krilu i Djetešce Isusa. A onda, kad pjesma završi, više od 200 redovnika sakupljenih u Kapeli promatraju u pobožnom divljenju sliku Marijinu, sa silnom ljubavlju koja ih zahvaća.

»Promatranje«, »razmatranje«, »razmišljanje«. Možda ćeš reći: »Pa to je za redovnike i redovnice!«

No znaj, i ti moraš naučiti promatrati, razmatrati i razmišljati. Zar ne vidiš da svatko svaki dan razmišlja? Trgovac razmišlja kako bi bolje prodao robu, inžinjer kako će načiniti svoj nacrt. Pa čak i lopov razmišlja kako će što lakše ukrasti.

I ti često razmišljaš: o svojim drugovima i drugaricama, o knjigama, školi, o zabavi...

No gledaj! Kad bi svi ti ljudi, pa i ti, prebacili razmišljanje s običnih zemaljskih stvari na duhovne, Božje: to bi bilo pravo razmatranje. Promatrati istine, razgovarati o njima s Isusom, uvjeravati sebe o ljepoti i koristi tih stvari: to je pravo razmatranje!

Mnogi su kršćani kao kamen koji je godinama i godinama u rijeci. Izvana je mokar, a razbij ga, pa ćeš vidjeti da je unutra potpuno suh, premda je godinama u vodi! Tako je i s tim kršćanima. Znaju mnoge vjerske istine, ali one nisu dublje u njih prodrle, nisu im ništa ušle u krv.

Tko razmatra, njega vjerske istine malo po malo posve prožmu, uđu mu, da tako reknem, u krv.

Kako ćeš razmatrati?

Uzmi kakvu dobru knjigu, po mogućnosti koju ti je preporučio tvoj ispovjednik. Pročitaj pažljivo nekoliko redaka, zaustavi se i mirno sabrano razmišljaj o pročitanome. Onda razgovaraj s Isusom. Reci mu što ti kaže o pročitanome razum, što srce, što bi volja htjela, što ćeš prihvatiti, ali — ako je potrebno — i odbaciti, iskorijeniti iz svog života. Pa onda moli za pomoć da svoje odluke uzmogneš potpuno provesti u život. Za sve to dosta ti je desetak minuta, jer — ti ćeš odmah reći da nemaš vremena za takvo razmatranje! Deset minuta ipak, priznaj, nije mnogo vremena! A kad o tom onda preko dana vodiš računa, od tih deset minuta, i to dan na dan, imat ćeš doista vrlo veliku korist: i za svoju dušu i za svoju nutarnju izgradnju!

Jasno je da ćeš za razmatranje izabrati takvo mjesto i vrijeme da možeš biti daleko od buke i smetnje.

U danu ima 1.440 minuta. Promisli, koliko od toga daješ Bogu i svojoj duši? A koliko potrošiš u igru, posao i — u prazno...? Sve je to potrebno: igra, posao, pa i ono »prazno« u koliko je odmor od posla. No zar nije isto tako potrebno, i — zapravo još mnogo važnije! — da razgovaraš s Bogom, da misliš na svoju dušu?

Zato odredi bar tih deset minuta u danu koji će ti određivati svaki dan nanovo životni pravac!

Gattino: Tu vuoi, 87.

Prolaznost

Muha upadne u lonac pun masne juhe. Tu se dobro najede. Onda htjede izaći, ali nije mogla. Noge su joj potonule. Zamaše krilima, no smoči i njih. I što je više nastojala da se izvuče, to je dublje tonula. Sva očajna progovori:

»Baš sam nesretna. Kad sam se u životu najbolje najela, napila, okupala i nasladila, baš sad moram umrijeti.«

LAKŠIM PUTEM

No da! Lijepo je to biti značaj. To hoću i ja. Želim provoditi idealan život. Ali — zar nema lakšeg puta da se to postigne? Zar doista do pravog značaja vodi samo put žrtve? Ne bi li se to moglo postići jeftinije?

Ne. Tu nema pogađanja. Mnogi doduše nastoje nešto postići bez žrtve, ili sa što manjom žrtvom, ali — ti nikad ne postaju potpuni značajevi.

Reci mi, što se danas na svijetu dobiva »badava«? Ništa, ama baš ništa. Gledaj samo kako se ljudi muče. Kako rade dan na dan, ako žele osigurati kruh, opskrbu. A ti bi htio, ti bi htjela, bez muke postići najveće blago — značaj?

Zar ne, svi znamo, ako se tko pripravlja za kakvo veliko gimnastičko natjecanje, trenira u dva pravca. S jedne strane vježba iz dana u dan, da mu sve kosti pucaju. A s druge strane živi vanredno umjereno i uzdržava se od svakog sjetilnog uživanja. Kolače se jedva usuđuje jesti da ne deblja. Ne smije piti alkoholnih pića. Svako veče ide rano spavati. I tako dalje. A čemu sve to? Zbog medalje i slave prvenstva. A ti misliš da je za tebe previše, ako se moraš boriti da postaneš značaj?

Gle, ima još jedna zanimljiva misao. U životu svako prinosi žrtve, samo je razlika, zašto ih tko prinosi. Promatraj škrticu. Čega li se taj svega ne odriče! A samo zato da zgrne novaca. Ili gledaj tašta čovjeka. Kao slijepo stavlja svoj život na kocku, samo da postane glasovit. Koliko li noći ne probdije plesačica? I kad bi se polovicu samo od toga htjela potruditi da pomogne svog bližnjeg.

Novine su pisale za onu plesačicu koja je kroz dvije godine po osam sati dnevno trenirala, da može plesati na nožnim palcima po bocama. Izdržala je, i izvježbala!

Da, bez borbe i napora ne ide ništa. Tko izrađuje kip, mora mnogo toga odlomiti od hrapavog mramora.

Pitali su nekog umjetnika zašto s toliko brige izrađuje svoje kipove.

»Jer radim za vječnost«, odgovori.

A zar i ti ne radiš za vječnost?

Da, sve tvoje nastojanje da se ozbiljno spremiš za život, ima odjeka i u vječnosti. Prvi plod tvog rada na značaju jest sretan i zadovoljan život ovdje na zemlji, a drugi korak — sretan onaj drugi život koji nas čeka u vječnosti. Za sve žrtve i odricanja koja uzmeš na sebe izgrađujući svoj značaj, dobit ćeš naknadu u uspjehu, ali i od Boga u nebu. A za sve dobro što ćeš kao značaj učiniti u životu, ako možda i ne dobiješ potpunu nagradu u ovom životu, no svakako ćeš dobiti punu plaću od Boga, kad dođeš k Njemu!

TVOJA VOLJA

Krepko htjeti. Ove dvije riječi pokazuju siguran put do značaja. Značaj ne nastaje mlaćenjem prazne slame, iz limunadnog »ja bih«. Ne! Značaj nastaje ustrajnim, samosvijesnim radom.

Zato moraš naučiti krepko htjeti!

Nevjerojatno je što sve čovjek može ako nauči ustrajno i odlučno htjeti. U nama drijemaju velike sile. Mnogo veće i jače nego što i misliš. Ali te su sile privezane o lanac. Čvrsto vjeruj da su u tebi sakrivene velike snage, i tim su časom prekinute verige. Stoga počni svaki posao s ovom mišlju: To ću sigurno učiniti.

Tko ne vjeruje nepokolebivo u pobjedu, njegova je volja samo kao slabi »mogao bih«. Naprotiv, takav čovjek nema uspjeha.

Što je čovjek dužan učiniti, to i može!

No volju treba odgajati. Pri tom treba posebno uzeti u obzir čuvstva i maštu, jer oni uvelike utječu na volju.

Nad čuvstvima i nad maštom nismo potpuni gospodari. Jedno jutro npr. probudimo se potpuno bezvoljni, a drugo jutro puni smo dobre volje, dobrog raspoloženja. Tako jest, ali ne znamo razloga ni jučerašnjem neraspoloženju ni današnjem dobrom raspoloženju. Jednako je i s maštom. Na-

jednom ti bez posebnog uzroka izrone uspomene na davne prošle događaje. Ili ti najednom uskrsnu u mozgu budalaste misli, zamamne nevaljale slike. Odakle su došle? Oh, koliko zla prouzrokuje nevaljala ljudska mašta. Ona nam prije posla riše goleme poteškoće, nepremostive zapreke, samo da nam oduzme volju za rad. Kad popravljaš bolesne zube nije najbolnije ono samo popravljanje, nego ono pola sata čekanja u predsoblju. Tu nas mašta muči uvećanim slikama o bolima koje ćemo pretrpjeti.

Uistinu! Nismo potpuni gospodari svojih osjećaja i svoje mašte. Ali moramo nastojati da vlast protegnemo i na ova područja. Postani gospodarem svojih osjećaja i čvrsto uhvati u ruke uzde svoje mašte.

Kako?

Ujutro si zle volje? Ništa zato. Nastoj se nasmijati, veselo zapjevaj, i već su djelomice pobijeđeni neugodni osjećaji.

Tko hoće da postane čvrst značaj, mora svakako nastojati da postane gospodar svojih čuvstava. Vrlo mnogim grijesima — osornosti, nemilosrdnosti, zavidnim i zluradim mislima, naglim, naprasitim uvredama i strahovito velikom broju svađa — nije uzrok volja, nego slaba volja, koja nije naučila jakom rukom zapovijedati osjećajima koji naglo provaljuju. Malu zlovolju, na pr., mogli bismo svladati bez posebnog naprezanja, a ipak koliko ljudi trpi zato jer su prelijeni i za taj mali posao!

A pravi odgoj osjećaja znači i odgoj volje. Osjećaji ne utječu na dušu samo u tom smjeru da ona hoće, nego da i veselo hoće. Tko ne uviđa da sve što je dobro bolje uspijeva na toplim zrakama srca nego na hladnim razlozima razuma? Stoga osobito pripazi na odgoj čuvstava. Volja koja radi bez čuvstava čini da čovjek postane hladna srca. Takav čovjek lako postane sebičnim, tvrdoglavim strojem. A to bi opet bila nagrda od značajnog mladića i značajne djevojke.

Razborit čovjek ne nastoji samo potisnuti neugodne osjećaje i nadomjestiti ih vedrim, veselim raspoloženjem, nego mu je i do toga da po mogućnosti uvijek nadzire i čuva svoj duševni mir.

Tijelo su i duša u nama tijesno povezani jedno s drugim. Ako se osjećaš kao da ti nešto leži na duši, kušaj se prisiliti na smijeh, stani veselo trti ruke, možda i pjevati, pa će žalosti nestati. Ako te pak muči tjelesna bol, počni se baviti ugodnim, veselim mislima i djelomice ćeš zaboraviti na bol.

Uvijek treba da ostanemo gospodarima svojih osjećaja i svoje mašte. Ne dajmo se od njih zavesti!

T.

Gospodar svoje volje, a sluga svoje savjesti

Najljepše odlikovanje koje se može reći o kojem mladiću i djevojci jest ovo: »On je, ona je gospodar svoje volje, a sluga svoje savjesti.«

Na kolima je mali čavao na koji se nitko ne osvrće. To je čavao u osovini. No ispadne li, kola se još neko vrijeme kotrljaju, a onda odleti kotač, i kola se izvrnu.

Na putu uzgajanja značaja također, ćeš naći prividno neznatnu stvar. To je bezuvjetno ispunjavanje onoga što ti nalaže savjest. Budi dakle sluga svoje savjesti. Tko je sposoban biti u svemu dosljedan i vjerno slušati sve što mu zapovijeda savjest, taj je karakteran mladić, karakterna djevojka.

Dva se protivnika bore proti tvojoj savjesti. Ponajprije govori protiv nje cijeli svijet oko tebe. Zatim, na nju se dižu tvoje neuredne sklonosti i probuđeni nagon.

Više puta proživljavaš vrlo uzvišene trenutke. Gotovo ostavljaš zemlju i viješ se u čiste visine. Odlučuješ da ćeš uvijek slijediti glas savjesti, nikad ne ćeš skrenuti s puta časti. Nikada nećeš misliti, govoriti, činiti nešto takvo što čini onaj ili ona. No onda nađeš u kakvoj knjizi, u kojem kazališnom ili kinematografskom komadu sasvim protivna načela, djela protivna tvojim odlukama. Sad dolazi teška kušnja. Ako je cio svijet zao, mogu li ja ne biti takav? Ako se cijeli svijet sastoji od beznačajnih mladića i djevojaka, mogu li ja ipak zadržati vjernost svojim plemenitim idealima? Da svi lažu, a ti nikada! Da svi zanemaruju nedjeljnu svetu Misu, a ti nikada? Da drugi svoje jezike prljaju prostim i banalnim izrazima a ti ne?!

Zatim dolazi još i druga kušnja. Tvoja postojanost nema neprijatelja samo izvana, nego i iznutra — u tvojoj nutrini: neuredne sklonosti.

Savjest nazivlju glasom Božjim. I s pravom. Tko u sebi već nije čuo taj glas? Glas opomene: »Ne čini toga, ne čini!« I kad te napast vuče bilo kamo, opet se javlja glas zvonca, glas savjesti. A kad su te napasti napale sa svih strana i upravo silom vukle i vabile u grijeh, činilo se kao da upravo ori glas zvona i trostruko ti je u duši odzvanjao glas za pogibelj. Tako je glasno vikala savjest: »Ne čini toga!«

Kad se dakle tvoja nutrina podigne da te po tvojim zlim sklonostima povuče u zlo, i glas savjesti se javi kao zvuk za uzbunu, nauči se od mladosti da poslušaš taj njezin glas. Nauči se na to sad, jer — sad se odlučuje o tome da li ćeš kasnije biti savjestan muž i savjesna žena. Našem je narodu tako potrebno da ima sasvjesnih ljudi. Oni su kao kamen temeljac na kojem će počivati naš sređen život. Ali — i tvoj osobni sređen život. Budi i ti takav jedan kamen temeljac!

T.

A SLOBODA?

Nema riječi koja toliko zanosi mladež kao riječ sloboda. Slobodno rasti! Slobodno se razvijati! Slobodno živjeti! Slobodno poput ptice... Nagonska težnja mladeži vapi za slobodom. No ako je ta težnja nagonska, onda nam ju je dao sam Stvoritelj. A ako ju je On dao, onda je sigurno tom nagonu postavio više ciljeve. Prema tome misao mladenačke težnje za slobodom ne može biti u tom da dječaci u ono deset minuta odmora što više buče, da se curice po ulici bezobzirno natežu, a da i jedni i drugi krše pravila stege. Smisao slobode može biti samo taj, da se borimo protiv svega što smeta našem idealnom razvitku.

Težnja za slobodom ima ti osigurati mogućnost duševnog razvitka. Ne smiješ se dakle boriti proti svakom pravilu i

obvezi — ta to bi bila razuzdanost! Boriti se treba samo protiv onakvih strasti, nagnuća i zapreka, koje smetaju razvitku tvoga značaja. Što pomaže tvome razvitku, iako je teško, protiv toga se ne smiješ boriti. Čokotu je potreban kolac, da stoji uza nj, da se loza može po njemu penjati.

Svaki nagon prepušten sam sebi jest slijep.

I nagon je za slobodom slijep. Ako ga ne vodi zdravi razum, odvest će čovjeka u propast. Iz dana u dan opažamo žalosnu činjenicu da propada mnogo omladine, jer su loše razumjeli slobodu. Nagoni, ispali ispod nadzora razuma, slijepo ih vuku za onakvim stvarima koje su samo naoko dobre, a uistinu su štetne, i odbijaju ih od onih koje se, istina, čine teškima, ali su korisne njihovu skladnom razvitku. Istu misao krivo shvaćene slobode izrazio je neki učenik, kad je napisao svom prijatelju: »Otkako mi je otac dopustio da pušim, prestao sam. Ne prija mi više.« Vidiš, to je iskrivljena težnja za slobodom: Svaku zapovijed ili zabranu drži za neovlašteno miješanje u tuđe poslove.

Biti neovisan i slobodan, to je najveće dobro za svakog mladića i za svaku djevojku. No to isto hoće i vaši roditelji i vaši odgojitelji. Treba samo da ih razumijete i surađujete s njima. Na žalost, mnogi ne čine toga. Oni hoće da budu neovisni prije nego što su se za to odgojili. Pod neovišnošću razumijevaju nerad, oslobođenje od svake zapovijedi. A neovisnost znači nutarnju duševnu samostalnost koja daje snagu, slobodu i gospodstvo protiv zlovolje, lijenosti, raznih hirova i ostalih izraslina nagonskog života.

Kako možeš dakle razumno raditi za svoju duševnu neovisnost? Ako u nalozima svojih roditelja, u školskim, u svojim dnevnim dužnostima ne gledaš skučivanje svoje slobode, ne dosadne naredbe koje samo tako dugo izvršuješ dok te drugi vide i nadgledaju, nego naprotiv ako izvršivanje tuđe zapovijedi upotrebiš kao sredstvo u borbi protiv svojih udobnosti, svojih hirova i površnosti. Tko tako promatra naloge i zato drži zapovijedi, taj zaista radi na slobodi svoje duše.

T.

Protiv struje

Tko ustraje uz svoje uvjerenje usprkos ruganju i preziru drugih, to je značajan mladić, značajna djevojka. Protiv struje!

Tko uvijek pita: »Što će na to reći ljudi?«, taj nije samostalan značaj, nego rob straha pred ljudima.

Nabukodonozor je zarobio Danijela kao četrnaestgodišnjeg dječaka i poveo ga na kraljevski dvor. Kakva ga je raskoš i udobnost tu okruživala! A koja je bila Danijelova lozinka? »Ostati vjeran svojem Bogu i ne jesti zabranjenog jela.« Tri godine je trajala napast, no on je sačuvao svoju dušu čistu usred zamamljive raskoši mramorne kraljevske palače.

Čovjek čvrste volje utire sebi put i kroz zapreke, poput brzice među pećinama. Srčane, samostalne i značajne duše ističu se poput piramida nad žalosnom pustinjom beskarakternosti današnjeg svijeta. Neće svakome pasti u dio da izvršuje junačka djela koja bi potresla svijetom. Vrlo je vjerojatno da nećeš u svom životu imati ni prilike za to. Tvoj će život, mladiću i djevojko, biti za druge primjerom junačke volje budete li male dužnosti svakidašnjega života savjesno i ustrajno izvršavali, uvijek bez obzira kako rade drugi oko vas: spremni da plivate i proti struji!

T.

Veselje u radu

»Prava snaga nekog naroda jest mnoštvo pametnih glava... Ne čine snagu naroda ni plodonosna polja, ni brda puna ruda, nego razum koji umije sve to pametno upotrebiti«, reče netko.

Hoće li od jednog mladića koji teži samo za udobnošću ikada biti koristan član društva? Hoće li mladež frivolnih misli, koja se boji svakoga rada, jednom podizati domovinu? Tko u mladosti samo toliko radi koliko ga se prisili, kako će ispunjavati svoje dužnosti kad postane svoj gospodar?

Veselje u radu

Ljenivac je pravi mučitelj samoga sebe, svoj vlastiti krvnik. Tko ima sve što treba, komu svaku misao odmah ispune, na koga upravo vrebaju da mu u očima pročitaju sve što želi, kome je život »stoliću, prostri se!« — taj je vrlo jadan čovjek. Nemoj mu nikada zavidjeti na toj »dobroj« sudbini. U radu leti vrijeme, ljenčini i minute polagano prolaze. Vrijeme krasti najmučniji je posao za čovjeka. Šta takvim ljudima fali? Veselje nad radom, radost u radu. Rad je

jedan od najboljih odgojitelja karaktera. Rad priučava čovjeka na svladavanje, samoodricanje, izdržljivost, pažnju.

Kakav je blagoslov rad, to zna samo onaj tko je dulje vremena — recimo zbog teže bolesti — bio prisiljen na nerad.

Život bez rada prazno je sanjarenje. Duh lijena čovjeka olabavi, a volja mu zakržlja. Upravo rad i ono naprezanje volje jest jedno od prvih poticala koje doprinosi razvitku karaktera. Tko radi, ne dospijeva da bude nezadovoljan da se uznemiruje zbog svoje sudbine. Dapače, posao koji obavljamo s potpunom voljom, ako se znamo u nj savršeno udupsti, oslobađa nas od manjih tjelesnih boli, na pr. zubobolje, glavobolje, itd. Zaboravljamo na boli, nestaje ih.

Savjestan đak ćuti veselje nad radom. On ne uči samo toliko koliko mora. On uči toliko koliko dospije i koliko najviše može. I kad je proveo cijelo popodne uz knjigu, i kad potpuno umoran sjeda k večeri, ćuti u duši veselje zbog rada.

T.

Preporuka bez preporuke

U nekoj trgovini tražili su jednog namještenika. Javilo ih se nekoliko. Šef je uzeo jednoga koji nije imao nikakve preporuke.

— Zašto ste upravo njega uzeli, kad nema nikakve preporuke, zapitali su ostali namještenici šefa.

— Varate se ako mislite da ovaj mladić nije imao preporuke. Prije nego što je unišao, obrisao je noge i zatvorio za sobom vrata. Iz toga sam zaključio da ljubi red. Vidio je starca i odmah mu je dodao stolicu. Znak uljudnosti i dobrote srca. Hotimice sam ostavio knjigu na podu. Dok su drugi pokraj nje prolazili, ili je nogom gurali na stranu, on ju je digao. Pomislih: to mora biti pozoran i pažljiv čovjek. Mirno je čekao dok dođe na njega red. Nije se gurao kao ostali. Dokaz čednosti. Dok sam s njim govorio, motrio sam ga i vidio da mu je odijelo čisto, kosa uredna, zubi bijeli, ruke dobro oprane.

Zar to nisu najbolje preporuke za mladića?

G.

KAKO SE SAVLADAVA SRDŽBA

Ne svladana srdža uzrok je već bezbrojnim uličnim nesrećama, bračnim svađama, nesretnim slučajevima u poslovnicama i ubijstvima. Ali ne nastaje li potiskivanjem srdžbe astma, visoki tlak, migrena, colitis, angina pectoris i druge slične posljedice ili umišljene bolesti?

Učenjaci su otkrili zanimive stvari o srdžbi. Oni tumače da muškarci gube svladavanje najviše u radne dane. Uzrok srdžbi kod njih obično su neznatne trice.

Kod žena su ispadi srdžbe najčešće koncem tjedna i na blagdane. Povodom je obično koja osoba.

Najčešće se srdimo prije jela, kad je čovjek gladan i umoran. Bezazlene bračne razmirice zbivaju se obično prije doručka, a ozbiljnije prije večere.

Srditost je zarazna. Ako je otac svoje glave, bit će po svoj prilici i njegova djeca takva: bilo svijesno ili nesvijesno, oponašanjem ili kad se brane. Razdražljivost je najmanja u dobi od 10 do 25 god., onda postaje jača, da između 40 i 60 god. dostigne najjaču žestinu. Poslije 60 god. opet se smiruje.

Da se netko u navali srdžbe pogleda u ogledalo, ustanovio bi da je pocrvenio. Žile na vratu, licu i sljepočicama su nabrekle, pesnice stisnute, govor zamukne. Može oštetiti i vid, jer uzrujanost blokira moždane vidne centre. Takav jedan slijepi gnjev može biti uzrokom mnogim tragedijama.

Te drastične promjene, koje izazivlje srdžba, opisao je dr. W. Canon na univerzitetu u Harvarddu prije 30 god.,: Disanje postaje užurbano, srce udara brže, krvni tok se povisi te krv iz želuca i utrobe tjera k srcu, k centru nervnog sistema i mišićima, probavno djelovanje prestane, jetra ispušta šećernu zalihu, slezena se skupi te ispušta svoj sadržaj i adrenalin se izdvaja.

Psihijatri ustanovljuju da je po ulicama srdžba prouzročila više smrtnih slučajeva nego tehnički kvarovi. Srditi vozač vozi bez obzira, ne uvažuje crveno svijetlo i ne brine

se za željezničke prolaze. Tako mnoge uzroke prometnih nesreća treba tražiti kod kuće.

Dr. Thomson veli: »Ako čovjek odlazi na vožnju nakon svađe sa ženom i svoju srdžbu proguta, mjesto da joj dade oduška, tada je lako moguće da prouzroči kakvu nesreću, jer na taj način daje svojoj srdžbi oduška. Zato razdražljivi vozači izbjegavaju daleke transporte i omnibus vožnje.

Medicinska istraživanja su već davno dokazala da srdžba prouzrokuje i bolesti. Mnogi slučajevi prehlade u vezi su s čuvstvenim ispadima. Kod jednog pacijenta dovodi ljutina boli u križima, kod drugog glavobolju. Već samo spominjanje žene prouzrokuje kod nekih pacijenata napadaj astme. Potiskivana srdžba često svršava poremećajem probave, isto tako i visoki tlak. To mnogima nije poznato.

Istraživanjem dr. Funkensteina na 25 zdravih studenata pokazala su znatan napredak. On je ustanovio 3 različite reakcije srdžbe: protiv sebe, protiv drugoga i jednu mješavinu ljutine i straha. Kod toga je otkrio da je svaka od tih navala ljutine u tijelu označena određenim kemikalijama »Što se čovjek više društveno uspinje, to jače biva nastojanje, srdžbu potisnuti, umjesto eksplodirati.« kaže dr. Funkenstein. Jedan naobražen čovjek može se još i onda svladati, kad bi jedan vozač teretnih kola drugome već nos razbio.

Žene se na pola manje ljute nego muškarci. Po dr. Funkensteinu dolazi to odatle, što one obično nadmašuju muškarce društveno, više su civilizirane. One ne ratuju. One žele uzdržati ljudsku rasu.

Izgleda da naginju na razdražljivost ljudi stanovitog zvanja, čiji posao zahtjeva osobitu brižljivost ili čija je samosvijest lako povrediva, kao urari, umjetnici, operni pjevači itd.

Pa kako se onda treba vladati?

Općenito je bolje dati srdžbi oduška, nego li je potiskivati. Srdžba je jedan ventil, kojim se oslobađamo srdžbe i zavisti. Potiskivanje dovodi u napetost, koja potkapa zdravlje. Uza sve to ne smije se ipak odmah upadati u besmislenu ljutinu. Možemo se poslužiti jednim dobrim sredstvom: brojiti polagano do deset. Treba vremena da se srdžbi oduzme oštrica. Taj trik ima samo površno djelovanje, ustanovio je dr. Funkenstein. Korjen leži obično mnogo dublje. Ključ za svladavanje jest prebaciti aktivnost na nešto drugo. Jedan mladi inžinjer počeo je u tu svrhu igrati tenis. »Svaki put kad udarim loptu, biva mi lakše«, veli on.

Kao sredstvo za takvu tehniku, koja kao da postavlja slamnatog čovjeka srdžbi na nišan, preporučuju psihijatri cijepati drva, boksati i druge slične prilike da si dademo oduška. Netko je savjetovao da bi dobro bilo u takvim časovima gledati kriminalne tipove, da bi uvidjeli nedostojnost i smiješnost takovih ispada.

Ali srdžba može biti i zdrava. Kad adrenalin dospije u krvni tok, povisuje energiju skoro trostruko. To je rezerva snage koja čovjeka istrgne iz nerada. Rasrđeni Luj Pasteur osvjedočio je svoje protivnike, da je imao pravo.

Po sebi je srdžba nešto sasvim normalno i trebalo bi s njome računati kao s realnošću. Ali je treba također svladavati.

Iz »Narodne mudrosti«, New York

ŠOFER?

Imati svoj vlastiti auto. Voziti kud te je volja. Zar to nije zamamni san tolikih mladića i djevojaka? Dakako! No upravljanje volanom donosi sa sobom i silno veliku odgovornost. Te odgovornosti mora biti svijestan svatko tko se hvata volana . . .

Ali — nesretni slučajevi o kojima čitamo u novimana nisu uvijek posljedica nepažnje, još manje bezbrižnosti. Psiholozi su nakon dužeg proučavanja otkrili zanimljive činjenice. Donosimo neke od njih, jer će sigurno zanimati svakog fošera i svakog tko želi voziti auto!

Postoji neka osobita vrsta uličnih nesreća koje su se kroz dugo vremena činile neprotumačivima, dok napokon nije eksperimentima na valovima u mozgu pronađen ključ za njihovo rješenje. To su nesreće koje se zbivaju većinom noću, i to na ravnim ulicama koje su sa strana zasađene drvećem. Jedan zdrav, iskusan vozač pri potpunoj snazi i

sposobnosti nađe se najednom u takvom položaju, da se po prvi ili posljednji put u životu vlada kao prestrašeno dijete ili kao luđak. To jest, on okreće volan na pr. na lijevo, dok bi ga morao okrenuti na desno. I to zbog pomanjkanja refleksa koji bi mu u normalnom slučaju pomogli da se ukloni sudar s vozilom koje mu dolazi u susret.

Kratki spoj u mozgu!

Prošlo je mnogo godina, a da te nesreće nisu mogli razjasniti. Konačno su liječnici otkrili valove u mozgu i proučili njihove normalne i abnormalne pojave. Pa su ustanovili da pravilno poredano drveće koje se osvijetljeno reflektorima pojavljuje u jednakim razmacima — pravi utisak na mrežnicu kao bijele pruge obijeljene crnim razmacima — može izazvati neku vrst kratkog spoja u mozgu, jer se bijelo-crni ritam podudara s ritmom valova u mozgu, ili mu se bar približuje. Zbog tog kratkog spoja dolazi do nereda u refleksima. Ako on nastane u času u kojem se vozač u jednoj desetinki sekunde mora prilagoditi jednoj nepredviđenoj situaciji, nesreća je neizbježiva. Vozač se onda ne može više prilagoditi, jer njegov mozak više ne radi normalno.

Ima još jedna vrsta nesreća koje su prividno isto tako nerazjašnjive, a ima više žrtava nego što se misli. One se događaju na velikim autostradama koje su brižno trasirane. Čini se da njene žrtve ne poduzimaju ni najmanjeg napora da izbjegnu svojoj nesreći.

Amerikanski časopis »Autostuding Science« objavio je dva slučaja ove vrste: Student Josip Kearney, 21 godinu star, dospio je 1955 u lipnju oko podneva sa svojim kolima pod stražnji dio nekog teretnog vozila. Kod toga se prednji dio njegovih kola potpuno smrskao. A jedan psiholog iz New Yorka sudario se u istim prilikama s prikolicom jednog tenka.

U oba slučaja radilo se o iskusnim šoferima, dobroga zdravlja, koji nisu popili ni kapljicu alkohola, inteligentne i obrazovane osobe, svijesne svoje odgovornosti. Kod pregleda se dokazalo, da prije nesreće nisu pretrpjeli ni srčanog napada, niti su imali povišenu temperaturu. Teretni auto i tenk išli su istim smjerom i vozili polaganije nego inače. Nije bilo nikakve zapreke, niti ikakvih drugih kola koja

bi im išla u susret, te nisu priječila ni studenta ni profesora da preteknu vozilo pred sobom. Istraživanje je dokazalo i to da su oba kola bila u ispravnom stanju, bez ikakve mehaničke pogreške.

Što je onda skrivilo nesreću?

Hipnoza autostrade!

Nesretni je student pretrpio prelom lubanje i umro za 10 minuta. Da je imao refleks, koji se zove instinkt, pretrpio bi vjerojatno samo neke male ozljede. Ali on je ostao nepomičan i svoja kola upravio direktno pod kamion kao da kamiona uopće nije ni bilo. Slično i onaj profesor. Inteligentni mladić i učeni profesor vladali su se kao da su slijepi. Izjava istrage je glasila: Vozači su zaspali za volanom.

Ovakva tvrdnja nije mogla zadovoljiti. Student je uzeo tablete da ne zaspe. Vozio je istom kratko vrijeme, a noć prije toga dobro je i dostatno spavao. Profesor je uvijek najpažljivije vozio. Sve te pojedinosti mogu dovesti samo do jednog rješenja: hipnoza auto-strade. Do hipnoze dolazi kad se pažnja koncentrira na jedan te isti predmet. Kad dođe do hipnotičkog stanja, čovjek se nalazi kao u nekom transu i ima halucinacije radi kojih vidi predmet kojeg uopće nema ili ne vidi ono što postoji. Ovo posljednje bio bi dakle slučaj kod naših žrtava. Nijedan od njih nije vidio vozilo pred sobom, jer su se nalazili u stanju transa i jedino što je stiglo do ćelija njihova mozga bila je slika ulice, jedne prazne ulice.

Pažljivi vozač u posebnoj je pogibelji!

Ovakve se nesreće ne mogu dogoditi jednom nemirnom vozaču čije oči kruže od lijeva na desno i koji za vrijeme vožnje misli na tisuću drugih stvari. I ljudima skromne inteligencije koji se lako dadu zavesti od neznatnih pojedinosti, neće se to desiti. Naprotiv to će zadesiti šofera visoke inteligencije koji je svijestan da vožnja iziskuje svu njegovu pažnju, i koji se zato posve sabrao da promatra ulicu pred sobom.

Tada upravo nastupa slučaj da vizija svijetlo-sive trake ulice koja je jednolična i sumorna, isto tako djeluje na mozak kao i svijetlo njihalo kojim se služe neki hipnotizeri da dovedu čovjeka do stanja transa. Jednolično zujanje moto-

ra, tiho klizanje po asfaltu, pravilno zibanje izazvano trešnjom kola, osjećaj kao da se sve zbiva na platnu, potpomaže koncentraciju duha na onu traku ceste tako da se ona pričinja posve prazna, iako nije.

Stručnjaci kažu da je teško izmaknuti nesrećama ove vrste. Popločiti ceste što različitije, to je više štetno nego korisno. Staviti na rubove cesta što više štitnika, značilo bi usvojiti neki nelijepi običaj koji sve zemlje ne bi usvojile.

Jedino moguće riješenje ostaje: da šofere upozorimo na ovu vrstu pogibelji, kao što se za vrijeme rata čini protiv spavanja na kormilu. Teškoća je u tome da ono što je dobro kao sredstvo protiv spavanja — razne pilule — upravo pogoduje hipnozi. Ovdje kao i posvuda bilo bi potrebno potražiti zlatnu sredinu. To jest, održati se jednako daleko od obiju suprotnosti: od spavanja i od hipnoze!

Stephane HARLEY

Kako ćete postati omiljeni?

Dale Carnegie u svojoj knjizi »Psihologija uspjeha« donosi šest različitih pravila:

1. Zanimajte se iskreno za druge ljude.
2. Smješite se. (Opaska: Ali od srca, a ne namješteno!)
3. Ne zaboravite da je za čovjeka njegovo ime najljepša i najznačajnija riječ čitavog rječnika.
4. Budite pažljiv slušalac. Dajte da vam drugi pričaju o sebi.
5. Govorite prije svega o stvarima koje zanimaju drugoga.
6. Pazite na to da drugi vazda osjeća vlastitu svoju važnost, i budite pri tom iskreni!

Kako ćemo predobiti ljude za svoje mišljenje?

Dale Carnegie donosi dvanaest pravila u tu svrhu:

1. Kloniti se prepirke, najbolji je način dokazivanja.
2. Poštivajte mišljenje drugih. Ne govorite nikome: Nisi u pravu.
3. Kad niste u pravu, priznajte to brzo i energično.
4. Pokušajte najprije prijaznošću.
5. Nastojte prije svega da drugi rekne »da«.
6. Potaknite drugoga da govori.
7. Ostavite drugoga u uvjerenju, da je ideja njegova.
8. Pokušajte da pošteno promatrate sve s gledišta drugoga.
9. Pokazujte razumijevanje za ideje i želje drugih.
10. Pretpostavljajte vazda čestitost drugoga.
11. Dramatizirajte svoje ideje. Prikazujte ih živo i zorno.
12. Izazovite drugoga da se natječe.

Kako ćemo promijeniti ljude, a da ih ne vrijeđamo i ne ozlovoljimo?

Dale Carnegie daje za to devet pravila:

1. Počnite s pohvalom i iskrenim priznanjem.
2. Upozorujte drugoga na njegove pogreške samo indirektno.
3. Prije nego što kritizirate druge, govorite o svojim vlastitim pogreškama.
4. Nastojte da drugi stvara odluke sam.
5. Dajte drugome prilike da sačuva svoj obraz.
6. Hvalite svako poboljšanje, pa i ono najmanje. Budite srdačni kad što priznajete, i darežljivi kad hvalite.
7. Smatrajte drugoga čestitim pa će se čestito i ponijeti.
8. Hrabrite drugoga: želite li da popravite njegove pogreške, ne ističite ih previše. Prikazujte lakim sve što drugi treba da učini.
9. Drugomu mora biti užitak da ispuni vaše želje.

Možda bi i tebi pomoglo

KAD BIH SE PRIHVATIO KOJEG OZBILJNOG POSLA, ALI POSLA KOJI TE VESELI . . .

Švicarski pisac i odgojitelj Förster pripovijeda o nekom dječačkom odgojnom zavodu u Americi. Bilo je to popravilište. Nesretnu mladež već je u mladim godinama iskvarila ulica, život bez nadzora i loše društvo. Zločini mladića rasli su iz godine u godinu. Građani su za njih podigli zatvor da ih odvrate od zločinančkog života. Odgoj u zatvoru bio je silno težak. Odgojitelji su nastojali na sve moguće načine, kako bi učinili blagima i mekima te surove značajeve. No bez posebnog uspjeha. Međutim je jedan od odgojitelja došao na sretnu misao. Počeo je s mladim zatvorenicima odgajati cvijeće. Oduševio ih je za lijepe ružice, koje čovjeku razveseljavaju svagdanji život, da mu ne bude tako sumoran. Svakom je od mladića odredio komadić vrta i prostor u cvjetnjaku. Sam im je pomagao, davao upute kako će saditi, presađivati, cijepiti, zalijevati. Mladići su se doskora tako navezali na cvijeće, da su gotovo samo za nj živjeli i međusobno se natjecali koji će svoje ružice ljepše uzgojiti. Uspjeh je bio iznad svakog očekivanja: ne samo da je cvijeće bilo dobro uzgojeno nego su se i oni sami odgojili. Surovost im se ublažila, postali su jedan prema drugome milosrdnima. Nestalo je i tučnjave. Ukratko: postali su dobri, odgojeni ljudi!

Ako je tebi teško, što ti s raznih strana predbacuju svakojake mane i prekršaje, nije li to možda stoga što nemaš ništa što te veseli i što bi zaokupilo tvoje mladenačke snage?

Izaberi nešto vrijedno što će biti tvoj hobby i — s tobom će biti puno bolje!

T.

Kako se sa svojim šefom LIJEPO IZLAZI ili osam pravila za zvanični „SVAKIDAN"

Ako vas muči osjećaj da vas šef ne razumije ili da nema povjerenja u vas, može biti krivo i to, da vi nemate povjerenja u njega i da vi njega ne razumijete.

Zato donosimo neka temeljna pravila kako se sa svojim šefom lijepo i dobro izlazi:

1. Primite mirno kritiku vašeg šefa, jer većina šefova ne podnosi da im se protivi ili prigovara. Oni vole oko sebe simpatične osobe, kojima bi se i oni sami mogli povjeriti u svojim osobnim poteškoćama, ili dati oduška bilo jadu bilo neraspoloženju. A time zapravo i pokazujete svome šefu svoju simpatiju, ako znate podnijeti njegov ukor. Na pr., nešto nije u redu, nešto ne ide kako treba, i šef je neraspoložen. Ako se sad još i vi počnete s njim prepirati, svakako se ispričavati, svaljivati krivnju na druge, ne znači li to kao još više opterećivati električni osigurač koji je i onako već preopterećen? Pa će sigurno doći do kratkog spoja! Ako pak lijepo i uljudno reknete: »Vrlo mi je žao što je tako nespretno ispalo, u buduće ću nastojati, da se to više ne dogodi«, izbavili ste šefa iz neprilike, i on će sad sam tražiti način kako bi se pred vama ispričao. A vi onda lijepo okrenite razgovor na nešto drugo, da mu ne bude odviše neugodno. Ako vi nijeste bili krivi njegovu neraspoloženju, a niste uvrijeđeno reagirali, znat će on vrlo dobro cijeniti vaše lijepo i prijazno ponašanje.

2. Ne budite odviše osjetljivi! Svaka služba i poslovanje nosi sa sobom potrebu da se prilagodimo jedni drugima. Ako se neka osoba za svaku sitnicu osjeti uvrijeđenom i pokaže to, gubi time na ugledu. Ako se dižete nad druge pa ako vam nešto nije po volji i vi se radi toga ozlovoljite, svi koji rade s vama izbjegavat će vas, a i vaš šef. Pa ako

vas on uistinu počne izbjegavati, onda je propalo svako unapređenje, pogotovo ako bi bolja služba značila i češći dodir s vašim šefom.

3. Dajte uvijek svom šefu točan izvještaj o vašem poslu i djelovanju. Ako vas on nema češće pred očima, neće mu doći ni na pamet da vam dadne bolju službu ili važniji posao... I još gore. Ako jedva zna da vi postojite, jer vas rijetko vidi, mislit će: »Što ovaj samo radi cijelo vrijeme?« Zato je vrlo mudro, ako sam vaš posao toga i ne traži, da ipak dajete šefu češće izvještaj o radu. To ne mora biti na dugo i široko, pogotovo neka to ne bude kao neka samohvala. Nego kratko i pregledno. A nemojte šefu stavljati mnoga pitanja. To ga samo umara. A kad ste na službenom putovanju, javljajte mu se gdje ste, kamo kanite putovati tako da šef uvijek zna za vas i da vas uvijek može naći, pozvati.

4. Pustite katkada šefa sama da može mirno misliti i raditi sam svoj posao.

Ali nije li to protivno onomu što smo malo prije rekli?

Ne, nije! Neka nam posluži kao primjer slijedeće:

Neki namještenik koji se brzo podigao i bio unaprijeđen radio je ovako: On je odmah na početku odlučio da će od vremena do vremena, kadgod mu to bude moguće, vidjeti šefa, susresti ga. Nije ga smetao, nije govorio s njim, nije ga čak ni pogledao, nego eto samo toliko da ga šef opazi, da vidi da je on tu, na svojoj dužnosti. Radio je to pametno, a ne kao neki namještenici koji misle da moraju silom svratiti šefovu pažnju na sebe, pa se pletu oko njega, smetaju mu i dosađuju. Slični su mački koju potjeraš na jedna vrata, a ona opet uđe na druga. To ne vodi k cilju. Čuvajte se i toga da bez dovoljnog razloga ne uletite šefu u kancelariju, jer — ako se to češće dogodi, moglo bi se desiti da vas, da vas se riješi, premjesti na drugo koje mjesto, gdje ćete biti daleko od njega i — onda ćete tek ostati zaboravljeni!

Isto se tako čuvajte da ne dosađujete šefu svakojakim nepotrebnim pitanjima. Rješavajte sami što više možete, i tako ćete učiniti šefu veliku uslugu. Njemu će biti samo drago ako vi stvar dobro promislite i sami uredite a njemu onda podastrete uspješan plod svog rada. Šef uglavnom

želi odgovore na svoja pitanja a ne da se njega muči kojekakvim dugim i nepotrebnim pitanjima.

5. Ništa nemojte raditi šefu iza leđa. Nego što je potrebno da on prije zna, da ga se upita za mišljenje, to učinite i kad nešto napravite, nek on zna da je to bilo planirano.

6. Izbjegavajte po mogućnosti što više da imate više pretpostavljenih. U najbolje vođenom poduzeću može se dogoditi da dobijete naloge sa više strana. Neki namještenici iskorišćuju ovakve prilike, pogotovo ako im je koji pretpostavljeni više sklon, pa ako im je potrebna kakva dozvola, koji slobodan dan, i sl., onda to traže od onoga šefa koji im je više sklon. Često idu k tome šefu i da im riješi koji teži zadatak, dadne odgovor na teže pitanje. To se prije ili kasnije otkrije... Ako imate dva pretpostavljena, gledajte svakako otkriti koji je za vas zapravo mjerodavan, i onda se obraćajte osobno samo na njega u svemu što vam je potrebno, i rješavajte zadatke prema njegovu nalogu.

7. Neka vam ne bude teško primati naloge i od šefova zamjenika, samo ako ste sigurni da dolaze od šefa. Ako vam onda dođe tko drugi sa svojim poslom, lijepo i uljudno mu odgovorite: »X. mi je dao ovaj nalog i mislim da je hitno. Možda da vaš nalog malo kasnije ispunim?«

Može se dogoditi da vam se u ovakvim slučajevima uzbuni narav, ali vi savjesno izvršite nalog kao da dolazi izravno od samog šefa. A izvršite svaki nalog brzo i savjesno, ma bilo preko koga on došao do vas od šefa, i ostanite mirni, bez uzrujavanja.

8. Budite vjerni i savjesni u svakom poslu, svejedno kakvo mišljenje imate o šefu, i svejedno kakva je razlika među vama. Vi svakako budite vjerni i iskreni.

Nemojte kritizirati. Vrlo je naime važno da steknete povjerenje onih s kojima radite. Ako o njemu ne možete reći nešto dobro, onda radije šutite i ne recite ništa.

Eto vam osam pravila za dobre i ugodne odnose s vašim šefom. Pokušajte ih se držati i bit ćete iznenađeni: postići ćete divne uspjehe!

Iz »Journal Lifetime Living«
New York

Vito D'Andrea, dječak od 12 godina bez ruku i bez nogu, naučio je u »Maloj kući Božje providnosti« u Torinu ljubiti život, vedro se smijati, misliti i pisati. Kako je samo ganutljiv list roditeljima za Božić! Napisao ga je on sam, bez ruku:

»Predragi mama i tata, neka Vam Božić donese najljepše darove, pozdrav, poljupce i blagoslov Djetešca Isusa. Ja Vas veoma volim. Vaš Vito.«

Uz vedri smiješak maloga Vita divimo se i nebeski nježnoj dobroti časne sestre, koja ga je uz najveću strpljivost, dakako, svojom ustrajnošću naučila da zna danas pisati i smiješiti se, a sutra da zna boriti se i kršćanski trpjeti!

PRIMJERI IZGRAĐENOG ZNAČAJA

ZADALA SAM MU RIJEČ ...

Je li moguće — već su četiri sata poslije podne? — Tako se pitala u crno obučena žena trgnuvši se iz teških misli i počne djeci spremati kruh s maslacem. Pri tom nastavi razmišljati. — Kruh — da, tko će ga ubuduće privređivati za nju i za njezino troje djece? — Muž i otac leži mrtav u sobi. — Teška upala pluća odnijela ga je za nekoliko dana. Hvatala ju je malodušnost. Što će sada biti? Djeca su još malena, i još će duge godine morati nositi težak teret.

Bila je samo jedna jedina mogućnost, i to da još danas ode k upravitelju pošte i zamoli ga da njoj ostavi službu koju je dosad vršio njezin muž. Bit će to dakako težak život. Nije lako za ženu da satima vuče teška poštanska kolica po lošim putevima, da obilazi sve raštrkane kuće, koje pripadaju toj pošti. I to za svakog vremena, bio mraz ili vrućina, kiša i oluja. Ali ona je mlada i navikla na posao. Ići će nekako, Bog će pomoći.

Tada se začuju koraci na kamenom stubištu. Netko pokuca i evangelistički pastor stupi u sobu. Obradovana, pruži mu mlada žena ruku. To je bio prvi čovjek koji se za nesreće pojavio kod nje. Ona se kao protestantkinja udala za katolika koji je potjecao iz pobožne, i ponosne seljačke obitelji. Njegovi mu rođaci nikad nisu oprostili taj korak i njegovu su mladu ženu šuteći prezirali. Ona sama nije imala nikakvih rođaka. Nitko nije došao, premda je ona rođake svoga muža odmah obavijestila o njegovoj smrti.

»Težak udarac, gospodine župniče!« rekla je nakon pozdrava.

»Da, pogodio vas je teže nego druge!« odvrati župnik sućutno. »Jeste li obavijestili rođake svoga muža, ili ste bili preponosni za to?«.

»Ponosna ili ne — pristoji se, i ja sam to učinila! Ali nitko nije došao da mu iskaže posljednju počast. Ja sam evo sama tu s moje troje djece.«

»Niste sami, draga gospođo — jer dolazim upravo radi vaše djece. Ne trebate se bojati nikakve oskudice. Naša zajednica ima imućne članove, i već su se našle neke osobe koje će vam skinuti brigu zbog djece. Oni će se brinuti za opskrbu i odgoj. Stoga imate razloga, da zahvalite, zar ne?«

»Oduzeti brigu za djecu?« Žena je gledala gotovo uplašeno sijedoga gospodina u crnom odijelu. Nešto ju je počelo gušiti. Njezina su djeca katolici kao i otac — kako dolazi evangelički župnik na to da se tako zauzima za njih? No prije nego što je mogla odgovoriti, govorio je župnik dalje:

»Ipak moramo staviti jedan uvjet, koji je zapravo razumljiv sam po sebi ...« Časak je oklijevao, smeteno se nakašljao jer se blijeda gospođa u trošnoj haljini najednom uspravila i prodorno ga gledala da je počeo gotovo mucati.

»Da, svakako — mislim da je samo po sebi razumljivo, da će onda djeca biti odgojena protestantski — zar ne?«

»Ali zašto to? Ta oni su kršteni u katoličkoj crkvi kao i njihov otac! I oni su također katolički odgojeni!«

Župnik se samilosno smiješio. »Katolički su kršteni — no, to se dade lako promijeniti. A katolički odgojeni — ali draga gospođo, nemojte mi uzeti za zlo: dok je još otac živio, moglo se možda govoriti o katoličkom odgoju — ali kako ćete ubuduće vi svoju djecu odgajiti? Tako stroga protestantkinja kao vi — nećete li doći u sukob sa svojom savješću? — Pa kad biste i htjeli, nećete moći.«

Župnik je sada postao opet odvažniji, jer to je bilo njegovo najteže oružje, taj su mu argumenat pobožni dobročinitelji posebno stavili na srce.

»Prihvatite savjet, draga gospođo, mislim vam samo dobro! Što bi koristilo djeci kad bi poslije bili polovični — ni pravi katolici, ni pravi protestanti! I pomislite da bi vam budućnost bila osigurana kad biste pristali na moj prijedlog. Drugo nešto i onako ne možete iz njih učiniti. Vi biste bili bez svake brige. Slijedećih dana primit ću djecu u svoj tišini u evangelističku crkvu, a nakon praznika ići će u protestantsku školu!«

Ženu uhvati vrtoglavica. Ne bi li to bilo spasenje iz nevolje? Djeca bi bila opskrbljena. — I što se tiče nje same, ne bi imala više brige za svagdanji kruh. Ne bi bilo mučnih putova s teškim poštanskim kolicima po ledenoj zimi i žarkoj vrućini... O, znade ona, kako je težak posao koji je čeka, jer je već ovu službu vršila za bolesti svoga muža. Ona bi već znala cijeniti ovo dobročinstvo, koje joj nuđa župnik.

Župnik je opazio njezino oklijevanje te istakne još posljednji argumenat.

»I vjerujte mi, draga gospođo, i vaš muž bi upravo tako govorio kao i ja! Da, to bi on učinio, jer uvijek je mislio najbolje za vas i za djecu. I on bi rekao: neka djeca postanu evangelici, to je najbolje za sve vas.«

Ali sada ga mlada žena pogleda ozbiljno.

»Ne, gospodine župniče, on ne bi tako rekao!« odvrati ona čvrstim glasom.

»Varate se, on bi sigurno tako rekao!«

»Ne, nikako. To znam samo ja i nitko više. Gospodine župniče, ja sam svome mužu na smrtnoj postelji zadala riječ i hoću je držati! I ako se moram dan i noć mučiti i mrcvariti — ne, gospodine župniče, neću prekršiti riječ!«

Tada župnik shvati da ne može više ništa učiniti. I mlada je žena održala riječ. Ona je svoju djecu odgojila kao dobre katolike, premda je ostala vjerna vjeri svojih pradjedova. Još kao stara gospođa pratila je svoje unuke u katoličku crkvu i strogom je ljubavlju bdjela da dobro uče katekizam. Do smrti je držala riječ koju je zadala umirućem mužu. To mogu sam posvjedočiti, jer ona je bila moja baka.

M. G.

Schönstattquell, br. 2, 1963.

O Božanski Učitelju, daj mi, da ne osjetim toliko utjehu, nego da je nosim drugima; da nađem manje razumijevanja, a više da razumijem, da budem manje ljubljen a da ja više ljubim druge.

Merilyn Monroe **Liselotte Pulver**

DVIJE FILMSKE ZVIJEZDE - DVA SVIJETA

»Ja nisam nikad imala vremena da budem sretna«.

Ružičasta ovalna lica, sjajno plave kose — simbol uspona siromašne pepeljuge do princeze — godinama se smiješila s plakata i modnih listova najskuplje plaćena filmska zvijezda Hollywooda. Zabavni stupci svjetske štampe neumorno su izvješćivali o njezinim ljubavnim aferama i razorenim brakovima. A riječ »sexbomba« činilo se da je u njoj našla svoje utjelovljenje.

Filmski grad uložio je milijune da ovu zvijezdu »brižno izgradi«, pa onda među ženski svijet ubaci Marilyn Monroe modu. Žene svih kontinenata oponašale su njezinu frizuru, ovalno našminkane usnice, pri hodu njihale su bokovima kao ona. A štampa je malo pomalo donosila žalosnu povijest Norme Jeane Mortensen kćeri duševno bolesne majke. Pisali su da je Marilyn kao posvojče bila kod dvanaest različitih obitelji, da je odrasla među pijancima i kriminalcima. Istom kasnije doznali su novinari, da su najgori doživljaji o kojima su prije pisali, bili većinom plod Marilynine mašte. Saznali su, da je ona kao i druge sirote odrasla kod nekoliko grubih obitelji, da su je neredovito slali u školu, da je bila loša učenica, k tome suhonjava, ne baš lijepa djevojčica.

Da izađe iz gradske četvrti Los Angelesa, gdje vlada bijeda, udala se Marilyn kad joj je bilo šesnaest godina za mladoga redara, od kojega se već nakon dvije godine rastala. Već u ovom kratkotrajnom braku pokazala je Marilyn malo talenta da bude sretna i da nekoga usreći. Što bi možda drugim mladim ženama ispunilo život, nju nije zadovoljilo. I premda se u to vrijeme bila razvila u svježu, mladu ljepoticu, trpjela je zbog same sebe. Htjela je biti više nego samo domaćica iz predgrađa, ali osjećala je nedostatak naobrazbe i uglađenog vladanja. Nije imala u sebi one pobjedonosne drskosti, koja bi nadvladala svijest o njezinim nedostacima. Uvijek ju je tištio osjećaj da je manje vrijedna od onih sretnih djevojaka, koje su potekle iz sređenih obitelji i nešto naučile. Da bi ona mogla to nadoknaditi, činilo se da toga nije znala, i nitko joj nije toga rekao.
Ali ona je htjela doći na površinu — a jer nije znala ništa drugo nego dotjerivati se da izgleda što ljepša, nadala se, da će time postići svoju sreću.

Gladovanjem uštedjela je nešto dolara i počela u Hollywoodu pohađati »Charme školu«, gdje je učila kako će smiješkom, ljupkošću i ljubežljivošću postići uspjeh. Marilyn je imala uspjeha. Jedan ju je fotograf izabrao za model i ona se nije ustručavala da se dade snimati u dubokom dekolteu, ili uopće bez ičega. Netko je stavio jednu od njezinih slika na stol neke velike filmske ličnosti. On se zanimao za djevojku i dade Merilyn jednu malu ulogu. Slijedilo je više malih, slabo plaćenih uloga, prije nego što je sa dvadeset i četiri godine nastupila u filmu »Asfalt džungle« i postigla izvjestan uspjeh.

Sad se Hollywood dao na to, da usavrši svoj tip. Morala je gladovanjem postići vitku liniju, svoj premaleni podbradak popraviti operativnim zahvatom, urediti sve zube i kosu obojiti da postane plava. Njezini okretni poslodavci izmislili su šaljive izreke, koje je morala davati o sebi na konferencijama za štampu, tražili su joj glasovite glumce, s kojima je morala javno ljubakati i bili su zadovoljni kad se u siječnju 1955 udala za američkog idola basebala Joe Dimaggio — dobroćudnog i jednostavnog čovjeka.

Nakon godinu i po već se rastala. U životu kao i u svojim prvim filmovima nastojala je da postane »femme fatale«, žena sudbonosna muževima. Usto se trajno borila sa svojom nutarnjom nesigurnošću. Čeznula je za spokojnom srećom, željela je dom i djecu — a sama je uvijek razorila tu sreću već u samom zametku.

Bila je uvijek u sebi nemirna zbog naglih promjena u svom životu. Živjela je u neprestanom strahu da će s vrhunca slave biti opet strmoglavljena u siromaštvo i zabačenost svoje rane mladosti. Predobro je poznavala brzu promjenu sudbine, koja vlada u Hollywoodu kao ni u jednom mjestu na svijetu. Bojala se, da će se jednog dana i ona pridružiti velikom broju onih koji su tako brzo zaboravljeni i osiromašjeli.

Zbog trajnog straha i nervoze postala je mrzovoljna. U ateljeima, gdje se radilo o točnosti na minute, bojali su se njezina stalnog zakašnjavanja. Ona im je znala pokvariti sve planove, prouzročila je ogromne troškove, redateljima kidala živce, ali je još bila u prevelikoj milosti kod publike, a da bi je mogli maknuti.

Filmska poduzeća nadala su se da će se sve to popraviti, kad se Marilyn Monroe udala za glasovitog dramatičara Artura Millera, čija su djela »Smrt trgovačkog agenta«, »Lov na vještice« i »Pogled s mosta« postigla svjetski uspjeh. Miller je zapustio vlastiti posao, da od svoje mlade, lijepe žene učini dobru glumicu. Dao ju je poučavati, kod snimanja u ateljeu ostajao je u njezinoj blizini, da bude mirna i sigurna, svjetovao ju je kod izbora uloga i kostima, radio je s njom i njezinu nemirnom životu nastojao dati sigurnost, koja joj je nedostajala.

Četiri godine činilo se da je uspio. Publika je gledala kako vesela, sjajna Marilyn vedrim filmovima postiže svoje najveće uspjehe. No tada je njezino nemirno srce počelo kidati lanac. Činilo se, da ju je razočarao njezin novi partner Francuz Yves Montand. Ali posljednji udarac braku zadao je tek jedan neuspjeli zajednički filmski posao s Arturom Millerom. U vrućoj pustinji Nevade, gdje se prema Millerovoj knjizi snimao film, doživi Marilyn tešku živčanu krizu,

koja ju je tjelesno slomila. Uslijed prevelikog napora, kojega je skrivio i njezin nedisciplinirani način rada, umro je malo kasnije od srčanog napadaja njezin partner Clark Gable. — Iz osjećaja krivnje i ličnog poraza povuče se Monroe u živčanu kliniku.

Početkom 1961. bio je njezin brak s Millerom razriješen, a godinu dana kasnije moćno »Udruženje inozemne štampe« izabralo ju je za najomiljeniju filmsku glumicu na svijetu.

No počasni naslov nije mogao prikriti, da je Marilynina obljubljenost u opadanju. Dnevna pošta njezinih štovatelja bila je sve manja. Imala je 37 godina kad ju je uhvatio strah pred starenjem. Tužila se da mora utrošiti 7 sati ako hoće da na svečanom primanju izgleda onako sjajna i lijepa kako se to očekuje od Kraljice Hollywooda. »Slava nije sreća«, rekla je u jednom intervju (svojem posljednjem). »Ja nisam nikad imala vremena da budem sretna.«

Još se uvijek nadala da je njezina slava sigurna. Njezin novi nastup nakon duge pauze, trebao je očarati publiku. No nakon nekoliko neuspjelih snimaka, nakon nekoliko mušičavih Marilynih zakašnjenja otkazali su joj ugovor bez određenog roka. Bio je to rijetki slučaj u Hollywoodu, da zvijezda velikog reda kao što je Monroe tako »izgori!«

»Gotova je«, rekli su oni koji su dobro poznavali prilike. Drugi su mislili da će doći do novih pregovora. Ali nitko nije Marilyn doveo natrag, nijedan proizvođač nije se otimao za zvijezdu, koja je do pred kratko vrijeme punila blagajne, ali je u svojem zadnjem filmu ipak doživjela neuspjeh.

Nitko nije odmah povjerovao vijesti, koja je nekoliko dana kasnije, u kolovozu 1962. proletjela Hollywoodom: našli su Marilyn mrtvu u njezinoj vili. Umrla je od prevelike količine sredstva za spavanje. Ugasnuo je život, koji je reflektorima bio uzdignut iz mnoštva. Taj život nemiran, napet bio je predodređen za takav tragičan svršetak, jer je bio nesposoban da se čedno prilagodi općenitom redu.

Liselotte:

»Najradije sa svojima«

Kako se bez sablazni može postati zvijezda i uz to biti sretna, dokazuje jedna druga glumica, koja je već dugo ljubimica publike, — Liselotte Pulver.

Lilo, kako je zovu njezine prijateljice, rođena je u Bernu kao kćerka inženjera i majke pjevačice. Svršila je trogovačku školu. Prigodom jedne školske izvedbe pobudila je veliku pažnju zbog svoje glumačke nadarenosti. Kad joj je bilo dvadeset godina dobila je prvu ponudu u svojem rodnom gradu, a naskoro u Zürichu ulogu Lucije u operi »Za tri groša«, a onda je igrala u djelu »Spletka i ljubav«. Tri godine kasnije razriješila je ugovor, jer je film brzo otkrio okretnu mladu glumicu. Odmah je dobila živahne, obijesne djevojačke uloge i to joj je posve odgovaralo, jer je Lilo bila vedra djevojka, njezine su sjajne oči zadovoljno gledale u svijet. Radila je neumorno, studirala povijest umjetnosti, književnosti i glazbe i radovala se, kad su je odveli na snimanje filma glasovitog romana njezina velikog zemljaka Jeremije Gotthelfa »Sluga Uli«.

Ljude je začarala njezina mladost, svježina i prirodni način u nastupu. Dani dopusta kod roditelja bivali su sve rjeđi. Film i kazalište sve više su zaokupljali mladu glumicu, jednako sposobnu za dramatske kao i za smiješne uloge. Dirljiva pojava Jesike u filmu »Posljednje ljeto« potresla je publiku, a očarala ju je obijesna, nježna, plaha Ugarska djevojčica Piroška. Zapravo, ta vitka, okretna Lilo nije nikakva sjajna ljepotica à la Marilyn Monroe. Ali ona širi oko sebe dah svježine, naravne ženskosti i poštenja, koje je rijetko, a da ga ne bi visoko cijenili.

Kad o njoj pišu, onda to nisu »romani« i »rastave«, nego nove uloge, nova zadaća, nove osnove. A međutim pisali su samo jedamput o ljubavi, zarukama i vjenčanju. Kod snimanja filma »Paž Gustava Adolfa« upoznala je u svome partneru Helmutu Schmidu čovjeka, koji joj se činio da će biti pravi drug za život. Vjenčala se s njim i doskora je sinčić upotpunio njihovu sreću.

U kući na Ženevskom jezeru slavi obitelj svoje blagdane i praznike, a u stanu u Zürichu provode Lilo i muž vrijeme između zajedničkog rada u filmu i kazalištu. I »još sam kod kuće i u Bernu«, kaže Lilo veselo, kad je pitaju, gdje zapravo stanuje. Dakako, mnogo u hotelima, na putovanju, u inozemstvu, ali uvijek želi, da se po mogućnosti što prije vrati kući, da bude s djetetom i mužem. Jer ona je »najradije sa svojima.« Zato u stupcima za brbljarije nema ništa o njezinu privatnom životu, naprotiv, ona je postigla to, da se mogla vjenčati u nepoznatom mjestu Francuske, bez reportera, buke i novinskih izvještaja.

I to je bolji put do sreće. Siromašna Marilyn nikad »nije imala vremena da bude sretna«, ali nikad nije imala ni hrabrosti, da uzme vremena za to. Mudra Lilo zna, da je upravo u burnom životu velike zvijezde potrebno, da bude nesmetana u privatnom životu, da tako iz sreće obiteljskog doma može crpsti potrebnu snagu za rad.

MARIZA Waldstatt Verlag — E. L. Graeve

ROĐENA BEZ RUKU I BEZ NOGU

MORAMO PRIHVATITI DANI NAM ŽIVOT.

»Denise Legrix, slikarica.« — S tom posjetnicom u ruci otvorio sam vrata u ulici Jura u Parizu. — Plodovi, mimoze, vrijesak, grmlje... uzburkano more... Usred tih slika sjedila je gospođa pedesetih godina uz pisaći stol. Primila me sa smiješkom. Nije imala ni nogu ni ruku. Jedva dva batrljka, kojima je skinula naočale, istodobno nagnula je glavu prema meni.

Nema ni nogu. Unatoč tome došla mi je ususret jakim pokretom trupa, koji je stavio u pokret stolicu na točkovima. Iznenađen upitah: »Vi ste sigurno pričvršćeni za stolicu?«

Odgovorila je sa smiješkom: »Ne, to je moć navike, volje. Ja sam toliko postigla da mogu gotovo sve sama obavljati: mogu jesti i urediti svoju toaletu. Mogu telefonirati, šiti, vesti, pisati. Ali uglavnom slikam. Kist je pomoću gumenog prstena pričvršćen na mojoj lijevoj »ruci«.

Ovi su predjeli, koje ovdje vidite, iz Normandije, moje domovine, gdje provodim ljeto. Tamo imam brata i sestru. Roditelji su mi umrli.«

»Vaše im je rođenje bilo sigurno velik udarac.«

»O da! Duboka bol. Ipak njihova je reakcija bila velikodušna: Mi ćemo je ljubiti isto kao i drugu djecu. I mogu mirno dodati: još više nego drugu; jer prava će majka već iz naravne sklonosti najslabijem svom djetetu pokloniti najveću ljubav.«

»Što držite o dramatskom slučaju u Liège-u?«*

»Ne mogu vidjeti u srca i ne poznajem njihovih tajna. Odgovornost je liječnika isto tolika kolika i odgovornost roditelja. Da je liječnik bezglavu majku priveo k pameti, ne bi pristala da se dijete ubije. Uništenje života stvorenja, koje je Bog stvorio, pa makar se radilo i o krhkom biću, uvijek je zločin — Hitlerov zločin, koji je slabašne ljude htio ukloniti sa svijeta. Za njega ja ne bih imala nikakvo životno pravo. Bilo je dobrih ljudi koji su me pitali: »Zašto vas je liječnik ostavio na životu?« — »Ja sam im odvratila: Zamislite sebi da ste nesrećom izgubili ruke i noge — biste li bili sporazumni s time da vas jednostavno ubiju?«

Zapravo je umorstvo djeteta, kao što je to bilo u Liège-u, nedostatak hrabrosti, kriva samilost. To je bojazan pred naporom što ga zahtjeva odgoj takva nakaznog djeteta. Stiditi se prikazati ga drugima. Unatoč tome, svako dijete ima pravo na život. Tko može djetetu u kolijevci proreći što će biti iz njega?

Mislim na slučaj dviju slijepih i gluhonijemih djevojčica. Kad su došle u zavod Larnay, odavale su od sebe životinjske glasove. Pravi mali izrodi. Žilavoj strpljivosti sestara Božanske Mudrosti treba zahvaliti što sada obje djevojčice znadu čitati, pisati i govoriti i što se njihov duh može baviti nadnaravnim stvarima.

Ako je razum bolestan, kao što je to kod duševnih bolesti i kod mongolijom opterećene djece, onda je još više potrebna ljubav i srčanost. Ali i u tim slučajevima nije opravdana eutanazija. I takva djeca imaju dušu.«

Izjavio sam da se slažem s nazorima Denise Legrix, te sam citirao riječi Emanuela Mouniersa, koji je imao slaboumnu djevojčicu: »Kada duša krštenog djeteta u svom najdubljem biću, u času krštenja dođe u neposrednu vezu s božanskim životom, koja li se krasota nastani u tom malenom biću! To se ne može jednostavno izraziti ljudskim jezikom!... Moja mala Franjice, ti si mi slika vjere.«

»T a k o r o đ e n a...«

Kraj mene je ležalo mnoštvo knjiga s naslovom: »Tako rođena«; na zelenom rubu čitao sam: »Albert-Schweitzer-Preis — 45.000 Exemplare«. »Da nije bilo ovih tjelesnih mana, gospođice, ne biste mogli pisati ovu knjigu, zar ne?« pitao sam.

»Ova knjiga je nadmašila sva moja očekivanja. Nikad nisam mislila da bih mogla postići takav uspjeh. Čitatelje to potiče na razmišljanje; one koji imaju tjelesnih nedostataka, kao i zdrave koji su zabrinuti samo za vlastitu osobu. Koliki su mi već pisali: »Nemam više nikakva prava da se tužim...« Neki mladi ljudi rekli su mi: »Ne, život se ne smije uzeti olako.«

»Sigurno dobivate mnogo pisama?«

»Tako 4—5.000 otkako je izišla moja knjiga. Na svako sam pojedino odgovorila. Pisma stižu i dalje. Pitaju me za savjet zbog djece koja trpe bilo s kojega nedostatka. Od ljudi svih staleža dolaze mi takva pitanja. Demoralizirani, nesretnici traže me da istresu svoje srce i da crpe novu odvažnost za život. I drugi čitatelji navrate se usput k meni. Prošlog mjeseca došao je nadbiskup iz Buyruta na putu za Koncil.

Jednu od najvećih briga zadaje mi sudbina nakazno rođene djece. Samo u Francuskoj ima ih 200.000. Za njih se ne čini ništa. Ostaju prepuštena sama sebi ili moraju ići u domove i zavode. Nema pravog udruženja koje bi se zauzelo za njih. Trebalo bi i za takve tjelesnim manama opterećene ljude urediti domove u obiteljskom duhu, gdje bi našli mogućnost da se razviju njihove osobne sposobnosti.

»Biste li mi htjeli napisati posvetu na vašoj knjizi, gospođice?«

»Veoma rado!«

Denise Legrix učini na svojoj stolici pokret tijela dok nije dohvatila svoje naliv pero. Utisne ga između ramena i podbratka i čvrstim potezom na taj način brzo stavi nekoliko dobro čitljivih redaka na otvorenu stranicu knjige. Zatim mi sa smiješkom pruži fotografiju s riječima: »Moramo gledati na radosti života, ako hoćemo shvatiti njegovu pravu svrhu. Ima previše ljudi koji su žalosni. Glavna stvar kad ujutro ustajemo, sastoji se u tome da sebi samima kažemo: »Bit ću veseo! Sa životnom radošću i smiješkom na usnama može se mnogo postići.«

»Ljudi koji trpe od nekog tjelesnog nedostaka, imaju često bogat unutarnji život«, rekla je Denise. Poznajem nekog čovjeka kojemu je sada 45 godina. Njega su nazvali »Kristalne kosti«. Doživio je 47 preloma kostiju. Od svoje sedamnaeste godine živi u velikom oklopu. Može kretati samo rukama. Ali on se brine za druge bolesnike i ulijeva im srčanost u njihovim bolima.«

Što se tiče liežkog slučaja, pisao mi je: »Pred tri godine bio sam u Lurdu. Direktor tamošnje bolnice pitao me zašto sam došao u Lurd? Odgovorio sam mu: »Da smijem dugo živjeti, gospodine direktore!«

»...I vidite li ovu malu ljepuškastu djevojčicu«, reče gospođica Legrix, dok mi je pokazivala uokvirenu sliku. »Došla je na svijet bez ruku i nogu, bez stegna. Njezini su je roditelji napustili. Ja sam je posjetila u zavodu gdje je smještena i naučila sam je kako će se poslužiti žlicom i nožem. Može i pisati. Sad joj je sedam godina. Gledajte je samo kako se sretno smije!«

Isto se tako Denise Legrix smiješi životu.

Iz »Alsace illustrée«, Mulhouse

Na jednoj muževnoj volji stoljeće izgrađuju svoju.

Scheffel

ČOVJEK KOJI JE IZGUBIO GLAS

Dr. HOPKINS POMOGAO JE SEBI I DRUGIMA

Dr Josip Hopkins bijaše uvjeren da je njegovo liječničko zvanje došlo do svog tragičnog svršetka upravo onda kad je mislio da se približio vrhuncu. Operacija raka u grlu oduzela mu je glas. Zahvatila ga velika samilost nad samim sobom.

Bilo je to 1929. A sada međutim gleda 74 godišnji liječnik iz Texasa ponosno i zadovoljno na činjenicu, što onda nije podlegao potištenosti i što nije pao u očaj. U toku vremena naučio je opet govoriti, te nakon što je to uspjelo njemu, pomogao je još pedesetorici svojih supatnika.

Činjenica da su mu njegovi pacijenti ostali vjerni, i poslije operacije i dalje se obraćali njemu i zvali ga u stan da ga pitaju za savjet, pomogla je doktoru Hopkinsu da je prebrodio krizu. Pol godine nakon operacije opet je nastavio svoju praksu, pregledavao pacijente i činio kućne posjete, te se sporazumijevao pomoću olovke i bilježnice. Naravno, da mu je to veoma oteščavalo posao. — Tada je počeo čitati knjige i časopise o umjetnom grlu, takozvanoj »mehaničkoj glasnici«. — No uvidio je da mu to ne može pomoći. Kad je već počeo smišljati kako će se ubuduće snalaziti bez glasa, posjetio ga je nekog dana kirurg koji ga je operirao. »Bio sam nedavno u Lujzijani. Tamo sam čuo za nekog liječnika koji je pretprio isto takvu operaciju. Čovjek je sam svojom voljom došao opet do govora.«

Liječnikove sive oči pogledaju prodorno posjetioca. Tada prihvati olovku i napiše: »Je li to samo pripovijest ili znate li to sigurno?«

»Pripovijedao mi je to jedan drug i rekao da je sam govorio s dotičnim liječnikom. Čovjek je apsolutno dostojan povjerenja.«

Dr. Hopkins napiše brzo. »To je za mene dobra vijest. Ako je drugi to postigao, mora uspjeti i meni.«

Dr. Hopkins se u slobodnom vremenu neumorno vježbao u disanju kroz usta tako da mu je nastala praznina. Pokušao je proizvesti glasove, ali mu ne uspije. Svaki je slobodni sat upotrijebio za vježbu, dok mu konačno ne uspije da proizvede tihi zvuk u grlu. To ga je ohrabrilo.

»Ako mogu u grlu proizvesti tonove«, pisao je svojoj gospođi u bilježnicu, »onda ću moći konačno i složiti tonove u riječi.« — Kad mu ipak nakon mnogih napora to nije uspjelo, činilo se, da će izgubiti strpljivost. »Čemu sve to?« pitao se malodušno.

»Ali onda sam se opet sjetio onog liječnika u Lujzijani i nastavio sam s proizvođenjem tonova. I kad jednog dana izađe ton u formi rječce »No«, bio sam iznenađen.«

Sada se koncentrirao na abecedu i pokušao teškom mukom porizvesti glas A. Najvažnije je već svladao, naime sposobnost da protisne dah prema nepcu. Nekom kretnjom jezika kojom je nastala praznina mogao je ispustiti glasove. »Bio sam uvjeren da ću konačno moći govoriti, pripovijedao je, i neprestano sam se vježbao.«

Nepokolebiva ustrajnost bila je nagrađena. Danas su njegove riječi jasne i razgovjetne, iako glas ima grleni prizvuk. I već je dugo tome što je odložio bilježnicu i olovku. Unatoč svojoj starosti obavlja Dr. Hopkins još i sada kućne posjete.

Vijest o uspjehu Dra Hopkinsa proširila se među liječnicima cijelim krajem. Naskoro su počeli k njemu slati svoje pacijente koji su bili operirani na grlu. I s vremenom pomogao je više od pedesetorice muževa i žena, te su mogli govoriti bez aparata. Nikad nije tražio nagrade za svoj trud. Novac je doduše uzeo, ali ga je predao dobrotvornom društvu Caritas.

Godine 1952. počastili su sugrađani Dra Hopkinsa tako da su njegovim imenom nazvali jednu školu. Papa Pijo XII imenovao ga je vitezom sv. Grgura, a šest godina prije dobio je papinsko odlikovanje »Pro Ecclesia et Pontifice« Godine 1959. dobio je počasnu kolajnu medicinskog društva u Texasu. U ožujku 1962. dobio je od udruženja katoličkih liječnika u Bostonu kolajnu sv. Luke. Dr. Hopkins je prvi aktivni liječnik, i prvi liječnik iz malog gradića, kojemu je podijeljeno ovako visoko odlikovanje.

Ruel McDaniel, Cath. Digest

TARO

Taro je bez sumnje bio najbolji rvač u srednjoj školi u Yokoti. Nije bio veći od svojih drugova, ali je imao snažno tijelo i tvrde kosti. Osim toga bio je veoma gibak, baš stvoren za rvanje.

Nitko nije mogao sebi predstaviti, da bi Tara mogao koji saučenik pobijediti. I Taru samom kao i drugima bilo je jasno da on mora jednom postati glasoviti borac kome će se diviti svaki Japanac. Takvi su borci ljubimci naroda i u borbama uzbuđuju javnost više nego politički svjetski događaji.

Taro je često sanjao o toj sjajnoj budućnosti i nitko od njegovih znanaca nije sumnjao da će se ispuniti njegove velike nade i želje.

Tada je Taro jednog dana u kratkom rvanju iščašio desnu nogu u kuku. Obratio se na više liječnika, ali mu ni jedan ne pomože. Najednom je postao bogalj, bogalj za cijeli život.

Za mladog čovjeka bio je to strašan udarac. Iz bolnice pisao je majci slijedeće oproštajno pismo:

»Napola uzet šepati cijeli život, nesposoban za kakvo zanimanje, to ne mogu nikako zamisliti. Ulicama šepesati kao bogalj, kojega će djeca ismijavati, i svima biti na teret, to neću moći nikada podnijeti. Ja ću sebi i drugima prištedjeti taj jad i brigu te učiniti kraj svome životu. Draga majko, zahvaljujem Ti za sve. Nikada se više nećemo vidjeti. Tvoj Taro.«

Prije nego što je izveo namjeru, dobio je odgovor od majke. Ona je pisala:

»...Nesreća što te je, dragi sine, stigla, i tvoje bojazni za budućnost za mene su također duboka bol, ali zbog toga ipak nećemo očajavati. Samo slabići, koji ne znaju podnositi teškoće života, odbacuju ga, jer se boje. Mislim da moj Taro nije strašljivac. Dokle god živim, bit ću s tobom, a i inače naći ćeš dobrih ljudi. Posla ti također neće nedostajati; još uvijek bit ćeš sposoban za neko dobro zaposlenje, iako i nećeš više biti borac. Nemoj zato klonuti duhom i odbaci glupe misli na samoubojstvo. Tvoja majka.«

Taro nije htio biti strašljivac te odluči da će hrabro stupiti u borbu sa životom.

Najteža mu je bila pomisao: »Zašto sam baš ja iščašio nogu, a nijedan drugi od moja 42 saučenika? Zašto ja, baš ja?« Ni Taro, ni prijatelji koji su ga posjećivali nisu znali naći pametna odgovora na ovo pitanje. Jedan mu je svjetovao: »To znadu samo gatalice. Pitaj koju, ona će ti razjasniti.«

On dakle napiše pismo jednoj gatalici i zamoli je da mu protumači njegovu sudbinu. Odgovor je bio kratak i odrezan: »Vi ste se rodili na nesretan dan i u nesretnom mjesecu. Tako je moralo doći, kako je došlo. Dalje se ne može ništa reći ili učiniti. Morate se u tom snaći.«

Premda Taro nije bio tako dobar mislilac kao što je bio borac, ali je ovako razmišljao o tumačenju gatalice: Ako ovisi nesreća o danu i mjesecu, onda moraju moji vršnjaci doživjeti istu sudbinu kao ja. On je ispitivao o mladim momcima, koji su bili jednako stari kao on, i pronašao je više njih, ali svi osim njega bili su zdravi i svježi te imali zdrave udove. Riječi gatalice bile su dakle besmisao. Nije preostalo ništa drugo nego sisnuti zube i bez daljnjih pitanja dalje živjeti.

Prošlo je nekoliko godina. Tada posjeti Taro, teško se upirući o svoj štap, nekoga prijatelja. Kod njega potraži među knjigama jednu da je ponese sa sobom. Našao je Sveto Pismo, koje mu je bilo sasvim nepoznato, te počne prelistavati i pomalo čitati. Najednom se zabezekne i stane čitati razrogačenih očiju i gladna srca: »Bolje je hrom ući u nebesko kraljevstvo nego s obje noge biti bačen u vječni oganj!« Čitao je dalje i nije se mogao sit načitati. Kakve li su ovdje riječi o križu i trpljenju! A izrekao ih je čovjek, koji je također imao težak život i umro strašnom smrću.

Taro uzme knjigu kući; i riječ i primjer velikoga Patnika i križonoše vodili su ga na putu do Crkve. Kad sam ga upoznao, bio je već više godina katolik. Bio je oženjen, imao troje djece i probijao se bez velikog bogatstva kroz život. Iščašena noga nije bila s vremenom bolja, nego se stanje

još pogoršalo. Znao je kako njegovi zemljaci misle da su ga bogovi kaznili, ali on se smatrao osobito počašćenim i blagoslovljenim zbog svoga teškog križa. Rijetko sam u Evropi kao i Japanu susreo čovjeka koji bi bio tako osvjedočen o ljubavi Božje pravednosti i koji bi znao tako tješiti one koje je snašla kakva nevolja i patnja, te ih upućivao u Božje premudre namjere.

»Onaj tobožnji nesretni dan«, rekao mi je, »bio je za mene pravi sretni dan, jer onog sam dana kao bogalj zakoračio putem na koji sigurno nikad ne bih stupio zdravim nogama.«

O. A. Lämmerhirt, SVD.

»DVA ŽIVOTA«

RIHARDA GILMARTINA

Čovjek koji se nije dao savladati

U večer jednog srpanjskog dana g. 1944. započeo je Rihard Gilmartin svoj »drugi život«.

Njegov prvi život bio je naglo prekinut, kao što je bila prekinuta tišina seoskog kraja u koju se upravo Gilmartin vozio, lupom i lomljavom metala i zvekom polupanog stakla.

Taj novi život za Gilmartina počeo je u jednoj bolesničkoj sobi u Port-Jeffersonu u državi New York. Ispružen na leđima, s glavom u nepomičnom stavu tako da je nije mogao maknuti, probudio se Gilmartin i na svoj užas ustanovio, da je čitavo njegovo tijelo potpuno uzeto, nepomično. Od ramena dolje nije se mogao maknuti.

Rihardu Gilmartinu bilo je 39 godina kad je kod saobraćajne nesreće nastradao. Dotada provodio je on vrlo sretan život. Sad je ležao unesrećen. Uza svu brigu najboljih specijalista prijetila je teška katastrofa. Međutim je nastupila

infekcija bubrega i zadala novu opasnost, a ujedno ga tako oslabila da je jedva još mogao govoriti. No on se je ipak nadao.

Nakon nekog vremena zamolio je, da smije govoriti sa svojom tajnicom. Rihard je naime bio načelnik u kotarskoj upravi za socijalnu zaštitu, pa je sad želio znati kako ide posao. »Samo da čujem da je sve u redu«, šaptao je liječniku. Dobio je dozvolu, ali samo za pet minuta razgovora. Ni časka više.

Čim se iz svog bolesničkog kreveta mogao malo zaposliti, počeo se Gilmartin naglo oporavljati. Bio je čvrsto uvjeren, da smije raditi toliko koliko ima snage. Tajnica mu je dolazila svaki dan, i on joj je davao naloge za posao u uredu. I drugi su mu njegovi suradnici dolazili te ga o svemu izvješćivali. Tako je njegova bolesnička soba postala kao neka centrala za socijalnu zaštitu... A kad je otpušten iz bolnice, morao je i dalje ležati, jer je kičma bila povrijeđena i nije se mogao micati. No on je dao smjestiti krevet u svom uredu i s kreveta obavljao poslove. Dakako da je tolika želja za radom neobično djelovala na njegove namještenike. I tko sretniji od njih, da ga uzmognu vidjeti zdrava. No liječnici su držali da je preslab za kakvu kuru, pa da će stoga ostati paraliziran. Ali spas je došao s jedne druge strane.

U blizini bolnice nalazio se Dom za djecu bogalje, paralizirane, sakate. Dom je bio vlasništvo sestara »Kćeri Mudrosti«, a bio je na glasu zbog naročite njege i neke posebne terapije za dječju paralizu kao i za druge slične bolesti. Na tisuće invalida djece zadobilo je ondje opet uporabu svojih udova.

Gilmartin je sam spremio ovamo veliki broj bolesne djece i tako im pomogao da ih brižna njega sestre Laure, koja je bila specijalista za liječenje ovakve djece, osposobi za normalan život.

Uprava bolnice baš je bila odlučila da počne s liječenjem i odraslih bolesnika. Tako je i Gilmartin u nju primljen, kao drugi odrasli pacijent tog Doma. Vrijedna je spomena ustrajnost kojom se on liječio: masaža, ugrijana voda u bazenu, plivanje, itd. Sestre su uporno tražile od njega da sve

pokušava. Svaki dan nanovo, i po cijeli sat. Morao je gimnasticirati, koliko se dalo, ali je morao. I pokušavao je. Gilmartin je sam izmislio neke nove sprave koje su mu pomagale kod hodanja i poticale mišićje na gibanje.

Doskora se ipak pokazao uspjeh. Išlo je sporo, ali je ipak išlo naprijed. Ujedno mu se polagano vraćala i snaga. Tako je prošlo nekoliko godina, a Gilmartin je svake sedmice jedanput bio odvezen na vježbe. Mučio se na štakama, gimnasticirao. Svaki novi napredak iziskivao je golemu energiju i napor.

Kod posjeta škole za bolesnu djecu u Chicagu vidio je Gilmartin električni stroj za pisanje. On ga je odmah nabavio da može sam rješavati svoju poštu. Njegova žena smjela ga je samo gledati kako se muči i napreže, ali mu nije smjela ni u čemu pomoći. On joj je zabranio. Teškom mukom stavio bi papir u stroj, još većom mukom udarao jednim prstom po tipkama dok se ne bi sasvim oznojio... Kad je svršio prvo pismo, srušio se nemoćan u krevet da se preostali dio dana odmara. A drugi je dan počeo nanovo. Danas udara po stroju gotovo istom brzinom kao i njegova tajnica.

Velike su mu boli zadavali povremeni grčevi u koljenima i u rukama. Sam je izmislio za tu bolest liječenje. Originalno, dakako! Da raširi koljena koja su se kod grčeva sklapala, zajahao je na drvenog konja koji je inače služio za pilenje drva. A za ruke je dao načiniti velike kožnate rukavice sa dugim remenima koji su mu pomagali da je mogao ispružiti ruke naprijed.

Kad mu je zdravlje nakon više godina opet nešto napredovalo, produžio je vrijeme svog dnevnog rada dok nije konačno jednoga dana sasvim preuzeo čitavu upravu i vodstvo centrale za socijalnu zaštitu.

Danas je Gilmartin aktivniji nego ikad prije. Njegove brojne dužnosti sile ga da svaki mjesec proputuje u autu preko tri tisuće kilometara. Njegov kalendar na pisaćem stolu sav je ispisan bilješkama za sastanke, predavanja i zasjedanja, a on ne izostaje ni od jednoga.

I. Ch., Cath. Digest

W. Fährmann:

ČISTITI ZA DRUGE?

Iz dnevnika djevojke koja je iz računa imala »nedovoljan«

8. siječnja.

Teta Kata je izrekla što su drugi samo mislili: »Ana će ići za kućnu pomoćnicu. No, sigurno su vas svi dobri dusi ostavili!« I stvarno, ona je majku nagovorila. Odvukli su me k Majerovima. »Za prodaju ženskih cipela bit će sigurno sposobna«, mislila je teta Kata. A njezin sud vrijedi u našoj obitelji mnogo. — »Neudate tetke imaju uvijek nešto reći«, rugao se otac. Ali je dopustio da kaže. Uostalom Jelena iz mojega razreda također je došla Majerovima.

10. siječnja.

No, za ženske cipele nije bilo dovoljno. — »Račun nedovoljan?« — Poslovođi nije bilo dosta što je ocjena iz vladanja glasila: Vrlo dobar. On bi htio djelo, a ne vladanje, rekao je teti Kati. »Onda neka čisti blato za druge ljude«, kriještala je teta. Za nju je slučaj riješen. Tko ne može ni kod Majerovih raditi...

Navečer je majka došla u moju sobu. Znala je da još ne spavam. Naša majka ne govori mnogo. »Dijete«, rekla je,

»ja sam bila sedam godina kućna pomoćnica. Često je bilo prilično teško. Ali kad sam se udala za tvog oca, znala sam se snaći. Ima to u sebi svoju dobru stranu«. »Da«, rekla sam. Majka je malo oklijevala. Onda, kad je već ustala, reče još: »Ipak se veselim što hoćeš ići za kućnu pomoćnicu«.

»Fino«, odgovorila sam i poljubila je. Prvi put nakon 26. dana.

4. veljače.

Oni imaju troje djece, i domaćica je manja od mene. Pokazala mi je kuhinju i cijeli stan. »Jedanaest prozora ima za čišćenje«, rekla je i pogledala me. Kad sam šutjela, nastavila je: »A stepenice su pravi križ«. »Mi imamo kod kuće također velike stepenice«, rekla je majka. Činilo se da se odgovor gospođi svidio.

»Veselit ćemo se ako dođeš 1. travnja ... A vladanje veoma dobro!« Činilo se da to nešto vrijedi u njezinim očima.

25. svibnja.

Dani lete brzo. Kad u pet sati poslije podne završim posao, osjećam se umornom. Ali ja prestanem točno. Svaku večer, pet minuta prije pet kaže gospođa S.: »Ana, dosta je!« — Klara, moja susjeda u naučničkoj školi mora svaki dan ostati dulje. Ona kaže: »Moja gospodarica misli: »Naučničke godine nisu gospodske godine«, i »mladež se ne smije razmaziti!« Tko sada ne uči, nikad neće moći to nadoknaditi.«

Meni je drago da moja »Šefica« drugačije misli.

27. svibnja.

Danas sam smjela prvi put sama urediti maloga Filipa. Gospođa S. je gledala. »Ti činiš to već vrlo spretno«, pohvalila me. Čisto sam ponosna. Inače, nitko se ne upušta u taj posao na Filipu.

12. lipnja.

Još me bole svi mišići. Cijeli smo tjedan prali, čistili, micali pokućstvo, brisali prašinu, laštili. Teški su to dani, ovakvo veliko spremanje. Ali gospođa S. čvrsto se prihvatila posla.

16. srpnja.

Gospođa S. morala je na tri dana otputovati k svojoj oboljeloj majci. Čini mi se kao da sam sada neki kralj.

»Ana«, rekla je, »usuđuješ li se tri dana voditi cijelo kućanstvo?«

Ja sam samo kimnula.

»Ja se pouzdajem u tebe«, rekla je ona. Zatim smo stvorile plan. Unatoč tome, veoma sam uzbuđena. Nikad nisam mislila da je tako teško svladavati posao domaćice. Teta Kata uvijek govori: »Kućanstvo? Tako što radi se usput. Pa to znade svaka žena.«

Mislim da teta Kata nema ni pojma o tome.

19. srpnja u podne.

Danas navečer dolazi gospođa S. Veselim se večeri.

»Ana je ovdje dobro gospodarila«, rekao je gospodin S. Ni riječi o pregorjelom i presoljenom gulašu. Divno! Gospo-

đa S. pođe da vidi djecu. Oni leže čisti u svojim krevetićima i spavaju. Kad sam htjela otići, reče mi gospođa S. »Ana, tamo je jedan paketić za tebe«. Zahvalila sam. To je moj prvi komad za opremu. — Stolnjak. Moram se smijati. Oprema. Na to još nisam nikad mislila. Ali slijedeći mjesec bit će mi petnaest godina.

3. kolovoza.

Danas je gospođa S. ustala na lijevu nogu. Ništa joj nisam mogla učiniti po volji. Majka me pitala: »Što je s tobom?« Pripovijedala sam joj. Nasmijala se i rekla: »A ja sam već mislila da je gospođa S. anđeo.« Onda sam se morala i ja smijati.

19. rujna.

Srela sam Hildu. »No, kako je kod Majerovih?« »Majerovi?« — Hilda se smijala. »Baš je to velik posao. Kutiju dolje, kutiju gore«. — »Molim lijepo, milostiva gospođo«. — »Šiljate? Naravno, milostiva gospođo.« »Svjetlosive? To se sada nosi, milostiva gospođo.« Kutija gore, kutija dolje. I tako cijeli dan.« Ona razvuče usta. Onda: »Ali na svaki način bolje nego kućanstvo. Ili nije?« Zatim me pogleda. »Ne«, kažem ja. Ona zabaci glavu i promrmlja nešto o grožđu koje je prekiselo.

18. prosinca.

Morala sam dva mjeseca preuzeti čitavo kupovanje za cijelu kuću. Nikad nisam mislila da je to tako teško. »Moraš otvoriti oči«, rekla je gospođa S. To sam učinila. I tako je ispalo da sam zadnjih sedmica mnogo bolje i jeftinije gospodarila. I svagdanji se obračuni slažu. Undatoč »nedovoljnom« iz računa. Gospođa S. kadgod se smije kad predugo traje dok izračunavam sve izdatke. Uvijek sam se čudila da gospođa S. sama napiše kamo je dala novac. Svakako je to sigurno. I ja ću kasnije činiti tako.

8. siječnja.

Teta Kata je bolesna. Mora ležati tri tjedna. Svaki dan nakon svršenog posla idem k njoj, ostajem jedan sat. Priredim joj večeru i spremim sobu. »Kako ti to sve dobro znaš«, rekla mi je danas.

16. veljače.

Teta Kata me je sigurno zarazila. I ja sam morala odležati tjedan dana. Jučer je sve troje djece gospođe S. bilo na vratima. Svako je od njih donijelo jednu jabuku i paketić od gospođe S. Pusto mi je bez djece.

31. ožujka.

Točno sam godinu dana kućna pomoćnica u obitelji S. Morali smo u školi pisati sastavak: Godinu dana u nauku za domaćinstvo. Moje posljednje rečenice: »Bilo je teško, ali nijedan dan dosadno. Znam da u slijedećoj godini moram još mnogo toga naučiti, ali moram reći: Nisam se pokajala što sam pošla u taj nauk.« A još sam k tome pomislila: »Teta Kata je to dobro uvidjela.«

Kod moje susjede glasile su zadnje rečenice drugačije: »Ja sam kisela. — U obitelji sam samo čistačica. Nikad nemam određenog vremena da prestanem s poslom. Najprljaviji posao ostaje uvijek meni. Bit ću sretna kad prođe slijedeća godina.

STADT GOTTES, br. 5, god. 1964.

Zavist na sivom na žutim točkicama

Kad je Anita sama sa svojim mislima, onda mora uvidjeti da je zavidna i ljubomorna na svoju mlađu sestru Maricu, kojoj sve lakše uspijeva: učenje, dobrohotnost i ljubežljivost. Dođe li netko u posjete, to je Marica, o kojoj se pohvalno izražava, s kojom se smije, jer ima tako vesele jamice na licu. Na Anitu misli se na zadnje: ona je već velika, skoro će joj biti 14 godina. »Četrnaest godina, kaže tatica, to je važna dob, tada se već po prilici vidi što se u čovjeku krije . . .!«

O kako se Anita veseli tom rođendanu! Jedamput bit će središte pažnje, sasvim sama primati čestitke i darove! A

Marica će samo izdaleka gledati. No, to ne znači za Maricu ništa jer ona ima uopće veliki dar, da se može veseliti. Njoj je svejedno, tkogod dobio kakav dar, Marica se veseli i poskakuje kao kakav pelivan.

Ali tada, dva dana prije rođendana reče majka Aniti: »Tvoj će se rođendan na veliko slaviti, moje dijete, ja sam mislila, da nešto kupimo i za Maricu . . .«

Pljus! Sad se razbilo sve veselje kao staklena posuda, koju smo pustili da padne na zemlju. Naravno, majčina stara poslovica, koju poznaje od malena: »Mora se dijeliti na dvoje, inače drugome krvari srce.« Možda je Anita mislila, da će upravo na njezin rođendan mimoići tu poslovicu? »Samo jednu malenkost, nešto korisno«, rekla je Majka. »Mislila sam, jednu zgodnu tkaninu. I jer je tvoj rođendan i ona bi tako reći morala dobiti od tebe, moraš je ti sama izabrati. Prema tvome ukusu. No, što kažeš?« — »Kako ti hoćeš«, reče Anita kratko. Ali kad je išla s majkom u grad — jedna kraj druge sa svojim mislima i opazila da je već gotovo odrasla, ipak se veselila. Tek u trgovini počelo je u njoj nešto snažno kopati. Tkanina za Maricu! A meni je rođendan! Kako je to nepošteno. Samo da opet mogu Maricu razmaziti. Svaka izlika je ispravna . . .

Tkanine: različiti sitni uzroci, lijepe šarene trake, cvijeće i cvijeće . . . Izbor je težak. O, tamo je krasna tkanina: mjehurići od sapunice na modro plavoj podlozi. To bi bila prekrasna tkanina za Anitu.

»Lijepo, zar ne?« Pitala je majčica. »Hoćemo li je uzeti? Anita časak krzma. Bilo joj je, kao da joj neki mali bespomoćni anđeo zadržava riječi u grlu. A onda ipak ne dosiže njegova snaga.

»Ne«! reče Anita i pogleda naokolo. Ali, tamo: maćehinski zatrpana na posljednjem pretincu nalazi se siva tkanina poput mišje dlake, sa svijetlim žutim točkama. Dosadno. Kao magloviti dan u tmurnom gradu s oskudnom reklamnom rasvjetom.

»Ovo ovdje«, reče ona.

»Ovu? upita, majka. »Sviđa li ti se to jako?«

»Tako nekako mlitavo«, reče Anita. »To stoji.«

»No, dobro«, reče majka nešto razočarana. Tkanina je plaćena i smotana. Šuteći idu majka i Anita kući.

Navečer u krevetu, prije nego je zaspala Anita razmišlja: Zavist je siva sa žutim točkama. Da Marica upravo pred nekoliko dana nije rekla: »Je li Anita, siva je zla boja, mislim, da je jad također siv«, mogla bi se Anita opravdati . . .

Slijedeći je dan ipak taj dojam oslabio. A na rođendan ujutro ima mjesta samo za veliko veselje. Očev govor majčini poljupci, cvijeće oko tanjura, četrnaest šarenih svijeća, u sredini kolača veliko svjetlo života. O, svi imaju Anitu rado, tako rado. Vidi se to i na darovima: tako puno . . . Ali Anita vidi samo jedno: u prozirnom svjetlucavom papiru sivu tkaninu s oskudnim žutim točkama.

»Majko«, poviče ona uzbuđeno. »Majko« ! ! !

Majka se smiješi . . . »Zar ne, to je iznenađenje? Ja se nekad ne snalazim više u tvome ukusu, to se događa mnogim majkama mladih kćeri. I tada sam pomislila da ću se poslužiti malom varkom. Ali što ti je Anito?« Anita plače, plače zbog mrskog dara, koji ima pripisati samoj sebi i svojoj kukavnoj zavisti.

»Ali ja sam je izabrala za Maricu! Ti si rekla, da je za nju.

»Ali ja sam svoje dobila! Tješi je mlađa sestra, koja nije znala o čemu se radi. »Gledaj ovu tkaninu, Anita — upravo je ona, koju sam izabrala za tebe. Fina tkanina sa svjetloplavim mjehurićima od sapunice na plavoj podlozi! Previše je lijepa za mene.«

I Marica pleše sa svojom majkom oko stola. Anita stoji kraj njih. Duboki stid podiže se iz njezine nutrine i gasi zavist. Ona plače još više.

»Anita ne plači! Hoćeš li radije moju tkaninu? Ta ja sam je izabrala za tebe i to bi sada bilo pošteno. Molim te, Anito, prestani plakati, inače ću plakati s tobom. Majčice, smijem li zamijeniti?« molila je Marica tiho.

Majka izmijeni pogled s ocem.

»Kako vi hoćete?« reče majka.

»Dođi, Anita, ovdje je, uzmi je . . .«

»Ali . . . ali moja je siva! Siva, Marice!« šapće Anita.

»Ali ti ne podnosiš sivu boju! Sama si mi rekla«.

»Na njoj su žute točkice, ljetne točkice«, šapuće mala uvjerljivo. To zvuči malo tužno, ali duboko dira.

Tada najednom obriše Anita energično obim rukama suzu i zabaci glavu. Pogleda svečano majku i reče jasno: »Ne! Majka će mi iz sive tkanine sašiti haljinu! Molim, skoro, majčice. I ja ću je nositi, dok nestane u meni zavisti...«

Najednom nađe se sve četvero u zagrljaju. »Molim«, reče otac kasnije, nisam li rekao: Sa četrnaest godina opaža se, što se u čovjeku krije. Dobro, moje dijete. Ti si svojom odlukom dala više nade, nego li misliš. Ja sam sada ponosan na tebe.«

»Ja također«, rekne majka.

»I ja«, doda Marica.

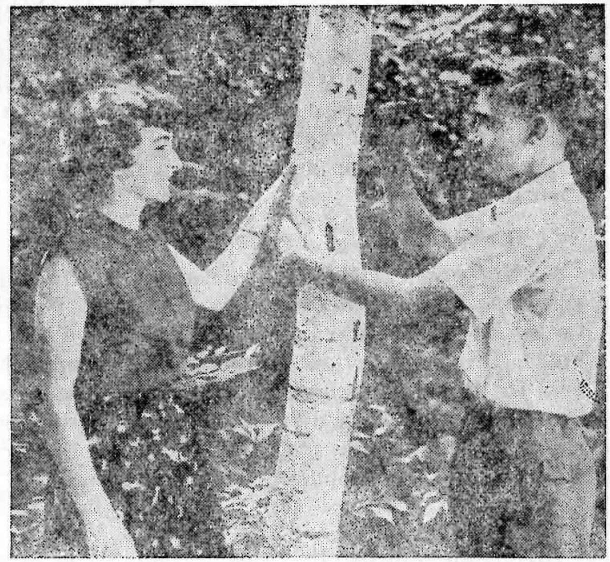
»Ti Marice? Ali samo tvojoj dobroti pripisujem zaslugu, što sam to shvatila.«

»Zato je Marica tu«, reče majka tiho samo Aniti. I Anita kimne čedno. I veseli se sivoj haljini, pokorničkoj haljini sa žutim točkicama nade, koje će je uvijek opominjati.

Cilli Wethekam Mädchenspiegel 1962/6

Michel Quoist, izdavač Dnevnika Ane-Marije, izdao je i **Daniev Dnevnik.** U njemu je Dany iznio svoje doživljaje u vrijeme od petnaeste godine do ljubavi. Dnevnik je preveden već na više jezika. Nijemci su ga izdali pod naslovom »Između petnaeste i ljubavi«. Ako bude moguće, i mi ćemo tiskati cijeli Dnevnik, a ovdje iznosimo jedan odlomak, koji će sigurno veoma zanimati sve mlade čitatelje ove knjige!

IZ DANIEVA DNEVNIKA

13. travnja

Luda partija na malim električnim autima. Pošao sam onamo s Krešom. On je susreo neku prijateljicu i s njom se provezao. Ja sam sreo Helgu i pozvao je. Ona je platila odmah tri vožnje, jer je imala novaca. Zatim smo sve četvero išli do Kreše. Odatle sam ja išao kući s Helgom. U dvorištu mi je zgodno rekla: »Do viđenja! Lijepo smo se zabavili. Drugi put ćemo opet!«

14. travnja

Sišao sam u dvorište. Bilo mi je dosadno, i nadao sam se da ću susresti Helgu. Nisam je vidio.

Navečer

Opazio sam je i pošao k njoj, pa smo čevrljali. Zgodna je to djevojka, ali je nesretna kod kuće. Roditelji je ne razumiju. Dugo je išla s nekim momkom u kog je bila zabubana, ali ju je on napustio. Pokušao sam da je ohrabrim, ali ona je radi toga vrlo nesretna. Ima mladića koji su vrlo bezobzirni.

20. travnja

Poslije podne Helga me je zaustavila na stubištu. U razgovoru s njom doznao sam da ide u neku srednju tehničku školu, ali da bi rado prešla u gimnaziju. Otac joj to ne dopušta. Brutalan čovjek koji ništa ne razumije! Šteta, jer je vrlo inteligentna, i meni se čini da bi bila sposobna za studij. Ona je vrijedna djevojka. Takvih djevojaka nema mnogo. Opet smo razgovarali o njenoj nevolji. Vrlo je iskrena i čini se da se potpuno pouzdaje u mene.

26. travnja

S Helgom sam ozbiljno raspravljao. To je ugodno. Ona zna zabavljati.

11. svibnja

Gotovo sam se posvadio s Krešom. On se uzrujava jer da ga napuštam. Zaista idem sad kući s Helgom, u podne i navečer. Idemo Lehiblirskim putem, i moram priznati da se ne žurimo. Tako je ugodno. Dobro se razumijemo. Krešo toga ne shvaća. On nikad neće znati što znači ljubiti se.

12. svibnja

Udesio sam tako da sam Helgu uhvatio za ruku. Ona se nije branila. Išli smo uz stepenice držeći se za prste i snažno mašući rukama kao da se igramo. Gore sam joj pustio ruku, jer se bojala da nas tko ne vidi.

Vidio sam je na ulici pa sam strčao dolje i dugo smo razgovarali u veži. Stajao sam sasvim uz nju. Još nikad nisam osjetio što sam tad ćutio. Da sam se usudio, čini mi se, ... da bih je bio poljubio!

Kad sam došao kući, rekla mi je majka: »Što si sada radio vani? Nije te bilo više od jednoga sata!!

»Pa onda?«

»Kako se to vladaš?«

»Zar sam ja kriv? Tko me je odgojio?«

Još sam uspio da se zaključam u svojoj sobi. Čini mi se da bi me bila ispljuskala!

14. svibnja

Bio sam premoren pa nisam ništa radio u školi. Sanjario sam otvorenih očiju, kad me je profesor fizike pozvao da mu donesem bilježnicu. Nisam ništa nacrtao, i rekao sam mu da me muče druge brige.

»Kaznit ću te s dva sata zatvora!«

»Bit će mi vrlo drago!«

»Lijepo! Četiri sata zatvora!«

Eto sad ću sjediti četiri sata! A baš mi nije ni stalo! Svi hoće da gaze po meni!

15. svibnja

Sasvim je ugodno u zatvoru. Mali »Junior« ima nadzor, pa mogu napisati u Dnevnik nekoliko riječi i mogu sanjariti. Javio sam Helgi da sam u školi. Nadam se da će me čekati.

Prokletstvo! Morao sam brzo spremiti bilježnicu. Mal da me nije uhvatio. Vidim ga kako bi čitao moje uspomene...

Navečer

Napokon: poljubio sam Helgu! Zapravo je ona kriva! Zajedno smo uzlazili uz stepenice ja sam je rukom obuhvatio oko ramena, a ona se čvrsto privila uza me. Na jednom zaokretu stepenica malo smo stali. Stajali smo sasvim jedno uz drugo, licem u lice. Osjetio sam kako trepti i tad sam izgubio glavu.

Osjetio sam kako sam pocrvenio. Najradije bih bio pobjegao, ali se nisam ni maknuo s mjesta. Nisam ništa rekao.. Ni ona nije ništa rekla.

Kod večere sam bio sasvim zbunjen. Uzalud sam tražio o čemu da govorim, jer sam se bojao da što ne opaze. Majka me je nekoliko puta prodorno pogledala:

»Kako ti je, Dane?« zapitala je.

»Dobro.«

»Večeras si nekako umoran.«

»Kao i obično.«

Osjetio sam da me i dalje promatra. Čim smo pojeli, otišao sam u sobu.

Jedanaest i po noću

Opet sam ustao. Nisam mogao zaspati. Misli mi se roje u glavi. Pa što je to, poljubiti djevojku?! Da je...

Slijedeća je stranica izderana, i nitko neće znati što je Dane u uzbuđenju napisao te noći. Doznao sam od Živka, kom se on povjerio, da ga je taj prvi poljubac vrlo uzbunio, jer ga nije želio dati. Izmaknuo mu se, i više ga nije mogao vratiti. Bila je to slabost koju je požalio, a ne iskaz čiste ljubavi, o čemu je sanjao i koju je želio dati onoj koja će mu zauvijek biti družica. Njegov prvi poljubac bio je promašen i zato je plakao.

(Možda 16. svibnja)

... stajao je vani. Udario sam ga šakom, a on mi je vratio. Tukli smo se. Čini mi se da bih ga smlavio da sam mogao. Što sam jače udarao sve sam se jače uzrujavao. On se na vrijeme sklonuo. Otišao sam kući s razderanim džepom. Mislio sam da ću to sakriti pred majkom, ali nisam uspio. Počela je vikati, a ja sam vikao još jače: kao luđak, udarao sam šakom po stolu, gurnuo sam joj nogom kutiju za šivaći pribor tako snažno da se potpuno raspala.

Tad sam odjurio u sobu i urlao sam na krevetu. Čuo sam kako majka plače na drugoj strani, a to me je još jače uzrujavalo! Ah! Kakav je to život, i kako se gadim sam sebi!

19. svibnja

Već četiri dana nisam razgovarao s Helgom. Namjerno idem drugim putem. Ipak me nešto goni da nastavim, ali se bojim... Večeras je Krešo htio ići sa mnom, ali sam mu izmaknuo, jer volim ići sam da mogu razmišljati. Ima nekoliko dana, veli on, da bi sa mnom trebalo postupati kao s prijesnim jajetom. Eto, svi se miješaju! Ta, šta je smiješno na meni?

22. svibnja

Helga mi je poslala kratko pismo. Sad sam zadovoljan. No, to je opasno. Nemam pouzdanja u posrednike.

Na toj je stranici prilijepljen omot na kom su nervozno načrčkane ove riječi:

Dragi moj Dane! Ne razumijem Te. Ljutiš li se na mene? Već je sedam dana prošlo od one divne večeri, kad sam shvatila da me ljubiš. Otada Te više nisam mogla vidjeti. U ponedjeljak sam Te cio sat čekala. Ne mogu biti bez Tebe. Zaklinjem Te da mi odgovoriš.

Tvoja mala Helga, koja Te ljubi.

Sastat ću se opet s Helgom.

28. svibnja

Susret koji sam želio i kog sam se bojao: stigla me je na Lehiblirskom putu. Išao sam polako i nadao se da će doći. Prepoznao sam je po udaranju petica. Nisam se usudio obazreti se. Jednim skokom me je stigla:

»Dane!«

»Draga Helga!«

To je bilo sve. Ni riječi o poljupcu one večeri. Odlanulo mi je, jer sam se bojao da će o tom govoriti i željeti da je opet poljubim. Bilo mi je kao da sam se oslobodio kakova tereta. Našao sam joj ruku, te smo išli uz stepenice stisnuti jedno uz drugo, a na svakom smo odsjeku stepenica dugo zastali. Bilo je kao i prije.

Ne znam zašto je Dane ovdje prilijepio sliku Luja Armstronga koju je izrezao iz »Sportskih novina«. Napominjem to da sve bude kao u Dnevniku.

3. lipnja

U veži sam cio sat razgovarao s Helgom. Njezini su jučer bili vrlo surovi s njom: njeni roditelji neće da ona radnim danom maže usne. Budući da je odgovarala, otac ju je tukao.

Morao sam je tješiti: oči su joj bile pune suza, i rekla je da će otići od kuće. Pritisnuo sam je uza se. Gospođa Kaje dolazeći kući naletjela je na nas: »Oh, oprostite što smetam!« Nehotice sam se uspravio, ali je bilo kasno. Nisam je vidio da dolazi. Sad će to sigurno i majka doznati.

8. lipnja

U posljednje vrijeme sam bio dosta neoprezan. Stajao sam u veži s Helgom i ogrlio je. Uto je naišao otac koji se vraćao s posla. Nije ništa rekao, ali je zalupio vratima kad je ušao. Nisam znao što da učinim. Naglo sam se otkinuo od Helge i više od jednog sata tumarao po našoj četvrti razmišljajući kako bih se opravdao. Ništa nisam mogao smisliti. Bilo kako bilo, morao sam kući. Za večere svi smo šutjeli, ali sam na majčinu licu vidio da je otac s njom govorio.

Čim smo večerali, otišao sam u sobu. Četvrt sata, pola sata, i još ništa! Ivica je legao, a ja sam još čekao. Napokon je ušao otac: »Dane dođi!«

Nastojao sam da budem miran, ali su mi ipak koljena klecala. Otac je bio izvanredno miran. Zapovjedio mi je da sjednem.

»Dane, ako te još jednom vidim s tom djevojkom, morat ćeš odmah iza škole dolaziti kući, i ja ću najstrože nadzirati svaki tvoj izlazak! A tu djevojku u dugim hlačama s nepodrezanom kosom koja joj visi do vrata, odvest ću odmah k njezinim roditeljima i porazgovorit ću se s njima!«

Pokušao sam se opravdati: »Ta samo sam jednom bio s njom...«

Majka je dosad šutjela, ali sad je planula:

»Kako jednom?... Kao da je to prvi put! Što se praviš lud!... Zar još ne znaš da te već svi promatraju! Koliko je već susjeda držalo dužnošću da mi to moraju reći: »Dakle, vaš Dane već ima prijateljicu?« Gospođa Kaje mi je ljubezno rekla da je tvoje držanje...! I, kako ti je otac rekao, s kakvom djevojkom! Dijete rastavljenih! Dane, što ti misliš? Zar smo te tako odgajali? U tvojim godinama! Kakav primjer daješ bratu i sestri! A naš dobar glas? Zar smo to zaslužili za sve što smo žrtvovali za tebe? Toliko smo se namučili da te dobro odgojimo, a tebi nema ni sedamnaest godina pa se već vucariš po ulicama s takvim djevojkama! .. Što će biti od tebe, ako tako nastaviš? Ti mi zadaješ sve više briga! Ti ćeš me prije vremena otpremiti u grob!«

Nije mogla nastaviti, klonula je na stolicu i počela jecati.

Otac se zabrinuo:

»Jeleno, smiri se!« I okrenuvši se k meni:

»Zaista, ti ćeš majku još otpremiti u grob! Ti si zaista bez srca. Odlazi!«

Ja sam bez srca!... Ja! Ja da sam bez srca!...

Tu su dvije stranice zgužvane i pune velikih mrlja, kao da je kiša padala po njima... Dane je te večeri plakao gotovo čitav sat, naslonjen na stol. Zaista je bio očajan, zbunjen! Osjećao je kako mu je srce puno ljubavi, spremno da se potpuno preda, a činilo mu se da su mu roditelji tako daleko, dalje nego obično, nesposobni da ga razumiju, kao što je i on bio nesposoban da se izjada!

9. lipnja

Idući kući sreo sam Helgu i sve joj ispričao. Bojao sam se da neću moći dovršiti, jer mi je bilo da zaurlam.

»Draga Helgo, moramo se potajno sastajati, jer bi bilo strašno da nas uhvate.«

»Ti znaš da ću ja za tebe sve učiniti.«

»Znam.«

Kad o svemu tome razmišljam, čini mi se da otac ne bi bio tako strog, da je to koja druga djevojka. Ne sviđa mu se Helgino vladanje. On sudi samo po vanjštini, a ne zna što je i koliko je ona trpjela. A majka misli da ću nauditi dobrom glasu obitelji.

Oni mi se gade, sve mi se gadi. Ne znam kako ću se izvući.

Majka je ušla i jedva sam uspio da spremim bilježnicu. Sjela je do mene, bila je ljubezna i blago mi je govorila: »Dragi moj Dane, obećaj mi da se više ne ćeš sastati s tom djevojkom! Ti me vrlo zabrinjuješ, veliki moj dječače!«

Opet je počela plakati, ali ne onako žestoko. Ipak sam osjećao kako je zbunjena i duboko uzbuđena. Nešto me je gonilo da je zagrlim, poljubim, utješim, da joj sve razjasnim. Ali nisam mogao reći ni riječi.

Polako, teško je otišla. Ništa joj nisam rekao...

Dugo sam sjedio sasvim bešćutno. To sam očekivao i toga sam se najviše bojao. Čini mi se da su smiješne majčine brige, ali mi ona i protiv moje volje izaziva sućut. Pa ipak nema smisla da joj što govorim: ona me ne bi razumjela! Najbolje je šutjeti. Pa ću šutjeti.

14. lipnja

Kod kuće mi više nisu govorili o Helgi. Još se s njom potajno sastajem. Sad idemo kući drugim putem i često ga mijenjamo da nas ne uhvate.

27. listopada

Prekasno sam opazio Velečasnog. Bio sam s Helgom, kad je došao iz ulice Anatola France-a. Kako mu više nisam mogao izbjeći, morao sam proći što je više moguće prirodnije, ali sam osjetio kako sam pocrvenio.

»Dobar dan, Dane! Dobar dan, gospođice!«

Obadvoma nam je smiješeći se stisnuo ruku, kao da je veseo što me opet vidi. Odlanulo mi je.

»Ti poznaš Roku?«

»Da, vrlo dobro.«

»Moram mu nešto javiti. Bi li mu ti odnio poruku... Kad pođete kući, navratite se k meni. Ako ne budem kod kuće, naći ćeš pismo na stolu: žuta, nezatvorena omotnica s natpisom: Roko.«

Gotovo nisam ni odgovorio, kad me je potapkao po ramenu, a Helgi pružio ruku i rekao: »Hvala Vam! Baš ste zgodni!«

Dakle se nisam trebao plašiti. Nije ništa rekao kao da nas već davno pozna! Kad me pogleda, čini mi se da smo prijatelji, i ne bih se morao bojati da mu ispričam svoje tajne.

3. studenog

Cijelo poslije podne šetao sam uz more. Nisam htio da vidim ni ljudi, ni grada, ništa što bi me podsjetilo na ljude. Sjedeći na žalu gledao sam more i sanjario. Bilo je mirno, gotovo bez ijednog valića, divno svojom masom koja je pokrivala beskrajne daljine. Polako se dizalo, približavalo, uzmicalo i opet se približavalo. Samo bi zažuborilo kad bi ga nestalo pod mojim nogama, a onda šum okruglog kamenja koje bi more povlačilo sa sobom.

Dragi su mi takvi trenuci. Čini mi se da je u životu sve samo nered, svađa i vika, i da me obuzimlje sva ta buka. A kad sam ovdje, u meni se diže mir kao plima, pa mi se čini da u meni nestaje svega što je kaotično i nečisto. Tad sam vrlo žalostan, jer bih želio da provodim drugačiji život. Čini

mi se kao da tražim nešto i nekoga, a da ne znam koga ni što! Čeznem za ljepšim životom, ali kakvim? I uvijek me obuzima onaj osjećaj nevrijednosti!

Kako je teško kad čovjek nije na čistu sam sa sobom!

4. studenog

Sreo sam Helgu. Iako sam to odlučio, ipak joj nisam mogao govoriti o čežnji mog srca. A nisam ni siguran da li bi me razumjela. Zadovoljio sam se time da joj stisnem ruku i da je milujem. Barem je Helga moja, ja je mogu zagrliti.

14. studenog

Malo prije Helga nije ni slušala što sam joj govorio. Kad sam se tome čudio, odgovorila mi je uzbuđeno: »Ja sam kao i uvijek!« Mora da je nešto muči, ali nisam mogao doznati što. Jadna djevojka, možda je opet doživjela kod kuće kakvu dramu. Ona je vrlo osjetljiva, tankoćutna. Svaka je sitnica može uzrujati. Napisat ću joj nekoliko redaka da je ohrabrim.

15. studenog

Cio dan pada kiša. Sam sam išao kući. Uzalud sam čekao Helgu, sigurno je ostala u školi. Bio sam žalostan; žalostan jer nje nije bilo, i žalostan zbog lošeg vremena. Noć se spuštala, a po Lehiblirskom putu tekla je voda niz stepenice. Uvelo je lišće ležalo po tlu, a bijedne su svjetiljke bacale slabo, blijedo svjetlo. Sreo sam više žena koje su silazile. Od blijedog svjetla imale su samrtničko lice. Gdje su ona zgodna opaljena lica iz mjeseca lipnja, gdje je ono sjajno sunce? Sad je sve žalosno. Ništa ne može čovjeka tako rastužiti...

Valjda Helga nije bolesna!

18. studenog

Iznenada sam ostavio Krešu da stignem Helgu. Opazio sam je izdaleka, pa sam morao trčati da je stignem. Stigao sam je zapuhan, ali radostan. Ona mi se nije ni nasmiješila...

Samo smo 500 metara išli zajedno. Iako sam bio nemiran, nisam se usudio da je išta pitam, jer sam se bojao da će me otpremiti.

Na Thilerovu trgu je stala:

»Dane, ja moram ići. Moram štošta obaviti za mamu.«

Predložio sam da je pratim.

»Ne, ne možeš. To će predugo trajati.«

Nastavio sam uporno: »Ne škodi, ako malo kasnije dođem kući. Već ću se nekako izvući.«

»Ne, Dane, neću da imaš neugodnosti. Osim toga može nas tko vidjeti. Hajde sad. Do viđenja!«

Čini se da joj se vrlo žurilo. Nisam se htio nametati. Gledao sam za njom nadajući se da će se okrenuti. Obično bi se tri, četiri i pet puta okrenula, i rukom mi mahnula. Što li joj je sad? Jesam li joj što rekao, što je muči? Ne mogu se sjetiti da smo se u posljednjim razgovorima ikad posvadili.

Poslije večere

Nisam progovorio ni riječi. Nije mi to bilo teško, jer uopće nisam imao volje da govorim.

Obuzeo me ludi nemir: moja mala Helga se promijenila. Bojim se da će mi izmaknuti...

Sanjario sam ležeći na postelji.. Ja sam glup. Helgu muče brige, to je sve!...

19. studenog

Ujutro, prije odlaska.

Ali to nije sigurno... Kad mislim na posljednje naše susrete, sjećam se da nije više bila ista kao prije. Sjećam se mnogih sitnih pojedinosti: kako me je gledala, kako je puštala da je uhvatim za ruku, sve se to promijenilo. Sad više nema onoliko pažnje ni onoliko nježnosti. Ali zašto? Što sam učinio?

Na satu francuskog jezika.

Možda se nisam dovoljno brinuo za nju. Bit ću nježan i ljubezan prema njoj. Ja tako volim svoju malu Helgu, da je ne bih mogao izgubiti.

Još jednom sam sišao niz stepenice, ali uzalud. Izbjegava li me? Zašto?

Ponoć je prošla, a ja ne mogu zaspati. Nemoguće je, da me Helga više ne ljubi. Ta mi smo zadali riječ jedno drugomu. Koliko puta mi je rekla da sam ja sadržaj njena života. A ono što je među nama, prelijepo je a da bi moglo jednoga dana prestati.

21. studenog

Uvečer

Svršeno je! Sve je svršeno! Vidio sam Helgu s jednim mladićem: poljubio ju je!

Moja je ljubav slomljena, i ja sam opet sam, strahovito sam sa svojim mukama. Plakao sam cijelo poslije podne. Profseor crtanja me upitao da li sam bolestan. Rekao sam: »Da«, i držao se za glavu. U podne nisam ništa jeo praveći se da me strašno boli glava. Onda sam otišao u sobu. Majka je došla za mnom, ali sam je molio da ode, jer nisam htio da opazi da plačem.

Bez Helge moj život nema više smisla. Samo je ona malo rasvjetljivala tamu koja me okružuje. Nikad je neću zaboraviti. Makar me ona ostavila, makar je raskinula sve što nas je vezalo, ja ću ostati vjeran svojoj prvoj ljubavi. Nijedna druga neće više naći mjesta u mom srcu.

22. studenog

Ujutro

Cijele noći nisam stisnuo oka. Čim vidim Helgu, reći ću joj što mislim o onom što je učinila! A njena momka ne želim susresti, zbog njega!

U školi

Da Kuku može zamisliti kako mi se gadi njegovo predavanje, odmah bi prestao. Što mi je stalo do tih poučaka!

Kuku me uhvatio da pišem i htio mi oduzeti bilježnicu. Neka me zatvori do sudnjega dana, ali mu je ne dam! Zadanas: dva sata!

Sad mi uopće nije stalo gdje ću provesti četvrtak poslije podne.

Uvečer

Nemam teka. Majka je to opazila pa se uznemiruje. Počela me je ispitivati, ali sam joj tako odlučno odgovorio da je odmah prestala. Čim je večera svršila, uzeo sam ogrtač i otišao.

»Kamo ideš?«

»Šetati!«

Brzo sam zatvorio vrata da ne čujem zabrane koja je sigurno izrečena. Jurio sam niz stepenice bojeći se da me tko ne stigne, a u džepu sam čvrsto držao ključeve. Sat i po sam lutao. Malo po malo sam se smirivao, ali sam postajao i žalosniji, i tuga me je obuzela više nego ikad...

Tada sam se polako, sasvim polako uputio kući. Da ne činim buke, skinuo sam cipele na stubištu. Otišao sam na vršcima prstiju i legao odjeven na postelju. Sad pišem. Ne znam koliko je sati. Sve je mirno. Vani je tišina, a u meni strašna zbrka.

23. studenog

Kod kuće još nisam otvorio usta i još nemam teka.

24. studenog

Žalostan četvrtak! Sve sam odbio što su mi drugovi predlagali, pa sam otišao da lutam bez cilja. Nebo je bilo sivo. Pred večer se polako spuštala magla koja je otežavala disanje i grad pokrivala mrtvačkim pokrovom. Pokušavao sam da susretnem Helgu, ali je nisam vidio. Sigurno se sakriva.

Ne znam više što da mislim: u meni se izmjenjuju najdublja potištenost i najžešća uzbuna, da se slijedećeg trenutka predam ludoj nadi.

Strašno je već doživljavati te suprotnosti. Moja me šutnja zarobila, i nitko ne će nikad saznati mojih patnji. Drugovi me susreću kao inače, i ne sluteći kakva se drama odigrava u meni. A kod kuće roditelji valjda misle da se još ljutim što mi nisu dopustili da idem u cirkus! A da znaju! Uostalom, čemu? Oni to ne bi razumjeli. Ja sam sam, neopozivo sam!

2. prosinca

Prošlo je osam dana a da nisam napisao ni riječi. Još me uvijek sapinje ista nemoć. Lutam u tami. Čini mi se da se to zlo pogoršava. Ja ga zamišljam kao neku vrstu raka koji me ždere i koji će mi malo po malo zaraziti cijelo tijelo, cijelo biće. Kad me je ostavila, Helga je u meni stvorila veliku prazninu koja malo po malo postaje sve veća. Nikad nisam tako jako osjećao ništetnost života. Čemu živjeti?

4. prosinca

Živko je gurao svoj kotač uz Montivillierovu ulicu. Htio sam da mu se ne javim, ali mi se učinilo da je umoran, pa sam mu se ponudio da mu pomognem. Uzeo sam mu kotač. Najprije smo šuteći išli jedan uz drugoga. Tad me je Živko pogledao:

»Što šutiš, Dane?»

»Što da kažem?«

»Kako si?«

»Loše!« I nasmijao sam se kao da je to šala.

Živko me je razumio, i drago mi je bilo da je otvorio vrata koja sam ja samo malo otškrinuo.

»Ljubavni jadi?«

»Da.«

»Helga?«

»Da«. I sve sam mu ispričao.

»Jadni, Dane! Mora da mnogo trpiš! Ali ja sam to i očekivao: ti si premlad, a i ona. Vidiš, meni se čini da za te još nije vrijeme da ljubiš koju djevojku. Ne zato što bi bio nesposoban da ljubiš, nego zato što još ne možeš založiti svu svoju budućnost. Bilo bi, dakle, bolje da još čekaš i ne poklanjaš svoga srca, kako ne bi doživio bolna sloma. U tom slučaju uvijek jedno krvari, a od ovakvoga gubitka krvi čovjek oslabi.

»Ali ja ne mogu ne ljubiti!«

»Znam, ni ja to ne mogu. Ja nisam htio reći: ne ljubiti, nego: drugačije ljubiti, ljubiti druge ljude. U pitanju je cio život, a ne samo djevojke.«

»Moj život? Gadi mi se. Nema nikakve koristi od njega.«

»I baš zato moraš drugačije živjeti.«

Živko mi se naslonio na rame, kao da sam mu potreban jer je umoran. Još smo dugo razgovarali. On mi je govorio o svom radu i rekao mi da i on nailazi na mnoge poteškoće, ali ih nastoji nadvladati snagom svog ideala.

»Vidiš, Dane, Gospodin je sa mnom. Ja to vjerujem. Kad se nađem u nevolji, ja molim, a onda potražim kojeg simpatičnog svećenika da mi pomogne. I ti bi morao tako.«

Još smo dugo razgovarali u dvorištu. Kasno smo se rastali. Kod kuće su me čekali. Otac je bio nestrpljiv.

»Znaš li ti koliko je sati? Opet si se klatario!«

Tako me dočekuju kod kuće, kad se »klatarim« s poštenim momcima kao što je Živko!

Na postelji prije nego što sam zaspao

Ja doduše ne razumijem svega što mi je Živko govorio, ali osjećam da ima pravo. Ako svom životu ne dam kakvog sadržaja, neću nikad preboljeti Helge.

Započeti nov život, opet početi od nule i biti pravi, hrabri mladić koji će biti od koristi. Ali kako? Nikad mi to ne će poći za rukom. Neprestano padam u bezvoljnost i sebičnost, i vraćam se u svoje prljave navike!

Kad skupim snage, poći ću k Velečasnom, kako mi je Živko nenametljivo svjetovao. Možda će mi on pomoći.

5. prosinca

Vidio sam Helgu na drugom kraju ulice. Spopala me luda želja da je stignem i zagrlim, i zatražim da mi razjasnii svoje vladanje, i da joj još jednom jasno reknem koliko je ljubim... Ali se nisam ni maknuo, nego sam je samo gledao kako odlazi, a da si nisam mogao razjasniti zašto nisam potrčao za njom.

Na postelji

Pjesma izgubljenoj ljubavi:
Zašto si otišla, slatko dijete,
I ostavila me mom divljem bolu?
Nema jedra na mom brodu, valovi i vjetar —
A u beskrajnom ponoru udara osamljeno moje srce.
Uvijek ću te čekati, iako si me izdala.
U oluji i studeni, ako treba, pristajem.
Još se uvijek nadam da ćeš se sjetiti puta
Koji te vodi k meni, i bit ćeš moja!

Ponoć je prošla. Moram spavati...

6. prosinca

Bio sam sa Živkom. Cio smo sat razgovarali. Nagovarao me je da odem k Velečasnom. Smijao mi se i rekao mi da izmičem. Ima pravo.

7. prosinca

Dvaput sam prošao kraj stana Velečasnog. Kad sam drugi put prolazio, već sam bio stavio prst na zvonce, ali se ni-

sam usudio da pritisnem, i otišao sam. Što bi on mislio o meni kad bih mu ispripovjedio sve o sebi? I kako da mu sve to kažem?

8. prosinca

Idem s Velečasnim u kino. Pozvao me da ga pratim, jer želi vidjeti »Crni svežanj spisa«. Srijedom navečer slobodno izlazim. Rekao sam da idem s Krešom.

U dva sata ujutro

Sretan sam! To je divno! Sad vidim jasno! Počet ću ispočetka i ozbiljno ću urediti život! Sutra ću zapisati što se večeras zbilo. Moram moliti.

9. prosinca — poslije podne

Velečasni me čekao. Malo smo zakasnili pa smo trčali da ne zakasnimo na kulturni film. On mi je platio ulaznicu. Kad smo izašli iz kina, večer je bila vrlo blaga, gotovo kao u proljeće.

»Prošetajmo se malo!«

Odmah sam shvatio smisao tog poziva. Bio sam spreman da ispričam svoje teškoće. Bila je noć, pa će biti lakše. Neko vrijeme smo išli šuteći. Ja sam htio govoriti, ali nisam znao kako da počnem, pa sam čekao da me on upita.

»Jesi li sad u formi, Dane?«

»Ne sasvim.«

»Zašto?«

»Ah, sve!«

Uhvatio me ispod ramena. Bio sam sretan i turio ruku u džep, da me lakše drži.

»Zar je tako ozbiljno?«

»Sve mi se gadi.«

»Gadiš se i sam sebi?«

Rekao je to polako, naglašujući svaku riječ.

»Da.«

»Zašto?«

»Ne znam! Mučim se. Nitko me ne razumije, pa ni ja sam. Moji roditelji su »staromodni«, ja nemam volje za rad, beskoristan sam, nisam sposoban ni za što. Ima dana kad plačem po cijele sate, a da ne znam zašto. A onda ...«

»A onda?«

Oklijevao sam. On je to opazio.

»Helga?«

»Svršeno je!«

»Jadniče!«

»Pa ipak je bilo lijepo. Ja sam je zaista ljubio. Sedam mjeseci. Ona je mnogo trpjela kod kuće. Kad nismo bili zajedno, neprestano sam mislio na nju kao na jedini sadržaj moga života. I sve je to jednim udarcem srušeno, a da ne znam zašto. Ja nisam ništa zlo učinio.

»Ljubiti nije nikad zlo!«

Odlanulo mi je. Pogledao sam ga sav sretan. Bio sam mu zahvalan što me nije osudio. Osjećao sam da mu sad mogu reći sve. Pa on me razumije! **Našao sam nekoga tko me razumije!**

»Je li to bila prva, Dane?«

»Druga. Prije sam ljubio drugu djevojku. Zvala se Inga. Ali s njom nisam nikad progovorio. Nastojao sam da budem na ulici kad ona prolazi. Čekao sam duge sate, samo da je vidim. Kad sam bio sam, počeo bih gdjekad tiho s njom razgovarati. Stotinu puta sam htio progovoriti s njom ili joj pisati, i stotinu puta sam ustuknuo, jer se nisam usudio. Kad sam upoznao Helgu, sve je iščezlo. Gdjekad vidim Ingu, ali se i ne obazrem. Ne marim za nju.

Stigli smo na uzvisinu, ne znam ni kojim smo ulicama prošli. On je stao kod jedne obijeljene drvene ograde koja je ograđivala strm vrt. Mislim da ću se uvijek sjećati tog mjesta: otale smo vidjeli rasvijetljen grad i desno od njega more sa zelenim i crvenim svjetlima bova. Laktima naslonjeni na ogradu gledali smo dolje. On je pustio moju ruku i držao me oko ramena. Najprije mi je ponovio sve ono

što mi je i Živko rekao, a tad mi je vrlo ozbiljno rekao nešto što me je vrlo iznenadilo:

»Dane, ti ne ljubiš dosta. Ja bih želio da ti više ljubiš. Ti si stvoren da ljubiš. Svi su ljudi stvoreni da ljube, da beskonačno vječno ljube. Ali tvoja ljubav nije prava. Ti ljubiš sama sebe, i zato jadno stradaš.«

Zatim mi je pokazao kako ja i tijelom, i srcem i duhom tražim svako moguće zadovoljenje. On mi je pokazao da ja Helgu ne ljubim istinski.

»Gledaj, dragi moj Dane, ljubiti je sasvim protivno od svega toga. Ljubiti znači sasvim zaobraviti samoga sebe drugoga radi. Samo je to teško. Ti moraš svaki dan učiti kako se pravo ljubi, zaboravljajući sama sebe zbog ljudi koje je Bog stavio oko tebe. To će biti teško, vrlo teško. Ako želiš, Živko će ti pomoći, pa i drugi prijatelji, a možda i ja malo. Ali u prvom redu ti ćeš sam morati od Gospodina isprositi pomoć.«

»Ja gotovo i ne vjerujem u Nj.«

»Pa ipak, ti vjeruješ u Nj! Kad dođeš kući, klekni i reci mu da Ga ne vidiš, da Ga ne osjećaš, ali da u dubini duše znaš, da On postoji i da te čuje. Tad Ga zamoli da te oslobodi tebe, da napokon uzmogneš istinski ljubiti i da uzmogneš upoznati pravu radost!«

Bilo mi je hladno, ali se nisam htio maknuti jer sam se bojao da ne prestane govoriti. Polako, govorio je kratke i jednostavne ali jasne rečenice između dugih stanki, kao da im je htio dati vremena da prodru. Sad zamišljam, da su te riječi bile kao sjeme: one su polako klijale u mom srcu.

Kad sam došao kući, kleknuo sam, kako mi je rekao, i molio sam. Čini di se da je Bog bio tu, da je slušao... Prvi put!

Očito je, da je Dane izvještaj o tom razgovoru sastavio veoma brižljivo. Pismo je besprijekorno, i ni jedna precrtana riječ ne nagrđuje teksta. Sigurno je to najprije sastavio, a onda prepisao.

10. prosinca

Priloženo pismo s molitvom primio sam od Velečasnoga. Drhćem pri pomisli da ga je majka mogla otvoriti. Vidjela je tko ga šalje i samo je rekla: »Neki svećenik ti piše?« Odgovorio sam joj:

»Da.«

Bio sam ponešto zbunjen, a ujedno i sretan što sam mogao pokazati da imam dobre veze.

Dragi moj mladi prijatelju!

Kad sam prošle noći došao kući, napisao sam misli ove molitve. Mislio sam na Te i na sve one jadnike koji su žrtva samih sebe. Sad sam je dovršio i šaljem Ti je. Reci je za sebe, za mene i za sve koji još nisu prešli praga svojih vrata. I, dragi moj Dane, neka budu uvijek otvoreni tvoji prozori, jer bi bilo strašno da ih opet zatvoriš. Mnogo mislim na Tebe i želim da se što prije vidimo!

Gospodine, oslobodi me od mene

Gospodine, čuješ li me?
Ja strašno trpim, zatvoren sam u sebe
Sam svoj zarobljenik,
Ne čujem ništa nego samo svoj glas,
Ne čujem ništa osim sama sebe,
A iza mene je samo patnja.

Gospodine, čuješ li me?
Oslobodi me moga tijela. Ono je sama glad, i sve što dotakne svojim bezbrojnim velikim očima i tisućama ispruženih ruku, samo je zato da se toga dokopa i da time pokuša utišati nezasitan tek.

Gospodine, čuješ li me?
Oslobodi me mog srca. Ljubav ga je potpuno nadula, ali dok ja kao luđak vjerujem da ljubim, naslućujem pun srdžbe da je to još uvijek samo moje ja koje ljubim u drugom.

Gospodine, čuješ li me?
Oslobodi me moga duha. On je sav obuzet sobom, svojim mislima, svojim spoznajama. On ne zna da razgovara s drugima, jer do njega ne dopire nijedna riječ osim njegove.

Sam sam i dosadno mi je,
Dodijao sam sam sebi,
Sam se sebi gadim,
Mrzak sam sam sebi
Otkako se uvlačim u svoju prljavu kožu kao u zažarenu pećnicu
iz koje bih želio pobjeći.
Sve mi se čini prosto, hladno i bez svjetla,

... baš zato, što uvijek sve gledam samo kroz sebe.
Već sam došao dotle da mrzim ljude i cio svijet,
... samo iz prkosa, jer ih ne mogu ljubiti.
Htio bih otići,
Htio bih otići, pobjeći u drugu zemlju.
Ja znam da ima **radost,** jer sam vidio lica na kojima **je** ona pjevala.
I znam da **svjetlo** svijetli jer sam vidio poglede koje **je** rasvjetljivalo.
Ali, Gospodine, ja ne mogu otići, jer istodobno ljubim i mrzim svoj zatvor,
Jer ja sam svoj zatvor,
I ja ljubim sebe
Ja ljubim sebe, Gospodine, i gadim se sam sebi.
Gospodine, ja ne mogu naći ulaza k sebi.

Vučem se i tapam po mraku kao slijepac,
Spotičem se o svoje zidove, o svoje međe,
Ja se ranjavam,
I zlo mi je,
Tako mi je zlo, a nitko to ne zna, jer se nitko ne svraća k meni.
Ja sam sasvim sam.

Gospodine, Gospodine, čuješ li me?
Gospodine, pokaži mi moja vrata, prihvati moju ruku.
Otvori,
Pokaži mi put,
Put **radosti i svjetla.**
Ali...
Gospodine, čuješ li me?

Dijete, čujem te.
Ja te žalim.

Već dugo gledam tvoje zatvorene prozore. Otvori ih, moje će te svjetlo obasjati.
Već dugo stojim pred tvojim zatvorenim vratima:
Ta, otvori ih, i naći ćeš me na pragu.
Ja te čekam, i drugi te čekaju,
Ali ti moraš otvoriti,
Ti se moraš osloboditi sebe.
Zašto hoćeš da ostaneš svoj zatvor?
Ti si slobodan.
Nijesam ja zatvorio tvoja vrata,
Niti ih ja mogu opet otvoriti.
... Ta, ti si ih sam iznutra čvrsto zaključao!

Mladi žele
DA IH ČUJEMO

Odazvali su se, progovorili su... I čuli smo ih! Njihovi su nas odgovori razveselili. Rekli su nam, da još ima ideala, velikih i lijepih ideala, a većini njih najveći je i najdraži ideal Krist i Njegova Ljubav. To je vrhunac! Mladi koji ovdje govore, većinom su đaci, sveučilištarci, dakle oni koji skupljaju znanje za budući život. Njima je znanost svaki dan pred očima — i oni s uvjerenjem kažu da se znanost ne protivi vjeri, ni vjera znanosti. I da je sretan onaj koji to shvaća i razumije.

Odgovori mladih na pitanja u knjizi »Temelji tvoje sreće«:

Sigurno imate neki ideal u svome životu?
Koji je vaš ideal?

Moj ideal je Krist. Želim biti dobar, želim čist život i dobru ljubav. To mi je usađeno u srcu, i ja to osjećam kao potrebu... Molim se Nebeskoj Majci za čist život da ostanem Njezino dijete i dijete Božanskoga Srca. Osjećam Boga na svakom koraku.

Želim postati dobra, kršćanska katolička žena i majka. — Želim se udati za ozbiljnog, praktičnog katolika. — Uvijek sam visoko cijenila svećenička zvanja. Dobri i pobožni svećenici izlaze jedino iz dobre obitelji.

Moj je ideal ljubav prema Kristu. Čitav svoj život posvećujem Njemu.

Imao sam ideal, i to najsavršeniji što ga čovjek može imati na zemlji... Sada skoro očajavam. Uhvatila me »mučnina života«. Pomozite... molitvom.

Težim za nečim velikim. Jedini motiv, koji me na to potiče, jest Krist.

Možda i ne znam što je to ideal. Ako se to mora voljeti, onda ja puno toga volim. (Ljude: Crnce, Indijance i sve dobre i život). Htjela bih voljeti iskreno.

Moj ideal jest da postanem što veći prijatelj Isusa Krista.

Čeznem za nečim višim. Zadovoljenja nema ovdje. (Stari me grijesi nagrizaju). Ako ste shvatili moj položaj, bila bih vam vrlo zahvalna kad biste mi htjeli pomoći.

Moj ideal jest — biti dobar čovjek.

Željela bih raditi za misije i da to bude što hitnije i brže. Gladnima je teško čekati.

Želim raditi, raditi, raditi, da ne mislim. Nemam načela, jer sam jako nestalna.

Čitajući knjige pokušala sam da nađem pravi cilj, a to je stupanje u samostan. Ne shvatite da me bilo što tjera tamo. Osjećam da ću tamo biti bliže Isusu. — Osjećam da svakog dana brišem daljinu koja me zove: priđi bliže!

Ponekad zaboravim riječi iz Svetog Pisma i tada osjetim da sam zanemarila kontrolu nad samom sobom.

Moj životni ideal jest da poklonim čistoću svom budućem mužu i radost svojoj obitelji.

Vjera je moj najveći ideal. A od životnih želja mi je da svršim fakultet i pomognem roditeljima. Vjeru sam dobila od roditelja. Jednom sam Crkvu zanemarila, ali sam se ponovno vratila i osjetila sam silnu moć vjere.

Moj je ideal pomoći uzdizati ljude da budu sretni, da mogu uživati život, ako su pošteni. Nastojim da mi to ostane ideal, da bih uvijek svima činila dobro koliko mogu.

Ideal mi je upoznati Gospodina Boga i ljubiti Ga svim srcem i svom dušom — i služiti Njemu. Upoznati Ga proučavajući katoličku vjeru i služiti Mu kao liječnik, jer studiram medicinu.

Hoće li vjere jednog dana nestati?

— Vjere ne će nestati. Znanost nije pokopala vjeru.
— Nemoguće je da vjere nestane, vjera je najveća znanost.
— Ne, to ne može biti, da bi nestalo vjere. Niti je znanost pokopala vjeru. To je apsurd.

— Ja mislim da vjere neće nikad nestati. To se ne može dogoditi.
— Dok je svijeta i vijeka, svete vjere neće nestati.
— Nipošto! Znanost nije pokopala vjeru. Naprotiv, ona je još uzdržava.
— Dok je čovječanstva, bit će i vjere.
— Vjere neće nestati. Bez nje ne bi bilo svijeta.
— Hoće li vjere nestati? — To je isto tako kao da pitate: Hoće li čovjeka nestati!
— Zar postoji neka znanost koja se protivi vjeri? Takovu znanost ne poznajem.
— Ako propadne vjera, propast će i svijet. Otkako sam se ponovno vratila dragom Bogu, našla sam mir i lakše podnosim teškoće.

Što biste željeli poručiti mladima?

— Da budu Kristova i Marijina djeca. Treba shvatiti što to znači. Treba biti dobar, živjeti čisto, ići češće na svetu Pričest.
— Želim reći mladima da se sreća krije u Bogu.
— Poručujem mlađima da se svaki dan mole, primaju svetu Pričest i rade savjesno.
— Mladima, to znači i sebi, kažem: Vjeruj u svoga Boga, bori se za to, budi čista, boj se Boga, ljubi sve ljude.
— Poručujem mlađima: Neka vrše Božje i Crkvene zapovijedi, neka idu manje u kino gledati kojekakve limunade, neka uzmu radije dobru knjigu.
— Omladina treba da se međusobno podsjeća na Božje zakone; da se moli za svetu čistoću i za dobroga bračnog druga.
— Željela bih poručiti mlađima da bogate i obogate svoj duhovni život.
— Neka mladi čuvaju svoju čistoću, jer je to najvrednije što mogu unijeti u brak.
— Mladima želim živu vjeru i čuvanje čistoće, jer ona je osnovni uvjet da budu vječno mladi i sretni.
— Mlađima kažem, neka drže više do svoje ličnosti. Neka se malo bolje zabave pitanjem smisla života.

— Mladi moraju biti iskreniji. Prijatelji jedni drugima. Treba da traže i pružaju samo čistu ljubav, ljubav srca.
— Neka mladi više misle, a manje fantaziraju.
— Vjerujte, vjerujte i samo vjerujte, jer kome Bog manjka, tome sve manjka.
— Neka ne nastoje uvijek steći saznanje svojim vlastitim iskustvom nečega, već neka poslušaju onoga koji je to već iskusio. Neka se ne zatvaraju u sebe, nego neka svoje probleme iznesu starijem bratu, prijatelju, roditeljima, koji će im znati odgovoriti. Time će uštedjeti mnogo neugodnosti i uzalud utrošene snage.
— Prevedite i napišite što više knjiga o mladima i nađite načina da svaki mladić i djevojka dobije te knjige. Ako trebate za to pomoći, pozovite nas, odazvat ćemo se, jer to je za naše dobro. To bi koristilo i mladima i starima.

A što starijima?

— Da nas ne uče loše u pogledu naše mladosti (ljubavi). Dajte da postanemo Kristovi ljudi.
— Neka stariji manje osuđuju mlade. Neka radije nastoje da ih razumiju, neka im dadu dobar primjer.
— Stariji neka budu strpljivi s mlađima, neka nabave što više knjiga za mladež, još neiskusnu.
— Stariji, čuvajte mlađe od grijeha!
Stariji, pomozite mladima kad još ne poznaju svijeta! Želim još takvih anketa, akcija, još više kontakata s nama mladima.
— Neka stariji uče svoju djecu dobrim primjerom. Mi trebamo takve pouke, mi smo gladni pravde.
— Starijima poručujemo da ne puštaju mladima sve po volji, ali također neka ih ne drže na lancu.
— Neka nas stariji razumiju i pokažu bolji primjer!
— Pružite svojoj djeci ne samo udobnost u stanu već i MIR!
— Na mlađima svijet ostaje, zato ih učite vjeri, jer vi ćete odgovarati pred Bogom!

— Neka s razumijevanjem gledaju mladost. Neka ne osuđuju samo, nego neka pomognu da mi lakše riješimo probleme. Ako vi stariji budete nastojali pomoći nama mladima svojim iskustvom, razumom i dobrom voljom, mi ćemo vam biti zahvalni, a i vi ćete uživati plodove svoga rada zajedno s nama.

Iz ovih podataka s radošću ustanovljujemo, da ima među nama mnogo lijepih mladih duša — oni su kao kakvo sakriveno blago — i da su te duše nada sretne budućnosti svijeta.

Jesi li pročitao,
Jesi li pročitala,

knjigu „TEMELJI TVOJE SREĆE"

IZDANJE „IZ ŽIVOTA" KNJIGA 6–7?

Evo što kažu o njoj tvoji drugovi i drugarice:

»Kad sam pročitala tu knjigu, bilo je to moje spasenje. Pred mojim očima pukli su široki vidici istine, u njoj sam našla uzaludno traganje ovih godina. Pročitavši knjigu bila sam toliko srećna, ludo srećna, da sam plakala od radosti. Odmah sam klekla, pretresla grijehe u toku prošlih godina, i zamolila Boga da mi oprosti. On me uslišio. To sam osjećala svom dušom, srcem i tijelom. U tom trenutku sam osjećala blizinu Boga. Kao da sam se popela visoko, visoko, nisam ništa primjećivala, samo sam osjetila Njega, njegovu blizinu. Do tada nisam mogla ni sanjati kako čovjek može biti sretan...«

»ali jednog dana donosi mi prijateljica knjigu o pravoj, a ljudskoj sreći. I tada se dogodio preokret u mom životu. Tada sam postala pravo Božje dijete, tada me je on uzeo u svoje naručje. Zahvalna sam mu, mnogo, mnogo ga ljubim, ljubim ga iznad svega...«

»Pročitala sam knjigu »Iz života« br. 6-7 i bila sam zaista oduševljena. Mi mladi žeđamo za takvom literaturom, dok nam pod ruke dolaze same seksološke knjige koje obrađuju fiziološke ljudske odnose i iz njih ne možemo steći pravu nama potrebnu životnu orijentaciju. Ta je knjiga toliko univerzalna da bi je mogle čitati i nekatoličke djevojke, samo da nemaju izvjesnu averziju prema Crkvi i Bogu.«

Kupio sam knjigu »Iz života« br. 6-7. Knjiga je zaista odlična. Pitate da li mi mladi hoćemo knjige »Ali ljubav hoće više« i »Između petnaeste i ljubavi«? Svakako. Tiskajte odmah. To nam je potrebno, jer eto mi 19-godišnjaci i ostali sada stupamo u život i ti problemi su interesantni. Pišite mladima što više knjiga. Ako gore navedene knjige tiskate, pošaljite mi obadvije, jer jednu ću dati svojoj prijateljici.«

»Prije par dana dospjela mi je u ruke knjiga »Iz života«, br. 6-7. Oduševila me je...«

I tako dalje, i tako dalje...

Ako još nisi, uzmi i ti tu knjigu pa je mirno i polagano pročitaj!

U život . . .

U kakav život? Ta zar ga već ne posjedujemo?

Jest. Svi mi već posjedujemo jedan život, ovaj zemaljski. No vjera nas uči, na temelju posve jasnih tvrdnja Objave Božje i samoga Krista Gospodina, da nas iza ovog zemaljskog života čeka drugi — vječni život. Kakav će biti taj drugi život?

Božji je plan s čovjekom, i Božja je volja, da taj drugi život provodimo kod Njega u nebu.

Pokušajmo, na temelju Objave Božje zagledati u taj nebeski život.

Doduše, naše ljudske slike i pojmovi nisu dovoljni, da prikažu nešto što je tako iznad svakog našeg ljudskog poimanja kao što je nebo i blaženstvo u nebu.

Ali ipak — Sveto Pismo i naročito izjave samoga Krista Gospodina o nebu daju nam mogućnost da bar donekle shvatimo bivstvo vječnog blaženstva.

Gospodin ga jednostavno zove »život«, »vječni život«, ili »radost gospodara«; uspoređuje ga s gozbom kod koje se On sam opasuje i dvori svoju djecu. Zove nebo »kraljevstvom«, koje je od početka pripravljeno vjernicima Božjim. To je kraljevstvo »kraljevstvo mira i pokoja«: »da počinu od napora svojih«, govori u Knjizi Otkrivenja. Kraljevstvo sjaja i slave: »Tada će pravednici sjati kao sunce u kraljevstvu Oca svojega«; kraljevstvo uzvišenosti i gospodstva: »I kraljevat će s Kristom«; kraljevstvo sigurnosti i bogatstva: »Više ne će ogladnjeti ni ožednjeti, i ne će na njih pasti ni sunce, ni ikakva vrućina«; kraljevstvo besmrtnosti i slobode od trpljenja: »I otrt će svaku suzu s očiju njihovih, i smrti više ne će biti, ni tuge, ni plača, ni boli ne će više biti«; kraljevstvo ljubavi i očinskog Božjeg zagrljaja: »Dođite, blagoslovljeni Oca mojega i naslijedite kraljevstvo koje vam je pripravljeno od postanka svijeta«. Mt. 25, 34.

Kod posljednje večere govori Isus učenicima:

»Uzet ću vas k sebi da i vi budete gdje sam ja.« I u Knjizi Otkrivenja: »Tko pobijedi, dat ću mu da sjedi sa mnom na prijestolju mojemu, kao što i ja pobjedih i sjedoh s Ocem svojim na prijestolju njegovu«. Otkr. 3, 21.

Prema tome vječni život znači: biti jedno s Bogom, sudjelovati u njegovu vječnom životu, ući u neizrecivu sreću i vječno blaženstvo!

Knjiga Otkrivenja uspoređuje nebo s gradom kamo dolazi sve plemenito i čisto, što je ikad živjelo na zemlji. Odabranici tvore grad, to jest, oni su velika sretna zajednica, velika obitelj. Tu se opet blaženo sastaju otac i sin, majka i kći, muž i žena, ako su u životu bili vjerni Bogu. Sve plemenite osobe kraljevstva Božjega na zemlji: Apostoli i mučenici, ispovjedaoci i djevice, nedužni i sveti pokornici, junaci ljubavi prema bližnjemu i vjesnici vjere, svi se ondje nalaze, a k njima ćemo doći i svi mi ovdje, sa svim našim najbližima i najdražima, ako bude Božja ljubav po milosti posvetnoj živjela u našem srcu onaj čas, kad naše vrijeme postane vječnost!

Ipak je bivstvo i kruna blaženstva gledanje samoga Boga: ono čudesno, neposredno i savršeno poznavanje beskonačne Ljepote i Istine. Sveti Pavao izriče to riječima: »Jer gledamo sad (Boga) kroz ogledalo u zagonetki, a tada ćemo gledati licem u lice . . .« 1 Kor. 13, 12. U tom gledanju licem u lice jest savršeno ispunjenje i zasićenje duša, i neizreciva radost blaženika.

Mi ljudi često spominjemo u životu riječ »blaženstvo«, »blažen«. Ali blaženstva u potpunom smislu nema na ovome svijetu. Jer — pravo, istinito i potpuno blaženstvo obuhvaća sve što je lijepo, dobro i poželjno, što može da nas zadovolji i usreći: nesamo čast i odlikovanje, sjaj i bogatstvo, radost, mir, ljubiti i biti ljubljen, nego sve to skupa, u obilnoj mjeri, bez ikakvog nedostatka, i pojačano sve do u neizmjernost . . . Blaženstvo je potpuno savršenstvo, postignuće onog vrhunca uživanja za kojim teži cijela naša narav, po svojoj prirodi i podignuta milošću.

Tko u ovom životu posjeduje takvo blaženstvo?

Istina je, mi katkada i ovdje doživimo časove koji nas zanose: dugo željkovani sastanak, rijetki umjetnički užitak, radost nad ljepotom prirode, tihi satovi mira i pouzdanog boravka pokraj dragih osoba... Prije svega je ljubav, koja sipa na put našega života mnoge radosti: prijateljska ljubav, djetinja, roditeljska, zaručnička i bračna ljubav. Kakvih li sve radosti nema u dobrim, sretnim obiteljima! A ipak — sve te ljepote, ugodni časovi i radosti samo su slabe slike, sjene, komadići beskonačne ljepote, ugodnosti i radosti, što u sebi krije savršeno biće Božje. Pa ako veš sjena djeluje tako sjajno i čarobno, kako istom mora grijati i svijetliti samo sunce! Ako već kap toliko osvježuje i blaži, što mora istom značiti more miline i sjaja!

K tome dolazi još i to, što blaženstvo koje nam Bog obećaje, nije samo naravno, primjereno našim silama i mogućnostima uživanja, nego je nadnaravno blaženstvo, ono koje samo po sebi pripada jedino Bogu. Neposrednim gledanjem Boga postaje to blaženstvo još neizmjerno povećano i uzvišeno, tako da najniži stupanj tog nadnaravnog blaženstva nadvisuje najviši stupanj naravnoga. Tu staje svako čovječje pomišljanje, nedostaju riječi i poredbe, tu je opravdano samo još zahvalno klanjanje i radosno klicanje zbog naše prevelike sreće, zbog neizmjerne dobrote velikoga Boga našega, koji nam je pripravio takove stvari!

Blaženstvo na ovoj zemlji, ako je i obilno, ipak — potpunu sreću u njemu muti nam pomisao da je prolazno. A nebo vječno traje. To što ga tako pravo čini nebom jest upravo njegova vječnost!

A što znači vječnost?

Tko može domisliti do kraja ovu misao: savršeno blaženstvo zauvijek? Tko može vječno trajanje izmjeriti makar i najsmionijim poletom mašte?

Mnogi bi ljudi bili veseli, kad bi mogli biti uistinu sretni samo jedan dan. Kroz cijeli život biti blažen, bez skrbi i trpljena, posjedujući svu moguću sreću, biti mlad tijelom i dušom, provoditi život bez muke i napora u čistom veselju i radosti: kako smion i naispunjiv san! Sto godina, tisuću godina, milijune godina biti sretan, uživati radosti neba kroz

tako duga vremenska razdoblja, kako je dugo trajao razvitak svjetova, kako preuzetno uzvišena misao! A ipak, sve to još nije vječno blaženstvo!

Dade li se vječnost možda izreći brojevima godina, množenjem vremenskog trajanja? Zvjezdoznanstvo i računanje infinitezimalima služe se brojevima kojih ne može nijedan čovjek prebrojiti pa ni do kraja domisliti. Pa ipak — i ti su brojevi prema godinama vječnosti samo tek jedna kap vode prema Oceanu! Ne, vječnost se ne da izreći brojevima. More bez obale, brijeg bez vrha, ponor bez dna, crta bez završne tačke, dan bez večeri, život bez smrti — to je vječnost.

Za takovu puninu nema više riječi, nema mjerila našim pojmovima. Tu osjećamo, kako se beskonančost Božja snizuje do nas, kako smo prispjeli do granica višega reda bitka o kojem pjeva Psalmista: »Ti si, Gospodine, u početku sazdao zemlju i dijela su ruku tvojih nebesa svemira. Zemlja i svemir će proći, a ti ostaješ; oni će ostarjeti kao haljina, i kao odjeću promijenit ćeh ih i promijenit će se, a ti si uvijek isti i tvoje godine ne će isteći«. Ps. 101, 26-28.

A s tim vječnim Bogom ostaju i svi oni koji su s Njim, ostaju s Njim u njegovu vječnom blaženstvu. Svi oni koji su s Njim, prema tome i mi, njegovi vjernici!

Mi smo dakle djeca vječnosti, i imamo s tom sviješću ocjenjivati svijet i život!

S tom sviješću moraš i ti, dragi čitatelju, ocjenjivati svijet i život. Ti moraš biti potpuno svijestan da Bog ne osuđuje, ali niti spasava ikojeg čovjeka bez čovjeka samog i čovjekova sudjelovanja. Ti moraš biti potpuno svijestan, kao uostalom i svaki čovjek sam za sebe: u mojoj je ruci moja vječna sudbina. Preda mnom je izbor između života i smrti. između vječne slave i vječne sramote, između vječnog radovanja i vječnog jaukanja, između neba i pakla! Jer »Bog nije neki direktor prve pomoći ni tajanstveni vrač koji omogućuje blaženstvo onomu tko uspije steći njegovu blagonaklonost. On je Bog pravde, apsolutni suveren, pravedni sudac...« Nije dakle do slijepog udesa nego do tvog poštenog htijenja i nastojanja, da li ćeš biti pronađen vrijednim nagrade ili kazne. Ti moraš sam sebi osigurati svoje odabranje svojim dobrim djelima...

Prema tome vidiš da život nije puka šala, da vjera i ćudorednost nisu tu za našu samovolju: ako hoću, dobro; ako neću, nikom ništa! I da nije svejedno kako živiš i što radiš. Jer — svojim životom postizavaš svoje vječno blaženstvo ili se bacaš u katastrofalnu nesreću!

A k tome, kad mislimo na veliku svoju vječnost, dolazimo do jasnije spoznaje, da je ovaj život, makar bio katkad i težak, vrijedan da se živi, da je vrijedno nositi križ svojih patnja i nevolja, da se obilno isplati odricati se mnogo toga, te da nikakva žrtva nije prevelika, samo ako se po njoj održimo u ljubavi Božjoj, po kojoj nam je osigurano lijepo naše vječno nebo!

Dragi mladi prijatelji — mladiću, djevojko!

S ovo nekoliko riječi o nebu i vječnom blaženstvu, koje nam obećaje za našu vjernost Kr'st Gospodin snagom svog neprevarljivog Božanskog auktoriteta, opraštam se od vas: od tebe, dragi čitatelju i revna čitateljice! Prepisao sam ih iz knjige A. Banghe »Svijet i nadsvijet«. A htio sam svakako da vam to reknem, jer sam uvjeren da će svatko od vas, u svjetlu velike istine o vječnom blaženstvu kod Boga uzeti još ozbiljnije sve što je napisano u ovoj knjizi i onda snagom svog mladenačkog duha na temelju svega pročitanog stvoriti za svoj život koji počima, veliku, presudnu odluku!

TVOJA VELIKA ODLUKA?

Sječaš li se još onog što piše u knjizi „TEMELJI TVOJE SREĆE" na str. 303? Što tamo piše tako je važno, da ću to posebno naglasiti i u ovoj knjizi. Tamo piše:

HOĆEŠ LI

OD SADA

I TI?

Pročitao si ovu knjižicu.

Hvala ti na povjerenju.

Bilo bi nam drago da smo Ti mogli u nečemu pomoći, da smo Ti mogli pružiti orijentaciju, da smo Te oduševili za velike ideale.

Uvjereni smo, da su u Tvojoj duši plemeniti osjećaji, da bi i Ti htio učiniti nešto lijepo u svome životu za Krista i za njegovu Crkvu.

Ostat ćemo povezani zar ne i u buduće?!

»Bog hoće, — kako je znao reći Pio XII, — da mladi ostvaruju jedno od najljepših proljeća povijesti, koje će se razviti u svjetlo i plodonosno ljeto.«

Uvjereni smo, da si Ti danas više nego ikada prije spreman na svaku žrtvu, da spasiš dušu i svijet.

Stoga si
SPREMAN ZAR NE?

1. Svaki dan ispitivati svoju savjest da bi se barem malo približio svojim osobinama i našim zajedničkim idealima.

2. Nastojati, da čistoćom svojega života ostaneš uvijek u stanju milosti i da se time uvrstiš u falangu onih koji se bore proti prevlasti grijeha pod vodstvom Bezgrješne.

Ako bi po nesreći pao, odmah ćeš iskoristiti prvu priliku, da obnoviš Božanski život u sebi.

Moli stoga dnevno onu posvetnu molitvu Gospi: Pod Tvoju se obranu... Dodaj tom Tvom prikazivanju dnevno barem jedno svladavanje u nečemu.

3 Nastojati **redovito moliti**. To je uvjet Tvog osobnog kontakta s Isusom. Znaš napokon, da ne samo ljudska ljubav, već i ljubav Isusa Krista zahtijeva od nas uvijek ono isto: međusobno upoznavanje, česte zajedničke razgovore i izmjenu naših dobara. — To će Te sve dalje i dalje voditi. I jer ljubav traži jedinstvo, možda ćeš osjećati i Ti živu potrebu za mislenom molitvom u razmatranju.

4 Tvoja duša čezne za Visinama. Stoga vjerujem, da Ti ne će biti dosta ni molitva, želiet ćeš da se Tvoja duša sjedini s Gospodinom. Barem ćeš u duši nastojati primiti dnevno Isusa, a što više možeš i realno u **svetoj Pričesti**.

Tabernakul, to će biti središnja točka Tvoga života.

Jedan kratki susret s Kristom osvježit će Tvoju dušu. Ona tako čezne za najvećim ljepotama.

5 Izgraditi svoj život na čvrstim temeljima samoodgoja. Stoga ćeš sebi izabrati **duhovnog oca**. S njim ćeš od sada rješavati svoje probleme u duhu iskrenosti i povjerenja.

Ako budeš to ostvario u svome životu, doživjet ćeš svoj **duševni preporod**.

Postat ćeš novi čovjek po Kristu.

I neslućene stvari će Ti pokazati onaj Duh Sveti, koji je snagom svojih milosti sam formirao heroje života, apostole, mučenike, svece.

Daj da i u Tebi On ostvari svoj plan!

Jer i
Ti si rođen
za nešto VIŠE
za nešto LJEPŠE!

DOBAR SAVJET

vrijedi zlata, kaže narod. Zato: nemoj se mučiti sa svojim nutarnjim poteškoćama, nemoj se zatvoriti u sebe i misliti da te nitko ne razumije! Ako nemaš nikoga u svome mjestu gdje živiš, da mu izneseš svoje nutarnje poteškoće i zatražiš savjeta za njihovo rješenje, sjedni i napiši pismo.

Kome?

Pročitaj još jednom što piše u ovoj knjizi na strani 72. pod naslovom »Zašto ne bi i ti?« Doista, zašto da se mučiš, možda i krivo riješiš svoj problem, kad možeš dobiti očinski savjet i sve sretno riješiti kao i toliki drugi?!

Zato napiši sve što te muči ili zabrinjuje, naznači koliko imaš godina i što radiš, po mogućnosti kakve su kućne prilike i —

pošalji pismo na adresu: Petar Ribinski, Opatija, Rakovčeva 12. Ja sam uvjeren, da ćeš nakon primljenog odgovora vedrije ići u život!

ZAKLJUČAK

Mladost je u našem ljudskom životu kao proljeće u prirodi: doba razvitka i cvjetanja.

Gledaj drvo kad se razvija. Kako se upinje da razvije svu snagu, puno je mladenačkog zdravlja.

Tako se i duši mladića i djevojke otvaraju dan na dan nova i nova područja velikog svijeta. Mašta im je svježa, sjećanje oštro, raduju se sadašnjici i neprestano misle na sliku budućnosti punu prekrasnih boja. Doista, kao drvo koje buja od života u svibanjskom cvatu.

Lijepa je mladost, ali se više ne vraća!

Ti moraš svoju mladost upotrijebiti da se ozbiljno pripraviš na život. Jer — ako sad promašiš, kad ćeš to nadoknaditi? Nikad.

Ti svoju mladost moraš upotrebljavati po Božjoj volji. A Božja je volja da ti mladost bude priprava za vrijedan život u zrelim godinama. Ljudi obično sanjaju u praskozorje, prije nego što se probude. Mladiću i djevojci koji ne žive po Božjim načelima, mladost je samo jadan, smušen san u zoru života, iza kojeg slijedi u odrasloj dobi gorko razočarnaje. A moraš se požuriti s pripravom, jer — zapamti — mladost prolazi poput cvijeta!

Znam dobro da i pravednik pogriješi, i da mladići i djevojke posrću i padaju u ćudorednom životu. Jadna je to sudbina, ali to je sudbina čovjeka, i takvi mladići i djevojke nisu zato još pokvareni. No sumnjati treba o karakteru svakoga tko zlim nagonima, koji se inače javljaju u svakom čovjeku, lijeno, nemarno i kukavički popušta, tko se odriče svladavanja, tko dobro zna kako mu je nesavršena duša, a ipak ne mari za nju. Uopće **sumnjati treba o karakteru onoga tko svoj samoodgoj ne uzima ozbiljno.**

Ti poslušaj sve što je za tebe napisano u ovoj knjizi i — tvoj će život biti plodan, vrijedan da te po njemu veliki Bog primi u vječni život!

Pater

LITERATURA I IZVORI

Sveto Pismo Starog i Novog Zavjeta

Friedrich W. Foerster: Moderne Jugend und christliche Religion, Herder, Freiburg, 1960.

J. M. Hollenbach S. I.: Christliche Tiefenerziehung, Verlag Josef Knecht. Carolusdruckerei, Frankfurt am Main, 1960.

Aleš Ušeničnik: knjiga načel I, II, III. Ljubljana 1939.

Johannes Leppich S. I.: Christus auf der Reeperbahn. Bastion Verlag, Düsseldorf 1957.

Dale Carnegie: Psihologija Uspjeha. Minerva, Zagreb 1939.

A. Bangha D. I.: Svijet i Nadsvijet. Izdanje i tisak Glasnika Srca Isusova, Zagreb 1937.

Vjekoslav Rašek: Ruke pod glavom. »Zadružna štampa«, Zagreb 1961.

Žena u bijelom, Zadar 1963.

Michel Leiris: L'Age d'Homme. Preveo N. Trajković. Nolit, Beograd 1963.

Katholischer Digest, zadnja godišta.

Orizzonti, g. 1964.

Rocca, g. 1964.

Città Nuova, g. 1964.

Stadt Gottes, g. 1964.

L' Osservatore Romano, g. 1964.

Der Volksbote, Innsbruck, 1964.

Der Sendbote des Herzens Jesu, Innsbruck, 1964.

Wiener Kirchenzeitung, 1964.

o. R. Brajčić D. I.: »Čovjek«, Zagreb 1965.

Glas Koncila, g. 1964.

Glasnik sv. Antuna, g. 1964.

Blagoviest, g. 1957.

Marijan Šoljić: Zbirka svećeničkih pjesama, Zagreb 1958.

Milan Pavelić: Pod okom Gospodnjim. Pjesme. Zagreb 1937.

Robert Bačvari: Temelji tvoje sreće. Opatija 1964.

Uzmi i čitaj ove knjige:

OPĆA ORIJENTACIJA U PROBLEMIMA TVOJEGA ŽIVOTA:

* Rješenje problema života I - II / F. Lelotte. SI, Zadar - 1953.
Isplati se živjeti / F. J. Sheen, Đakovo — 1963.
* Tko će nam reći istinu (Mladićima) / C. Pereira SI, Zagreb — 1958. (Kaptol)
* Misionareva riječ mladićima / OO. Misionari DI — Zgb — 1963. (Isusovci)
* Misionareva riječ djevojkama / OO. Misionari DI, Zgb — 1963. (Isusovci)
* Tko će mi odgovoriti? (Djevojkama) / Anne Marie, Zgb — 1958. (Kaptol)
Djevojka na izvorima svjetla / O. Dr. J. Bakotin, Zadar — 1961. (Trg Vranjinine 1)
Mladoj zaručnici za upoznavanje zaručnika / O. Dr. J. Bakotin, Zadar — 1961. (Trg Vranjinine 1)
Mladencima / Dr. J. Kuničić, Split — 1961. (OO. Dominikanci)
* Daj mi svoje srce / Gerely-Gunda, Zgb — 1959. (Kaptol) (Djevojkama)
* Protiv vjetra / F. Lelotte SI, Zgb — 1963. (Kaptol)
S vjerom kroz život / Dr. Đuro Gračanin (prema Tothu). Zgb, 1965.

TVOJI IDEALI

* Uzdignuta pogleda / Žarko Brzić, Zgb — 1961. (Primorska 20)
* Stazama života / Žarko Brzić, Zgb — 1961. (Primorska 20)
Pozdrav našem vremenu / **, Đakovo — 1963. (VBŠ)
Iz života u život / ***, Opatija — 1962.
Ljubav siđe s neba / ***, Opatija — 1963.
Ljubav do konca / ***, Opatija — 1963.
Krist u našoj braći / ***, Opatija — 1963.
Na izvorima radosti / ***, Opatija — 1964.

VJERA — ZNANOST

Od atoma do svemira / Božo Vuco, Makarska — 1964. (Franj. Bogosl.)
Od stvaranja do atomskog doba / Abbè G. Remy, Split — 1961. (Dominikanci)
* Učenjaci govore o Bogu / René Courtois, Zadar — 1961.
Četrdesetorica govore / **, Zagreb (Kaptol)
* Vječni Galilejac / F. J. Sheen, Zgb — 1959. (Kaptol)
Čemu vjerska pouka / V. Kanižaj, Zgb — 1963. (Sisak 3)

POVIJEST

Povijest Kristova Kraljevstva (Povijest Crkve) I - II / W. Hünermann, Opatija — 1962-64.
* Povijest religija I - II / Stj. Doppelhammer, Zgb — 1963. (Kaptol)
* Povijest ljudskoga roda (Religija i magija) / A. Gahs, Zgb — 1964. (Kaptol)
* Povijest filozofije (školska skripta) / B. Milanović, Pazin — 1960. Društvo Ćirila i Metoda — Pazin

FILOZOFIJA — MORAL

* Školski priručnici iz opće filozofije I-VIII / B. Milanović, Pazin — 1960. Društvo Ćirila i Metoda — Pazin
Katolička sociologija / Dr. J. Kuničić, Zagreb — 1961. (Dominikanci)
Smjer u život (Kat. moralka) / Dr. J. Kuničić, Split — 1963. (Dominikanci)

CRKVENI DOKUMENTI

O sv. djevičanstvu / Enciklika Pija XII, Đakovo — 1954. (Vj.)
* Mater et magistra / Socijalna enc. Ivana XXIII, Pazin - 63.
Riječ Svevišnjega Boga / Apostolsko pismo Pavla VI, Đakovo — 1964. (Vj.)

DUHOVNI ŽIVOT

* Krist život duše I - II / C. Marmion OSB, Đakovo — 1961. (VBŠ)
* Moj ideal Isus sin Marijin / C. Marmion OSB, Zagreb — 1957. (Primorska)
* Prva ljubav svijeta / F. J. Sheen, Zgb — 1959. (Primorska)

MOLITVE — RAZMATRANJA

* Pođi za mnom / P. Roul Plus, Đakovo — 1959.
Zrna žita / F. Lelotte SI, Zadar — 1963.
Moji razgovori s Učiteljem / Abbe G. Courtois, Subotica, Harambašićeva 2
* Tri minuta dnevno I - II / J. Keller, Zgb — 1958.
* Mala škola molitve / K. Tillmann, Zadar — 1961.
* Molitva — meditacije (metafizika molitve) / Dr. Alexis Carell, Zadar — 1961.

ZVANJA

Mladi su pozvani / **, Opatija — 1963.
* Krist ideal svećenika / C. Marmion OSB, Đakovo — 1958.
Ispovijest mladog svećenika / I. L. H. Descalzo, Đakovo — 1961.

TVOJI UZORI

Život Kristov / F. J. Sheen, Makarska — 1961. (Franj. Vis. Bogosl. Škola)

Svećenik i žrtva (Život u konc. logoru u Dachau) / FS Petrov, Split — 1963. (Split — Bulatova 3)

Svećenik prognanika (Damjan de Veuster / W. Hünermann, Đakovo — 1963. (Vj.)

* Povijest jedne duše (Sv. Terezija od M. I.) / Zgb — 1961. (Karmelićani, Remete — pokraj Zgb-a)
* Majčica (M. Agneza od Isusa) / **, Zgb — 1961. (Karmel. u Brezovici — pokraj Zgb-a)

Svetac atomske bombe (Takashi Nagaj) / J. Schillinger, Đakovo — 1962.

* Bukteći oganj (sv. Pio X.) / W. Hünermann, Zgb — 1962. (Kaptol)
* Životopis Sl. B. o. Leopolda Mandića / **, Zgb — 1963. (Zgb 3 — Kapucini)
* Sv. Ivan Bosco / H. B., Zgb — 1963. (Salezijanci — Omiška 2)
* Sv. Dominik Savio / sv. I. Bosco, Zgb — 1963. (Salezijanci)
* Obraćenici XX stoljeća / **, Senj — 1962. (Ordinarijat)
* Jedno proljeće milosti / **, Zgb — 1960. (Primorska)
* Papa Ivan XXIII / Lazzarini, Zgb — 1963. (Primorska)
* Marijin apostol (O. Maksimilijan Kolbe) / M. Winowska, Pančevo — 1964. (Konventualci)
* Okrvavljeni ljiljan (sv. Marija Goretti) / W. Hünermann, Pazin — 1962.

APOSTOL ISUSA KRISTA

* Kako da prikažemo Krista našim suvremenicima / P. R. Plus, Zadar — 1963.
* Duša apostolskog djelovanja / Chautard-Navone SI, Pazin — 1959.
* Kršćanski osjećati / F. Lelotte, SI, Zadar — 1961.
* Što znači biti kršćanin? / Bliekast, Đakovo — 1958.
* Kršćanstvo uvijek suvremeno / Dessauer, Zgb — 1962. (Kapt.)

NB: — Knjige označene zvjezdicom tiskane su u ciklostilu.
— Naš prikaz nije potpun. Uzeli smo samo izdanja zadnjih g.
— U koliko neke knjige ne možeš više dobiti od izdavača, obrati se svome župniku. On će ti ih rado posuditi.

Navedene kratice znače:

»Zgb — (Kaptol)« Zagreb, Kaptol 29. (Sjemenište)
»Zgb — (Primorska)«: Zagreb, Primorska 20 (ČČ. SS. N. Gospe)
»Zgb — (Isusovci)«: Zagreb, Palmotićeva 33
»Đakovo«: Visoka Bogoslov. Škola u Đakovu, Štrosmajerov trg 5
»Đakovo (Vj.)«: Đakovo Uredništvo Vjesnika, Štrosmajerov trg 6
»Opatija«: Opatija, Rakovčeva 12 (Srećko Cetinić)
»Pazin«: Pazin, Jekićeva 6 (Biskupski Ordinarijat)
»Zadar«: Zadar, Trg 27. III. 1941. br. 2. (Nadbiskup. Ordinarijat)

Cijena ovoj osmoj knjizi: Din. 500.